Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېنوا انټرنیټ پاڼي دلیکول داکټرصبورالله سیاه سنګ د افغانستان د لومړني ولسمشر ارواښاد شهید سردارمحمد داؤود خان او د هغه د کورنۍ د وژونکو د پل او یا د هغوی د پښو د پَلونو د خاپ د راسپړلو او موندلو په اړه یوه ژوره او هر اړخیزه څېړنه را اخیستې او تر اوسه ډیرې پټې او نا ویل شوې خبرې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند د یو شمیر مشرانو له خولې را وتلې چې ټولې یې په خپله د پام وړ دي او ښایي د راتلونکو پَلټنو او څېړلو لپاره لاره پرانیزي.د ده ترڅنګ دغه څېړنه د هیواد د اوسني تأریخ یوه تیاره برخه روښانه کوي چې پښتو ژباړه یې تاسي ته ښاغلی رحمت اریا وړاندي کوي . سردار محمد داؤود خان که هرڅه وو، خو هېڅ رښتونی افغان نه شي کولای د هغه په ولسپالنې او هېوادپالنې کې شک او شوپیان ولري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

د هیواد د ولسپالو لیکوالانو په ډله کې ډاکټرصبورالله سیاه سنګ چې کله ناکله د حجرالاسود په نامه هم لیکنې کوي هغه لیکوال، شاعر او څېړونکی دی چې لیکنې او څیړنې یې د افغانستان او سیمې په څېړونو کې د ډیرو کسانو پام ځان ته را اړولی اود هغه ترڅنګ یې په فارسي � دري ژبه د پښتنو شاعرانو، لیکوالانو او پښتني ولسي فرهنګ په پېژندنه کې ډیرې لیکنې کړې دي. له هغې ډلې څخه د ارواښاد ملنګ جان په پیژندنه او هیوادپالنه کې د هغه ژوره څیړنه ده .

د ډاکټر صبورالله سیاه سنګ د لیکنو یوه غوره برخه دا ده چې له هرډول ژبني تصعب او لنډپارۍ څخه لیرې ده او د یوه ریښتوني افغان لیکوال په توګه یې ملي او ولسي دریز راخپل کړی دی.

داکټرصبورالله سیاه سنګ د افغانستان د لومړني ولسمشر ارواښاد شهید سردارمحمد داؤود خان او د هغه د کورنۍ د وژونکو د پل او یا د هغوی د پښو د پَلونو د خاپ د راسپړلو او موندلو په اړه یوه ژوره او هر اړخیزه څیړنه را اخیستې او تر اوسه ډیرې پټې او نا ویل شوې خبرې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند د یو شمیر مشرانو له خولې را وتلې چې ټولې یې په خپله د پام وړ دي او ښایي د راتلونکو پَلـټنو او څیړنو لپاره لاره پرانیزي. د ده ترڅنګ دغه څیړنه د هیواد د اوسني تأریخ یوه تیاره برخه را روښانوي. سردار محمد داؤود خان که هرڅه وو، خو هېڅ ریښتونی افغان نه شي کولای د هغه په ولسپانې او هېوادپالنې کې شک او شوپیان ولري .

دغه څیړنه د نوموړي ګوند له مشرانو سره د مرکې، په دغه اړوند د یو شمیرلیکل شویو کتابونو او د نورو کسانو د سترګو د لیدلی حال پرنبسټ ولاړه ده چې لوستونکی کرار کرار یوې منطقي پایلې ته ورنیږدې کوي .

دا څیړنه د یوې رواني لړۍ په ټوګه خپریږي او څرګنده نه ده چې لړۍ به یې څومره اوږده شي خو تر دمګړۍ ۷ برخې یې په پاړسي ژبه چمتو او د کابل ناتهـ په ویب پاڼې کې په پرله پسې ټوګه خپره شوې ده او تاسو ښاغلي لوستونکي به هم بینوا ویب پاڼه ګام په ګام ددغې څیړنې په پښتو شوې برخې کې خبروساتي .

ما ښاغلي داکټرصبورالله سیاه سنګ ته د ټیلفون او بریښنا لیک له لارې خبر ورکړ چې غواړم دغه څیړنه په پښتو را وژباړم او نوموړي په ډیرې خوښۍ او ورین تندي له ما سره د هرډول همکارۍ ژمنه هم وکړه. ددې ترڅنګ له خپل افغان هیواد وال ښاغلي ایشورداس څخه چې د کابل ناتهـ د ویبپاڼې چلوونکی دی مننددوی یم. زه د بینوا د ویب پاڼې په استازیتوب ښاغلو داکټرصبورالله سیاه سنګ حجرالاسود او ایشورداس ته کور ودانی وایم.

رحمت آریا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړۍ برخه

له یوه لاسه ټک نه را خیژي

دغه لنډه لیکنه چې په هېڅ ډول نه شي کولای د (افغانستان د لومړني ولسمشر) محمد داؤد د سیاسي ښادنامو په سموالي یا نه سموالي، دهغه پر پړوالي یا نه پړوالي روښاني واچوي، غواړي یوازې د هغه او د هغه د کورنۍ د وژنې د څرنګوالي په اړه د یوشمیر شته مالوماتو ټولګه راډګر ته کړي .

هڅه به وشي د مخ په ودو ګنګوسو د را سپړلو او څرګندولو لپاره چې کله دلته کله هلته اورېدل یا لوستل کیږي لړتر لړه د افغانستان د خلق ډ یموکراتیک ګوند له پخوانیو لوړپوړو غړو (کریم میثاق، دستګیرپنجشیري ،سلیمان لایق ، خیال محمد کټوازي) او جنرال امام الدین سره د پرله پسې او اوږدو ټیلفوني مرکو او پوښتنو لړۍ راپیل کړو .

همدارنګه د دغې لیکنې په لا ښه والي کې د نوروکسانو مرستې ته اړتیا لېدل کیږي

۲۰۰۸ کال، د آپریل ۲۸

پته:

Siasang, 679 Rink Ave., Regina, SK., S4X2P3, CANADA

5020882 (306) 1او 1 (306) 5438950 د ټیلفون شمیره:

تر وروستۍ ګولۍ

نن د داؤد خان او دهغه د کورنۍ له وژنې څخه څه ناڅه دیرش کاله تیریږي. که هغه ژوندی وای نو د جولای په اتلسمه نېټه به نهه نوي کلن وای .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

امام الدين (د افغانستان د پرون ورځې د کماندو افسر اود اروپا په کوم ګوټ کې غلی ناهیلی ننی جنرال) هرکله چې د خپل لاس ټپ ته ګوري نو د ۱۹۷۸زکال د اپریل د اته ویشتمې خونړۍ پیښې ته یې پام را وا وړي او د داؤد خان وروستنۍ خبرې یې له ډېرې نیږدې ترغوږونو شي چې :

)پرته له خدایه بل چا ته نه تسلیمېږم او ترخپلې وروستې ګولۍ به وجنګیږم(

دا کومه هېښنده خبره نه ده. که د امام الدین پرځای هرڅوک وای نو د ژوند تر وروستۍ سلګۍ پورې به یې د محمد داؤود لاندې وروستۍ خبرې نه وای هیرې کړې :

� 'اوس واک د افغانستان د خلق ډ یموکراتیک ګوند په ولکه کې د ی، نوباید تـسلیم شـئ!

-تا دا امر له چا راوړی؟

-د قادر له پلوه

-پرته له خدایه بل چاته نه تسلېمېږم او ترخپلې وروستۍ ګولۍ به وجنګیږم'

زما نـوم امـام الـــدیــن دی

عبدالکریم میثاق (د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند له بنسټ ایښودونکو او د سیاسي بیرو غړی/د مالیې وزیر، کېسه لېکونکی او څېړونکی) وایي:

"پوښتنه دا وه چې داؤد خان دې ژوندی وساتل شي یا دې ووژل شي؟ د مرکزي کمیټې یو شمیر غړو ویل چې ژوندی دې وساتل شي او وَژنه یې تأریخي پازوالي 'مسوؤلیت' لري، ښه به دا وي چې راډیو ته دې راوستل شي او ودې وایي چې اخیستل شوی ګام سم دی، زه د افغانستان د خلق د ډیموکراتیک ګوند دغه را اوچت شوی ګام منم، بلې ډلې ویل چې دا به په خپله یوه تأریخي تیروتنه وي. کله چې وګړي د داؤد خان غږ واوري ښايي د هغه په ګټه پاڅون و کړي او اوسنی پاڅون به دړې وړې شي. په دغوبنسټیزو وړاندیزونو کې دوه وو تنو تر نورو ډېرې خبرې کولې، یو یې دستګیرپنجشیری او بل یې ببرک کارمل وو .

یو صاحب منصب چې له لاسه یې وینې راڅڅېدلې راغی او د مرکزي کمېټې د غړو مخې ته سلامي شو او ویې ویل " زما نوم امام الدین او د ګوند غړی یم. ارګ ته دننه تللای وم. د ګلخانې [ماڼۍ] ته ولاړم او داؤود خان ته مې وویل: له دې چې واک د افغانستان د خلق ډیموکراتیګ ګوند ته لیږدول شوی، دا ستا دنده ده چې ځان را تسلیم کړئ. یوه لور یې ورسره وه. عبدالاله [د سروزیرمرستیال او د بهرنیو چاروزیر]هم ورسره وو. داؤود خان پرما ډزې وکړې. کله چې ډزې یې وکړې، زما لاس یې را ټپي کړ. په دغه شیبه کې لوربې مخې ته ور ودریدله او ورته ویې ویل چې ډزې مه کوه، که ته ډزې وکړئ هغه هم ډزې کوي. [امام الدین] وویل چې په دغې شیبې کې داؤود پر خپلې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لور هم ډزې وکړې. نو په دغه وخت کې ما هم خپل کلاشنیکوف را واخیست او ډزې مې پرې وکړې او ټول مې له یوې مخې له منځه یووړل. " ۲۲۴ او ۲۲۵ پاڼې، افغانستان په شلمې پیړۍ کې/ افغانستان در قرن بیستم: ۱۹۰۰-۱۹۶۹ د بي بي سي له ټولګو څخه . ظاهرطنین ۲۰۰۵

ستیا......؟

دستګیرپنجشیری (د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند له بنسټ ایښودونکو او د سیاسي بیرو غړی/د ښوونې او روزنې وزیر،شاعر،لیکوال او څیړونکی) د پورتنیو خبرو په اړه سر تر پایه بل ډول خبره کوي :

د افغانستان د خلق د ډیموکراتیکې ټولنې د مشرانو د نیولو په شپه سلیمان لایق، بارق شفیعي، نُور احمد نـُور او کریم میثاق د استاد میر اکبرخیبرد خاورو د سپارلو او د مړي د لمانځنې د کست په ثبت او ویشنې بوخت ول. کله چې د راډیو افغانستان له لارې یې د سیاسي دفترد غړو د نیول کېدلو خبر واورېده نو سلیمان لایق اوبارق شفیعي په خپل سر پولیس ته ولاړل او ځانونه یې پولیس ته ور وسپارل خو کریم میثاق او نـُوراحمد نـُور ځانونه د یوه ګوندي کارګرپه کور کې پټ کړي ول. له دې امله د کریم میثاق خبره د هغه په کتاب "افغانستان په شلمه پیړۍ کې / در قرن بیستم" سمه او پرځای نه ده .

سیاه سنګ: ستاسو د سترګو لېدلی حال څه دئ؟ امام الدین چیری راغی اوڅه یې وویل؟

پنجشیری: امام الدین راډیو افغانستان ته راغی او خپل ګزارش یې نورمحمد تره کي ته وړاندې کړ. هغه وویل چې له سردار محمد داؤود څخه څو ځله په درنښت غوښتنه وشوه چې له خپلې کورنۍ سره دې یوه خوندي ځای ته ولاړ شي، خو له پرله پسې غوښتنو سره سره هغه خپل زوی ته بولنده 'قومانده' ورکړه چې پر افسرانو، سرتیرو او ان د خپلې کورنۍ پرغړو دې ډزې وکړي. په پای کې دوه اړخیزه اور بل شو .

همداشان، امام الدین زیاته کړه چې : سردار داؤد ته مې وویل چې " واک د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند ته لیږدول شوی او باید را تسلیم شـئ." داؤد وویل چې " کمونیستانو ته نه تسلېمیږم" او بیا یې نیغ په نیغه پرما ډزې وکړې. موږ هم ووهل او [ستیا] موکړل" جنرال کټ مټ د [ستیا] اصطلاح په کار یووړه. په یاد مې دي چې ویې ویل "ستیا مو کړل ."

سیاه سنګ: " ستیا...؟ " [ستیا] څه مانا لري؟ دا د کوم ځای اصطلاح ده؟

پنجشیری: ستیا یعنی "پوپنا" ګومان کوم دا هندي یا اردو اصطلاح ده .

سیاه سنګ: مخکې له دې چې نورې اړینې خبرې راوسپړم باید ووایم چې د امام الدین له خولې د "ستیا" (۱) د اصطلاح په اوریدلو یوه ډېره ناوړه پوښتنه مې په فکر کې را ژوندۍ کیږي: د همدغې پوښتنې له امله غواړم پوه شم چې امام الدین د افغانستان له کوم ګوټه دی .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنجشیری: هغه د لوګر دی. د لوګر له پښتنو څخه. ښايي د هماغه ځای د وګړو په منځ کې د"ستیا" د اصطلاح کارَول دود وي. خو زه سم نه پوهیږم.

سیاه سنګ: امام الدین د ګوند له کومې څانګې څخه وو؟

پنجشیری: هغه خلقی وو او د خلق د پوځي څانګې له خوا يې له حفیظ الله امین سره اړیکه درلودله .

سیاه سنګ: ستاسو دوینا پربنسټ امام الدین نه کلاشنیکوف را پورته کړی او نه يې د داؤد خان او نه يې د هغه د کورنۍ پرمخ ډزې کړې دي؟

پنجشیری: کټ مټ همداسې ده. امام الدین نشوای کولای کلاشنیکوف را پورته کړي او ډزې وکړي. هغه ټپي وو. له هغه سره وسله وال سرتيري ول، کله چې هغوی ولیدل چې داؤود او زوی يې ډزې کوي نو هغوی هم په ډزو پیل وکړ. له همدې امله ده چې امام الدین وايي " موږ هم ووهل او ستیا مو کړل"

سیاه سنګ: امام الدین او د هغه وسله والو ملګرو د دغسې په پټو سترګو وژنې د اور امر له چا تر لاسه کړی وو؟ د محمد داؤد او د هغه د کورنۍ د برخلیک په اړه د ګوند سرمشریزې ډلې څه ویل؟ ستاسو نظر څه دی؟

پنجشیری: د کابل ولایت د زندان د پوښتنو او پلټنو له څانګې څخه راډیو افغانستان ته د نور محمد تره کی، ببرک کارمل، ډاکټرشاه ولي، زما (دستګیر پنجشیري)، سلیمان لایق، بارق شفیعي، عبدالحکیم شرعي جوزجاني او حفیظ الله امین له لیږدولو وروسته ، د دندو وېشنه په دې ډول وشوه : تره کي، کارمل، لایق او ما د سیاسي تبلیغ دندو پازوالي په غاړه را واخیستله، حفیظ الله امین، عبدالقادرهراتي او محمد اسلم وطنجار د پوځي لارښوونې دندې په غاړې واخیستلې .

له داؤود او د هغه له کورنۍ سره د چال چلند په اړه نور محمد تره کی او ببرک کارمل همغږي نه درلودله. تره کي د داؤود پر وژلو او کارمل د هغه پر ژوندي ساتلو ټینګار کاوه .

ما نورمحمد تره کي ته په ځواب کې وویل:" د ټولنيزې مبارزې تګلاره باید سپکه و نه ګڼل شي او نه دې له پاڅون سره لوبه و شي." سلیمان لایق چې د خپل ډیر نیږدې ملګري او زوم د مړینې له امله په ژور ناورین کې ډوب وو، د محمد داؤود په اړه يې وویل " دا فرعون دي ووژل شي "

د تأريخ په دغسې یوې پرېکنده شیبې کې نورمحمد تره کي د انقلاب پوځي سرمشریزې ډلې (حفیظ الله امین، عبدالقادر او اسلم وطنجار) ته لاندینۍ ځانګړې لارښوونه ور ولیږله :

"که سردارمحمد داؤود اواړوند ه کسان يې د انقلاب له فرمان څخه سرغړاونه وکړي، د پاڅون والو په وړاندې وسلې ته لاس ور وړي او پرته له آړ یا شرطه د ګوند لارښوونو ته غاړه کښېـنږدي، نو زموږ وسله وال ځواکونه حق لري چې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

له خپل ځان او خپلواکۍ او انقلابي نظم څخه په میړانه ساتنه وکړي. که هغوی له وسله وال مقاومت څخه لاس پرسر شي او وسله پرځمکه کښیږدي، نو خوندي ځای ته دې ولیږدول شي. په دغه حالت کې به د هیواد د قوانینو پربنسټ له هغوی سره د درنښت وړ او افغاني چلند وشي".

البته ، چې پورتنی متن په پښتو وو او ما(پنجشیري) په پاړسي را وژباړه .

سیاه سنگ: مخکې له دې چې ستاسو د کتاب (د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند را پاڅېدنه او پوپنا کېدنه / ظهور وزوال حزب ډیموکراتیک خلق افغانستان) د برخو سپړنې ته راشم ، باید ووایم چې (په لندن /انگلستان کې مېشت) یو تن غلام رسول باوري تاسو د محمد داؤد او د هغه د کورنۍ اصلي وژونکی بللي یاست. د نوموړي د لیکنو ځېنې برخې په یوې یا دوه وو ویبپاڼو کې داسې راغلي دي :

"هغه ورځ ما [غلام رسول باوري] په راډیو ټلویزیون کې تخنیکي دنده درلودله. /.../ د ثبت او خپروني د سټډیو دروازه د برچې او د توپک په قنداق په زور را خلاصه شوه او د وسله والو سرتیرود یوې ډلې په ملتیا [خیال محمد] کټوازی اود ستگیرپنجشیری چې د هغه په وینا "پلنگي" جامې یې په ځان کې وې او پر سترگو یې د ضعیفو کتلو عینکې وې، راننوتل .

د نېغې خپروني خونه محاصره شوه. د جگړن په رتبې یو افسر د دستگیرپنجشیري اوانقلابي سرمشریزې ډلې ترمنځ چې مشري یې حفیظ الله امین او [محمد اسلم] وطنجار کوله په تگ راتگ کې وو. نوموړي یاددښت لیکونه وړل او راوړل. دستگیرپنجشیري د راډیو په لویې خپروونکي خونې کې گام واهه او داؤود خان، یحیی او محمدزیو ته یې ښکنځل کول او د هغوی د وژنې خبر ته سترگې په لار وو .

نوموړی جگړن په بیړه راغی او ویې ویل چې د پرچمیانو په ځانگړې توگه د ببرک کارمل د مخالفت له امله د سردارمحمد داؤود د وژلو مخنیوی کیږي. هغوی وړاندیزلري چې نوموړی د افغانستان قانوني او ولسټاکلی ولسمشر دی او ژوندی دې ونیول شي. پنجشیري په ډیر قهر وویل: " هغوی غو..... خوري" ببرک د هغوی جاسوس دی او د هغوی پرتېغر لوی شوی دی. هغه له داؤود سره یو ځای ووژنـۍ !

بیا ما ته لاربښوونه وشوه چې گرځنده کمره له ځان سره را واخلم او د انقلاب د بولندې خونې ته ولاړ سم. ما بله لار نه درلودله، او یوه پیاوړې جاپانۍ کمره مې راواخیستله اود ښاغلو پنجشیري او کټوازي په ملتیا حفیظ الله امین ته ورغلو.

پنجشیري په قهرژلې ژبې له امین څخه وپوښتل: دا دې څه ټبرپالنه او توکم پالنه را اخیستې؟ ولې د لیوني سردار، دغه د عبدالرحمان، حبیب الله او درغلن او ټگ نادر د وارث د وژنې امر نه ورکوئ؟ آیا د تاجیکانو ویني سپېنې او د پښتـنو سرې دي؟ حفیظ الله امین چې خوله یې له خندا ډکه اود بریا په نشه کې ډوب وو و ویل: په ارگ کې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

روزل شوي ستاسو ملګري سردار ببرک کارمل مخالفت کړی دی. یوازې سلطانعلي کشتمند یې وَژنه غواړي. پنجشيري په قهرژلې ژبې له تره کي مالومات وغوښتل او ټول واک او پريکړه يې د انقلاب دريزيا مقر ته ور وسپارله. له دغې لارښوونې وروسته، پنجشيری د مخابرې تر شا ودريد، لومړی يې يو حماسي شعر ولوست او وروسته يې په پرله پسې توګه د سردار محمد داؤود د پرته له پوښتنې وژنې لارښوونه ورکوله. په دغې شيبې کې جګړن رفيع چې ډېر په قهر وو هغه يې د مخابرې په خونه کې ولېد، د تلويزيون له ودانۍ ووت او کارمل ته ورغی .

ښه درنده جګړه ونښتله. له ماسپښين وروسته ټولو مخابرو اوګرځندو انقلابي راډيوګانو خبر ورکړ چې سردار داؤود، سردارنعيم او د هغوی د کورنۍ ديرش تنه ووژل شول او ارګ تسليم شو. " حفيظ الله امين، وطنجار، پنجشيري، کټوازي او څو تنو نورو د وُدکا د شرابو د بوتلونو په را خلاصولو خوښي او خوشاحالي راپيل کړه. دستګيرپنجشيري د ټولو پښتنو پرضد د شعار په ورکولو د حفيظ الله امين نشه ور خراپه کړه. هغه په قهرسو او پنجشيری يې غلې کېدلوته را وباله".

که د غلام رسول پيژندنه يا نه پيژندنه يوې خواته پرېږدو، د دغې لېکنې په اړه ستاسو غبرګون څه دی؟

پنجشيری: لومړی بايد ووايم ......

-د لومړۍ برخې پای نوربيا......پاته لري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخځ:

د افغانستان د علومو اکاډمۍ د پښتو د څلورټوکيز تشريحي قاموس په دريم ټوک کې چې په ۲۰۰۵ز کال کې خپور شوی په ۱۷۲۲ پاڼه کې [ستي] د نسبتي ستاين نوم يا صفت په توګه په دريو مانا وو راغلی دی:

ستي: ۱. سوی [سوځېدلی]، کباب شوی. ۲.ساتي، سوتي، په هندوستان کې د جلال الدين اکبر تر زمانې پورې د هندوانو يو رسم وو چې د هغه پربنسټ به هندۍ ميرمنې ځان ته اور اچاوه.

ستۍ : هغه هندوانۍ (ايندوه) چې د ستي له رسم سره سم ځان په هغه اور کې اچوي چې د ميړه د سوځېدلو لپاره يې بل شوی وي. همدارسم اکبر منع کړ.

۲ .بي بي. ، ميرمن.

۳ .هغه ښځه چې خپل سرد پلار په کاله کې سپين کړي .

داستۍ چې په اور سوځي مراد يې دا وي

زه په اور کې سوې ښه يم نه بې پته

رحمان بابا

د يادَونې وړ ده چې د ستي وييکی د ارواښاد ملنګ جان په شعرونو کې هم ډيرلېدل شوی دی

]رحمت آريا[

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دویمه څپرکی

سیاه سنگ: مخکې له دې چې ستاسو د کتاب (د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند را پاڅېدنه او پوپنا کېدنه / ظهور وزوال حزب ډیموکراتیک خلق افغانستان) د برخو سپړنې ته راشم ، باید ووایم چې (په لندن /انگلستان کې مېشت) یو تن غلام رسول باوري تاسو د محمد داؤد او د هغه د کورنۍ اصلي وژونکی بللي یاست. د نوموړي د لیکنو ځینې برخې په یوې یا دوه وو ویبپاڼو کې داسې راغلي دي :

"هغه ورځ ما [غلام رسول باوري] په راډیو ټلویزیون کې تخنیکي دنده درلودله. /.../ د ثبت او خپروني د سټدیو دروازه د برچې او د توپک په قنداق په زور را خلاصه شوه او د وسله والو سرتیرود یوې ډلې په ملتیا [خیال محمد] کټوازی اود ستگیرپنجشیری چې د هغه په وینا "پلنگي" جامې یې په ځان کې وې او پر سترگو یې د ضعیفو کتلو عینکې وې، راننوتل .

د نېغې خپرونې خونه محاصره شوه. د جگړن په رتبې یو افسر د دستگیرپنجشیري اوانقلابي سرمشریزې ډلې ترمنځ چې مشري یې حفیظ الله امین او [محمد اسلم] وطنجار کوله په تگ راتگ کې وو. نوموړي یاددښت لیکونه وړل او راوړل. دستگیرپنجشیري د راډیو په لویې خپروونکي خونې کې گام واهه او داؤود خان، یحیی او محمدزیو ته یې ښکنځل کول او د هغوی د وژنې خبر ته سترگې په لار وو .

نوموړی جگړن په بیره راغی او ویې ویل چې د پرچمیانو په ځانگړې توگه د ببرک کارمل د مخالفت له امله د سردارمحمد داؤود د وژلو مخنیوی کیږي. هغوی وړاندیزلري چې نوموړی د افغانستان قانوني او ولسټاکلی ولسمشر دی او ژوندی دې ونیول شي. پنجشیري په ډیر قهر وویل: " هغوی غو..... خوري" ببرک د هغوی جاسوس دی او د هغوی پرتېغر لوی شوی دی. هغه له داؤود سره یو ځای ووژنـئ !

بیا ما ته لارښوونه وشوه چې گرځنده کمره له ځان سره را واخلم او د انقلاب د بولندې خونې ته ولاړ سم. ما بله لار نه درلودله، او یوه پیاوړې جاپانۍ کمره مې راواخیستله اود ښاغلو پنجشیري او کټوازي په ملتیا حفیظ الله امین ته ورغلو.

پنجشیري په قهرژلي ژبې له امین څخه وپوښتل: دا دې څه تېرپالنه او توکم پالنه را اخیستې؟ ولې د لیوني سردار، دغه د عبدالرحمان، حبیب الله او درغلن او ټگ نادر د وارث د وژنې امر نه ورکوئ؟ آیا د تاجیکانو وینې سپینې او د پښتنو سرې دي؟ حفیظ الله امین چې خوله یې له خندا ډکه اود بریا په نشه کې ډوب وو و ویل: په ارگ کې روزل شوي ستاسو ملگري سردار ببرک کارمل مخالفت کړی دی. یوازې سلطانعلي کشتمند یې وَژنه غواړي. پنجشیري په قهرژلې ژبې له تره کي مالومات وغوښتل او ټول واک او پریکړه یې د انقلاب دریزیا مقر ته ور وسپارله. له دغې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لارښوونې وروسته، پنجشيرى د مخابرې تر شا ودريد، لومړى يې يو حماسي شعر ولوست او وروسته يې په پرله پسې توګه د سردار محمد داؤود د پرته له پوښتنې وژنې لارښوونه ورکوله. په دغې شيبې کې جګړن رفيع چې ډېر په قهر وو هغه يې د مخابرې په خونه کې ولېد، د تلويزيون له ودانۍ ووت او کارمل ته ورغى .

ښه درنده جګړه ونښتله. له ماسپښين وروسته ټولو مخابرو اوګرځندو انقلابي راډيوګانو خبر ورکړ چې سردار داؤود، سردارنعيم او د هغوى د کورنۍ ديرش تنه ووژل شول او ارګ تسليم شو. " حفيظ الله امين، وطنجار، پنجشيري، کتوازي او څو تنو نورو د وُدکا د شرابو د بوتلونو په را خلاصولو خوښي او خوشاحالي راپيل کړه. دستګيرپنجشيري د ټولو پـښتـنـو پرضد د شعار په ورکولو د حفيظ الله امين نشه ور خرابه کړه. هغه په قهرسو او پنجشيرى يې غلې کېدلوته را وباله".

که د غلام رسول پيژندنه يا نه پيژندنه يوې خواته پرېږدو، د دغې لېکنې په اړه ستاسو غبرګون څه دى؟

پنجشيرى: لومړى د تيروتنې له ويرې پرته بايد ووايم چې په يوشمير لانجپالو ويبپاڼو کې يوشمير سياسي لوبي هغه مهال رامنځ ته شوېدي دي چې سکيولار سياسي ګوندونه او ټولنې له تيرو او پخوانيو تيروتنو په زده کړې د هغوى د بيا سماونې لپاره د سياسي او ډله يز يووالي او د ملي او ډيموکراتيکو مورچلونو د جوړولو په موخه د يوبل ترڅنګ ګام ږدي او غونډې جوړوي. زه په دې ګروهن يم چې د دغسې په زهر لړلو ډنډورو د خپرولوموخه يوازې د پر مختګ لپاره په يوې چمتو ټولنې کې د ډيموکراتيک غورځنګ د لړۍ په وړاندې د خنډ له جوړولو پرته بله موخه نه لري او ګټه يې د طالبانو د غورځنګ، د ديورند د کرښې د دواړو خواوو بنسټپالو، د نيشه يې توکو د مافيا، نړيوالې ترهګرۍ او د ناتو د ځواکونو د اوږد مهاله شتون لپاره د پلمې له را موندلو پرته بله څرګنده موخه نه لري. خو ستاسو لپاره زما څرګند ځواب درښتينو تأريخي واقعيتونو وَيَـنَـه ده :

لومړى: د کسانو نومونه او د "پوځي جامو" خبره

د غوايي د مياشتې په اوومه او له زندانه د خلاصېدلو په مهال سلطانعلي کشتمند او خيال محمد کتوازى له موږ سره زندانيان نه ول.زما په ځان کې ملکي دريشي وه او پلنګي جامې مې په تن نه وې .

دويم: د جګړن د تګ او راتګ خبره

زما، د نورمحمد تره کي، ببرک کارمل او سليمان لايق امنيت د هوايي ځواکونو يوه ډګروال چې محمد کريم خان وردک نومېده، نيولى وو. د مشرتابه د ډلې له دغو غړو څخه هېڅ يوې د راډيو او ټلويزيون له ودانۍ څخه نه وو وتلي. له دې امله د" چا د تګ را تګ خبره په منځ کې نه وه."

که څه هم ببرک کارمل د راډيو له خپرونو وروسته د کبير رنجبر (د اوسنۍ ولسي جرګې د غړي) د پلار په کور کې د مشرتابه د ډلي د پټېدلو وړانديزوکړ؛ خو تره کي په پرېکنده ډول وويل: " يا به له پوځې ډلې سره يوځاى بريالي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیږو او یا به په یوه مورچل کې وژل کیږو .په پای د پوځي بولندي یا قوماندې په سلا او مشورې د هوايي ځواکونو پوځي قرارگاه د خواجه رواش گارنیزیون ته ولیږدول شوو .

هراتی قادر په پیاوړي مورال د بگرام، مزار اوشینډنډ د هوايي ډگرونو له گارنیزیونونو سره په اړیکه کې وو. هغه د غوايي د اتمې په سهارني سباوون د ریشخورد قطعې د بمبارد فرمان ولیږه او هغوی ته یې وویل چې یوازې سرک په نښه کړي او د ولس کورنو ته دې تاوان ور ونه رسېږي. قادر د پیلوټانو نومونه را اخیستل او له هغوی سره یې ټوکې کولې .

ټول درباريوري تړلي تاریخ لیکونکي او یاددښت لیکونکي چې غواړي په پاځون کې د شوروي د الوتکو د برخې اخیستلو د ږ نډورو د خپرولو له لارې ولس بې لارې کړي یوازې د پاکستان د پوځي سیاستوالو، ایراني اخوندانو، د عربي امارات د شیخانو او د هغوی د وُبا وَهـَلو تالي څټوپه ژرندو کې د نورو اوبوبـَـّهـَولو له موخې پرته بل څه په خپلې کځوړې کې نه لري .

دریم: له " حفیظ الله امین سره د شخړې تور "

د پاځون په شپې مې له امین سره هېڅ ډول شخړه نه درلودله ځکه چې د وسله وال ځواک د پوځي انډول تـَلـَه د هغه په گټه وه. که نورمحمد تره کي ور ته اجازه ورکړې وای ما خو لا پریږده چې په هماغه شپه به یې کارمل هم سوری سوری کړی وای .

څلورم: د" پشتون او تاجک سکالو "

زه نه پخوا او نه اوس د خپل یو موتي او نه بیلېدونکي هیواد د هېڅ یوه توکم دښمن نه وم. خو د زورواکی ، ټـَبـَرنی برلاسی او د زور له لارې د واک د را خپلولو پرضد مې مبارزه کړې او کوم یې. زه گروهن یم چې د ټولو ټـَبـَرونو د عدالت غوښتنې هڅې به له سوله یزې لارې ژر یا په ځنډ کې د افغان هېوادالو د ځرگند ډیموکراتیک گډون یا هم له بلې لارې بریالی شي .

پینځم: د "وډکا د بوتلونو" تورلـَگـَـونه

د پورتـنیو تشو ډنډورو برخلاف ، نورمحمد تره کي ، حفیظ الله امین، محمداسلم وطنجار، خیال محمد کټوازي او ما نه یوازې دا چې د غوايي د اومې د پاځون بریا مو په ځښاک په ځانگړې توگه په وډکا نه ده لمانځلې، بلکه کله چې د غوايي په اومې نېټې د مازیگر په پینځو بجو له زندانه را خلاص شوو نو د غوايي د اتمې نېټې ترماښامه په ټول افغانستان کې د ډاډ وړ د ټیکاو تر راټینگېدلو پورې مورږ د یوه ځاځکي د ښښلو او د یوې مړې ډوډۍ د خوړلو لپاره وخت نه درلود .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاه سنګ: بیا هم مخکې له دې چې ستاسو د کتاب (د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند دراپاڅېدنې او پوپنا کېدنې / ظهور و زوال حزب ډیموکراتیک خلق افغانستان) د برخورا سپړنې ته راوګرځم له تاسو غواړم چې زما دغې تکراري پوښتنې ته ځواب راکړئ: آیا تاسو ډاډه یاست چې سلیمان لایق نورمحمد تره کي ته وویل چې " دغه فرعون دې ووژل شي." ؟

پنجشیری: هو ډاډه یم. بشپړ ډاډ لرم چې سلیمان لایق په څرګند ډول ویلي:" دغه فرعون دې ووژل شي "

پرما تور لګول کیږي

سلیمان لایق (د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند له بنسټ ایښودونکو او د سیاسي بیرو غړی/ شاعر، څېړونکی د راډیو تلویزیون وزیر) د سردار محمد داؤود او د هغه د کورنۍ د وژنې په اړه بل ډول نظر لري.

سیاه سنګ: محمد داوؤد او کورنۍ یې د چا یا کوموکسانو په فرمان ووژل شوه؟

لایق: سرداراداؤود د چا د فرمان ، لارښوونې اویا ډله ییزې پریکړې پربنسټ نه دی وژل شوی. وګورئ! لومړی کودتا وشوه، تر هغه وروسته ورته فرمان ولیږل شو چې تسلیم شـئ، هغوی تسلېم نه شول. پایله یې هماغه ده چې ټول ولس پرې خبر دی. د څو تنو وَژنـَه .

سیاه سنګ: تاسو غواړئ ووایاست چې محمد داؤود او کورنۍ یې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند د ډله ییزې پریکړې پربنسټ نه دی وژل شوی؟

لایق: لومړی خو د دغې سکالو بنسټ باید راڅرګند شي. د افغانستان د خلق ډیموکراتېک ګوند کودتا نه ده کړې. کودتا څو تنو ترسره کړه .

سیاه سنګ: ستاسو په وینا، دغه څو تنه څوک ول یا څوک دي؟

لایق: یو شمیر ځانغـوښتـونکو، ځانمنـنـونکو او د واک څوکیو ته تږیو کسانو چې غوښتل یې د واکمنۍ څوکۍ ، موټرو، ویسکي او لوړو دولتي پوړونو ځانونه ورسوي کودتا یې وکړه او د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند په داسې یوه دریزکې راګیر شو چې کار له کاره تیر وو. د خلق اوپرچم ډلې اړې شولې چې د ځان د ساتنې لپاره دغه کودتا ومني .

سیاه سنګ: کولای شـئ د دغې کودتا د سمبالوونکو نومونه را واخلـئ؟

لایق: زه ډارن نه یم اونه له راتلونکي څخه کومه ویره لرم. زړه ور یم او په زغرده وایم چې حفیظ الله امین او تره کي د دغې کودتاه پاخه سمبالوونکي ول. موږ په زندان کې وو چې کودتا وشوه .

سیاه سنګ: تاسو څنګه زنداني شواست؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لايق: کله چې د افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند د مشرانو د نيولو خبر د راډيو له لارې خپور شو نو له زندانه بهر يو شمير ملګري دغې پايلې ته ورسېدل چې :" 'ميثاق صاحب اولايق صاحب ته به ښه دا وي چې ولاړ دې شي او ځانونه دې دولت ته ور وسپاري". زه هم د ملګرو له سلا سره سم پوليسو ته ورغلم او ځان مې ور وسپاره .

زما لاسونه يې په هتکړيو را وتړل او په يوې کوشنۍ خونې کې واچولم. يو وړدکی افسر راغی او په ډيرې قهرژلي توګه يې راڅخه وپوښتل " څه شی دې خوړلي چې هضمولای يې نه شي". وروسته له هر لوري د ډزو غږونه را خپاره شول. افسر دباندې ووت. څو شيبې وروسته زه هم له خونې دباندې دالان ته را ووتلم او غوښتل مې پوه سم چې څه خبره ده. د ګوند يو تن غړی مې ولېد. هغه وويل:" څو شيبې نورهم صبر وکړه، راځملوو يې ".

بيا مې ولېدل چې هماغه افسر بيرته راغی او په يوه غاب کې يې راته انګور راوړل زما لاسونه يې راخلاص کړل او په دې ډ ول زه له زندانه را خلاص سوم .

سياه سنګ: وروسته له هغې چې له زندانه را خلاص شواست او راډيو افغانستان ته راغلاست نو نورمحمد تره کي ته مو د داؤود په اړه وويل " دغه فرعون دې ووژل شي." . آيا دا سمه ده؟

لايق: نه. داسمه نه ده. دا قطعاً زما خبره نه ده. پرما تور لګوي. ما داسې نه دي ويلي. اصلاً دغه پيښه ماته د کرکې وړ وه .

سياه سنګ: کومه پيښه تاسو ته د " کرکې" وړ وه. د " غوايي کودتا يا د محمد داؤود وژنه ".

لايق: کودتا. دغه پوځي پاڅون چې په ګوند کې نه وو پوخ شوی، ماته د کرکې وړ وو. ښايي په تأريخ کې دغه پاڅون ته وَرته نور پاڅونونه هم شوي وي. آيا دا چې په دغې پيښې کې شورويانو هم لاس درلود يا نه درلود راته څرګنده نه ده. البته حفيظ الله امين او نورمحمد تره کی سل په سلو کې پرې پوهېدل .

سياه سنګ: که تاسو د نورمحمد تره کي پرځای واست، آيا د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ د وژلو فرمان به مو ورکړې وای؟

لايق: دغه پوښتنه بنسټ نه لري. که زه د هغوی پرځای وای نو کودتا به نه وای شوې. په هيڅ اصل ،بنسټ او معيار کې د کودتا تجويز نه دی شوی. کودتا د سياسي ستونزو د حل لاره نه وه، نه ده او په راتلونکې کې به هم نه وي. زه له کودتا سره مخالف وم. په ټوليز ډول د افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند ټول پوه غړي له پوځي کودتا سره مخالف ول .

سياه سنګ: آيا دا رښتيا نه ده چې د يوه خپلوان او نيږدې ملګري د وَژنې په ناورين کې د ډوبېدلوله امله مو د داؤود لاس د ميراکبرخيبر په وژنه کې ورګډ کړای وي او ويلي مو دي چې " دغه فرعون دې ووژل شي"؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لایق: د ژوند له پیله تر اوسه له وینې تویـَونې او وَژنې کرکه لرم. ان د سردار داؤود او د هغه د کورنۍ له وژل کېدلو وروسته، د مړیو د لېدلو لپاره ارګ ته وَرنغـلم. تل به زما په اړه ویل کېدل چې " دی قاطع سړی نه دی". تاسو په ټول افغانستان کې ماته یوازې یو تن را پیدا کړئ چې ودې وایي " چې د لایق له لاسه یې تاوان لیدلی وي" له بلې خوا سردار داؤود او د هغه د جمهوري دولت څانګو د میراکبر خیبر په وژنه کې لاس نه درلود. خلک ولې بې ګټې خبرې را جوړوي؟

سیاه سنګ: د میراکبرخیبر وژونکی څوک دی؟

لایق: دا پولیسي تحقیقات کیږي او زه یې ځواب ویل اړین نه بولم. څو اونۍ مخکې یوې نړیوالې راډیو هم دغه پوښتنه راڅخه کړې وه. د نوموړې راډیو پوښتونکي ته مې وویل چې اوس د دغې پوښتنې د ځواب ویلو وخت نه دی. اوس به ډیر وختې وي چې دغې پوښتنې ته ځواب وویل شي .

سیاه سنګ: که څه هم د داؤود خان او د هغه د کورنۍ د وژنې له سکالو څخه لږ څه لېرې کیږو خو غواړم ووایم چې وحید مژده د " آریایي" او "سرنوشت" په ویبپاڼو کې یوه لیکنه لري اوسرلېک یې دی " هغه وژنه چې له پایلې څخه یې کودتا را وکتېدېدله". هغه د ګلبدین حکمتیار له خولې چې وحید مژده هم په هغې غونډې کې ناست وو، داسې لېکي "خیبرزموږ د مجاهدو وروڼو په لاس وژل شوی "

لایق: دغه ادعا هم له بنسټه سمه نه ده. حزب اسلامي د دې لپاره چې د پاکستاني چارواکو په سترګو کې ځانته یو دریز راپیدا کړي، په دغه خام او بې ځایه چل د داسې یوې وژنې پازوالي په غاړه را اخلي چې له اصله یې کړې نه ده .

سیاه سنګ: خو (د وحید مژده د لیکنې پربنسټ) د ګلبدین حکمتیار دغه ادعا د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند یو شمیرپخوانیو لوړپوړ غړیو منلې ده .

لایق: هو منلې یې ده او هغه هم له دې امله چې غواړي د میراکبرخیبر د وژنې تورله خپل تندي څخه را پاک کړي .

سیاه سنګ: ستاسو له خبرو را څرګندیږي چې د میر اکبر خیبر وژنه " د ګوند د کورنیو کړیو" په لاسه یوه وَ ژنه ده. آیا ښه به نه وي تاسو چې وژونکی پیژنـئ او په رښتیا خبریاست، ولې خلک نه خبروئ؟ په رښتـنو خبرو پوهېدل د ولس بنسټیز حق دی.

لایق: د افغانستان د خلق د ډیموکراتیک ګوند ښادنامې په ځانګړې توګې د غوایي له کودتا را وروسته ډیرې کرغیړنې وې. ولس زموږ له لاسه ډیر تاوانونه ولېدل. میر اکبرخیبر هم همدغو حزبیانو وژلی دی. ما اوس له ګوندي او یا سمبال شوي سیاست څخه لاس اخیستای دی، ادبیاتو ته مې مخه کړې، غواړم هرهغه څه چې لرم ویې لیکم، ولې نه؟ په نیږدې راتلونکې کې به هر څه په یوه کتاب کې را ولېکم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاه سنګ: اوس به بیرته خپلې خبرې ته راشو. ستاسو له انده داؤودخان څه ډول یو شخصیت وو؟

لایق :

د دویمې برخې پای

اخځ:

http://www.kabulnath.de/Salae_Charom/Shoumare_74/President%20Daud%202.pdf

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

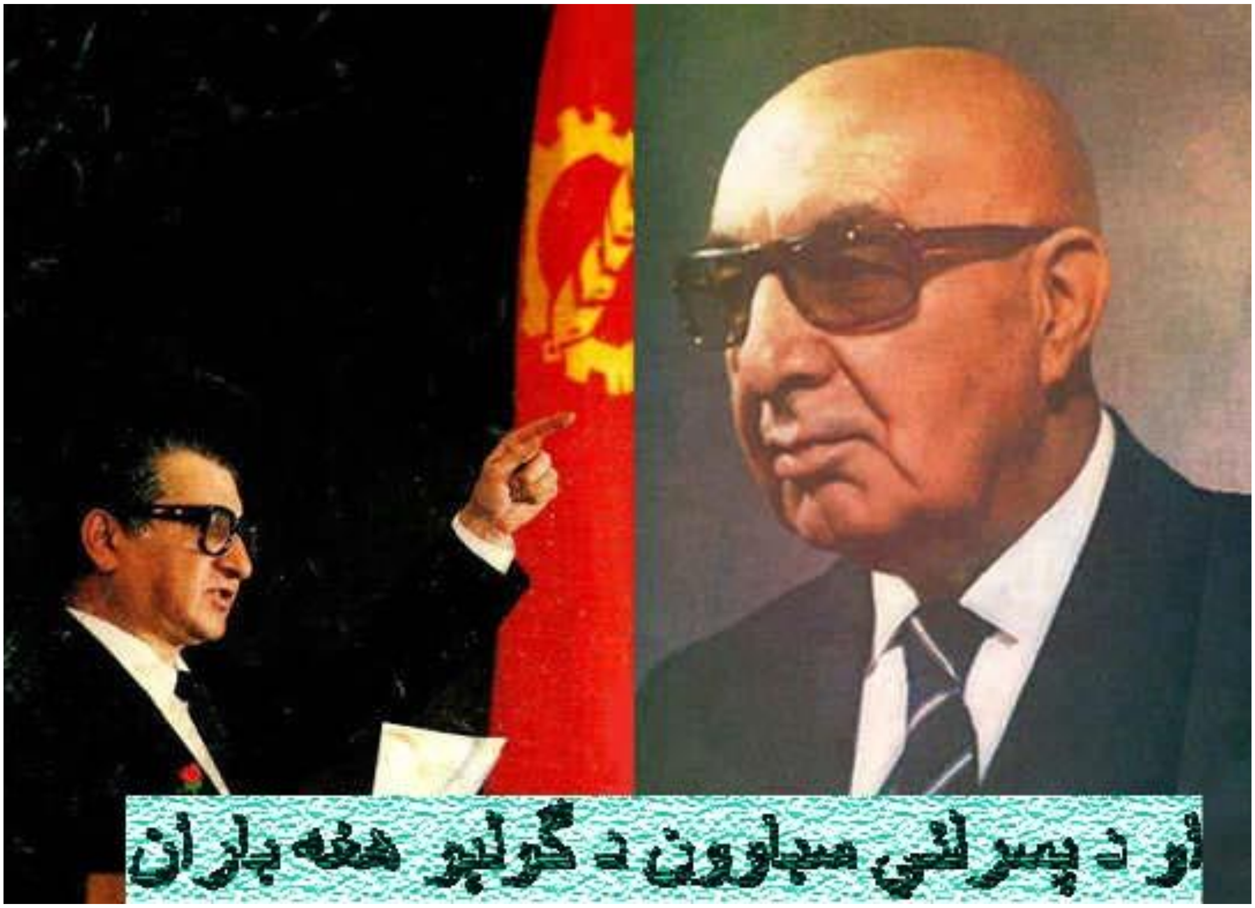

دریمه برخه

سیاه سنگ: وروسته له هغې چې له زندانه را خلاص شواست او راډیو افغانستان ته راغلاست نو نورمحمد تره کي ته مو د داؤود په اړه وویل " دغه فرعون دې ووژل شي." . آیا دا سمه ده؟

لایق: نه. داسمه نه ده. دا قطعاً زما خبره نه ده. پرما تور لګوي. ما داسې نه دي ویلي. اصلاً دغه پیښه ماته د کرکې وړ وه .

سیاه سنګ: کومه پیښه تاسو ته د " کرکې" وړ وه. د " غوایي کودتا یا د محمد داؤود وژنه ".

لایق: کودتا. دغه پوځي پاڅون چې په ګوند کې نه وو پوخ شوی، ماته د کرکې وړ وو. ښایي په تأریخ کې دغه پاڅون ته وَرته نور پاڅونونه هم شوي وي. آیا دا چې په دغې پیښې کې شورویانو هم لاس درلود یا نه درلود راته څرګنده نه ده. البته حفیظ الله امین او نورمحمد تره کی سل په سلو کې پرې پوهېدل .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاه سنگ: که تاسو د نورمحمد تره کي پرځای واست، آیا د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ د وژلو فرمان به مو ورکړې وای؟

لایق: دغه پوښتنه بنسټ نه لري. که زه د هغوی پرځای وای نو کودتا به نه وای شوې. په هیڅ اصل ،بنسټ او معیار کې د کودتا تجویز نه دی شوی. کودتا د سیاسي ستونزو د حل لاره نه وه، نه ده او په راتلونکې کې به هم نه وي. زه له کودتا سره مخالف وم. په ټولیز ډول د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند ټول پوه غړي له پوځي کودتا سره مخالف ول .

سیاه سنگ: آیا دا رښتیا نه ده چې د یوه خپلوان او نیږدې ملگري د وَژنې په ناورین کې د ډوبېدلوله امله مو د داؤود لاس د میراکبرخیبر په وژنه کې ورگډ کړای وي او ویلي مو دي چې " دغه فرعون دې ووژل شي"؟

لایق: د ژوند له پیله تر اوسه له وینې تویـَونې او وَژنې کرکه لرم. ان د سردار داؤود او د هغه د کورنۍ له وژل کېدلو وروسته، د مړیو د لېدلو لپاره ارگ ته وَرنغـلم. تل به زما په اړه ویل کېدل چې " دی قاطع سړی نه دی". تاسو په ټول افغانستان کې ماته یوازې یو تن را پیدا کړئ چې ودې وایي " چې د لایق له لاسه یې تاوان لیدلی وي" له بلې خوا سردار داؤود او د هغه د جمهوري دولت څانگو د میراکبر خیبر په وژنه کې لاس نه درلود. خلک ولې بې گټې خبرې را جوړوي؟

سیاه سنگ: د میراکبرخیبر وژونکی څوک دی؟

لایق: دا پولیسي تحقیقات کیږي او زه یې ځواب ویل اړین نه بولم. څو اونۍ مخکې یوې نړیوالې راډیو هم دغه پوښتنه راځخه کړې وه. د نوموړې راډیو پوښتونکي ته مې وویل چې اوس د دغې پوښتنې د ځواب ویلو وخت نه دی. اوس به ډېر وختې وي چې دغې پوښتنې ته ځواب وویل شي .

سیاه سنگ: که څه هم د داؤود خان او د هغه د کورنۍ د وژنې له سکالو څخه لږ څه لیږې کیږو خو غواړم ووایم چې وحید مژده د " آریایي" او "سرنوشت" په ویبپاڼو کې یوه لیکنه لري اوسرلېک یې دی " هغه وژنه چې له پایلې څخه یې کودتا را وکټېدله". هغه د گلبدین حکمتیار له خولې چې وحید مژده هم په هغې غونډې کې ناست وو، داسې لېکي "خیبرزموږ د مجاهدو ورونو په لاس وژل شوی "

لایق: دغه ادعا هم له بنسټه سمه نه ده. حزب اسلامي د دې لپاره چې د پاکستاني چارواکو په سترگو کې ځانته یو دریز راپیدا کړي، په دغه خام او بې ځایه چل د داسې یوې وژنې پازوالي په غاړه را اخلي چې له اصله یې کړې نه ده .

سیاه سنگ: خو (د وحید مژده د لیکنې پربنسټ) د گلبدین حکمتیار دغه ادعا د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند یو شمیرپخوانیو لوړپوړ غړیو منلې ده .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لایق: هو منلې یې ده او هغه هم له دې امله چې غواړي د میراکبرخیبر د وژنې تورله خپل تندي څخه را پاک کړي .

سیاه سنگ: ستاسو له خبرو را څرگندیږي چې د میر اکبر خیبر وژنه " د گوند د کورنیو کړیو" په لاسه یوه وَ ژنه ده. آیا ښه به نه وي تاسو چې وژونکی پیژنـئ او په رښتیا خبریاست، ولې خلک نه خبروئ؟ په رښتـنو خبرو پوهېدل د ولس بنسټیز حق دی.

لایق: د افغانستان د خلق د ډیموکراتیک گوند ښادنامې په ځانگړې توگې د غوايي له کودتا را وروسته ډېرې کرغیړنې وې. ولس زموږ له لاسه ډېر تاوانونه ولېدل. میر اکبرخیبر هم همدغو حزبیانو وژلی دی. ما اوس له گوندي او یا سمبال شوي سیاست څخه لاس اخیستای دی، ادبیاتو ته مې مخه کړې، غواړم هرهغه څه چې لرم ویې لیکم، ولې نه؟ په نیږدې راتلونکې کې به هر څه په یوه کتاب کې را ولېکم.

سیاه سنگ: اوس به بیرته خپلې خبرې ته راشو. ستاسو له انده داؤود خان څه ډول یو شخصیت وو؟

لایق: داؤود خان د شخصي تقوی لرونکی یو سړی وو. پرته له شکه چې هغه د افغانستان د سرلوړی او پرمختگ غوښتونکې وو او د شتمنۍ او پیسو له ټولولو سره یې هېڅ مېنه نه درلودله. خو د داوؤد خان په ژوند کې تیاره اړخونه هم لېدل کیږي: دکتاتور وو او، هزاره گان یې نه خوښیدل. که چا د هغه ډاډ ترلاسه کړای وای نو د هغه هرډول کړنه سردارداؤود ته د منلو وړ وه، که پرچا بې ډاډه شوی وای نو څرگنده ده چې د هغه سړي ژوند ټول پو پنا کېده .

ببرک کارمل، رمزي او کرک

د سردار محمد داؤود وراره محمد عزیزنعیم د خپلې مور خبرې داسې په یاد راولي :

"مورمې پیښې په خپلوسترگو ولیدلې. د هغو پیښو لنډیز داسې دی : په وروستیو شیبو کې د [کماندو] یو افسر ننوځي او داؤود خان ته وایي : "باید تسلیم سئ . محمد داؤود خان پوښتنه کوي : " تاسو دغه امر د چا له خوا لرئ ؟ هغه ځواب ورکوي : " د قادر له پلوه." محمد داؤود خان وایي : " زه پرته له خدایه بل چا ته نه تسلیمیږم او تر وروستۍ گولۍ جنگ ته چمتو یم"

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا وو چې د دواړو خوا ترمنځ ګولۍ را و ورېدلې چې په پای کې يې ارواښاد داؤود خان او د هغه د کورنۍ اولس تنه غړي د هغه د زامنو او دوه لوڼو په ګډون ټولو د شهادت جامونه راپورته کړل .

له دغې پېښې وروسته د بريتانيا د بهرنيو چارو له وزارته د رمزي په نامه يو سړی چې د افغانستان په څانګې کې يې کار کاوه د خواخوږۍ لپاره زما لېدلو ته راغی او د هغه ترځنګ يې را ياده کړه چې له خپل سفير ښاغلي کرک څخه يې يو ګزارش تر لاسه کړی او په دغه ګزارش کې له ببرک کارمل سره د هغه د پېژندګلوی د کتنې خبره هم ويل شوې وه. د رمزي په وينا په ګزارش کې لېکل شوي ول: کارمل ويلي چې موږ د يوه سرته رسيدلي عمل په مقابل کې را ګيرپاتې شولو." (۲۲۴، ۲۲۵، ۲۲٦ پاڼې : افغانستان په شلمه پيړۍ کې / افغانستان در قرن بیستم : ۱۹۰۰ � ۱۹٦۹ د بي بي سي د راډيو له ټولګو څخه ، ظاهر طنين ۲۰۰۵) "

د زَړوکسانو په کورګي کې د يوې بوډۍ ميرمنې خبرې

داؤود جنبش (لېکوال ، ژباړونکی او د بي بي سي د راډيو کارکوونکی) د : ولسمشر داؤود خان او کورنۍ يې څنګه ووژل شول تر سرلېک لاندې د محمدظاهرشاه د خور/ د محمدنعيم د ماندينې ميرمن زُهرې له خولې راوړي چې:

په هغه ورځ [د اپريل ۲۸، ۱۹۷۸ ز، د غوايي اومه ۱۳۵۷ ل] نعيم خان نه وو. لوڼې مې په کورکې وې ، لمسيان ښوونځې ته تللي ول. زه د ويښتانو د جوړولو لپاره دباندې تللې وم. يو افسر راغی او په بيړه يې له ما وغوښتل چې ارګ ته ولاړه شم. د داؤود خان له زامنو سره يوځای د ګلخانې ماڼۍ ته ولاړو. داؤود خان په خپل دفتر کې د تيلفون له لارې له چا سره خبرې کولې. هماغلته کښېنستلو. الوتکو بمبارد را پيل کړ. ترماښامه دغه حالت دوام درلود .

کله چې بمباريو زور واخيست، داؤود خان وويل:" لاندينې پوړ ته ولاړسئ!" د را وتلو په مهال د ګلخانې د دروازې له اړخه د ګوليو اور را پيل سو. ګومان کوم ډزې په ارګ کې دننه د خلقيانو او پرچميانو له پلوه وو .

په دالان کې د داؤود خان لور زرلښته او دهغه اته کلنه لمسۍ غزال (د عمر لور) ټپيانې شوې وې. هغوی يې بلې خونې ته راوړلې. ګوليو زما د ديارلس کلنۍ لسمۍ صفورا ټټر سوری سوری کړی وو. نظام [د داؤود خان زوم] وويل صفورا بې هوښه شوې خو حال يې ښه دی، خو کله چې له نيږدې يې ولېدله، هغه وژل شوې وه. صفورا زما د سترګو تر مخ ځان حق ته وسپاره. ماشومان د مور په غيږ کې هم خوندي نه ول. شيما د سردارصاحب داؤود خان ننږور /د ميرويس ميرمنې خپل دوه ماشومان په غيږ کې نيولي ول او ديوال ته يې ډه ډه لګولې وه. کله چې له خونې راوتلم و مې لېدل چې درېواړه يې شهيدان شوي ول .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زرمېنه (زما او د نعیم لور)، عایشه (د داؤود خان معیوبه خور) چې له فزیکي ننګونو سره مخامخ وه او د له لاسه او پښو غورځېدلو کسانو په کراچۍ کې به ګرځېدله ، زینب (زما خور/د داؤود خان میرمن) ، شینکۍ او زرلښته (د سرداداؤود خان لوڼې) ټولې داؤود خان ته ورغلې او د هغه تر څنګ ودرېدلې .

ما په خپلو سترګو نه دي لیدلي، خو راته یې وویل چې چا له لیرې ځایه داؤود خان ته ویل : تسلیم سه ! او هغه ورته ویلي ول : پرته له خدایه بل چا ته نه تسلیمیږم. په همدغه وخت کې د ډزو غږونه را پورته شول. داؤود خان، نعیم خان، زینب، شینکۍ، خالد، ویس او عمر(د داؤودخان زامن)، نظام (د شاه محمودخان زوی) ټول هماغلته ووژل شول .

کودتا چیان په موږ پسې راغلل او ویې ویل چې له خونو څخه را ووځـۍ او که څوک را ونه وځي نو د خونې چتونه به پرې را ونړیږي . د را وتلو په مهال مې ولېدل چې د داؤود خان، نعیم خان او نورو مړي پرځمکه پراته ول .

زما پښه هم ټپي شوې وه. موږ یې روغتون ته ورسولو. هلته یې د لسو ورځو لپاره وساتلو بیا یې زندان ته بوتلو. خورشید او توران (د سردارتیمورشاه ماشومان/ د نعیم خان لمسیان) په روغتون کې پاتې شول. ګلالۍ (د عمر میرمن/ د داؤود خان ننږور) سره له دې چې پښه یې ۷ ګولېو ور سورۍ سورۍ کړې وه ژوندۍ پاتې شوه .

په هغې باراني ورځې زموږ د کورنۍ او نږدې خپلوانو ۷۰ تنه و وژل شول. آیا وروسته له ۳۰ کالو به داسې یو څوک ومونډل شي چې د وژل شویو آرامځای ومومي او د افغانستان د لومړي ولسمشر له قبرڅخه زیارت را جوړ کړي؟ "

سورسباوون

داکترعاصم د (د داؤود خان سیاستونو، شخصیت او اندونو ته یوه کتنه / نګاهي به شخصیت،نظریات وسیاستهای داؤود خان) د (میزان د خپرندویې ټولنې له خپرونو ۲۰۰۱کال) د کتاب له ۲۹۲ تر۲۹۷ پاڼو کې د هما داؤود (د خالد میرمن او د سردار محمد داؤود د نږور) د خبرو پربنسټ داسې لیکلي دي :

"د دیارلس سوه اوه پنځوسم لمریزکال د غوایي د مباشتې اوومه پنځنۍ 'پنجشنبې' ، د نورو ورځو په شان یوه عادي ورځ وه. د پسرلي میاشت وه او باران وَریده. په دودیز ډول د کورنۍ غړي هره د پنځنۍ ورځ د ماښام له خوا د داؤود خان په کور کې را ټولېدل. داؤود خان کورنیو ارزښتونو ته په ډېرې درندې سترګې کتل او ډېر به خوښېده چې لږ تر لږه په اونۍ کې یوځل د کورنۍ غړي پریوه ټغرراټول شي او له یو بل سره په ګډه ډوډۍ وخوري. د دغسې را ټولېدلو نوښت هغه رامنځ ته کړی وو .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هماغه ورځ د نورو پنځنیو ورځو په شان د کورنۍ د غړیو د را ټولېدلو تابیا په پام کې نېول شوې وه. کله چې د شوبلو د ډزو غږ را پورته شو، څه ناڅه د غرمې دولس بجې وې او میرمن هما داؤود په کورکې وه او ګومان یې کاوه چې د غرمې د ډوډۍ د دودیز توپ غږ دی او کلکه پاملرنه یې ورته ونه کړه. د هغې زړه نه منل چې له همدغې شېبې وروسته به دا د کمونیستو کودتا چیانو د کودتا پیل وي .

اړوپیچ د سترګوپه رپ کې اوښتون موند. څو شیبې نه وې تیرې چې خالد له خپل کار ځای د تلویزیون له ودانۍ څخه کورته را ورسید او ویې ویل چې ټول دې ارګ ته ولاړ شي. کله چې د ویرې لمنه را څرګنده او پراخه شوه داؤود خان د ولسمشرۍ د دفترد مشراکبرخان په سلا او وړاندیز پریکړه وکړه چې د کورنۍ ټول غړي ارګ ته دننه را وغواړي .

میرمن هما وایي کله چې په موټرکې د داؤود خان له کوره تر ارګه ولاړه نو ډیره په اندیښنه کې ډوبه وه او ویې لېدل چې اړوپیچ د سترګو په رپ کې د اوړېدلو په حال کې دی. د مخ په ودې اړوپیچ په لېدلو یې اندیښنه لا زیاته شوه. کله چې له خپل خاوند او کوشني ماشوم سره د ارګ انګړ ته ننوتله نو ویې لېدل چې سرتیرو د تیارسـۍ په حال کې په هرګوټ کې مورچلې نیولې دي. له دغو ټولو سره سره بیا هم دا نه پوهېدله چې خبره څه ده او د دغه بیړني اړوپیچ د را پارېدنې لامل څه وو .

د کورنۍ پاتې غړي چې له هرې خوا ورو ورو را رسیدل د ارګ د ګلخانې د ماڼۍ په دویمې ودانۍ کې د ولسمشر د کار په دفترکې را ټول شوي ول او ارګ ته په راننوتلو د هغه څه د تیریدلو په لېدلو به هک پک پاتې کېدل چې په ارګ کې تیرېدل. که څه هم اړوپیچ ډیر کړکیچن شوی نه وو خو د نیږدې ماسپیښین شا او خوا وړاندیز وشو چې میرمنې او ماشومان دې له ارګه په موټرونو کې بهر و ایستل شي. د افغانستان د پخواني ټولواک خور او د ولسمشر داؤود خان ماندینې میرمن زینب دغه وړاندیز وغانده. دهغه د همدغې پریکړې پربنسټ نورو میرمنو هم خپل هوډ څرګند کړ او ټینګاریې وکړ چې د خپلو میړونو ترڅنګ به همدلته پاتې شي. په ځانګړې توګه د سردارمحمد داؤود خان زامنو ټینګار کاوه چې د پلار ترڅنګ به پاتې کیږي او نه غواړي چې هغه یوازې پریږدي .

که څه هم د کورنۍ غړو ته څرګند خبرونه نه ورکول کېدل خو د هرې شیبې په تیریدلو خبره راڅرګندیدله او اورېدل کېدل چې دښمن د پرمختګ په حال کې دی او د ولسمشرد ماڼۍ نیول یې د خپلې موخې زړه ټاکلی دی .

په ډیرلنډ وخت کې ټیلفوني اړیکې وشلیدلې. له دې چې کودتا چیانو په آسانۍ کولای شوای د ودانۍ پاسنی پوړ په آسانۍ بمبارد کړي، د خونې د لوړوالي او د کړکیو د ډیروالي له امله دغه ځای خوندي نه وو نو پریکړه وشوه چې ټول دې کښتـني پوړ ته ولاړ شي. همداسې وشوه. د کورنۍ ټول غړي لاندیني پوړد ډوډۍ خوړلو لویې خونې ته راکښته کړای شول .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

میرمن هما وايي تر هغې شيبې پورې چې دا د داؤود خان د كار په دفتر كې وه څوك نه وو ټپي شوي. خو كله چې د كورنۍ غړي كښتني پوړ ته راكښته شول نو د كودتاچيانو يرغل لا زور واخيست. د دښمن په وړاندې د ولسمشرۍ د ساتونكي قطعې اتلواله مقاومت ورو ورو درې ورې كېده، د دښمن د مردكيو او توغنديو ړندو چـَرو او ټوټو په ودانۍ كې دننه هرڅوك ټپيانول.

زما په گومان لومړني چا چې ټپ واخيست او د ستركو په رپ كې مړ سو د سردارمحمد داؤود خان مشرزوی محمد عمر وو. د ارواښادې ميرمن گلالۍ داؤود د عبدالله خان ملكيار د لور پرځان اته گولۍ لگېدلې وې. لوركۍ يې (غزال) په همدغې پيښې كې په ارگ كې شهېده شوه او بله ټپي لور يې په روغتون كې څو شيبې وروسته مړه شوه. كه څه هم د سردار محمد نعيم خان پښه په گولېو ټپي شوې وه خوله خپل پالياله ورور سردارمحمد داؤود خان سره د سهارتر سباوون پورې ژوندی وو. وروسته له دې چې د ولسمشرۍ د ماڼۍ د ساتونكي قطعې پاتې برخه له نا چارۍ كودتاچيانو ته تسليم شوه، كمونيستانو د شنه سهار په سپيده دم كې د گلخانې د ماڼۍ دروازه پرانيستله او په لومړيو شيبو كې يې له داؤود خانه وغوښتل چې تسليم شي خو هغه په ځواب كې وويل چې هېڅكله به د روسانو مريـيـو كمونيستانو ته تسليم نه شي .

د امام الدين تر مشرۍ لاندې د وسله والو كودتا چيانو د ډلې او سردارمحمد داؤود خان ترمنځ ډزې پيل شوې چې په پای كې يې د هغه د كورنۍ يو شمير راگيرشوي كسان يا ټپيان يا شهيدان شول .

د دغو شهيدانوپه منځ كې يوازې د سردارمحمد داؤود خان له كورنۍ څخه شل تنه ول. كه د غوايي د اوومې د شرموونكي او كرغيړنې كودتا د شپو اوروځو د شهيدانو شميره را واخلو نو د ټولو وژل شويو كسانو شميره د سيد عبدالاله، عبدالقديرنورستاني، صاحبجانخان گارډ په گډون چې په ارگ كې ووژل شول ،او نور لكه غلام حيدررسولي ، ښايي درې زره تنو ته ورسيږي .

د كمونيستانو له وروستـني يرغله وروسته د سردارمحمد داؤود خان د كورنۍ پاتې ژوندي غړي د جمهوريت روغتون ته وليږدول شول. هغو كسانو لكه ميرمن گلالۍ چې ژور ټپونه يې اخيستي ول، تر اوږدې مودې په روغتون كې پاتې شول او د كورنۍ نورټول غړي زندان ته وليږدول شول او هلته يې بنديان كړل .

د سردارمحمد داؤود د كورنۍ پاتې غړو د روس د لاسپوڅي رژيم له استازو څخه په څو ځو ځله غوښتنه وكړه چې د غوايي د اوومې كودتا د شهيدانو د ښخېدلو ځايونه ورته وروښيي، خو دغولاسپوڅو هېڅكله دغې غوښتـنې ته ځواب ور نه كړ .

څرگنده نه ده چې د كودتا د توري او كرغيړنې شپې له امله كودتا چيانو د ارگ دننه د شهيدانومړي د خواجه رواش په سيمه كې په ډله ييزكېندل شوي قبركې ښخ كړي او يا د كابل- جلال آباد د لويې لارې په اوږدو كې په

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه ناڅرګند ځای کې له اسلامي دودونو پرته ښخ کړي دي. (له میرمن هما) Arlington, Virginia ,USAداؤود عثمان سره مرکه ۲۰۰۱زکال د جنوري دویمه

له هغې خونړۍ پیښې را وروسته لا تراوسه د دغې غوټې سر نه دی پرانیستل شوی. په دغې پیښې کې ښکېل کسان او پاخه پازوال مشران لا تراوسه د نړۍ په ګوټ ګوټ کې ژوندي دي او پرته له شکه له قانوني لارو او امکاناتو کولای شو له هغوی پوښتنه وکړو چې دغه خبره روښانه کړي .

د ګلخانۍ پرمانۍ د ګولیو باران

جنرال نذیر کبیرسراج د خپل کتاب (په افغانستان کې د شلمۍ پیړۍ د دویمې نیمایۍ مهمې پېښې/ رویداد های مهم نیمه اخیر سده بیست در افغانستان) په ۱۱۳ پاڼې کې لیکلي : " محمد عمر په داسې حال کې چې له خپل پلار سره یو ځای وو د ګلخانې د مانۍ پوړې 'زینې' ته مخامخ، موټرته د پورته کېدلو په وخت کې ټپي شو. " دلته د یادونې وړده چې په هغو شېبو کې د یو شمیر وزیرانو په ګډون د حاضرو همکارانو د پریکړې پربنسټ، ویټـیـل شوه چې محمد داؤود دې له ارګه دباندې ووځي او د مرکزي ځواک (قوای مرکز) د اړوند لښکرکوټونو په مرسته دې د کودتا چیانو یرغل پرشا وتمبوي." نوموړی زیاتوي : " یادې شوې ډزې د ولسمشرۍ د ګارد د یوتن افسر له لوري چې د سردارمحمد داؤود د ډاډ وړ سړی وو، وشوې ".

هما داؤود د سردار محمد داؤود د مشرزوی د ټپي کېدلو په اړه د جنرال کبیر سراج خبره نه مني او ټینګارکوي چې هغه له ودانۍ دباندې نه، بلکه په ودانۍ کې دننه ټپي شو. ۲۹۵ پاڼه، د سردارمحمد داؤود شخصیت، اندونو او تګلارو ته یوه کتنه / نګاهې به شخصیت، نظریات وسیاستهای سردار محمد داؤود، ډاکټر محمدعاصم، د میزان خپرندویه ټولنه، د امریکامتحده ایالات،۲۰۰۱(

وایي چې.....

ویل کیږي چې د دیارلس سوه اووه پینځوسم کال د غوایي د مړاشتې له اوومې نېټې مخکې د محمد داؤود د وژلو تابیا نیول شوې وه. که داسې وي، نو د کومو کسانو پـَل د دغې تابیا په تل کې موندلای شو؟

وایي چې د افغانستان د خلق دیموکراتیک ګوند یوه نامتو څیره چې اوس هم په افغانستان کې ژوند کوي، د سردارمحمد داؤود او د هغه د کورنۍ له وژل کېدلو لږ شیبه وروسته ارګ ته راغی، ټول یې له پامه تیرکړل او بیا له خوني ووت .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وايي هماغه سړي يو چا ته ويلي ول چې :" ... په پام کې نېول شوې وه چې پرارګ به يو پينځه سوه کېلويي بم وروغورځول شي. پوهېږئ چې پينځه سوه کيلويي بمب څومره ورانی کوي؟ ارګ يې له خاورو سره په هوا کاوه؟ "!

..."د عبدالله عمرله جيبه چې زما ترځنګ ولاړ وو، د بنزموټر کلي يې واخيستله او ويې ويل: اوس زموږ وار دی چې د موټرسپرلۍ وکړو." په همدې حال کې مې وليدل چې د کورنۍ يوشمير غړي څوک روغ رمټ او څوک ټپي له دروازې تيرېږي او ميرمن سلطانه نور/د سردارمحمد عمرنور ماندينه له ټولو مخکې روانه وه. زهرا او داؤود / دغازي محمود ماشومان مې وليدل چې دواړه ټپيان ول. کله چې د ميرمن سلطانې نور سترګې پرما ولګېدلې، غلې شوه، بيا يې د لاس په اشاره او نغوته راته وويل دغه کسان پرې دي چنواري 'چارماري' يې کړئ." هغې [د افغانستان د پخواني ټولواک محمدظاهرشاه خوراو د وليعهد سردارااحمدشاه خواښې] ګومان کاوه چې زه هم د پيښې له پخو (......

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلورمه برخه

دیرش کاله د بېدیا په زړه کې

ډاکټر محمد حلیم تنویرد وروستنیو دریو لسیزو د ځیرونکو له ډلې څخه (د ګلبدین حکمتیار تر مشرۍ لاندې) د اسلامي ګوند یوه وتلې څیره ده چې د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ د آرامځي ترټولو نیږدې نښه یې را کښلې ده (د افغانستان د ورځپاڼه لیکنې پېښلیک/ تأریخ روزنامه نګاري افغانستان، ۲۲۰ پاڼه، د صبور د خپرندویه ټولنې مرکز/پیښاور- پاکستان جنوري ۲۰۰۰ زکال)

د ۲۰۰۸ زکال د جولای په دویمې نېټې جنرال پادشاه میر په افغانستان کې د "آزادۍ د راډیو" له مرکه کوونکي حمید مُهـمند سره یوه ځانګړې مرکه کړې او نوموړي د سردارمحمد داؤود او د هغه د کورنۍ د قبرونو ځای ځایګی، د کابل په ۱۸ کیلومترۍ کې د څرخي پله زندان ته نیږدې داسې روښانه کړی:

حمید مهمند: جنرال صاحب پادشاه میر! هغه ګزارشونه چې موږ اورېدلي، پکې ویل کیږي چې: تاسو یو تن له هغو کسانو یاست چې د سردارمحمد داؤود او د هغه د کورنۍ د ښخولو په اړه شاهد واست. کله چې مړي رارسیدل او

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو ځای خاورو ته سپارل کېدل تاسو هلته واست. مړي په څه ډول راوړل کېدل او په څه ډول په ډله ییزه توګه خاورو ته سپارل کېدل؟ که مهرباني وکړئ په دې اړه لږ مالومات را کړئ !

جنرال پادشاه میر: د [د یارلس سوه اووه پنځوسم "ل" کال] د غوايي د مباشتې په اوومه د پنجشنبې [پنځنۍ] په ورځ کودتا وشوه. په سبا یې کله چې ورځ پای ته ورسیدله، د شپې دولس بجې وي چې مړي یې راوړل. موټر راغی. په هغه وخت کې زه د څلورم زغره وال ځواک د ساتنې او څارنې [حفظ ومراقبت] مدیروم. امر وشو چې ځان له سرتیروسره پولیګون ته ورسوم. له هغوی سره یوځای پولیګون ته ولاړم .

موټران له ښاره راتلل او څراغونه یې له لیرې ښکارېدل. له ځان سره مې وویل: خدایه! په دې نیمه شپه کې دا موټران له کومې خوا پولیګون ته را روان دي .

لومړنی موټر چې را ورسید، د دفاع د وزارت یو جیپ وو. له سلام او سترې مه سي وروسته مې وپوښتل: ورونو! خیریت خو دی؟ څنګه راغلئ یاست؟ ویې ویل چې د داؤود خان او د هغه د کورنۍ د غړو مړي مو راوړي او غواړو دلته یې یوې په موضع (له مخکې پوځې کېندل شوي ځای) کې ښخ کړو،او ځای ورته پیدا کړو،ورته مې وویل: ډېره ښه ده .

اسلم وطنجار چې په کودتا کې یې پخه ونډه درلودله او په څلورم زغره وال ځواک کې وو، پوهېده چې د ځمکې کوم ځای د (موضع) لپاره کېندل شوی دی. هغه وویل دلته د یوه ټانک پخوانۍ موضع شته .

غوچوړي (چقوري) له مخکې کېندل شوي ول. له جیپانو وروسته یو نوی [زیس موټر] راغی او د شو. ماته یې وویل: سرتیرو ته ووایه چې مړي راکښته کړي� Reverse .موضع مخې ته"

سرتیرو مړي یو په یو راکښته کړل. زه په خپله د قبر لحد ته ور کښته شوم. لومړنی کار مې چې وکړ دا ووچې د مړیو مخونه مې د قبلې خواته را واړول. کله چې اوس مو قبرونه را خلاص کړل نو له نېکه مرغه لېدل کېدل چې د مړیو د هډوکو مخونه هماغسې د قبلې خواته ول. د امنیت د وزارت کارکوونکو او نورو هـیـئـتانو ولېدل چې د مړیو مخونه د قبلې پر لور ول .

د یوه موټر ترپال مې خلاص کړ او دهغه سپین ږیري موټړوان ته مې وویل: نه خفه کیږي که دغه ترپال واخلم او د مړیو پرمخونو یې واچوم؟

حمید مهمند: جنرال صاحب! مهرباني وکړي ووایاست چې په همدغه ډله ییزقبرکې مو څو تنه مړي تر خاورو لاندې کړل؟

جنرال پادشاه میر: څه ناڅه دیارلس تنه ول. دیارلس تنه .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حمید مهمند: آیا ددوی په ډله کې ښځې او ماشومان هم ول؟

جنرال پادشاه میر: د هغوی په منځ کې درې ښځې وې، نور یې ټول نارینه ول.

حمید مهمند: ویل کیږي چې په ډله ییز قبر کې د داؤودخان له کورنۍ څخه اتلس تنه تر خاورو لاندې شول، نور مړي څه شول؟

جنرال پادشاه میر: په هماغه شپه یې دیارلس مړي اونوریې په سبا شپه راوړل. ما درې شپې بې خوبې ایستلې وه او ښارته خپل کورته ولاړم. زما د مرستیال ضابط شاه ولیخان په وینا نور شپاړلس تنه مړي چې ګڼ شمیر یې ښځې وې د ټانک د بلې کېندل شوې [موضع] په پینځه ویشت ګامیز واټن ته راوړل شول.

د هغې ورځ په سهار شاه ولیخان راته وویل: آمرصاحب تاسو پرون شپه نه واست، نور مړي یې هم راوړل. ومې پوښتل: مړي دې وپیژندل؟ ویې ویل: نه. ومې نه پیژندل. خو دومره مې ولیدل چې په مړیو کې ښځې او ماشومان ډیر ول، نارینه لږ ول.

حمید مهمند:جنرال صاحب تاسو وویل چې لحد ته کښته شواست او ومو ویل چې مړي مو یو په یو ځای پرځای کړل. ستاسو له نظره، ایا هغوی په ګولېو وژل شوي ول یا نور زورزیاتې هم ورسره شوی وو؟

جنرال پادشاه میر: دروغ ویل ګناه لري. شپه وه. د مړیو مخونه سم نه ښکاریدل. ټول په وینو ککړ ول. کلکه مې چې مړي دېخوا آخوا کول، لاسونه مې د هغوی په وینو ککړېدل. پرټولو له یوې مخې د ګولیوباران شوی وو .

حمید مهمند: آیا د سردار داؤود خان مړی مو په خپلو سترګو ولید؟

جنرال پادشاه میر: له یوې خوا د شپې تیاره وه، له بلې خوایې موږ ته ویل چې مړي ژر ژراو په بېړه را کښته کړئ. له مړینې وروسته څیره او د مخ بڼه هم بدلیږي. مړي سم نه پیژندل کېدل. که په تیاره شپه کې څوک خپل وروړهم وګوري، نه یې پیژني. خو د بدن د جوړښت ، د اندام د ځیږوالي او د قد یا ونې د لنډوالي له مخې مې ګومان وکړ چې داؤود خان به وي .

په تیرو ورځوکې کله چې هغه مو له قبره را وایست، د خپلې میرمنې د هډوکو تر څنګ وو. ښځې یې د سرو زرو غاښونه درلودل. سره زر په خاورو کې نه خراپیږي، تر ننه پورې هماغسې پاتې دي .

حمید مهمند: مړي څه ډول کسانو راوړل؟ لوړپوړي افسران ول که عادي سرتیري؟

جنرال پادشاه میر: د هغوی د ډلې مشر نور احمد نور د کورنیوچارو [وزیر] وو. نه پوهیږم چې اوس په کوم هېواد کې اوسیږي. نور وزیران هم ول، چې نه یې پیژنم. د هغوی یوه تن له اسلمه وپوښتل: دغه افسر چې لاندی بوخت دی، ملګری دی که نه؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حمید مهمند: دا یې ستاسو په اړه ویل؟

جنرال پادشاه میر: هو، هغوی نه غوښتل چې دغه پټ راز افشا سي او غوښتل یې چې مړي هماغلته ورک سي .

حمید مهمند: تاسو وویل چې مړي یې په دوه وو جلا جلا شپو کې راوړل او تر خاورو لاندې شول. له تاسو سره یې چال چلند څنګه وو؟ څه قومانده یې ورکوله او څه یې ویل، د بیلګې په ډول، څه وکړئ؟

جنرال پادشاه میر: کله چې هغوی خپل کار پای ته رساوه نو د څلورم زغره وال څواک له کانتینه به یې چای، کیک او کلچې واخیستلې او [په اصطلاح د پیش نمې په توګه به یې] یو څه خوړل بیا به ښار ته تلل. په همدغه ترخ کې یوه شپه یې ما ته په ګوته نیولو ویلي ول چې " دا سړی ګونډي ملګری نه دی "

وروسته یې نو د وزیر په کچې نور مشران او لوړپوړي چارواکي راوستل او د ګولیو باران به یې پرې جوړاوه. ډیر ښه ښه وزیران ول. کله چې دغه مشران یې د ګولیوپه باران کې ویشتل اوپه شهادت یې رسول نو ویل به یې چې چاته نه وایو. انکار کوو. پټ کار دی. ځکه چې هغوی له محکمې پرته وژل کېدل .

حمید مهمند: آیا هغوی د داؤود خان د کابینې کسان ول؟

جنرال پادشاه میر: هو، هغوی د داؤود خان د کابینې غړي ول.

حمید مهمند: د چا نوم دې په یاد دی؟

جنرال پادشاه میر: هو ! یو یې د عدلیې وزیر وفي الله سمعیي وو، بل یې د بهرنیو چار وزیر، ځکه چې ویې ویل یې د باندنیو چارو وزیر راکښته کړئ. ټول ټال ۸ تنه ول. هغوی یې د شهید سردار صاحب له وژلو ۸ شپې وروسته ژوندي راوستل او ویې ویل چې له وژل کېدلو یې منکره کیږو.

د هغوی له ډلې بل تن موسی شفیق وو. له هغه یې هم پوښتنې کولې. هغه په ځواب کې ورته ویل: زه ډیر بې ګناه یم. په کور کې مې سطرنجۍ هواره ده. اولادونه مې څه نه لري. زه په خپل کور کې هېڅ نه لرم. هغوی په ځواب کې ورته وویل: تا د هلمند اوبه خرڅې کړې دي. موسی شفیق ورته وویل: ته [نور احمد نور ته یې وویل ته]، اناهیتا راتب زاد، ببرک کارمل او حفیظ الله امین ټول د کابینې وکیلان واست. تاسو ومنله [پاس کړه] او زه د هغه وخت سروزیر [صدراعظم] وم، ما یوازې لاسلیک وکړ .

حمید مهمند: دغه خبرې هماغلته ترسره شوې؟ موسی شفیق هماغلته له نور احمدنور سره شخړه وکړه او بیا یې هماغلته وواژه؟

جنرال پادشاه میر: هو، مخامخ خبرې هماغلته پیل شوې. له هماغو خبرو وروسته موسی شفیق یې وواژه. له هغه وروسته یې د عدلیې وزیرله موټره راکښته کړ .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حمید مهمند: کله چې د کابینې غړي یې وژل، څه ډول احساسات یې له ځانه څرګندول؟ خندل یې؟

جنرال پادشاه میر: دوی به پرې د ګولېو باران جوړاوه او هغوی د" اللهُ اکبر" په ویلو پرځمکه را لوېدل.

حمید مهمند: هغو کسانو چې ډزې کولې څه ډول احساسات یې څرګندول؟

جنرال پادشاه میر: رښتیا یې ووایم د هغوی په احساساتو نه پوهېدلم. له یوې خوا د شپې تیاره وه له بلې خوا ډزې کوونکو داسې خولۍ پرسر درلودلې چې دوه سوري یې درلودل چې له هغو سوریو یې یوازې کتلای شوای. یوازې سترګې یې ښکارېدلې او مخونه یې نه ښکارېدل چې سړی یې پر احساساتو پوه شي. هغوی به کلاشنیکوفونه په لاس له جیپ موټرانو راکښته شول له اته متریز واټنه به یې ډزې پرې پیل کړې او بیا به بیرته جیپ ته ننوتل .

حمید مهمند: کله چې د خبرو شخړه کېدله، نورو څه کول او څه یې ویل؟

جنرال پادشاه میر: ددوی د خبرو پرمهال نور ټول غلي درېدل او څه یې نه کول.

حمید مهمند: دغه خبرې چې مو وکړې ټولې یې ستاسو تر مخې تیر شولې؟

جنرال پادشاه میر: هو، هر څه مې چې وویل زما تر مخې تیر شول.

حمید مهمند: هغه خبرې او شخړې [د موسی شفیق او نور احمد نور ترمنځ] هم ستا تر مخې تیرې شوې وې؟

جنرال پادشاه میر: هو، هغه خبرې هم ټولې زما تر مخې تیرې شولې .

حمید مهمند: کله مو چې د سردارصاحب داؤود خان او د هغه کورنۍ خاورو ته وسپارله او ستاسو ترمخه د هغه د کابینې غړي ووژل شول، څه ډول احساس مو درلود؟

جنرال پادشاه میر: موږ ټول مسلمانان یو. پرخدای ایمان [ګروهنه] لرو او پوهېږو چې شپې پسې ورځ او ورځ پسې شپه راځي. تر اوسه د نړۍ په هېڅ یوه ګوټ کې داسې نه دي شوي چې د یوه هیواد د ولسمشر مړی دې تر دیرشو کالوپورې د بیدیا د خاورو په زړه کې پټ پاتې شي.

همدغې دښتې ته روسان راغلل. شوبلو او ټانکونو یې ټول ځایونو کنډ او کَـپَـر کړل. په زړه کې مې را تاو شول چې یوه ورځ به خدای افغانستان خپلواک کړي. ما له هغه ځایه چې د خاورو په زړه کې داؤود خان خاورو ته سپارل شوی وو، د یوه متر د خطوې په اندازې ګامونه را واخیستل ټول ټال له سرکه ٦٥ متره لیرې واټن وو .

راغلم او دغه ٦٥ متري واټن مې په یوه ځای کې یادداشت کړ. له ځان سره مې وویل چې ښايي یوه ورځ به افغانستان د کمونیستانو له منګولو خلاص شي. په هغه وخت کې روسان نه ول، همدغه کمونیستان ول. و مې ویل چې دا خو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوه سترشخصیت آرامځای دی، یوه ورځ به ورک شي. په دغو تیرو دوه وو مباشتو کې د خلکو د غلطو گزارشونو له کبله گڼ شمیر ځایونه کېندل او پرانیستل کیږي او نښه یې په لاس نه ورځي .

حمید مهمند: جنرال صاحب! تاسو څنګه خبر شواست چې د افغانستان دولت یوه کمیسیون ته دنده سپارلې چې د داؤود خان او د هغه د کورنۍ ډله ییز قبر دې را پیدا کړي؟

جنرال پادشاه میر:په خوست کې مې د راډیو او تلویزیون له لارې واورېدل چې کرزي صاحب یوه ځانګړي کمیسیون ته دنده سپارلې ده. تیلفون مې وکړچې ددغه کمیسیون خبره څنګه ده. راته یې وویل چې : هله ژر سه. را سه. موږ هڅه کوله چې ستا د تیلفون شمیره را پیدا کړو، نه مو شوه موندلای. هرڅه مو چې احوال ورکاوه او نفر مو درلیږل نتیجه یې نه ورکوله. ښه شو چې ټیلفون دې را وکړ. سبا ته ځان را ورسوه چې ډیر ضرور کار دی. هماغه وه چې راغلم .

حمید مهمند: جنرال صاحب! د هغو گوتو په شمار کسانو له ډلې څخه چې د داؤود خان او د هغه د کورنۍ د ډله ییز قبر خبره یې په زړونو کې درلودله، یو یې هم تاسو یاست. اوس چې د غه ډله ییز قبرونه وموندل شول او مړي یې له هغه ځایه را وایستل، تاسو څه ډول احساس لرئ؟

جنرال پادشاه میر: کله چې د سردار داؤود خان د قبر د خارو سر ته تللم، سردارنادرجان او سردارمحمود جان غازي (د سردار داؤود خان لسمی) به له ما سره ول. هغوی به هلته د خپل نېکه د درناوي له کبله په شنه سهار کې تلل او د لاسونو د گوتو په سر به یې د قبر د سر خاورې ایخوا دیخوا کولې چې هډوکي مات نه شي او سم لاس ته ورسي. زړونه یې مړیو ته ډیر سوځېدل .

هډوکي مو د ملي امنیت روغتون ته راوړل چې ولسمشر د پریکړې پربنسټ یا یې حکومت او یا یې ملي امنیت وپیژني. البته چې د مخونو او ځیرو پیژندل ممکن نه دي ځکه ټول یې هډوکي دي .

حمید مهمند: ستاسو خپل احساس څنګه دی؟ آیا خوښ یاست چې له دغسې یوه ستر راز څخه مو پوړنی لیرې کړ؟

جنرال پادشاه میر: د یوه مسلمان په توگه خوښ یم. تر نن ورځې، د نړۍ په هرگوټ کې که د کفر هیواد وي یا مسلمان، د ولسمشر مړی یې نه دی ورک. اوهغه هم د سردار داؤود خان په شان ولسمشر چې د افغانستان ټول وګړي یې د خپل ویر پر ټغرکښینول. د هغه د قبر په موندلو اوس احساس کووم چې داؤود خان بیرته را ژوندی شوی دی. ډیر خوښ یم چې گور یې وموندل شو او وګړي به وکولای شي چې د هغه د گورزیارت ته ولاړ شي .

په راتلونکې گڼه کې به تاسو ولولـئ:

۱ " .ما سردار داؤود نه دی وژلی" : د جنرال امام الدین تیلفوني پیام / ۲۰۰۸زکال د جولای دویمه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ .د ديارلس سوه او اووه پينځوسم لمريزکال دغوايي د مباشتې له اوومې نيټې مخکې د سردار محمد داؤود د وژلو تابيا نيول شوې وه. د دغې تابيا په زړه کې د کومو کسانو د ښو د پلونو خاپ شته؟

۳ .د افغانستان د خلق ديموکراتيک گوند يو تن پيژندل شوى او نامتو غړى چې اوس په افغانستان کې او ژوندى دى د سردار محمد داؤود او د هغه د کورنۍ د غړو له وژل کېدلو وروسته ارگ ته راغى. ټول يې له سترگو لاندې تير کړل او بيا له خونې ووت .

وايي همدغه سړي چاته ويلي ول چې:" .. په پام کې وه چې يو ۵۰۰ کيلويي بمب به د ارگ پرسرور واچول شي . پوهيږى چې ۵۰۰ کيلويې بمب څه کوي؟ ارگ يې له خاورو سره په هوا کاوه"!

... "د عبدالله عمر له جيبه چې ځنگ ته مې ولاړ وو، د بنزموټر کيلي يې را واخيستله او ويې ويل:' اوس زموږ وار دى چې په موټرونو کې وگرځو.' په همدغه حال کې مې وليدل چې د کورنۍ غړي ځوک ټپي او ځوک روغ رمټ يو يو له دروازې تيريږي او په سر کى يې ميرمن سلطانه نور/ د سردار محمد عمر ماندينه روانه وه. د محمود غازي ماشومان زهرا او داؤود مې ولېدل دواړه ټپيان ول. کله چې د ميرمن سلطانې نورسترگې پرما ولگېدلې غلې شوه او د لاس په اشاره يې راته وويل " ټوله گناه ددوى له لاسه ده، دوى چنواري "چارماري" کړئ. [هغه د افغانستان د پخواني ټولواک خوراو د وليعهد سردار احمدشاه خواښې وه] او گومان يې کاوه چې زه هم د پېښې له پخو پازوالو څخه "' ....

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

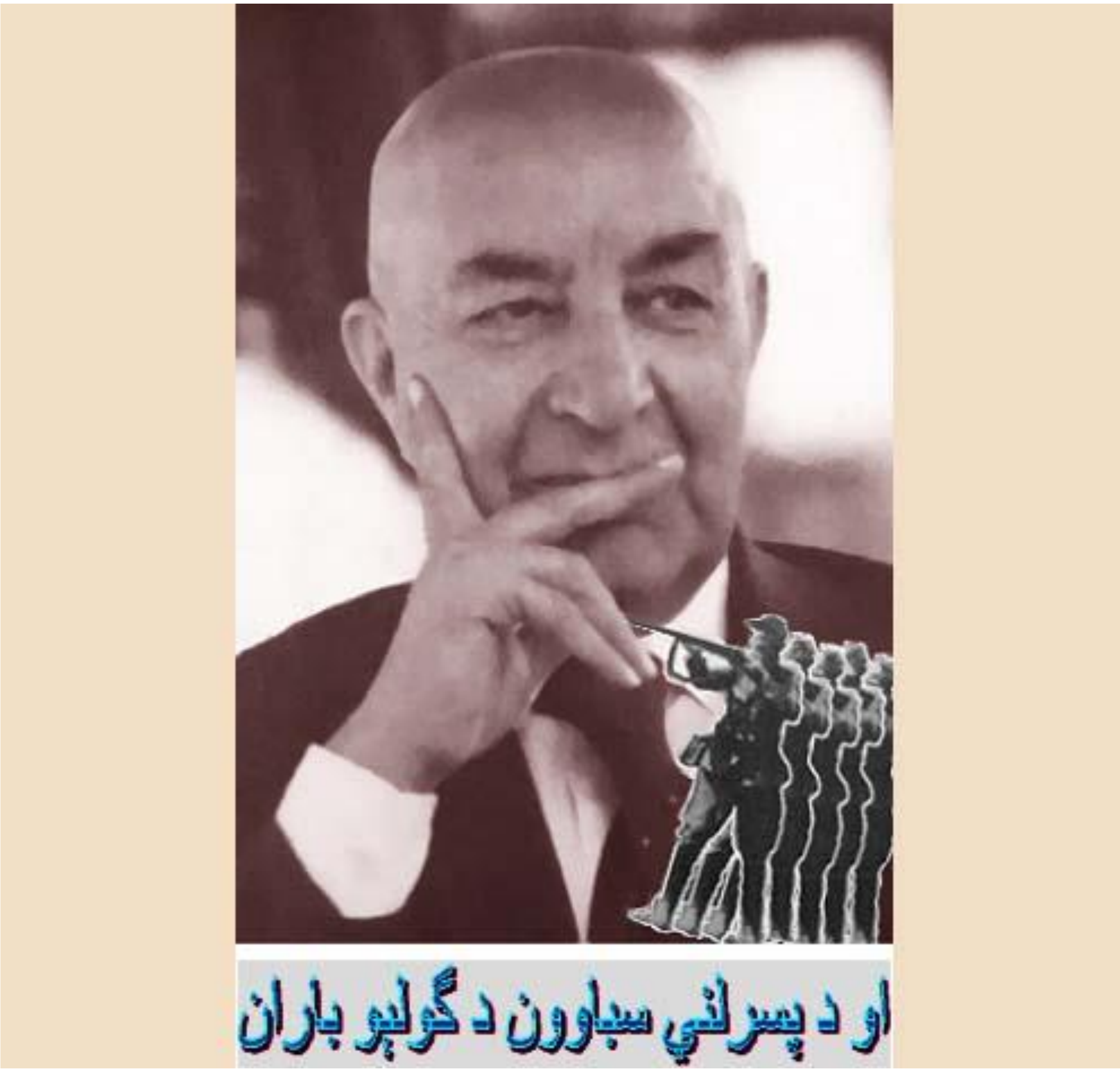

پنځمه برخه

سردار داؤود ما نه دې وژلی

اکادمیسین دستگیري پنجشیري د ۲۰۰۸زکال د جولای د میاشتې په دریمې د ماښام په اوو بجو له ما [سیاه سنگ] سره د تیرو ټیلفوني خبرو په دوام، دغه لاندینې خبرتیا یې راکړه :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرون د ۲۰۰۸زکال د جولای د مېاشتې دويمه د ماښام په وخت جنرال امام الدين ما (دستگيرپنجشيري) ته ټيلفون وکړ او د نورو خبرو په ترڅ کې يې را وته وويل :

"ما د ' کابل' ناتهـ ' په ويبپاڼې کې د " پسرلني سباوون د گولېو باران/ و آن گلوله باران بامداد بهار/ " پرله پسې برخې لوستلې دي او له يو شمير ټکيو سره يې چې ډاکټر داؤود جنبش د ټولواک د خور ميرمن زهره نعيم له خولې ليکلي او هم له هغو برخو سره چې تاسو جناب پنجشيري صاحب په ټول امانت د سردار داؤود خان او د هغه د کورنۍ د وژل کېدلود پيښې په اړه ليکلي دي او هم له هغو نقل قولونو څخه مو چې زما له خولې راوړي سل په سلو کې موافق يم .

څرنگه چې ميرمن زهره نعيم په لنډيز ويلي، اوتاسو هم د کابل ناتهـ په ويبپاڼه کې او هم " د افغانستان د خلق ډيموکراټيک گوند راپاڅېدنې او راپرځېدنې/ ظهور و زوال حزب ديموکراتيک خلق افغانستان" په کتاب کې مو په تفصيل ويلي، ما له سردار محمد داؤود سره وروستـنې خبرې تر سره کړي دي. په لنډيز وايم رښتيا دا ده چې :

زه د پوځ د يوه افسرپه توگه په ټول درناوي د "تيارسـئ" په ډول د سردار محمد داؤود مخې ته ودرېدم. لومړی مې ورته پوځي سلام "رسم تعظيم" وکړ. وروسته مې په ډير درناوي د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند د سرمشريزې ډلې پيغام ور ورساوه او ورڅخه مې وغوښتل چې له خپلې کورنۍ سره دې يو خوندي ځای ته تشريف يوسي. داؤود خان دغه غوښتنه ونه منله. بيا مې ورته وويل:" له دې چې واک د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند ته ليږديدلی، تاسو بايد تسليم شـئ ".

سردار محمد داؤود وويل: " تاسو دغه پيغام د چا له خوا راوړي!" په ځواب کې مې ورته وويل : " دغه امر مې د قادر لخوا راوړی" هغه د سترگو په رپ کې را ته وويل:" پرته له خدايه کمونيستانو ته نه تسليمېږم او ترخپلې وروستۍ گولۍ جنگ ته چمتو يم ".

د همدغې خبرې په وَيلو ، خپله وسله يې را تاو کړه او مخامخ يې پرما ډز وکړ. زما پر مټ او د ځان پر نورو برخو مې گولۍ و لگېدلې او د ځان څو برخې مې ټپی شوې. دقيقاً په همدغې شېبې کې ول چې له ما سره ارگ ته د راغلو وسله والو سرتيرواو سردار داؤود تر منځ دوه اړخيزې ډزې پيل شوې .

په دغسې يوه روحي او ټپي حالت کې ما دومره وسه نه درلودله چې وسلې ته لاس وروړم، توپک پورته کول خو لا پر ځای پريږده چې دقيقه نښه ونيسم، فير وکړم، يو يا څو تنه په قتل ورسوم .

په ډير صداقت وايم چې سردار محمد داؤود ما نه دی وژلی. ځکه چې زه په خپله د مرگ په پوله ناست وم او ډيرکلک ټپي شوی وم. لومړی ما گومان کاوه چې له دغو گوليوڅخه يوه يې زما پر زړه لگېدلې اونورد ژوندي پاتې کېدلو هيله نه لرم، خو کله چې وروسته مې پام شو ومې لېدل چې ټول ټپونه زما د ځان په ښـۍ خوا کې دي. کله

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې سرتیرو زما دغه حالت ولید او ډېره کلکه وینه بهېدنه مې درلودله په کَشـولو کَشولو یې د پیښې له ځایه لیرې کړم. ما ان په خپلو سترګو ونه لیدل چې سردارمحمد داؤود او کورنۍ یې له کوم توپکه او د کوم ډزې کوونکي له خوا وژل شویدي .

دا وه د پیښې پخه او لنډه خبره. هغه څه مې چې نن تاسو ته وویل له هغه پرته بل څه نه لرم چې په دې اړه یې تاسو ته ووایم ، نور اضافي معلومات نه لرم، او نه غواړم څه شی ورڅخه کم او یا نوراضافي شی پرې ورګډ کړم. له بله پلوه د خپل ناوړه روغتیایي حالت له امله نه شم کولای په مرکو کې برخه واخلم. له دې امله له تاسو هېله من یم چې زما معذرت ومنـئ ".

له جنرال امام الدینه غوښتنه

ښاغلی امام الدین،

خوښ یم چې " د پسرلني سباوون د ګولېو باران/ و آن ګلوله باران بامداد بهار" مو له سره تر پایه ولوست. او هاغه مهال به نور هم خوښ شم چې د دغې لیکنې پاتې چمتو شوې او راتلونکې برخې ولولـئ او پرهر هغه څه چې ناسم درته ښکاره شي، ګوته کښېږدئ ترڅو درواغ د رښتیا ځای ونه نیسي .

څرنګه چې تاسو وینـئ، ستاسو پیغام پرته له کوم کوښني زیادښت یا کمښته کټ مټ ولیکل شو. له تا هېله کوم راځه چې مخامخ خبرې سره وکړو. د خپل د کور د ټیلفونونو شمیرې او خپله د بریښنالیک پته مې هم د همدغو لیکنوپه هرې پیلیزې برخې کې په څرګنده لیکلي دي .

له تاسو سره ژمنه کوم چې ستاسو تیلفوني راز، ستاسو بریښنالیک او ستاسو پوستي پته که ما ته راولیږئ ترڅو چې ژوندی یم له ځان سره به یې وساتم. اوکه وغواړئ هره هغه خبره چې تاسو یې د افشا کولو اړتیا نه وینـئ او یا نه غواړئ چې خپره شي اویا په کوم بل سوري ور ننوځي،ټول به یې له ځان سره وساتم. او اوس وګوره چې نورو ۱۳ تنو څه ویلي دي :

۱ .امام الدین، د پوځ په څلورسوه بستریزه روغتون کې :

د " افغانستان په پینځه پیړیو کې / افغانستان در پنج قرن اخیر" د کتاب په ۸٦٧،۸٦۸ او ۸٦۹ پاڼوکې چې د ایران /تهران د عرفان له خپرونو څخه د میر محمد صدیق فرهنګ لیکنه اولومړنی چاپ یې په دیارلس سوه څلوراویا [اردیبهشت] [۱۹۹۵ زکال د اپریل په مباشت کې] شوی دی داسې راغلي دي :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عبدالصمد غوث په وینا " د سهار له ځلورنیمو بجو لږ شیبه مخکې [په سهارني ټکنده سباوون کې] د الوتکو، توپونو او د شوبلو د ډزو غږناڅاپه غلی شو اوخپل ځای یې مرګوني درندې چوپتیا ته وسپاره. [دافغانستان راپرځېدنه / سقوط افغانستان] ۲۰۰ پاڼه، عبدالصمد غوث، امریکا، د برګون بریسي خپرونه ۱۹۸۸ "

داسې بریښي په دغې شیبې کې چې په ارګ کې د ولسمشرۍ د ماڼۍ ساتندویه مدافعان درې ورې کېدلو ته نیږدې ول، کودتاچیانو داؤود خان ته وړاندیز وکړچې له مقاومته دې لاس واخلي او تسلیم دې شي. څرګنده ده دې چې ولسمشر د کودتاچیانو د لارښودو مشرانو د نومونو غوښتنه وکړه او بیا یې وغوښتل چې عبدالقادر او [محمد اسلم وطنجار دې د خبرو لپاره ور ته ور واستوي .

دغه وړاندیز د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند په مرکزي کمېټې کې را وړاندې شو. ببرک [کارمل] او نورو پرچمیانو چې نه یې غوښتل ولسمشر دې ووژل شي، بلکه د هغه تر نامه لاندې یې هیله درلودله واک ترلاسه کړي د دوه نومول شویو کسانو لیږلو ته لیواله ول، خو د مرکزي کمیټې خلقي غړو غبرګون وښود او لارښوونه یې وکړه چې ولسمشر دې ونیول شي .

فرهاد لبیب [په شوروي اتحاد کې روزل شوی پیلوټ چې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند په وړاندې ودرېد او زندان ته ولوید] د پیښې لړۍ د پوځ په ځلورسوه بستریز روغتون کې د شوبلې د یوه افسرامام الدین له خولې چې یوه اونۍ وروسته یې په خپلې خولې خپلو دوستانو ته کړې وه په دې ډول ویلې :

"زما زغره واله شوبله د ارګ ختیزې دروازې ته مخامخ د اور لپاره د تیارسۍ په حالت کې ولاړه وه. د [دیارلس سوه اوپینځوسم لمریزکال] د غوایي د اتمې په شنه سهارکله چې د ګارد قطعاتو یو په بل پسې د سپینو بیرغونو په ور ښودلو خپله تسلیمي اعلان کړه ماته امر وشوچې داؤود را ونیسم. که څه هم داؤود مخکې له موږ سره اړیکه نیولې وه او غوښتلي یې ول چې د کودتا له مشرانو سره غواړي خبرې وکړي او مرکزي کمیټې هم منلي ول او پریکړه یې کړې وه چې همدغسې به وکړي نو ما ته امر وشو چې ارګ ته ور ننوځم .

کله چې ارګ ته ورننوتلم د خورو ورو ډزو یو یو غږ اورېدل کېده. لومړني سړي چې دننه له ما سره ولېدل، ګل آغا وو. زه خبر وم چې هغه زموږ سړی دی. ګل آغا له ځان سره را واخیستلم او هغه خونه یې را وښودله چې داؤود خان پکې وو .

کله چې له ګل آغا او خپلو هملارو ملګرو سره خونې ته ور ننوتلم ومې لېدل چې داؤود د خپلې کورنۍ له غړو او نورو لسو تنو هملارو سره وسله پر لاس سترګې په لاره دي. له ځان سره مې وویل: " دلته مې ژوندي پاتې کېدنه ناشونې ده "

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې ګل آقا داؤود ته پوځي سلام وکړ او ویې ویل: " د کوټاچیانو له ډلې څخه یو تن غواړي له تاسو سره وګوري. له ټولو مخکې داؤود ولاړ وو. ما هم په لوړ غږ وویل:" د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند د امر پر بنسټ خپله وسله پرځمکه کښېږدئ او ځان را تسلیم کړئ ".

داؤود په ځواب کې راته وویل:" کمونیستانو او دهغوی مریییو ته نه ور تسلیمېږم او د سترګو په رپ کې یې پرما ډزې وکړې. نور پرې پوه نه سوم. دومره مې په یاد دي چې یو ځنګیزه "جناحي" اور مې تر سره کړ او بیا بې هوښه سوم. کله چې سترګې مې خلاصې کړې، په روغتون کې وم. [د غو ایي د کودتا تأریخې جرړې/ ریشه های تأریخي کودتای ثور. ۹۹، ۱۰۰ او ۱۰۱ پاڼې. د فرهاد لبیب لیکنه، قلمي بڼه]

که څه هم فرهاد لبیب د [امام الدین] دغه خبره نه مني او ګروهن دی چې د امام الدین ملګري روزل شوي روسان ول خو ددغې ادعا لپاره د منلو وړ لاسوندی په لاس کې نشته. هرګوره په دغه اړه لا تر اوسه پورتنی روایت هغه څرګنده روایت دی چې په دې تړاو ما [محمد صدیق فرهنګ] ته را رسیدلی دی .

د تره کي د رژیم لومړنی دفاع وزیر عبدالقادر په دې اړه د یوې مرکې په ترڅ کې داسې وایي : " د لودسپیکر له لارې مو په څو څو ځله د هغه [محمد داؤود خان] د تسلیمیدلو غوښتنه وکړه. په پای کې یې په دې آړ"شرط" د را تسلیمیدلو خبر ورکړچې قادر او وطنجار دې هغه ته په خپله د خبرو لپاره ورشي. زه او وطنجار د ماڼۍ پر لور ور وخوځېدلو، خو ملګرو زموږ مخه را ونیوله او دوه تنو نورو ته یې دنده ور وسپارله چې داؤود خان ته دې ورشي. داؤود خان پر هغوی ډزې وکړې له هغو دواړو څخه یو تن یې ووژل شو او بل یې د لومړي بریدمن امام الدین په نامه ټیپي شوچې اوس ژوندی دی. د داؤود خان په دغه کار پوځیان را وپارېدل له دواړو خواوو ډزې پیل شوې او دډزو په ترڅ کې سردار محمد داؤود خان ووژل شو ".

په دغه ناتارځپلې ناورین کې په ولسمشر او ورور یې محمد نعیم سربیره دغه کسان هم له منځه ولاړل :

عبدالاله د سروزیر مرستیال، د کورنیو چارو وزیر عبدالقدیرنورستاني، زینب داؤود، عایشه، بلقیس آصفي، شینکۍ غازي، زرلښته داؤود، محمد عمر داؤود، ویس داؤود، شیما داؤود، خالد داؤود، زرمینه غازي، د ولسمشر له کورنۍ څخه یو شمیر ماشومان ټول ټال ۱۷ تنه ووژل شول او د هغه د کورنۍ یو شمیر نور غړي د کوټاچیانو د اور له امله ټپیان شول. [د " افغانستان" کتاب، ۷۲ پاڼه،د انتوني آرنولد لیکنه، د هوور خپرونه، ۱۹۹۸زکال]

سره له دې چې دولت هڅه وکړه چې په کودتا کې د وژل شویو کسانو د شمیرې کچه ټیټه وښیي خو دغوایي په کودتا کې د وژل شویو کسانو شمیره له زرګونو کسانو پورته وه. دولت د وژل شویو کسانو شمیره د ۷۰ او ۱۰۰ تنو په شا او خوا کې څرګنده کړه. [د " دوه ګوندیزه کمونیزم/کمونیزم دوحزبي" کتاب، ٦۲ پاڼه، د آنتوني آرنولډ لیکنه، د هوور خپرونه ۱۹۸۱زکال]

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حال دا چې د ولسمشرۍ د ساتونکې ډلې یا ګارډ د وژل شویوکسانو شمیره چې د ارګ په ساتنه کې ووژل شول څه ناڅه دوه زره تنه ول. او نور ژوندي پاتې شوي کسان د نوي دولت په لاربښوونه ووژل شول. . [د " افغانستان" کتاب، ۷۲ پاڼه،د انتوني آرنولد لیکنه، د هوور خپرونه، ۱۹۹۸زکال]

یو شمیر د بګرام او خواجه رواش په هوایي ډګرونو کې اعدام شول.د کورنیو چارو د وزارت په ساتنه کې د پولیسو یو شمیر کسان، او د ریشخور په اوومه فرقه کې په ناڅرګنده شمیر کې یوه ډله هغه کسان ووژل شول چې غوښتل یې د ولسمشر د ژغورنې لپاره ځانونه کابل ته را ورسوي .

]د " افغانستان" کتاب، ۷۲ پاڼه، د انتوني هایمن لیکنه، د هانکانګ خپرونه، ۱۹۸۴زکال [

۲ .امام الدین اووینې بهېدونکي ټپونه

[د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند راپاڅېدنه اورا پرځېدنه/ ظهورو زوال حزب دیموکراتیک خلق افغانستان" په کتاب کې د اکاډمیسین دستګیرپنجشیري لیکنه، د صبور کمپوزینګ سنټر له خپرونو څخه چې په ۱۹۹۹زکال کې په پیښاور کې خپور شوی په ۹٦، ۹۷، ۹۸ او ۹۹ پاڼو کې] داسې لیکل شوي:

کله چې د لوګرد خواریکښو وګړو بچي امام الدین د کومانډو د ټولي یو بولندوی د [غوایي] د انقلاب فرمان سردار داؤود او د هغه د رژیم لوړپوړو چارواکو ته اعلان کړ او د [افغانستان د خلق ډیموکراتیک] ګوند لارښوونه یې د هغوی غوږونو ته ور ورسوله چې " د مرکزي کمېټې د فرمان پربنسټ تاسو محکوم یاست او ځانونه را وسپارئ" نو سردار محمد داؤود نه یوازې دا چې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند او د تأریخ فرمان ته تسلیم نه شو بلکه د خانواکي او اشرافي غرور په لمبو کې یې په ډیر قهر قدیر نورستاني اوخپل زوی ته امر وکړ چې پر امام الدین او نورو سرتیرو او همدارنګه د خپلې کورنۍ پر بې ګناه ښځو او ماشومانو ډزې وکړي او خپلې وروستۍ ګولۍ پرې ور تشې کړي .

هغوی د سردارمحمد داؤود وروستنی فرمان پرته له ځنډه پرځای کړ، د امام الدین او د کوماندو پرنورو سرتیرو یې ډزې را پیل کړې او په پای کې د سردار محمد داؤود، سردار محمد نعیم، د مالیې وزیرعبدالاله، زامنو او یوشمیر نورو خپلو خپلوانو پرژوند یې د پای ټکی کښیښود. خو د حکومت ګڼ شمیر غړو له مقاومته لاس واخیست او پرته له پوښتنې تسلیم شول چې د هغوی شخصي خوندیتوب د پاڅونوالو ځواکونو له خوا خوندي کړای شو .

د پاڅون د سیاسي مشرتابه ډله هغه مهال د داؤود خان او دهغه د ملاترو له خونړي مقاومته خبره شوله کله چې په وینو ککړ امام الدین د مشرتابه ډلې ته د راډیو افغانستان ودانۍ ته راغی، له پوځې سلامه وروسته که څه هم دی د سلطنتي کورنۍ د وروستني تېرغمال (مستبد) او خانـتما په زهرلړلو ګولیو ټپي وو،په لوړ مورال یې د سردار محمد داؤود او دهغه د نیرډې انډیوالانو د وسله وال مقاومت ګزارش را وړاندې کړ .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کریم میثاق چې نوی د مشرتابه خونې ته راننوتلی وو د لوړوهورا ګانو او " ژوندی دې وي انقلاب" په ویلو په راډیو افغانستان کې دننه د سټډیو کارکوونکي یې له دغې تأریخي پېښې څخه خبر کړل. او په لنډ وخت کې د سردار محمد داؤود او دهغه د انډیوالانو د وژنې زیری د پاڅون د سرمشریزې ډلې له خوا جوړ او په ډیر شور او زوږ خپور شو. ددغه آزادي بښخونکي زیري خبرخپراوي په رښتیا چې معجزه را وزیږوله .

له نیم ساعت وروسته، په سلګونو ټیلیګرامونه، د ګارنیزنونو "لښکرکوټونو"، فرقو، د کندهار، ننګرهار، بلخ، غزني، خوست ، د اسعدآباد او ګردیز د والیانو له پلوه، د شینډنډ او مزارشریف له هوایي ډګرونو، والیانو، لوړپوړو مأمورینو، ګوندي کادرونو، د معارف کسانو، مخورو سیمه ییزو روڼ اندو، ورهڼګرو "اهل کسبه"، یو شمیر هېواد پالو روحانیونو، یو شمیر مخورو ولسپاله خپلواکه ډیموکراتو کسانو،او همداشان د یو شمیر هغو کورنیو له خوا چې د نادر/داؤود د کورنۍ د نیمې پیړۍ د بې پوښتنې واکمنۍ په کړس کې کړېدلې ، حقونه او آزادۍ یې تر پښو لاندې شوې وې او د یو شمیر ولسي سوداګرو له پلوه د سیلاب په توګه د انقلاب د سرمشریزې ډلې تر کړۍ راتاو او په دې توګه د د یارلس سوه او اووه پینځوسم لمریزکال د غوایي د اوومې نېټې پاڅون د بریالیتوب پولې ته را ورسید. سیاسي واک په ټولیزه ډول د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند په لاس کې را پریوت .

د هیواد د انقلابي لړۍ په ترڅ کې د څرګندې او ځلاندې فکري مبارزې ودې د نوي دولت او د نوي نظم د راټینګېدلولپاره خبره رامنځ ته کړه. زموږ د ولسي ژوند په دغسې یوې پرېکندې شېبې کې یو ځل بیا د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند د سرمشریزې ډلې ترمنځ د څوکیو او دولتي دریزونو د راخپلو لپاره څرګندې شخړې رامنځ ته شوې چې را یادول یې زما له انده د معاصر تأریخ په پېښو کې د اوسني انقلابي غورځنګ د څیرلو او د هرې ډلې د سیاسي او پوځي مشرانو د موخو او دریزونو د پیژندلو لپاره اړین بریښي .

لنډه دا چې د هغه څه بر خلاف چې صدیق فرهنګ په خپلې تأریخي لیکنې (افغانستان په وروستیو پینځو پیړیو کې / افغانستان در پنج قرن اخیر) په ۷۷ پاڼې کې لیکلې، ډاکټر حقشناس، رشتیا، صمد غوث، کشککي، ن.ا. هارون، او نورو پیښن لیکونکو او افغانستان پیژندونکو لیکلي دي، لومړی دا چې د غوایي د اوومې د وسلوال پاڅون له پیله تر پایه نه د افغانستان په خاوره کې او نه له تاشکنده، شوروي پیلوټانوهېڅکله الوتنه نه ده کړې. د سیاسي بیرو ۷ تنه غړي اود کابل پوهنتون استاد پوهاند ضمیر صافی ژوندي او شاهد دي چې ډګروال قادر په څه ډول د بولندې (قوماندې) له ځایه د شینډنډ د هوایي ډګر پیلوټانو ته په پښتو او دري ژبوڅرګندې او په ځیرتاکل شوې بولندې ورکولې .

دوهم دا چې د مرکزي کمیټې غونډه له اره "اصله" نه د راډیو افغانستان په ودانۍ کې او نه د خواجه رواش په هوایي ډګر کې جوړه شوې وه. د ۱۹۹٦زکال او د ۱۹۹۸زکال د بي بي سي د راډیو د شفاهي تأریخ په خپرونه کې کریم مېثاق هم په تېروتنې د راډیو افغانستان په ودانۍ او هوایي ډګر کې د مرکزي کمېټې د غونډې د جوړېدلو خبره

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړې وه چې په بشپړ ډاډ ددغه پروګرام په بیا خپراوي کې به دغه تیروتنه بیرته سمه شي، ځکه چې د میر اکبر خیبر د جنازې د ښخولو پاخه سمبالوونکي کریم مباق او نوراحمد نور په خپل نوښت پټ شوي ول. کله چې د مرکزي د تشکیلاتو د سیاسي بیرو دغه نامتو او مخور غړي پټ شوي ول، د مرکزي کمېټې غونډه څنګه رابلل کېدای شواې او څنګه به جوړېدله .

دریم دا چې په افغانستان کې د شوروي لوی سفیر پوزانوف هېڅکله د غوایي د پاڅون د پیښو په لړ کې نه ګډون، نه اغیزه او نه پټه او نه بربنډه ونډه درلودله. له دې امله د عبدالصمد غوث وینا یو اړخیزه اورښتیا نه ده .

۳ .د امام الدین کلاشنیکوف :

سترجنرال نبي عظیمي په خپل کتاب کې [په دریو لسیزو کې اردو او سیاست / اردو وسیاست در سه دهه اخیر] دریم چاپ، د میوند د خپرونو خپروندویه ټولنه ۱۹۹۹زکال پیښاور- پاکستان په ۱۴۱ او ۱۴۲پاڼو کې لیکلي دي :

شوبلود کابل ولایت راچاپیره د یوالونه را ونړول، د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند مشران یې آزاد کړل او په شوبلو کې یې کښینول. د لارې په اوږدو کې یوه شوبله په یوې څلور لارې کې دریږي. حفیظ الله امین په داسې حال کې چې لاسونه یې په هتکړیو تړل شوي ول ککره یې د شوبلې له کړکۍ څخه را وایستله خپل لاسونه او سر یې د کودتا سرتیرو او افسرانو ته و ښورول. په دغسې پرېکندو شیبو کې د امین دغسې خوځښت د هغه دریز د هغه د خلقي پلویانو په منځ کې را لوړاوه .

شوبلې خوځېږي او د راډیو افغانستان پر لور درومي . مشران یو ساعت وروسته د هوایي او مدافعه هوایي ځواک د قرارګاه په لور خوځېږي. په هغه ځای کې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند مرکزي کمېټه غونډه جوړوي او حفیظ الله امین ته دنده ور سپاري چې د پوځي شورى خبرتیا دې جوړه او د داؤود خان د راپرځېدنې خبر دې د وګړو غوږونو ته ور ورسوي .

څرګنده ده چې ددغې خبرتیا خپرونه د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند پرغړو پیاوړې اغیزه را شیندي او ددې لامل کېږي چې په خپلو لښکرکوټونو او غنډونو کې خپل بولندویان بې وسلې کړي را ویې نیسي او واک په خپلو منګولو کې راخپل کړي. د اعلامیې له خپراوي وروسته د ګوند د پرچم ډلې افسران په بشپړدول را فعاله کیږي او له خپلو خلقي ملګرو سره په همغږي اړوندې چارې په ګډه پرمخ بیایي. د شپې په یوې بجې د ولسمشرۍ ساتندویه لښکر یا ګارډ را پرځیږي. جګړن صاحبجان او هغه ته نور نیږدې ملګري یې رانیول کیږي .

د سردار محمد داؤود د را نیولو امر د کوماندو د قطعې افسر لومړي بریدمن امام الدین ته ورکول کیږي. امام الدین د ګارد د اوپراسیون له آمر ډګرمن ګل آقا سره یو ځای داؤود خان ته ورځي او ورته وایي : " د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند د مرکزې کمیټې په امرخپله وسله پرځمکه کښیږدئ او را تسلیم سه ".

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داؤود په ځواب کې ورته وايي: " کمونيستانو ته نه ور تسليمېږم" او د سترګو په رپ کې په امام الدين ډزې کوي. د امام الدين مټ ټپي کيږي، د هغه په لاس کې کلاشنيکوف ووه او له ټپي کېدلو سره سره پرداؤود او يارانو يې ځنګيز يا جناحي اور را پيل کوي. نښته را پيل کيږي او په پای کې سردارمحمد داؤود، سردار محمدنعيم، عبدالاله، د محمد ظاهرشاه خور او د داؤود خان مانيدنه زينب داؤود، د داؤود خان زامن او د کورنۍ غړي يې چې ټول ټال ۱۷ تنه کېدل، ځای پرځای وژل کيږي.

۴ .زما نوم امام الدين دی

ډاکټرظاهرطنين د [افغانستان په شلمه پيړۍ کې / افغانستان در قرن بيستم د کتاب ۱۹۰۰ � ۱۹٦۹] د بي بي سي د خپرونو له ټولګې څخه د عرفان د خپرندويه ټولنې تهران / ايران چاپ، په ۲۲۴ او ۲۲۵ پاڼو کې د عبدالکريم ميثاق [د افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند له بنسټ ايښودونکو او د سياسي بيرو غړي/ د ماليې وزير، څيړونکي او داستان ليکونکي] له خولې داسې وايي:

پوښتنه دا وه چې آيا داؤود خان دې ووژل شي يا دې ژوندې وساتل شي؟ د مرکزي کميټې يوې ډلې ويل چې داؤود خان دې ژوندی وساتل شي او وژل يې ستره تأريخي پازوالي "مسوؤليت" لري. ښه به داوي چې راډيو ته دې راوستل شي او ودې وايي چې را اخيستل شوی ګام يو ښه ګام دی او زه د [افغانستان دخلق ديموکراتيک ګوند] را تايـئـدوم. بلې ډلې ويل : دغه په خپله يوه تيروتنه ده. کله چې وګړي له راډيو افغانستانه د داؤود غږ په ژوندۍ توګه واوري، ښايي پاڅون د هغه په ګټه را واوړي او زموږ پاڅون به را ناکامه شي. په دغه وړانديز کې دوه تنو تر نورو ډيرې خبرې کولې: يو يې دستګير پنجشيری او بل يې ببرک کارمل وو .

يو صاحبمنصب چې له لاسه يې وينې را بهېدلې راغی. په وينو لړلي لاس د مرکزي کميټې د غړو مخې ته ودرېد پوځي سلام يې ورکړ او ويې ويل : زما نوم امام الدين دی. د ګوند غړی يم. زه دننه په ارګ کې وم. د ګلخانې ماڼې ته ولاړم او داؤود خان ته مې وويل : له دې چې واک د افغانستان دخلق ډيموکراتيک ګوند ته را ليږدېدلې، ته دنده لرئ چې ځان راتسليم کړئ. يوه لور يې ورسره وه. عبدالاله [د سروزيرمرستيال او د بهرنيو چاروزير] هم ورسره وو. داؤود خان راباندې ډزې وکړې. کله چې ډزې يې را پيل کړې، زما لاس يې را ټپي کړ. په دغې شيبې کې لور يې مخې ته ور ودرېدله ، دهغه مخې ته خنډ شوه او ورته ويې ويل چې ډزې مه کوه. که ته ډزې وکړې، هغه به هم پرموږ ډزې وکړي. [امام الدين] وويل چې هغه په همدغې شيبې کې داؤود خان هم پر خپلې لور او هم يې پرما ډزې وکړې نو په دغه وخت کې ما هم کلاشنيکوف راواخيست، و مې وهل، او ټول مې له يوې مخې له منځه يو ړل ".

۵ .د تأريخ مختورالی بايد ونه منو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلطانعلي كشتمند په خپل كتاب کې [د تأريخي سياسي پېښو يادددښت لېکونه، د افغانستان د اوسني تأريخ په كرښه کې شخصي خاطرات/ يادداشتهاي سياسي و روېداد هاې تاريخي، خاطرات شخصي با برهه های از تاريخ سياسي معاصرافغانستان] " ۲۰۰۲زکال دلندن د ژاکارت له خپرونو څخه" په ۳۴۳ او ۳۴۴ پاڼو کې ليکي :

"د وروستـنـيـو مقاومتونو دړې وړې کول: د [۱۹۷۸زکال] د اپريل د ۲۸ په تېکنده سباوون کې د شوبلو د چلوونکو او د پيلوټانو د ګډې همکارۍ په مټ د ولسمشرۍ د ساتونکي لښکر "ګارد" وروستنی مقاومت دړې وړې شو خو محمد داؤود تر هماغې شېبې مقاومت کاوه. له هغه وروسته د خبررسوونکو يو ډله ارګ ته ور واستول شوه. د [افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند] سرمشريزې ډلې په هغې شيبې کې چې د [۱۹۷۸زکال] د اپريل ۲۸د سهار د اتو او نهوبجو ترمنځ شېبې وې يو ځل بيا يې غونډه راجوړه کړه اوسرمشريزه ډله پوه شوله چې محمد داؤود را تسليمېدلو ته چمتو نه دی .

ددې په اړه چې له هغه او کورنۍ سره يې په څه ډول چال چلند وشي د مرکزي کميټې د غړو په منځ کې تودې خبرې رامنځ ته شوې. امين په اور لړې ژبې پر هغه د وسله وال يرغل خبرې کولې او ټينګار يې کاوه چې که مقاومت وکړي نو د سترګو په رپ کې دې هغه او د هغه د همکارانو ټغر ورټول شي. په غونډې کې يو شمير ناستو غړو د امين په ملاتړ د هغه د وړانديز ملاتړ کاوه، خو ببرک کارمل په پريکړې ژبې د امين له وړانديز سره مخالفت وکړاو ټينګار يې وکړ چې په هېڅ بيه دې دغه کار ته لاس وا نه اچول شي. هغه وويل :" پريږدئ دغه ستونزه په سړه سينه او پراخ تندي حل شي او سر له همدغې شېبې دې وګړو او نړيوالو ته داسې شی په لاس ورنکړل شي چې ګڼې انقلاب بيرحمه او د قانون له امرونو څخه سرغړوای کوي. پريږدئ چې ولسي نياوتون "محکمه " د هغه د راتلونکې برخليک په تړاو پريکړه وکړي ".

ما هم د كارمل د دريز ملاتړ په ټينګه وکړ او ومې وويل چې د ملګري کارمل له دريزه په ملاتړ زه په دې ګروهن يم چې سرله اوسه خپلسريو ته نه بايد لار ورکړو او د تاريخ مختوروالی دې ونه منل شي .

زما دغو خبرو امين راوپاراوه. هغه چې د را پاڅېدلو په حال کې وو او ويل يې" موږله ترونکاريو "سازشکاري" سره جوړ نه يو" په پښو ودرېد او د ځېنو لښکرکوټونو له بولندويانو سره د اړيکې د را ټينګولو په پلمه يې غونډه پريښودله او له يوه ساعته وروسته بيرته راغی .

د امين په شتوالي او دهغه په نه شتوالي کې د همدغې او يو شمير نورو سکالو پرسرخبرې را اوږدې شوې او په دې ترڅ کې يو افسر راغی اوويل کېدل چې دغه افسر د پالیالو "وفادارو" خلقيانو له ډلې څخه يو خلقی وو خو په خپله د امين هوا خواه نه وو. هرګوره، نوموړی افسر په خونړي لاس د غونډې خونې ته راننوت او لاندينې خبرې يې وکړې :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه له یو شمیر افسرانو او سرتیروسره ارگ ته ور ننوتلم. د پوځي شورى له نامه مې داؤود خان ته خبر ورکړ چې وسله دې پر ځمکه کښېږدي اورا تسلیم دې شي، هغه ونه منله او په خپلې وسلې یې پرمونږ ډزې وکړې. زمونږ له ملگرو څخه یو تن ووژل شو او لکه څنگه چې گورئ زه هم ټپي یم. زما ملگرو هم زغم له لاسه ورکړ، هغه او ور سره نور کسان یې ټول ترڅوابیه اور لاندې ونیول "

هغه څه چې څرگند دي دا دي چې امین د هرلامل له امله چې د هغه پرذهن یې واک چلاوه، یابه انقلابي لامل وو او یا شخصي خو له هماغو لومړیو شیبو یې هڅه کوله چې محمد داؤود له منځه یوسي .

٦ .امام الدین نه شواى کولاى کلاشنیکوف را پورته کړي

اکادمیسین دستگیرپنجشیري د ۲۰۰۸ زکال د اپریل د میاشتې په ۲۸ ماښامي له ما (سیاه سنگ/حجرالاسود) سره د یوې تیلفوني مرکې په ترڅ کې وویل :

{دافغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند د سرمشریزې ډلې د نیول کېدلو په شپه سلیمان لایق، بارق شفیعي، نور احمد نور او کریم میثاق د استاد میر اکبرخیبر د جنازې او خارو ته سپارلود کست د ثبت او ویشنې په چارو بوخت ول. له راډیو افغانستان څخه د سیاسي دفتر د غړو د نیول کېدلو د خبرله په اورېدلو سلیمان لایق او بارق شفیعي خپل ځانونه په ځانخوښې توگه پولیسو ته ورسپاري، خو کریم میثاق او نوراحمد نور دیوه گوندي کارگر په کورکې ځانونه پټ کړل. له دې امله د [افغانستان په شلمه پیړۍ کې / افغانستان در قرن بیستم] په کتاب کې د کریم میثاق خبره سمه او په ځاى نه ده .

سیاه سنگ: ستاسو د سترگو لیدلی حال څه دی؟ امام الدین کوم ځاى ته راغی او څه یې وویل؟

پنجشیری: امام الدین راډیو افغانستان ته راغی او خپل گزارش یې نورمحمد تره کي ته ور وړاندې کړ. هغه وویل چې له سردار محمد داؤود څخه په څو څو ځله په درنښت هیله وشوه چې له خپلې کورنۍ سره دې یوه خوندي ځاى ته ولاړ شي. خو له څوڅو ځله غوښتنو سره سره هغه خپل زوى ته فرمان ورکړچې پر سرتیرو، افسرانو او ان په خپلې کورنۍ ډزې دې وکړي. په پاى کې یې دوه اړخیزې ځوابیه ډزې را پیل شوې .

همدا شان امام الدین وویل چې : سردار محمد داؤود ته مې وویل : له دې چې سیاسي ځواک د افغانستان خلق ډیموکراتیک گوند ته را لیږدېدلې نو تاسو باید را تسلیم شئ. داؤود راته وویل چې : زه کمونیستانو ته نه ور تسلیمیږم. او بیا یې نیغ په نیغه پرما ډزې وکړې. ما هم وویشتل او ستیا مې کړل.

سیاه سنگ: " ستیا...؟ ستیاڅه مانا را ښندي؟ دا د کوم ځاى اصطلاح ده؟

پنجشیری: ستیا یعنی "پوپنا" زما په گومان چې ښایي هندي یا اردو اصطلاح وي .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاه سنگ: مخکې له دې چې نورې اړینې خبرې راوسپړو باید ومنم چې د جنرال امام الدین له خولې د "ستیا" د وییکي په اوربېدلو یوه ډېره ناوړه پوښتنه مې په ذهن کې راژوندۍ کیږي. له هماغه امله غواړم پوه سم چې امام الدین د افغانستان له کوم گوټه دی؟

پنجشیری: هغه د لوګر له ولایته دی. د لوګر له پښتنو څخه دی. ښایي هماغلته د یو شمیر وګړو په منځ کې د کارونې وړ وي. خو زه سم نه پوهیږم.

سیاه سنگ: امام الدین د ګوند له کومې څانګې څخه وو؟

پنجشیری:هغه خلقی وو او د خلق د څانګې د پوځي ډلې له لارې یې له حفیظ الله امین سره اړیکه درلوده .

سیاه سنگ: ستاسو د وینا پر بنسټ، امام الدین نه کلاشنیکوف را پورته کړی او نه یې د هغه او نه یې د هغه د کورنۍ پرلور ډزې کړې دي؟

پنجشیری: کټ مټ همداسې ده. امام الدین نه شوای کولای کلاشنیکوف را پورته کړي او ډزې وکړي. هغه په خپله ټپي وو. له هغه سره مل او ملګرو سرتیرو چې ولېدل داؤود او زوی یې ډزې کوي دوی هم په وَرته ډول اور ته لاس ور واچاوه. له همدې امله ده چې امام الدین وایي " موږ هم راواخیستل او سیتا " ستي - ژ " مو کړل ".

سیاه سنگ: امام الدین او ملګرو یې د دغسې بې خرته او په پټو سترګو وژنې فرمان له چا او له کومه ځایه ترلاسه کړی وو؟ د ګوند سرمشریزه ډلې د سردار محمد داؤود او د هغه د کورنۍ د برخلیک په اړه څه ویل؟ ستاسو اند په دې تړاو څه وو؟

پنجشیری: وروسته له دې چې نورمحمد تره کی ، ببرک کارمل ، ډاکټرشاه ولي او زه (دستګیرپنجشیري) سلیمان لایق ، بارق شفیعي ، عبدالحکیم شرعي جوزجانی او حفیظ الله امین د کابل ولایت له زندانه راډیو افغانستان ته ولیږدول شولو، د دندو ویشنه په دې ډول تر سره شوه: ما، کارمل، لایق او تره کي د سیاسي تبلیغ دنده پرغاړه را واخیستله، حفیظ الله امین، عبدالقادرهراتي او محمد اسلم وطنجار د پوځ لارښوونه په غاړه واخیستله .

له داؤود او د هغه له کورنۍ سره د چال چلند په اړه نورمحمد تره کي او ببرک کارمل بیل بیل نظرونه درلودل. تره کي د هغه په وژلو او کارمل د هغه په ژوندي ساتلو ټینګار کاوه .

ما د نور محمد تره کي په ځواب کې وویل چې :" د ټولنیزې مبارزې اصول نه باید سپک و ګڼل شي او له پاڅون سره دې لوبه و نه شي." سلیمان لایق چې د خپل زوم او نیږدې ملګري د وژنې له امله په ژور ناورین او ویرکې سوځېده نو د داؤود په اړه یې وویل: دا فرعون دې ووژل شي ".

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تاریخ په دغسې یوې حساسې او پریکندې شیبې کې نور محد تره کي د انقلاب پوځي لارښودې ډلې (حفیظ الله امین او اسلم وطنجار) ته لاندینی فرمان ور ولیږه :

"که سردار محمد داؤود او ملګري يې د انقلاب له فرمانه سرغړوای وکړي، د پاځونوالو پروړاندې لاس وسلې ته ور وړي او د ګوند لارښوونې ته پرته له پوښتنې او آړ"شرط" ځان ونه سپاري نو زموږ وسله وال ځواکونه د خپل ځان اوآزادۍ د ساتنې لپاره خپل حق ګڼي چې له انقلابي نظم څخه په میړانه ساتنه وکړي. که هغوی له وسله وال مقاومت څخه لاس پر سر شي او خپلې وسلې پر ځمکه کښېږدي نو یو خوندي ځای ته دې ولیږدول شي. په داسې یوه اکر 'حال' کې به له هغوی سره د هیواد د قانونو پر بنسټ له درنښته ډک چال چلند وشي" .

ددغه فرمان متن په پښتو وو او ما (دستګیرپنجشیري) په پاړسي را و ژباړه .

۷ .د داؤود خان خونې ته ور ننوتلم :

محمد اکرم اندیشمند د عبدالحق مجددي او داکتر فضل الله مجددي له کتاب [" افغانستان له ستر امیره تر ستر لارښوده / افغانستان از امیر کبیر تا رهبر کبیر" د کابل چاپ، د میوند د خپرندویه ټولنې خپرونې، کابل/افغانستان، ۱۹۹۹زکال، له ٥۹٦پاڼي] څخه په را اخـځـولو داسې لیکي :

هغه خلقي پوځي افسر چې د محمد داؤود د وژنې فرمان يې را پلی کړ امام الدین نومیده. نوموړی هم مني چې د سردار داؤود پر استوګنځي د یرغل فرمان حفیظ الله امین ورلیږلی وو .

لومړی بریدمن امام الدین چې د پوځ د کوماندو په قطعه کې د ډیرې ټیټې پوځي رتبې افسروو د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند د واکمنۍ پرمهال لوړي پوځي رتبې ان د ډګرجنرالۍ تر کچه را لوړیږي .

"حفیظ الله امین چې د کودتا فرمان يې ورکاوه او د کودتا د فرمان په دریزیا مـقـر راډیو افغانستان کې وو په ریشخورو کې د یو شمیر مقاومتونو له امله اود توپچي ، شوبلو اوله ټینګ هوایي بمباران سره سره د داؤود خان له مقاومته په ویره او اندیښنه کې را لوېدلی وو. [نوموړي] د کړکیچ او اړوپیچ د څیړنې په موخه د لویو لښکرکوټونو او کوشنیو پوځي قطعو له کودتاچیانو بولندویانو سره په ګډه په راډیو افغانستان کې د شپې په نهو بجو یوه بیړنۍ غونډه راوبلله او ویې ویل:" په ارګ او ریشخورو کې مقاومت لاتر اوسه پرمخ روان دی. که دغه مقاومت په لنډ وخت کې پای ته ونه رسیږي نو ډیره شوني به وي هغه لښکرکوټونه او قطعې چې لا تر اوسه ناپییلې او بې پرې پاتې او وخت او مهال ته سترګې په لار دي، د داؤود خان په ګټه به پرموږ مخ راواړوي او په خوځښت به پیل وکړي. او یابه له نورو ولایتونو څخه د داؤود خان لښکر د هغه مرستې ته را ودانګي. نو ښه به دا وي چې په بیړه او په لومړي ګام کې دې د ارګ د مقاومت خبره را لنډه کړای شي .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کودتا لوړپوړو پوځيانو وړانديز وکړچې ددغې موخې د ترلاسه کولو لپاره د هوايي او توپچي ځواک د يرغل ترڅنګ بايد پلی ځواک هم په خوځښت راشي چې ارګ ته ننوځي او د ارګ د مقاومت ملا دې له دننه را ماته کړای شي. وروسته حفيظ الله امين وويل: کومه قطعه چمتو ده چې په ځانخوښې توګه د پلي يرغل پازوالي په غاړه را واخلي .

زه (امام الدين) چې يو خوږمند او په توده وينه لوګری ځوان وم راپاڅېدلم او ومې ويل چې زه چمتو يم پلي يرغل تر سره کړم. د داؤود خان خونې ته ور ننوتلم. په خونه کې د اؤودخان ورور محمد نعيم خان، دوه تنه وزيران، د داؤود خان يوه لور او څو تنه نور ول. کله چې د داؤود خان خونې ته ور ننوتلم پوځي سلام مې وکړ .

داؤود خان چې په لاس کې يې تومانچه وه وويل: " څه خبره ده؟ " ما وويل:" صاحب! خبره له خبرې تيره ده. را تسليم سـئ. " داؤود خان په قهرژلي توګه وويل:' چا ته تسليم شم ؟ " ما ورته وويل : " انقلابي شوری او پوځي ځواکونو ته تسليم شـئ . پوځي ځواکونو ټول لښکرکوټونو چاڼ کړي او ځانونه يې سپارلي دي يوازې تاسو ياست چې مقاومت کوئ. " داؤود خان وويل:" زه به هېڅکله تسليم نه سم ".

ما ټينګار وکړ خو په دغې شېبې کې د داؤود خان په لاس کې تومانچه وه، پرما يې ډزې وکړې، ګولۍ زما پرلاس را ومښتلې او کلک يې ټپي کړم. بيا نو زما د سرتيرو ، د داؤود خان او داؤود خان د ساتونکو ترمنځ اور پيل او په پای کې يې داؤود خان ووژل شو .

۸ .د داؤود خان د تومانچې وروستنۍ ګولۍ

داکټر محمد حليم تنويرپه خپل کتاب کې [د افغانستان تأريخ او ورځپاڼه لیکنه / تأريخ وروزنامه نګاري افغانستان، د صبور د اسلامي خپرندويه ټولنې د مرکز له خوا، پيښاور/پاکستان جنوري ۲۰۰۰] په ۲۱۹ او ۲۲۰ پاڼو کې د محمد داؤود د وژل کېدلو څرنګوالی داسې رانغاړي :

په هماغه ورځ د پينځلسم زغره وال ځواک شوبلو حفيظ الله امين او خيال محمد کټوازی راډيو افغانستان ته راوستل او هغه ځای يې د خپلې بولندی ځای ځايګی وټاکه. په خپلو خبرتياوو کې يې په پرله پسې توګه يې خبرتياوې خپرولې چې د داؤود خان په وژل کېدلو اوس د تيرغمال نادر د کورنۍ د لړۍ واک پای ته را ورسيد او واک د افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند اوانقلابي شوری په لاس کې دی. محمد اسلم وطنجار او عبدالقادرپه څو ځله د افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند او انقلابي شوری د بريا مبارکي وويله .

محمد خالد داؤود چې د تلويزيون په ماڼي کې وود زينب د سينما ترڅنګ د ښځو د ټولنې ورکتون ته ولاړ او خپل کوشنيان يې په موټر کې له ځان سره راواخيستل اود ارګ په لور يې مخه کړه. هغه ارګ ته د شمالي سرک په لار د شوبلې د مردکې له امله ووژل شو. بيا د داؤود مشر زوی محمد عمر په ارګ کې ووژل شو .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دویمه شوبله چې پر ارګ ور ننوتله د محمد اسلم وطنجار وه. د ولسمشر ساتندویه ځواک 'ګارډ' په ۲۴ ساعتونو کې زښت تلفات ولیدل.

د [دیارلس سوه او اووه پنځوسم لمریز کال] د غوایي د میاشتې په اتمه نېټه د محمد داؤود ټول وزیران د ارګ په پخلنځي کې پټ شوي ول. محمد داؤود له خپل ورور محمد نعیم او کورنۍ سره یې په مانۍ کې راګیرپاتې شول. د کودتا ځواک ارګ ته ور ننوت. د امام الدین په نامه یو تن کودتاچي له خپلو سرتیرو سره د ګلخانې په مانۍ ور ننوت اوداؤود خان ته یې امر وکړ چې ور تسلیم سي .

محمد داؤود د خپلې تومانچې وروستنۍ ګولۍ په هغه ور تشه کړه او امام الدین ټپي شواو بیا هغه پر محمد داؤود او کورنۍ یې اور را بل کړ. محمد داؤود د ژوند تر وروستۍ سلګۍ مقاومت وکړ. په دغه نښته کې محمد داؤود او ټوله کورنۍ یې په شهادت ورسیدل. د هغوی مړي یې د ځرخي پله د غرونو د لمنو په غـَوچوړو کې واچول او د هغه د کورنۍ یو شمیر پاتې ښځینه غړي او د هغوی ماشومان یې په زندان کې واچول. یو څېړنه وایي چې د محمد داؤود مړی یې په ماهیپر کې په یوه ناڅرګند ځای کې اچولی دی .

۹ .پرما تور لګوي

د ۲۰۰۸ زکال د اپریل په ۳۰ نېټه سلیمان لایق، زما (سیاه سنګ) پوښتنو ته د ټیلفون له لارې ځواب راکړ چې لنډیزیې په لاندې ډول دی :

سیاه سنګ: محمد داؤود او کورنۍ یې د چا او یا د کومو کسانو د فرمان پربنسټ ووژل شول؟

لایق: سردار داؤود او کورنۍ یې د چا د فرمان او یا یوې ګډې پریکړې پربنسټ نه دی وژل شوی. وګورئ، لومړی کودتا وشوه ، ورپسې پیغام ور و لیږل شو چې تسلیم دې سي، هغوی تسلیم نه شول. پایله یې هماغه ده چې ټول ورڅخه خبر دي: د څو تنو ووژل کېدل .

سیاه سنګ: آیا ستاسو موخه داده ووایاست چې محمد داؤود او کورنۍ یې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند د ډله ییزې پریکړې پر بنسټ نه دی وژل شوی؟

لایق: یو شمیر ځانمنونکو او څوکۍ غوښتونکو کسانو چې غوښتل یې څوکیو، لوړو دریزونواو ویسکیو اوموټرونو ته ځان ورسوي، کودتا وکړه او د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند یې د یوه ترسره شوي عمل په وړاندې را ودَراوه. د خلق او پرچم ډلې هم د خپل ځان د ساتنې لپاره دې ته اړلې شولې چې کودتا ومني .

سیاه سنګ: آیا کولای شـئ چې د دغې کودتا د سمبالوونکو نومونه را واخلـئ؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لایق: زه ډارن سړی نه یم او نه له راتلونکې څخه کومه اندېښنه لرم. زړه ور یم او په برالا او سپینه وایم چې حفیظ الله امین او نورمحمد تره کي ددغې کودتا پاخه سمبالوونکي ول. موږ په زندان کې وو چې کودتا وشوه .

سیاه سنگ: تاسو څنگه زنداني سواست؟

لابق: کله چې د راډیو افغانستان له لارې د افغانستان د خلق د ډیموکراتیک گوند د مشرتابه د ډلې د مشرانو د نیول کېدلو خبر خپور شو یو شمیر ملگري دغې پایلې ته را ورسیدل چې "میثاق صاحب او لایق صاحب ته به ښه دا وي چې ولاړ دې سي او ځانونه دې دولت ور وسپاري". زه هم د ملگرو د وړاندیز پربنسټ ولاړم او ځان مې پولیسو وسپاره .

زما لاسونه یې را وتړل او د زندان په یوې کوشنۍ خونه یې واچولم. یو وردکي افسر راغی او په اورلړې ژبه یې له ما پوښتنه وکړه :" څه شی دې خوړلي چې هضمولای یې نه شئ؟" بیا نو له هر لوري د پرله پسې ډزو غږونه را پورته شول. افسر دباندې ووت. څو شېبې وروسته زه هم له خونې څخه دالان ته را ووتم چې پوه سم څه خبره ده. د گوند یو تن غړی مې ولید. هغه وویل:" څو شیبې سترگه په لاره اوسه، اوس یې راچپه کوو ".

بیا مې هماغه افسر ولید چې په یوه غاب کې یې راته انگور راوړل. زما لاسونه یې راخلاص کړل او په دې توگه زه له زندانه را خلاص شوم .

سیاه سنگ :وروسته له هغې چې راخلاص شوی او راډیو افغانستان ته راغلاست، نور محمد تره کي ته مو د داؤود په اړه وویل چې : " دا فرعون دې ووژل شي" آیا دا رښتیا ده؟

لایق: نه! سمه نه ده. دا خبره قطعأ زما نه ده. پرما تورلگوي. ما داسې نه دي ویلي. اصلأ دغه پیښه په خپله ماته د کرکې وړ وه .

سیاه سنگ: کومه پیښه تاسوته د کرکې وړ وه؟ د داؤود خان وژنه یا دغوایي د اوومې کودتا؟

لایق: کودتا. دغه پوځي پاڅون چې په گوند کې نه وو پوخ شوی، زمالپاره د کرکې وړ وو. ښایي په تأریخ کې داسې ډیر پاڅونونه شوي وي. آیا دا چې په پیښه کې شورویانو لاس درلود یا نه درلود راته روښانه نه ده. البته چې حفیظ الله امین او نورمحمد تره کی دواړه سل په سلو کې پرې پوهېدل .

سیاه سنگ: که تاسو د نورمحمد تره کي او یا حفیظ الله امین په ځای واست ، تاسو به د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ د وژلو امر وکړی وای؟

لایق: دغه پوښتنه بنسټ نه لري. که زه د هغوی پر ځای وای ، کودتا نه کېدله. په هېڅ ټولنیزه بلیگه ، اصل او معیار کې د کودتایي پاڅون لارښوونه نه ده شوې. کودتا د سیاسي ستونزو د حل لاره نه وه او په راتلونکي کې به هم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه وي او زه د کودتا مخالف وم. په ټولیزه توګه د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند ټول پوه غړي له پوځي کودتا سره مخالف ول .

سیاه سنګ: آیا دا خبره سمه نه ده چې تاسو د خپل نیږدې ملګري میراکبرخیبر د ناورین په لمبو کې د هغه وژنه مو د داؤود د وژنې له غچ سره برابره بللې وي او ویلي مو وي چې " دا فرعون دې ووژل شي" ؟

لایق: ما دژوند له هماغو لومړیو شیبو له وژنې او وینې تویونې څخه کرکه درلودله او اوس یې هم لرم. ان دا چې د سردار داؤود او د هغه د کورنۍ له وژنې وروسته د مړیو د لېدنې لپاره ارګ ته وَرَنغلم. تل به یې زما په اړه ویل چې " دی یو پریکنده "قاطع " سړی نه دی" . تاسو په ټول افغانستان کې یو تن راپیدا کړئ چې ودې وایي چې د لایق له لاسه یې تاوان لیدلی وي. له بله اړخه سردار داؤود او د هغه د جمهوري دولت دستګاه د میر اکبر خیبر په وژنه کې لاس نه درلود. دا خلک ولې داسې بې ګټې خبرې او ارتاکې جوړوي؟

د کوماندو افسر

ډاکټر ظاهرطنین په خپل کتاب کې [افغانستان په شلمه پیړۍ کې / افغانستان در قرن بیستم، د بي بي سي د خپرونو له ټولګو څخه، د عرفان د خپرندویه ټولنې له خوا، تهران / ایران ، ۲۰۰۵ زکال په ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۲٦ پاڼو کې] د داؤود د وراره محمد عزیزنعیم له خولې داسې لیکي :

مور مې پیـښې د سر په سترګو لېدلې دي. د هغو پیښو لنډیز داسې دی: په وروستیو شیبو کې د [کوماندو] یوافسر خونې ته ورننوځي او محمد داؤود خان ته وایي چې : ور تسلیم شـئ. محمد داؤود خان پوښتي چې : دغه امر دې د چا لخوا راوړی؟ هغه ځواب ورکوي: د قادر له پلوه. محمد داؤود خان وایي : زه پرته له خدایه بل چا ته ور تسلیمیږم او تر وروستنۍ ګولۍ مې جګړې ته چمتو یم. همدا وه چې د دواړو خواوو تر منځ ډزې را پیل او په پای کې یې خدای بخښلی محمد داؤود خان اود هغه د زامنو او دوه لونړو په ګډون د کورنۍ نورو ۱۷ تنه غړو یې د شهادت جام را په سر کړ .

۱۰ :چا له لیرې ویل چې تسلیم شه!

ډاکټر داؤود جنبش (لېکوال،خبریال، ژباړونکی او د بي بي سي کارکوونکی) په خپلې یوې لېکنې کې د " ولسمشر داؤود خان او کورنۍ یې څنګه ووژل شول" تر سر لیک لاندې د محمد ظاهرشاه د خور زهره نعیم له خولې داسې لیکي :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې بمباریو زور واخیست داؤود خان وویل: " کښتـنـي پوړ ته ولاړ سـئ!." د را وتلو پرمهال د ګلخانې د ماڼۍ د دروازې له پلوه ډزې را پیل شوې. ګومان کوم چې ډزې په ارګ کې دننه د خلقیانو او پرچمیانو له پلوه وې .

په دالان کې د داؤود خان لور زرلښته ، د هغه اته کلنه لمسۍ غزال (دعمر لور) ټپیانې شوې وې. هغوی یې بلې خونې ته راوړې. زما د دیارلس کلنې لمسۍ صفورا ټټر ګولۍ ور څیرلی وو. نظام [د محمد داؤود زوم] وویل چې صفورا بې هوښه ده خو حال یې ښه دی خو کله چې هغه یې له نیږدې ولېدله نو هغه مړه وه. صفورا زما د سترګو تر مخه ځان حق ته وسپاره. ماشومان ان د مور په غیږ کې خوندي نه ول. د سردارصاحب داؤود خان ننږور او د میرویس ماندینې شیما خپل دوه ماشومان په غیږ کې نیولي ول او دیوال ته یې ډه ډه لګولې وه. کله چې له خوتې راوتلو، ومې لېدل چې دریواړه شهیدان شوي ول .

زرمینه (زما او د نعیم خان لور)، عایشه (داؤود خان معیوبه خور)چې په کراچۍ کې به تلله، زینبه (زما خور/ د داؤود خان ماندینه)، شینکۍ او زرلښته (د سردار محمد داؤود خان لوڼې) ټولې داؤود خان ته ورغلې او تر څنګ یې ودرېدلې .

دا مې په خپلو سترګونه دي لېدلي خو ماته وویل شول چې یو چا له لیرې داؤود خان ته غږ کاوه چې : تسلیم سه!. او هغه په ځواب کې ویلي ول: پرته له خدایه بل چاته نه تسلمیږم. په همدغه وخت کې د ډزو غږونه را پورته شول. داؤود خان، زینبه، شینکۍ، خالد، ویس او عمر (د داؤود خان زامن)، نظام (دشاه محمود خان زوی) ټول هماغلته ووژل شول .

کودتا چیان په موږ پسې راغلل او ویې ویل چې له خونې را ووځـئ! که را ونه وځـئ نو د خونې چت به در باندې راونړیږي.د راوتلو پرمهال مې ولېدل چې د داؤود خان، محمد نعیم خان او نورو مړي د ځمکې پرمخ پراته ول .

زما پښه ټپي شوې وه. موږ یې روغتون ته را ورسولو، د لسو ورځو لپاره یې هلته وساتلو بیا یې زندان ته بوتلو. خورشید او توران (د سردارتیمورشاه ماشومان/ د نعیم خان لمیسان) په روغتون کې پاتې شول. ګلالۍ (د عمرماندینه/د داؤود خان ننږور) سره له دې چې پښه یې په ۷ ګولیو سورۍ سورۍ شوې وه، ژوندۍ پاتې شوه .

په هغې بارانې ورځ، زموږ د کورنۍ او خپلوانو ټول ټال ۷۰ تنه ووژل شول. آیا وروسته له دیرشو کالونو به داسې یو څوک را پیدا سي چې د نومورو وژل شویو کسانو آرامځای را پیدا کړي او د افغانستان د لومړني ولسمشر له آرامځي څخه یو زیارت جوړ کړي؟

د پینځمې برخې پای

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږمه برخه

بخښنه اویادونه!

درنو لوستونکو : د [پسرلني سباوون د گولېو باران/ و آن گلوله باران بامداد بهار] په څلورمۍ څپرکۍ کې دوه ټایپي تیروتنې شوې وې . "پادشاه میر" د "پاچا میر" او"مهمند" د " مومند" په بڼه لېکل شوي ول .

همدلته ځای پرځای له پادشاه میر او حمید مهمند او له نورو ښاغلو لوستونکو څخه بخښنه غواړم. همداراز د همدغې لېکنې په پینځمه څپرکۍ کې یوه تیر وتنه بله هم شوې وه او یادَونه یې دلته اړېنه بولم. په تیرې څپرکۍ کې " شین سهار" د " سهارني ټکنده سباوون" په بڼه راڅخه لیکل شوی وو. له نومیالي پوه ښاغلي معصوم هوتک څخه د کورودانۍ په ویلو مننوی یم چې د بریښنالېک له لارې یې زما پام دغه ټکي ته را واړاوه او په دې تړاو له لوستونکو څخه په نړۍ غاړه بخښنه غواړم. رحمت آریا

نا اَ نډوَله غبرگونونه

د ۲۰۰۸زکال د جولای په دویمه نېټه جنرال پادشاه میرپه افغانستان کې د "آزادۍ له راډیو سره" د یوې ځانگړې مرکې په ترڅ کې د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ د آرامځي د ځای ځایگي په اړه څرگندونې وکړې او ویې ویل چې دغه آرامځی د کابل د ختیر په ۱۸ کیلومتریزه واټن کې د څرخي پله زندان ته نیږدې د حربي پوهنتون تر شا په سوریو او غـَوچوړو پروت دی او هم یې د محمد موسی شفیق د وژل کېدلو له څرنگوالي یادونه وکړه .

په دې اړه ، په افغانستان کې دننه او هم له هیواده دباندې د غبرگونونو د راپاریدلو په گډون پراخې خبرې اترې را پیل شوې. چا جنرال پادشاه میر یو رښتونی مسلمان وباله چې د تیرو دریو لسیزو په ترڅ کې یې د سیاسي خونړیو پیښو د پټ ترینو رازونو له مخې پوړنی را لیرې کړ.خو نورو کسانو جنرال پادشاه میر" یو درواغجن خلقی او د پرچمیانو یو را پاروونکی دښمن" وباله او ویې ویل : د هغه خبرې یې د پیښو د سنجونې له اړخه بې ځایه ، بې ارزښته او له درغلنې ډکې وبللې .

س.م.ن.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د۲۰۰۸زکال د جولای د مباشتې په اته ویشتمې نېټې مې له لېکوالې پیغلې س.م.ن څخه مې يو بريښنا لیک تر لاسه کړ او په هغه کې لولو :

د تأریخي لیکنې [د پسرلني سباوون د ګولېو باران/ و آن ګلوله باران بامداد بهار] په يوې برخې کې د ښاغلي پادشاه میر خبرې چې د دیارلس سوه او اووه پینځوسم لمریزکال د غوايي اوومې نېټې ته ورګرځي او [که تیر وتنه مې نه وي کړي د ۱۹۷۸زکال د اپریل د مباشتې وروستۍ ده]،داسې راغلي دي :

حمید مهمند: مرې څه ډول کسانو راوړل؟ لوړپوړو افسرانو يا عادي سرتیرو؟

پادشاه میر: د هغوی په سر کې مشر سړی د [کورنیو چار وزیر] نور احمد نور وو. نه پوهېږم چې نوموړی اوس په کوم هېواد کې ژوند کوي. نور هغه وزیران ول چې نه مې پیژندل. د هغوی يوه تن له اسلمه وپوښتل : آیا دغه سړی چې لاندې په کار بوخت دې، ملګری دی که نه؟

حال دا چې ښاغلي نوراحمد نور د ۱۹۷۸زکال د مې له مباشتې وروسته د هماغه کال د جون ترمباشتې پورې د کورنیو چارو د وزیر په توګه دنده تر سره کړې ده. په دې ډول د ښاغلي پادشاه میرپرګڼ شمیر خبرو ډاډ نه شو کولای .

ښاغلی پادشاه میر پیژنم

د۲۰۰۸زکال د جولای د مباشتې په دیرشمې نېټې [په وروستيو دريولسيزو کې پوځ او سیاست/ اردو وسیاست در سه دهه اخیر] د کتاب لېکوال سترجنرال نبي عظیمي، ما (سیاه سنګ) ته يو بريښنا لیک را ولیږه او د هغه په يوې برخې کې راغلي دي :

"څه موده وړاندې مې د تل په شان ستاسو څیړنیزه لیکنه چې په هر اړخیزه ځیر جوړه شوې ده د کابل ناتـهـ په ښکلې ویبپاڼه کې ولېدله او په ډیرې مېنې او لېوالتیا مې ولوستله. زما موخه هماغه د پسرلني سباوون د ګولېو باران/ و آن ګلوله باران بامداد بهار] لیکنه ده. په دغې لیکنې کې مو د تل په شان د رښتونو خبرو د ترلاسه کولو او زموږ د هېواد د سرتړلو رازونو له مخې د پړونې په را لیرې کولو کې ډیرې هڅې کړې چې هېڅوک نه شي کولای له هغو سترګو پټې کړي. ځکه د کلیدي شخصیتونو د خبرو په ترڅ کې چې د پیښې په ورځ يې پخه ونډه درلودله داسې خبرې رابرسیره شوې چې لا تر اوسه پټې پاتې وې .

زه دغه ښاغلی پادشاه میر پیژنم، خو نه پوهېږم چې کله د جنرالۍ درېز ته را رسیدلی دی؟ د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند د واکمنۍ په مهال يا له هغه وروسته يا د طالبانو په وخت کې؟ په دې کې هېڅ شک او شوپیان

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نشته چې نوموړی د حفیظ الله امین د ډلې یو د ډاډ وړ سړی وو، ځکه منطق هم دا وایي چې یو سړی تر هغوپورې د چا لپاره د ډاډ وړ نه ګرځي مګر دا چې د هغه د راز لرنې کچه نه وي ازمویل شوې که نه هېڅکله به له دغسې یوه سړي څخه د یوه اړین یا مهم کار په سر ته رسولو کې کار وا نه خیستل شي .

نه پوهېږم چې تاسو خبریاست که نه ، د برهان الدین رباني د واکمنۍ په مهال ګنګوسې خپرې شوې چې شهنواز تني د طالبانو د ځواکونو د ملاتړلو لپاره یو شمیر خلقي ټانک چلوونکي هغوی ته ور وپیژندل چې طالبانو هم هغوی د ملا، آخوند ، احمد او محمود ..... په نامه په ورین تندي په خپلو لیکو کې ومنل. ښایي پادشاه میر له دغسې کسانو څخه یو تن وي او شونې به وي چې هماغلته د جنرالۍ تر دریزه پورې را رسیدلی وي .

خو هغه څه چې زه یې دلته د ویلو وړ بولم د ښاغلي نور احمد نور په اړه ده. هغه وایي :" د پنځنۍ 'پنجشنبې' په ورځ کودتا وشوه، په سبا کله چې ورځ پای ته ورسیدله د شپې دولس بجې وې چې مړي یې راوړل "....

حمید مهمند پوښتي: مړي څه ډول کسانو راوړل؟ لوړپوړي افسران ول که عادي سرتیري؟

او پادشاه میر ځواب ورکوي : " د هغوی په سر کې مشر سړی د [کورنیو چار وزیر] نور احمد نور وو ".

اوس، که ښاغلی حمید مهمند ښه ځیر شوی وای نو باید پوښتنه یې کړې وای چې: د غوایي د اوومې نېټې د کودتا په دویمې ورځ د کابینې د غړو نومونه نه وو را څرګند شوي، ته څنګه مخکې له مخکې پوهېدلې چې نوراحمد نور د کورنیو چارو وزیر دی؟ او یا داچې نور احمد نور یې څنګه په دې دنده ګومارلی دی؟ نوموړی د پرچم د ډلې له مشرانو څخه وو او طبیعي ده چې د داؤود خان د وژلو په اړه ، یاد دې ژوندی وي، د ببرک کارمل له دریز سره همغږی وو؟

هغو کسانو چې په هماغو شپو ورځو کې د دفاع د وزارت ودانۍ ته چې وروسته د افغانستان د خلق ډیموکراتیک د مرکزي کمېټې ودانۍ ونومول شوه ، تګ راتګ کاوه ښايي له ما سره همغږي وي چې نوراحمد نور شپه او ورځ هلته له ببرک کارمل سره وو او نه یې شوای کولای د یوې شېبې لپاره له هغه ځایه را ووځي، او د ارواښاد محمد داؤود خان او د هغه د کورنۍ د جنازې د خاوروته سپارلو خبرې په هغه پورې هېڅ اړه نه درلودله او دا کار د امین او د هغه د ډاډ وړکودتا چیانو کار وو نو څنګه به یې دا دنده هغه ته ورسپارله؟

دا خبره مې له دې امله وکړه چې د نوراحمد نور په اړه د پادشاه میر خبرې له بنسټه دروغ دي، اوپه رښتوني اړخ کې دا یوه دروهه یا دسیسه ده چې غواړي د پرچمیانو پښه د داؤود خان او د هغه د کورنۍ په وژنه کې راښکیل کړي "

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور احمد نور او د کورنیو چارو وزارت

د ۲۰۰۸ زکال د جولای په یو دیرشمې نېټې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند له مشرانو څخه یو تن چې نه غواړي نوم یې په دغه لیکنه کې واخیستل شي ، وویل:" ' د ملگري نوراحمد نور او موسی شفیق تر منځ د شخړې په تړاو' د جنرال پادشاه میر خبره له دوه وو اړخونو له بنسټه ناسمې دي :

۱ .موسی شفیق اصلاً ماشومان نه درلودل نو ځکه نه یې شي کولای وواییي چې :زه بې گناه یم په کور کې مې سطرنجۍ اواره ده. ماشومان نه لرم ".

۲ .ښاغلی نور احمد نور د غوايي له اوومې اته ورځې وروسته یعنې د د یارلس سوه او اووه پنځسوم لمریز کال د غوايي په پینځلسمې نېټې [د ۱۹۷۸ز کال د مې د مېاشتې پینځمه] د کورنیو چارو وزیر شو او د ۱۹۷۸زکال د جون تر پینځلسمې نېټې پورې یعنی ترڅلویښتو ورځوپورې یې دغه دنده پرمخ یووړه. نومورۍ د ۱۹۷۸زکال د جون له پینځلسمې د جولای تر پینځمې نیټې پورې یعنې د نورو یو ویشت ورځو لپاره د بهرنیو چارو د وزیر په توگه پاتې شواو په سبا ورځ یې [د ۱۹۷۸زکال د جولای په شپږمې نیټې] په واشنگتن کې د افغانستان د سفیر په توگه وټاکل شو .

بله ژمنه

که ښاغلی نور احمد نور وغواړي په دې تړاو رڼا واچوي ، خبرې به یې پرته له زیادښت او کمښته د[پسرلني سباوون د گولېو باران/ و آن گلوله باران بامداد بهار] په راتلونکې گڼه کې را خپرې شي .

زما د ټیلفونونو شمیرې، بریښنايي او پُستي پته د هرې څپرکۍ په پیلیزې برخې راغلي دي .

د محمد موسا شفيق د وارثانو شميره

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ۲۰۰۸زکال د جولای د مباشتې په یو دیرشمې نېټې ډاکټر عبدالجمیل زلمي، د محمد موسی شفیق زوم، د کاناډا د اونتاریو په ولایت کې د کډوالو د اداري کارکوونکي ، ما ، لیکوال ته د ټیلیفون له لارې وویل: له ارواښاد محمد موسی شفیق څخه همدا اوس څلور اولادونه او شل لمسیان پاتې دي چې له خپلو کورنیوسره په پاکستان، آسترلیا، جرمني، آمریکا او کاناډا کې ژوند کوي .

ډاکټر زلمي ما (سیاه سنگ) ته ۱٦ انځورونه رالیږلي دي چې تر اوسه نه دي خپاره شوي او همدا شان د موسی شفیق د سیاسي ، ادبي او فرهنگي ښادنامو په اړه یو پنځه لیکنې یې رالیږلې چې د افغانستان د تیاره پاتي شوې تأریخ د روښانولو په تړاو یې را سره بې سارې مرسته وکړه .

ډاکټر زلمي ته د کورودانۍ په ویلو ژمنه کووم چې ډېر ژر به د ارواښاد موسی شفیق د ژوند لېک په اړه ځانگړې لیکنه په پام کې ونیسم .

او دغسې یې وژل....

د ۲۰۰۸زکال د جولای په دوه ویشتمه نېټه د منځنۍ ' سه شنبې' په ورځ بیا هم جنرال پادشاه میر په افغانستان کې د " آزادۍ د راډیو" مېلمه وو. دا ځل یې د حمید مهمند او اورېدونکو لیکونو ته ځواب ورکاوه. [مرکه په پښتوژبه وه او ژباړونکي دغه مرکه پرته له زیادښت او کمښته له وینا والې پښتو څخه پارسي ته را اړولې ده]

]یادونه: د همدغې لیکنې په پای کې ښاغلي لوستونکي کولای شي مرکه په غږیزه توگه واوري او لېنک یې د پاڼې په پای کې اینښودل شوی دی او دغې خبرې ته مې هغه وخت زما پام شو چې ما د ښاغلي سیاه سنگ د لیکنې له مخې لا وختي پښتو ته را ژباړلې وه. زما د څېړنيز او ورځني ژوند د وخت د تنگوالي له امله نه شم کولای د هغوی ټولې خبرې کټ مټ له غږیزې بڼې بیرته په لیکې بڼې را ولیکم. لوستونکي دې پر ما د منت په اینښودولو دغه تشه په درنښت ومني. - رحمت آریا [

حمید مهمند: جنرال صاحب پادشاه میر! پخوا مو هم د [۲۰۰۸زکال د جولای په دویمه نېټه] یو شمیر خبرې اترې درلودلې چې د آزادۍ د راډیو له لارې خپرې شوې. تاسو د تیرو خبرو په ترڅ هغو رښتونو خبرو ته نغوته وکړه چې په اړه یې لا تر اوسه ډول ډول خبرې شوې وې. اوس که مهرباني وکړئ د خپلې پوځي زده کړې په تړاو یو څه ووایاست، چیرې اوسیدلي یاست، څومره موده مو کار کړی ی او کومو رُ تبو ته رسیدلي یاست؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنرال پاد شاه میر: بسم الله الرحمن الرحیم ! پوهیږئ چې زما نوم پادشاه میر دی او جنرال یم. حربي ښوونځی مې چې په مهتاب قلعه کې وو، لوستلی دی. حربي پوهنتون ته ولاړم. کارپوهنیزه زده کړه مې زغره واله او شوبله وه. دا دی زما د زده کړو لړۍ .

وروسته له هغه چې له حربي پوهنتونه د دویم بریدمن په رتبه را خلاص شوم د جګتورنۍ تر رتبې مې په څلورم زغره وال ځواک کې دنده تر سره کړه. د یوې مودې لپاره خوست ته خدمتي ولاړم. په هغه وخت کې ډګر جنرال محمد عیسی خان نورستاني هم د پکتیا د قول اردو بولندوی او هم د پکتیا والي وو، په هغه وخت دې د دوه وو ټبرونو "سبریو" او " کوچیو" ترمنځ د ځمکې پر سر شخړه را ونښتله. په هغو کلونو کې د پکتیا قول اردو په خپل پوځي جوړښت کې شوبلې نه درلودلې. د جګړې د غلي کولو لپاره یې سرتیري ور استول، خو هغوی وژل کېدل ځکه چې سرتیري د دواړو خواوو د جګړو په اورونو کې راګیرېدل .

[ډګرجنرال محمد عیسی خان نورستاني] د اعلیحضرت محمد ظاهر شاه له حضور څخه چې اوس د "ملت بابا" دی یو فوق العاده فرمان تر لاسه کړ. هغه غوښتي ول چې د شوبلو یو خدمتي ټولي دې ورته ورکړل شي. په هغه وخت کې په [ټول -ژ] افغانستان کې شوبلې نه وې، یوازې څلورم زغره وال ځواک او بل یې پینځلسم زغره وال ځواک وو او بل یې د کندهار اوومه لېوا وه. د خدمتي ټانکونو امر ورکړل شو او زه هم په همدغه ټولي کې د خوست پر لوررا وخوځېدم .

لوی ښتن د سبریو او کوچیو جګړه په خیر سره پای ته ورسوله. زما د خدمت دوره پای ته نه وه رسېدلې چې کودتا وشوه [د دیارلس سوه دوه پینځوسم کال د چنګاښ د مباشتې شپږ ویشتمه/د ۱۹۷۳زکال د جولای اووه لسمه نېټه راغله] او شهید سردار محمد داؤود خان د هیواد ولسمشر شو او زه بیرته کابل ته را وغښتل شوم .

خبره دا وه چې : هره منځنۍ ' پنجشنبه' به د پوځ په لښکرکوټونوکې وسلې پاکېدلې. یعنی د درندو او سپکو وسلو او شوبلو خولـُـونه پاکېدل. زما تر لارښوونې لاندې به سرتیرو د بانګس په اوږدو لرګیو د شوبلو خولونه را پاکول. زه به ولاړ وم .

په هماغو لومړیو ورځو کې چا راپور ورکړی وو چې د غه سړی [پادشاه میر] د جمهوریت دښمن او د شاهي رژیم پـلـَوی دی. په پای کې خوست ته ماته یو لیک راورسید چې لنډیزیې دا وو: په ۲۴ ساعتو کې دې ځان کابل ته را ورسوه .

کابل ته راغلم. له ما یې وپښتل: ته د ولسواکۍ " جهموریت" پر ضد یې؟ و مې ویل چې: نه. زموږ د وګړو په منځ کې یو متل دی چې وایي : که پګړی له سره را ولویږي نو پر اوږه را پریوزي او پر ځمکه نه را لویږي." که ظاهر شاه یې، که داؤود خان، دواړه له یوې کورنۍ یاست. ماته او د افغانستان وګړو ته کوم توپیر نه لرئ. که ته اوسـئ، یا هغه! دواړه له یوې کورنۍ او د یوه کور غړي یاست .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دفاع وزارت شاه ته د پالیالۍ " هوا خواهۍ" په تور ماته داسې لارښوونه وکړه: څلورم زغره وال ځواک ته جزایي خو د مسلک په تغیر او په ناجګړه ییز ځانګه "غیرمحاربه" کې د ساتنې او څارنې " حفظ او مراقبت" د مشر په توګه ولاړ شه. هم دې رتبه لوړه ده او هم دې معاش

ما د څلورم زغره وال ځواک د ساتنې او څارنې " حفظ او مراقبت" د مشر په توګه دنده تر سره کوله چې د غوایي د میاشتې " مرداره او کرغیړنه" کودتا راغله. هغوی د شهید سردار محمد داؤود خان پلاز"تخت" را نسکور کړ او واک ته را ورسیدل .

حمید مهمند: تاسو وویل چې په څلورم زغره وال ځواک کې د جګتورنۍ تر رتبې رسېدلې واست، له کومې لارې جنرالۍ ته را ورسیدلۍ؟

جنرال پادشاه میر: ما په خپلو مخکینو خبرو اترو کې هم ویلي ول کله چې پاکستان ته ولاړم نو د افغانستان له وګړو څخه یوه تن ان د [جهادي تنظیمونو د مشرانو په ګډون] پاکستان ته چا هجرت نه وو کړی. هماغه لومړۍ میاشت [د اووه پینځوسم لمریز کال د غوایي میاشت/ د ۱۹۷۸زکال د مې میاشت] مې په افغانستان کې تیره کړه. په مخکینۍ مرکه کې مې د خپلو ستونزو په اړه خبرې وکړې. هغوی به د څلورم زغره وال ځواک له یو شمیر افسرانو څخه چې زما ټولګیوال ول لکه اسلم وطنجار او رفیع چې وروسته وزیران شول اوهم یې له شیر جان مزدریاره داسې پوښتنې کولې : دغه سړی [پادشاه میر] ګوندي ملګری دی که نه؟ هغوی به ځواب ورکاوه : ګوندي ملګری نه دی خو ښه افسر دی. هغوی ویل: ښه والی یې څه کوو؟ هغه کارونه چې موږ یې کوو نه باید رسوا سي. رازونه باید پټ وساتل شي. نو په هر ډول چې کیږي دغه افسر له منځه یو سئ .

کله چې ما ته دغه راپور را ورسید نو میاشت مې تیره نه کړه او پاکستان ته ولاړم. په هغه وخت کې پاکستان ته څوک د مهاجر په توګه نه ول راغلي. حضرت صاحب مجددي په ډنمارک کې وو، پیر سید احمدګیلاني او مولوي محمد نبي محمدي په کابل کې ول. له افغانستانه د مهاجر په توګه څوک نه ول راغلي. البته نور کسان لکه استاد برهان الدین رباني، ګلبدین حکمتیار او مولوي صاحب [محمد یونس] خالص د شهید داؤود خان د واکمنۍ په مهال پاکستان ته تللي ول. دا هغه مهال دی چې عزیزالله واصفي د جلال آباد(ننګرهار) والي وو او بیا د کرهنې وزیر شو. دا چې څه پیښه رامنځته شوه نه پوهیږم. خو دومره پوهیږم چې هغوی [درې تنه جهادي مشران] د داؤود خان د واکمنۍ په مهال تللي ول .

کله چې پاکستان ته ولاړم نو له هغوی سره مې لیدنه کتنه وکړه اوشپې او ورځې به مو سره یو ځای تیرولې. څو چې د کب 'حوت' [د ۱۹۷۹زکال د فبروري] میاشت راغله. یعنی شپږ میاشتېوروسته. ښه نو! د وري، غوایي ، او غبرګولي.... ، د غوایي په میاشت کې کودتا وشوه، زه د غبرګولي په میاشت کې پاکستان ته ولاړم. یوازې یوه میاشت مې په افغانستان کې تېره کړله. له هغه وروسته د تلې په میاشت کې [دیارلس سوه او اووه پنځوسم لمریز

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کال/ ۱۹۷۸زکال] ښاغلي حضرت صاحب مجددي له ډنمارکه راغی. [دهغه په اړه] ګنګوسې خپرې شوې چې ګنې زوړ اوسپین ږیری دی ، داسې او هسې خبرې. بیا له حاجي عبدالله جان څدراڼ او نعیم کوچي سره چې د توکم مشران ول د حضرت صاحب لیدلو ته ورغلو او ورڅخه مو وپوښتل: " د څه لپاره راغلي یاست ؟ " هغه وویل: " د في سبیل الله جهاد لپاره راغلی یم "

حمید مهمند: ستاسو جنرالي ؟

جنرال پادشاه میر: په لومړیو کې د ښاغلي حضرت صاحب سیاسي مشر وم. هغه نوی راغلی وو. د " ولسي ژغورنې مورچل / جبهه نجات ملي" نوی را منځ ته شوی وو. زه په شمالي سیمو کې یعنې د وزیرستان په سیمو کې د ولسي ژغورنې د مورچل ' جبهه نجات ملي' سیاسي مشر وم. البته کله به سیاسي مشر کله پوځي مشر خو دواړه دندې زما پر غاړه وې. وروسته هماغلته ما ته د حضرت صاحب له پلوه د جنرالۍ د رتبې فرمان راکړل شو .

کله چې په پاکستان کې د کډوالو د ټاکنو په مهال د کډوالو د استازي په توګه غوره شوم کابل ته د اساسي قانون په کمیسیون کې د ګډون لپاره په پولیتخنیک کې د لویې جرګې غونډې ته راغلم او د لویې جرګې د اساسي قانون په څانګه کې وکیل شوم. دلته مې د خپلې جنرالۍ فرمان کرزي صاحب ته ور وښود. کرزی صاحب له موږ سره د " ولسي ژغورنې مورچل / جبهه نجات ملي" کې وو. هغه د دریو میاشتو لپاره دولسي ژغورنې د مورچل /جبهه نجات ملي د فرهنګي مشر په توګه کاروکړ. کرزی چې له خپلو زده کړو وروسته نوی له هندوستانه راغلی وو، د شمالي له سیمې څخه د " خَـوَاني " په نامه چې خوارَکی مړ شوی وو، ځای ناستی شو. وروسته حضرت صاحب په اسلام آباد [پاکستان] کې سیاسي دفتر جوړ کړ او له بهرنیو مؤسسو سره یې اړیکه را ټینګه کړه .

کرزي صاحب [په کابل کې] له ما وپوښتل : جنرال صاحب څه خبره ده؟ ورته و مې ویل: حضرت صاحب د جنرالۍ رتبه راته راکړې. کرزي صاحب هغه فرمان تازه کړ او ددفاع وزارت ته یې دغسې یو فرمان ولیکه: " دا ډیر مجاهد جنرال دی او زه د حضرت صاحب مجددي خپور شوی فرمان منم. " هماغه وه چې تر ننه پورې جنرال پاتې یم .

حمید مهمند: جنرال صاحب! را ځه چې اوس بنسټیزو پوښتنو ته راوګرځو. زموږ دوستانو [د آزادۍ د راډیو اوریدونکو] یوه په زړه پورې پوښتنه راپورته کړېده. د دریو لسیزو په اوږدو کې چې جهاد روان وو او ډیرې پیښې رامنځ ته شوې آیا کله مو فکر ته راغلي چې که خدای مه کړه تاسو په کوم مورچل کې شهید شوي واست، یا په کومې بلې پیښې کې له منځه تللي واست، د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ د ډله ییز قبر په اړه پټ راز به هم له تاسو سره یوځای له منځه تللی وای. آیا کله په دې فکر کې لویدلي یاست ؟ آیا ددغه ډله ییز قبر په تړوا مو بل چا ته معلومات ورکړیدي؟

جنرال پادشاه میر: باالکل! له سرې سره تل دا فکر وي. په هغه شپه مې چې هغوی خاورو ته سپارل، یوه ویرلړلې شپه وه، کودتا نوې شوې وه، ټول وګړي په ویره او اندېښنه کې ول. د هغوی له ګورونو مې د خامه سړک تر غاړې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورې خطوه را پورته کړه چې ماته زما د خطوې اوږد والې او اندازه را څرګند ه وي. له ځان سره مې وويل که لوی ښتن داسې ورځ راورسوي چې افغانستان را خپلواک کړي، ځکه چې له تورې شپې وروسته هرو مرو ورځ راتلونکې ده، او دغه خدای بخښلي [محمد داؤود او کورنۍ يې] د چا له ياده ونه وځي .

ما دوزيرستان او ميرانشاه په مورچلونو کې ګډون کړی او حضرت صاحب مجددي به هلته راته. هر ګوره ، کله چې پيښاور ته راغلم، او ددې لپاره چې ددغو شهيدانو د [ګور د ځای ځايګي راز] پټ پاتې نه شي ، ځکه چې سردار محمد داؤود خان يو تأريخي شخصيت وو د ملکليارانو له خپله ته د پيښاور Dean�s Hotelيو تن د عمر ملکيار په نامه د امريکا راډيو له غړ ښخه د

پاکستان صدر ته راغلی وو او ما ورسره يوه مرکه وکړه او ور ته مې وويل: " دغه خبره يو چيرې له ځان سره ثبت کړه، انسانان يو، مرګ له موږ ليرې نه دی. د جهاد کار دی. ورته مې وويل: په څرخي پله کې د پوليګون د دښتې او د ځلورم زغره وال ځواک ترمنځ له خامه سړکه دومره خطوې پورته ولاړ شـئ، بيا کينې خواته را تاو شـئ او دومره ګامونه را پورته کړئ، هلته څو متره وړاندې ځمکه څو متره را وکېندئ بيا [د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ ډله ييز ګور] در مونډل کيږي .

بله دا چې د حضور اعليحضرت [محمد ظاهرشاه] اوښی همايون شاه آصفي پيښاور ته راغلی وو. هغه ته مې هم وويل چې ستاسود کورنۍ مړي مې په پلانۍ سيمې کې خاورې ته سپارلي دي. انسان دی مرګ او مړينه لري. د جهاد کار دی ښايي ووژل يا شهيد سم. په مرګ [ژوند؟] اعتبار نسته نو همدغه يادداښت دې درسره وي. ته خانداني سړی يې. هغوی مې د څرخي پله په دښته کې خاورو ته سپارلي دي .

حميد مهمند: مننه. او س به بلې موضوع ته راوګرځو. تاسو وويل چې د سردار صاحب د کابينې غړې او سروزير [موسې شفيق] د [محمد داؤود او د هغه د کورنۍ د غړو] له خاوروته سپارلو اته ورځې وروسته د ډله ييز ګور سرته راوستل کېدل او له هغو سره شخړه کېدله. تاسووويل چې تاسو په خپله په هغې شخړې کې واست. تاسو څرګنده کړه چې د [افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند] لوړ پوړو غړو او وزيرانو لومړی د پخوانۍ کابينې له غړو شخړه کوله او بيا يې وژل .

تاسو په خپلې پخوانۍ مرکه کې وويل چې نور احمد نور او نور کسان مو هلته لېدلي ول. که اوس نور احمد نور چې په اروپا کې ژوند کوي او منکره شي، د بيلګې په توګه وبه وايي چې په هغې شپې قطعاً هلته نه وو، او د [محمد داؤود] د کابينې د غړو په وژنه کې يې قطعاً برخه نه ده اخيستې او يا ښايي ووايي،جنرال صاحب پادشاه مير تيروتنه کړېده. تاسو د خپلو خبرو د ثبوت لپاره څه دلايل لرئ او څرنګه کولای شـئ هغه وپيژنـئ؟

جنرال پادشاه مير: رښتيا خبره دا ده چې د کابينې له غړو څخه د کمونيستانو په وينا، له ټوليګوالو مې پرته، ما نور [احمد نور] نه پيژانده. ځکه څوک چې د ګوند غړی نه وي نو نه پوهيږي چې دا څوک دی او هغه څوک دی. له

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ځایه چې نورو ویل چې " : نور صاحب! ، نورصاحب!" او هغه یې د" نور صاحب!" په نامه یاداوه، همداسې یې " نورصاحب!" ورته ویل. دا مې لومړې دلیل دی. سبا چې ورځ راغله، دوه ،درې ورځې دننه په [عسکري قطعې] کې وم. له خپلو نیږدې دوستانو مې وپوښتل: [هلته] د " نور" په نامه یو سړی وو. دغه سړی څوک وو؟ ویې ویل: هغه د لوګر دی. او اوس د کمونیستانو په کابینه کې لوړ پوړی سړی دی .

حمید مهمند: که نوراحمد نور وواېي چې ما له موسی شفیق سره قطعاً شخړه نه ده کړی. تاسو ددغو دواړو ترمنځ په خبرو کې څه واوریدل؟

جنرال پادشاه میر: ما دومره واورېدل چې موسی شفیق ته یې وویل: .... موسی شفیق یې له موټره راکښته کړ. د هغه په لاس کې هتګړی وې او ویې ویل: ما خو کوم کار نه دی کړی، په کور کې مې سطرنجی هواره ده،څه خیانت مې کړی؟ "

حمید مهمند: دغه پوښتنه یې له چا وکړه؟

جنرال پادشاه میر: دغه پوښتنه یې له " نور" څخه وکړه، له " نور" څخه یې وپوښتل او ویې ویل: " تاسو زه دلته راوړی یم، زه بې ګناه یم، ما خو خپل هېواد ته خیانت نه دی کړی. همدا اوس مې په کور کې سطرنجی هواره ده. تاسو کولای شئ هغه وګورئ." همدغه سړي وویل:" تا ستر خیانت کړی" هو همدغه سړي وویل:" تا سترخیانت کړی" [موسی شفیق] وپوښتل: " څه خیانت؟" هغه وویل:" تا د هلمند اوبه خرڅې کړېدي "

زه چې پوځي افسر ووم او له سیاسته خبر نه وم، نه پوهېدم چې د " هلمند اوبه" څه دي. په دې خاطر چې جګتورني چندانې رتبه نه ده. دغه اصطلاح مې هماغلته زده کړه. او له ځان سره یې وویل : " خه..... د هیلمند اوبه "!

[نور احمد نور] وویل: " تا د هلمند اوبه پلورلې دي." هغه [موسی شفیق] وویل:" ته په ولسي جرګه کې وې، اناهیتا راتبزاد وکیله وه، ببرک کارمل وکیل وو. حفیظ الله امین وکیل وو. تاسو په ولسي جرګه کې د [هلمند اوبه] ' پاس ' کړې. زه د هغه وخت سر وزیر وم او یوازې لاسلیک مې وکړ ".

هغه همدومره وویل. له دغې خبرې وروسته د شا له لوري یو سړی چې سر یې په خولۍ پټ وو او یوازې سترګې لېدل کېدلې، د جیپ له شا راغی " ډز ډز" اور یې وکړ او هغه یې په شهادت ورساوه .

له هغه وروسته یې خوارَکی د عدلیې وزیر وفي الله سمعیي له موټره راکښته کړاو له هغه سره یې شخړه را پیل کړه. هغه ته یې وویل : پرون تاسو موږ د ګور ترڅنډې را رسولي وو، نن ته په خپله د ګور پرغاړې ولاړ یې .

آیا ستاسو په خپرونو کې [د آزادی د راډیو له اوریدونکو څخه] تاسو ته کومې پوښتنې را رسیدلي چې د عدلیې وزیر وفي الله سمعیي په څه ډول ووژل شو؟ او هغه د غالی د فرش موضوع؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حمید مهمند: هو! د عدلیې د وزیرپه تړاو یې هم ویلي. جنرال صاحب ! بیرته به راسو بلې موضوع ته. تاسو چې د " نور احمد نور" نوم واخیست او ومو ویل چې په " صحنه کې موجود وو" او " ملګرود " نورصاحب" په نامه یاداوه" آیا د کابینې غړو په خپله په وژنه کې برخه اخیستله؟ آیا هغوی یې په خپل لاس وژل او یاپې د [وژلو] بولنده ' قومانده' ورکوله؟

جنرال پادشاه میر : نه! نه! نه!، هغه نه قومانده ورکوله او نه یې په لاس وژل. هغه په دې خاطر نه دي وژلي چې کله چې خبرې یې خلاصیدلې هماغه سړی چې کلاشنیکوف یې په لاس کې درلود او د جیپ تر شا ولاړ وو، راته، د جیپ تر مخ درېده، او پرته له دې چې څوک ورته قومانده ورکړي په خپل سر یې ډزې کولې ، او دوی یې په شهادت رسول. [نوراحمدنور] هغه ته نه قومانده ورکوله او نه ښه یا بد .

حمید مهمند: یعنې همداچې شخړه پای ته رسیدله ....

جنرال پادشاه میر: هو! همدا چې شخړه پای ته رسیدله، هاغه سړی د جیب له شا راته او ډزې به یې را پیل کړې .

حمید مهمند: یوه بله مسله دا چې سروري هم د کمونیستانو یوه نامتو څیره وه. آیا په صحنه کې ددغه سړي د شته والي په تړاو څه مالوت لرئ؟ آیا اسدالله سروري هم هلته وو که څنګه؟

جنرال پادشاه میر : نه! درواغ نه سم ویلای، ځکه چې د درواغو ویل د سړي ایمان خراپوي. اسدالله سروري د غزني وو، او په حربي پوهنتون کې زما ټولګیوال وو. له ما سره په یوه ټولګي کې نه وو خو په یوه پوځي " قسم/واحد" کې وو. که نومړی په هاغه شپه هلته وای نو هرو مرو مې پیژانده. اسدالله سروري هلته نه وو .

حمید مهمند: آیا د کابینې نور غړي لکه سلطانعلي کشتمند، کریم میثاق، دستګیر پنجشیری، سلیمان لایق، اسلم وطنجار، قادر، امام الدین او دغو ته وَرته کسان هلته ول؟

جنرال پادشاه میر : نه! د دغو کسانو نومونه مو چې را واخیستل نه یې پیژنم او نه یې په [هاغه شپه] ددغو کسانو نومونه اخیستل. خو ډېر کسان راتلل، په دیارلسو روسي جیپانو کې راتلل. اسلم وطنجار چې زما ټولګیوال وو او په څلورم زغره وال ځواک کې هم له ما سره وو، هلته وو، اسلم وطنجار وو .

حمید مهمند: آیا اسلم وطنجار هم په همدغو وژنو کې موجود وو؟

جنرال پادشاه میر : اسلم وطنجار په وژنه کې موجود وو .

حمید مهمند: جنرال صاحب ډېره مننه ....

جنرال پادشاه میر : اسلم وطنجار حاضروو. دا چې واک یې درلود یا نه درلود، خو هلته حاضر وو. هغه هلته حاضروو. له دې چې په څلورم زغره وال ځواک کې وو نو مجبور وو چې وظیفتاً له هغوی سره پولیګون ته راسي. ځکه چې د

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کابينې غړي نا بلده ول، هغوی د څرخي پله پوليګون نه وو ليدلی. اسلم [له سيمې] سره آشنا وو. او هم له دې امله چې دنده يې په څلورم زغره وال ځواک کې وه هلته وو .

حميد مهمند: جنرال صاحب! له تاسو يوه نړۍ مننه!

جنرال پادشاه مير: له تاسو هم يوه نړۍ مننه

ددغې مرکې د اورېدلو لپاره لاندينې ځايونه کښېکاږئ

۱ .جنرال پادشاه مير او حميد مهمند (لومړۍ برخه)

http://www.kabulnath.de/Salae_Charom/Shoumare_78/1%20Padsha%20Mir.MP3

۲ .جنرال پادشاه مير او حميد مهمند (دويمه برخه)

http://www.kabulnath.de/Salae_Charom/Shoumare_78/2%20Padshah%20Mir.MP3

اَخـَـځ:

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

http://www.kabulnath.de/Salae_Charom/Shoumare_78/Dr.Siasang-Praesident%20Daoud-6.html

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوومه برخه

۱۲ (امام الدین او د مورچل هملاري يې

الف. هارون په خپل کتاب [داؤود خان د کي جي بي په لوموکې] چې حامد ژباړلې، يادَونې او سَمَوَنې يې ورزياتې کړې او په پيښاور/ پاکستان کې د ميوند خپرندويه ټولنې مرکزله خوا يې د ۱۹۹۷زکال په ديسامبر کې خپور کړې، په ۱۵۲،۱۵۳ او ۱۵۴ پاڼوکې راکاږي چې :

د[ديارلس سوه او اووه پنځوسم ل کال] د غوايي د مياشتې په اوومې د پنځنۍ 'پنجشنبې' په ورځ داؤود د لاريون په هکله د وزيرانوپه غونډه کې په خبرواترو بوخت وو. دغې غونډې پرته له وخت تيرَونې بله موخه نه درلودله. حال دا چې پوځي تياری بايد نيول شوی وای يا حکومت دې پوځي را اعلان شوی وای .

د پرديو په پارَونې او قوماندې د څلورم زغره وال ځواک د شوبلو کنډک د وطنجار ترمشرۍ لاندې د ارگ د ختيزې دروازې مخې ته مورچل ونيو. لومړی يې د ملي دفاع وزارت ودانۍ تر اور لاندې را ونيوله. ودانۍ يې ښه ور ولړزوله. د دفاع وزير او ستر درستيز لا مخکې له ودانۍ څخه را وتلي ول. بيا يې د ارگ د برج ساعت تر اور لاندې را ونيو. بيا يې د خپلې شوبلې خول د ارگ لور ته ورتاو کړ او ارگ يې تر اور لاندې را ونيوه .

وروسته همدغه شوبله د غوايي د انقلاب د نښې په توگه د يوې ډبرينې پاڼې پرمخ د ارگ مخې ته ودرول شوه .

داؤود خان د پوځ د سراعلی قوماندان په توگه غوښتل د چارو لارښوونه او څار په لاس کې را واخلي. نو د مخابرې دستگاه ته چې د همدغسې شېبو لپاره د ميز پرسرېې وراېښودل شوې وه او له لښکرکوټونو سره به يې نيغ په نيغه اړيکه را نيوله وَرَغی خو ويې لېدل د مخابرې دستگاه له کاره ور لويدلې او چينل يې ور بدل شوی وو. په هماغه شېبه کې يې وويل: روسانو خپل کار وکړ." او وزيرانو ته يې اجازه ورکړه چې خپلو کورونو ته ولاړ شي .

د کورنيو چارو او دفاع وزيران لا مخکې له ارگه وتلي ول. د خپلې کورنۍ غړي يې ترخنگ راوغوښتل. داؤود نه تسليمېده او نه يې له پيښې څخه د تيښتې هڅه وکړه. د فرانسې سفارت د ارگ له ديوال سره نښتای وو او کولای يې شواې له سياسي ډگره لاس په سرشي خو په خپلې خاورې کې يې وياړلی مرگ غوره وباله نو ځکه يې د خپلو پښتو راټينگولو ته کلکه ملا را وتړله. ويې ويل چې نه غواړي د روسانو په لاس په ژوبڼ کې را بند کړای شي.

کودتاچيانوپه يوه ټانک د بنديانود ساتنې له ختو جوړ ديوالونه را ونړول او دننه ور ننوتل. کودچيانو خپل مشران له داؤودي زندانه د خوښيو په شور او زوږ کې را خوشې کړل. هغوی يې پرشوبلوباندې کښنيول او د کودتا زړه، د راډيو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تالارته یې بوتلل.نویو مشرانو خپل لاسونه د شوبلو له منځه را ایستل او د کابل ښاریانو د څارونکو سترګو مخ ته یې ورښورول. د ارګ د پوځیانو روحیه ضعیفه وه، ستړي ستومانه او ناهیلي ښکارېدل. نورلښکرکوټونه یې ملاتړ ته را ونه رسیدل نوځکه د هغوی مقاومت هم له پښو را وغورځید. وروسته له هغې چې د هوایي ځواکونو عملیاتو زور واخیست او ارګ د هوایي او ځمکنیو ځواکونو تر اور لاندې را ونیول شو نو په ارګ کې د ولسمشریزې ماڼۍ د ساتندویه ځواک ګارډ مقاومت هم کرار کرار را سوړشو .

د داؤود د کورنۍ غړي یوپه بل پسې ټپیانېدل سردار داؤود ټپي شو او د خپلو دواړو زامنو عمر او خالد مرګ یې په خپلوغبرګو سترګو ولید. د ژوند ډیرې سختې شېبې وې ، داؤود په ډګر کې یوازې راګیر پاتې وو. کمونیستان پرارګ ورننوتل هغوی له داؤود سره د لېدلو کتنو غوښتنه وکړه خو داؤود ورسره ونه منله .

درې تنه ټیټ پوړي کودتاچیان د تورن امام الدین ترمشرۍ لاندې د ولسمشر داؤود خان حضور ته ورغلل او له هغه یې وغوښتل چې ور تسلیم شي. داؤود خان پرته له دې چې له هغوی څخه د ځان او یا د خپلې کورنۍ د غړود ژغورنې غوښتنه وکړي، د خپلې تومانچې وروستـنۍ ګولۍ یې پرامام الدین نیغ په نیغه ورتشه کړه. اما الدین ټپي شو خو مړ نه سو. د هغه نورو ملګرو ولسمشر تر اورلاندې را ونیو. داؤود چې د افغانستان تر ملي بیرغ لاندې ولاړ وو په شهادت ورسید. بیا یې نعیم خان او د داؤود خان د کورنۍ ټول نارینه غړي یو په بل پسې ووژل. د کورنۍ ښځینه غړي یې د څرخي پله په محبس کې واچولې. د څرخي پله زندان هغه زاندن وو چې داؤود خان د خپل رژیم د مخالفینو لپاره د قدیرنورستاني په وړاندیز جوړکړی وو. او په دې توګه یې د دُرانیو د ټبر د پاچاهي ټغر را ټول کړ .

د داؤود خان او د هغه د کورنۍ د غړو مړي چا ونه لېدل. یوازې د چمن او کویټې اڅکزیو د هغوی د فاتحې دعاګانې په خپلو جوماتونو کې واخیستلې او د هغوی د ارواګانو خوښۍ ته یې

دعا وې وکړې. ویل کیږي چې مړي یې د مرنجان دغونډۍ په لمنه کې خاوروته سپارل شوي دي.

[حفیظ الله] امین د راډیو افغانستان د څپو له لارې جګړن اسلم وطنجار چې د " تورپیکی" په نامه پیژاندل کېده او ډګروال قادر چې د " سپي قادر" په نامه پیژندل کېده، د ویاندو په توګه وګړو ته ور وپیژندل. وطنجار په پښتو او قادرپه دري ژبو د نوي پوځي حکومت را ټینګېدل یې اعلان کړل.

په داسې یوه اړوپیچ کې ولس نه پوهېده چې څه ور پیښ شویدي او څه به ور پیښ شي، د سلیمان لایق لاندینی شعر د ډاکټرصادق فطرت ناشناس په غږ او کمپوز په سندیزه توګه را خپور شو .

ســـتره تیاره تېره شـــوه ســتا پر ســردرو باندې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښــه شـوله چه تيره شـوه سـتا خـوارو بچـو باندې

هـــره تباره پای لـــري خلکـــو، ولســـو باندې

لمـر د عـد الت وخوت سـتا پر جگـو غـرو باندې

خو په هېوادکې له هماغې ورځې را په دېخوا د وينو او اوښکو را بهېدا په را پيلېدلو شوه./.../ څرگنده وه چې يوه خوړلنه ، ناورين وهلي او يوه ويرلړلې راتلونکې د افغانستان د ولس د برخليک په درشل کې په تېندکو او سترگې په لاره ده . د [سليمان] لايق شعر يوه ملي او ولسي شاعر داسې ور ځواب کړ .

لـمــر د آزادۍ پريوت ســـتا پر ســردرو باندې

توره تباره راغــلله ســـتا خــوارو بچــو باندې

له [پاړسي څخه پښتو ته] د ژباړونکي لمنليک

]ښاغلو لوستونکو!

لاندېني کرښې زما (رحمت آريا) نه دي. دا دهغه له پښتو څخه پاړسي ته د ژباړونکې ليکل شوې کرښې دي چې د دغې لېکنې له لېکوال سره يې مرسته کړې ده او د همدغې لېکنې په پای کې کولای شـئ د پاړسي لېنک هم وگورئ. دغه کرښې مې د لوستونکو د پوهاوي او د بل لېکوال د حق د خوندي ساتلو لپاره په ځای کې را غبرگې کړې[

د۱۹۹۷ زکال د پنځنۍ 'پېنجشنبې' په ورځ " [له پاړسي څخه پښتو ته] د داؤود خان د کې جي بي په لومو کې" د کتاب ژباړونکي حامد د همدغه کتاب په دريمه را ژباړل شوې پاڼه کې داسې را کښلي دي :" دا کتاب لېکوال ، د " الف هارون" په را پورول شوي "مستعار" نوم د پښتو په خوږې ژبې ليکلی چې د هېواد پالنې او مسلمانۍ د څپو په احساساتو کې يې د راتلونې د لړۍ له بشپړولو وروسته په ديارلس سوه او درې اويايم ل کال کې (۱۱۹۴۴زکال) په آسټرليا کې خپور کړی دی ".

نوموړی د کتاب په ديارلسمه پاڼه کې زياتوي: " گران لوستونکی دی د ژباړونکي پراوړود خپلې ښېگڼې په اېښودنې، د هغه پاملرنه دې د هغه تيروتنو ته راوگرځوي ، يا دې خپل اند اويا دې د [حامد] د ژباړنې په تړاو خپل څرگند وړانديزونه او يادَونې راپه گوته کړي چې کولای شـئ د [کتاب] د ژباړونکي په پته يې راواستوئ: حامد، ډاگي پُـست ۱۱٦۴، مرکزي پُـسته خانه، صدر، پېښاور، پاکستان

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حامد د " داؤود خان د کي جي بي په لومو کې" يا د ده په ژباړې " داؤود خان در چنگال ک.ج.ب" کتاب د ۱۵۳ او ۱۵۴ پاڼو په لمنلیک کې داسې راکاږي :

"وطنجار ته به له دې امله "توریپکۍ " ویل کېدل چې د هر چا ملګری او وزیر کېده. وطنجار د روسانو له پلوه د یوې بلې کودتا لپاره په پام کې نیول شوی وو. (د څارکښۍ د ځالې لاسوندي / اسناد لانه جاسوسي، ۱۰۹ پاڼه)، قادر نه خلقی وو او نه پرچمي او د پیسو لپاره یې هر کار ته ملا تړله. د ښوونځي له وخته راهیسې خلکو د "سپي" په نامه پیژانده. ان کله چې په پولند کې سفیر وو، د یو شمیر لوېدیځو هېوادونو له څارکښیزو کانالانو سره یې اړیکه ټینګه کړې وه. پ.۹۳(

د [څارکښیزې ځالګۍ د لاسوندونو/ اسناد لانه جاسوسي] لیکوال حامد او الف هارون ته په ډېر درنښت غواړم ووایم چې د محمد اسلم وطنجار او عبدالقادر د [شخصي � ژ] ژوند په اړه لیکل شوي خبرې سمې نه دي. کاشکي هغوی پوهېدل چې اوس هغه ورځې تیرې شوی چې یو وخت به ځینې کسان د سپي، غوایي، خره، ګیدړ، کاږبل "کفتار" ، زمري، پړانګ اویا نارینه د نجونواوښځمنو په نومونو سپک بلل کېدل .

برسیره پر هغې، داسې بریښي چې د حامد اورېدل شوي خبرې له خپلې سرچینې څخه ور لوخړنې شوې وي، ځکه .....

تاسو به په راتلونکو څپرکېو کې لاندیني سکالو ولولئ

۱ (محمد اسلم وطنجار او عبدالقادر

۲ (له جنرال امام الدین سره ځانګړې مرکه

۳ (د دیارلس سوه او اووه پینځوسم لمریزکال د غوایي د مېاشتې له اوومې مخکې د محمد داؤود د وژنې لپاره تابیاوې په پام کې نېول شوې وې. ددغې تابیا په تَـل کې د کومو کسانو د پښو خاپ لیدل کیږي؟

۴ (د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوندیو تن نامتو غړی چې ژوندی او اوس په افغانستان کې دی، د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ له وژل کېدلو لږ شیبه وروسته ارګ ته راغی، ټول یې له سترګو را تیر کړل او بیا له خونې ووت .

وایي چې همدغه سړی وو چې ویلي یې ول " ..... په پام کې نیول شوې وه چې پرارګ پینځه سوه کیلویي بمب را وچول شي. پوهیږئ چې پینځوسه کیلویي بمب به څه ورکړي ول؟ د ارګ دوړې به یې را په هوا کړې وې "!

..."د عمر له جیبه یې چې څنګ ته مې ولاړ وو، د بنز موټر کیلي یې راوایستله او ویې ویل:' اوس زموږ وار دی چې په موټر کې وګرځو." په همدغه حال کې مې ولیدل چې د کورنۍ یو شمیر غړی څوک تپي څوک روغ رمټ له دروازې تیریږي او میرمن سلطانه نور/ د محمد عمر ماندینه تر ټولو مخکې روانه ده. د محمود غازي کوشنیان زهرا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او داؤود مې ولېدل چې دواړه ټپيان شوي ول. کله چې د ميرمن سلطانې نور سترګې پرما ولګېدلې، غلې شوله او دلاس په اشاره يې راته وويل :" ټوله ګناه ددوی ده، دوی چنواري ' چارماري' کړي" هغه د افغانستان د پخواني ټولواک محمد ظاهر شاه خور او د وليعهد سردار احمدشاه خواښې وه، هغې ګومان کاوه چې زه هم د .... له پازوالو څخه يم .

د اَخـَځ سرچېنه:

http://www.kabulnath.de/Salae_Charom/Shoumare_79/Praesidet%20Daoud-%20Siasang-7.html

اتمه برخه

"پينځمه څپرکی :کمونيستي رژيم"

د محمد کبيرسراج د کتاب [په افغانستان کې د شلمې پيړۍ د دوېمې نيمايۍ پيښې / رويداد هاى نيمه اخير سده بيست در افغانستان/ لومړی چاپ، فرانکفورت ۱۹۹۷ز کال، له ۱۰٦ تر ۱۱۷ پاڼې پورې] داسې راغلي دي :

د ۱۹۷۸ز کال د اپريل د ۲۷ په سهار د جګړن محمد اسلم وطنجار تر بولندۍ لاندې زغره وال ځواک له لښکرکوټې را ووت او د کابل په لور را وخوځېد. د څلورم زغره وال ځواک لوی بولندوی ډګروال محمد سرور نورستاني چې د جمهوري دولت يو ملګری وو او په ۱۹۷۷ زکال کې د جنرالۍ رتبې ته يې سترګې څارلې خو بريالی نه شو او يوې په پلمې يې ځان په ناروغۍ اچولای او ماسکو ته تللی وو، چې په دې توګه د تيريو اويرغلونو د اندوخر ډګر يې کمونيستانو ته تش ور پرې ايښی وو .

ويل شوي چې " د ځانغوښتونکو ديکتاتورو رژيمونو ړنګونه د پوځ له مرستې پرته يوازې د ولس د ولسي پاڅون له لارې ناشونې ده نو ښايي داسې شېبه به راسي چې پوځ د ديکتاتور له ملاتړه لاس په سرشي، ځکه چې پوځ نه يوازې د خپل ځان د ساتلو تر څنګ نه غواړي هېواد يې د ويشنې او کورنۍ جګړې له ګواښ سره مخامخ شي او د ديکتاتور له لاسه په تنګ شوی ولس هغه مهال پاڅون کوي چې د پوځ له ملاتړه ډاډ تر لاسه کړي. " کورنيو کمونيستانو ځانونه له پوځيانو سره غاړه غړی او همغږي کړي ول .

په هغې شيبې کې څلورم زغره وال ځواک له څرخي پله څخه د کابل پرلور په ګړندۍ راروان وو، د دفاع وزير ډګر جنرال غلام حيدر رسولي له لوی درستيز ډګرجنرال عبدالعزيز او تورنجنرال روکی درېواړه ددفاع د وزير په دفتر کې ناست او په خبرو بوخت ول چې ناڅاپه د تلفون زنګ راغی. ولسمشر وو او ويې پوښتل : " د دفاع وزير صاحب

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

! څلورم زغره وال ځواک دې د چا په امر مرکز ته رابللی دی؟ " د دفاع وزير د دغسې امر له ورکړې بې خبري څرګنده کړه او ويې ويل : " څلورم زغره وال ځواک ته په دې اړه کوم امر نه دی ورکړل شوی "

له دغو پوښتنو او ځوابونو وروسته د دفاع د وزرات په انګړ کې اندېښنې او خواشينۍ را خپرې شوې. د دفاع وزير پرته له ځنډه د خوځښت يا حرکاتو رئـيس يحيی نوروز او د ښاري رَمبَکۍ " انظباط " بولندوی جګړن خان محمد د ټيليفون له لارې ځانته را وبلل .

ددغو دوه تنو له را غوښتلو وروسته، ددفاع وزير له جنرال نو روز څخه وپوښتل : " ښار پلو ته د څلورم زغره وال ځواک د خوځښت بولنده تا سو ورکړې ده؟ " له دې چې جنرال نوروز هم له دغې بولندې څخه بې خبري څرګنده کړه نو د سترګو په رپ کې يې پينځلسم زغروه وال ځواک چې د څرخي پله په سيمې کې د څلورم زغره وال ځواک تر څنګ پروت وو، تلفون وکړ او ددغه ځواک بولندوی ډګرمن محمد يوسف ته يې امر ورکړ چې د څلورم زغره وال ځواک مخه دې ونيسي او دده له پلوه دې ورته وواېي چې ښار پلو ته يې د راتګ ته اړتيا نسته .

د تلفون له بلې غاړې د پينځلسم زغره وال ځواک بولندوی ځواب ورکړ: " زموږ ځواک د څلورم زغره وال ځواک له پلوه را چاپيره او محاصره شوی دی او زموږ له لاسه هېڅ څه نه کېږي چې ويې کړو." کله چې ددفاع وزيرله دغې خوا نا هيلی شو نو حربي پوهنتون ته يې زنګ وواهه او د حربي پوهنتون بولندوی تورنجنرال شاهپور ته يې وويل چې د څلورم زغره وال مخ ته دې را ووځي او د دفاع د وزير امر دې د هغوی تر غوږونو ور ورسوي .

د حربي پوهنتون بولندوی داسې بخښنه وغوښتله : " څلورم زغره وال ځواک په بيړه له دغه ځايه تير سو او زموږ له ګوتو وتلای دی "

د دفاع وزير د دغو ګډو وډو اوبې سر اوپايه خبرو له لاسه منګ پاتې وو، او د وروستني چارې لپاره يې د ښاري رمبکۍ " انظباط " بولندوی خان محمد ته چې دده په دفتر کې وو امر ورکړ چې په خپله دې د څرخي پله پر لور وخوځيږي او څلورم زغروال ځواک ته دې چې هر چيرې رسيدلی وي، لارښوونه وکړي چې بيرته خپل لښکر کوټ ته ولاړ سي .

جګړن خان محمد له دغه ځواک سره د يکه توت په سيمه کې مخامخ شو. او د دفاع د وزير امر يې ورته ورساوه. هغوی نوموړی د جيب له موټره را کښته کړ لاس او پښې يې پرې وتړلې او له هغې ورځې تر ننه پورې ورک دی .

لړه شيبه نه وه تيره چې د ولسمشرۍ د ماڼۍ د ساتندويه ځواک " ارګ " بولندوی ډګرمن صاحبجان په بيړه د دفاع د وزير دفتر ته راغی او ويې غوښتل چې له روان اړوپيچه ځان خبر کړي. د دفاع وزير نوموړي ته امر وکړ چې په خپلې دندې دې ودريږي او د ولسمشرۍ د ماڼۍ د ساتنې او دفاع سمبالتيا دې تر لاس لاندې ونيسي. هغه ډاډ ورکړ چې د دغه کار لپاره بشپړچمتوالی لري .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کابل ته له را رسیدلو ورسته څلورم زغره وال ځواک درې خواوو ته د یرغل مخه را تاو کړه: یو کتار د پوځې هوایي ډګر پر لور ورغې او هلته د هوایي ځواکونو د درستیزوال ډګروال عبدالقادر په مرسته په دې بریالي شو چې د هوایي ځواکونو بولندوی ډګر جنرال محمد موسی او د هغه مرستیال تورنجنرال عبدالستار ونیسي او ویې وژني. د هوایي ځواکونو بولنده ډګروال محمد قادر په خپله په لاس کې واخیستله. دویم کتار د بالا حصار پر خوا ورتاو شو او هلته یې د کوماندو ۴۴۴ قطعه را چاپیره او بې وسلې کړه. دریم کتار د جګړن محمد اسلم وطنجار تر بولندې لاندې د ښار د منځ په لور ور وخوځېد او ددفاع د وزارت مرکز یې تر برید لاندې ونیو .

د غرمې پوره ۱۲ بجې وې چې د دفاع د وزارت په ودانۍ لومړۍ مردکه ور ومښتله. د دفاع وزیر او لوی درستیز چې سپینې یې تښتېدلې وې "وارخطا" د بولندې له ځایه را ووتل او د ودانۍ د شا پلو دروازې له لارې یې غوښتل ځانونه د پوځ یوه لښکر کوټ ته ورسوي. په همدغې شیبې کې د دفاع د وزارت ټول کار کوونکي په بیړه له ودانۍ را ووتل او د ودانۍ تر شا را ټول شول. هرچا له یو بل څخه پوښتل چې : " څه خبره ده ؟ " هېڅ څوک نه پوهېدل چې څه ور پېښ شوي دي .

ددغه اخ او ډب په ترڅ کې د اردو د تشکیلاتو رئیس برید جنرال محمد ذکریا ابوي د دفاع وزیر ته ورنیږدې شو او ویې ویل: " وزیر صاحب ! تاسو باید ژر ځان قوای مرکز ته ورسوئ." د دفاع وزیر او لوی درستیزځانونه جیپ موټر ته ورسول ، په جیپ کې سپاره شول او د دفاع د وزارت د ودانۍ د شا له لارې د اتمې فرقې په لور وخوځېدل. د لارې په اوږدو کې یې یو کوشنی ټکر هم وکړ خو په دې بریالي شول چې ځانونه اتمې فرقې ته ورسوي .

د ولسمشر د ماڼۍ ساتندویه ځواک په ټینګه مقاومت کاوه او د ارګ د ماڼۍ پر واټ یې د غځېدلي سړک په اوږدو کې یې د شوبلې ضد په توغندیو یو شمیر شوبلې له منځه یوووړې او د پلې ځواک یرغل یې په میرانې په شا و تمباوه .

د سرغړوای یرغل ګر ځواک په خوب کې هم نه راتلل چې ګنې هغوی به له دغسې یوې پیاوړې مدافعې سره مخامخ سي نو له دې امله یې له هوایي ځواک څخه د مرستې غوښتنه وکړه. ډګروال عبدالقادر چې د هوایي ځواک سر تر پایه بولنده یې په لاس کې اخیستې وه په بیړه په یوې چورلکې کې د بګرام د پوځې هوایي ډګر په لور ولاړ او هلته یې د هغه هوایي ډګر بولندوی ډګروال محمد رحیم بندي کړ او د هوایي ځواک د الوتنو بولنده یې په غاړه را واخیستله. هغه د هوایي ځواک کار کوونکو ته یوه لنډه وینا هم وکړه او څرګنده یې کړه چې د کودتا ځواک یې په لاره اچولې خو په دوه وو ځایونو کې مقاومت روان دی او دغه مقاومت دې د هوایي ځواکونو له لورې دړې وړې شي. ارګ او اتمه فرقه .

د ورځې پینځلس بجې (د ماسپښین درې بجې) د " میګ" الوتکې را والوتلې او د ارګ او اتمې فرقې سیمې یې تر ټینګو بمباریو او د توغندیو تر اور لاندې راوستلې چې د اتمې فرقې مقاومت یې په لنډ وخت کې ور دړې وړې کړ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو د ولسمشر د ماڼۍ ساتندويه ځواک چې تر شپږو بجو پورې يې مقاومت کاوه، ونه شو کولای تر هغه پورته نور مقاومت وکړي او غلي شول .

د ملي دفاع وزارت د قوای مرکز او مشرقي ځواکونو ته امر ورکړی وو چې د کابل په لور را وخوځيږي. د قوای مرکز له لوري اتمه فرقه د تورنجنرال نظيم ګل خان تر بولندي لاندې له دوه وو خوا وو د کابل شا او خواته را رسيدلې وه چې د هوايي ځواکونو تر اور لاندې ونيول شوه او دړې وړې يې کړه .

د مشرقي يولسمه فرقه د تورنجنرال محمد يونس تر مشرۍ لاندې د جلال آباد له لښکرکوټه را ووتله او د کابل په لور را روانه وه او د دورنټې د اوبوبند ته لا نه وه رسيدلې چې ددغې فرقې کمونيستو افسرانو سرغړاونه او بغاوت وکړ او تورنجنرال محمد يونس او د ننګرهار د فرقې درستيزوال يې ووژل، د فرقې بولنده يې په لاس کې راونيوله او ځواک يې بيرته لښکرکوټ ته را وباله .

په دې توګه تر اتلسو بجو (د مازيګر شپږو) پورې نورداسې مقاومت پاتې نه شوچې د جمهوري دولت په ګټه دې جګړه وکړي. خو د ارګ دروازې لا تر دغه دمه نه وې پرانسيتل شوې .

دا ځل د الوتکو پرځای ، چورلکو ارګ تر بمبارد لاندې ونيو او په توغنديو او ماشينګڼو يې پرارګ هوايي يرغل وکړ. د هوايي ځواک فعاليت او نښه ويشتنې ډيرې په ځير او برياليې وې. له همدې امله يو شمير لويدېزو کتونکو چې دغه پيښه يې له نيږدې په سترګو لېدله ويل چې چورلکې شوروي پيلوټانو چلولې. د هغوی دغه شک او شوپيان حقيقت نه لري. ټولې الوتکې او چورلکې افغانو پيلوټانو چلولې .

د ۱۹۷۸ز کال د اپريل د مباشتې د ۲۷ نېټې د پېښې په اړه د جټ د الوتکو د پيلوټ " محمد عثمان وَليد" په وينا چې د بګرام په هوايي ډګر کې يې دنده تر سره کوله، د روانو پيښو له لړې څخه په لاندې ډول کيسه کوي:

"د هوايي ځواکونو درستيزوال ډګروال عبدالقادر سره له دې چې د هوايي ځواکونو لوی بولندوی جنرال موسی خان نوموړی له هوايي ډګر څخه له هر ډول الوتنو څخه منع کړی وو، د ورځې په لس نيمو بجو په يوې چورلکې کې د بګرام هوايي ډګر ته ولاړ، د بګرام د هوايي ډګر بولندوی ډګرمن غلام سخي يې بندي کړ او بولنده يې په خپل لاس کې را واخيستله. نوموړي د هوايي ډګر کارکوونکو ته د کودتا له کېدلو خبر ورکړ او په قرغې کې ميشتې پر اتمې فرقې ، اوومې فرقې او ارګ يې د يرغل نوي بولندې ورکړې چې نوموړې سيمې د کودتا په ګټه ونېکوي .

په همدغې ورځ د مېګ ۲۱ الوتکود الوتلو دوه تنه روسي ښوونکي او د سو ۷ الوتکو د الوتنو دوه تنه ښوونکي د بګرام په هوايي ډګر کې ول او روسي پيلوټ په هېڅ ډول د بګرام په هوايي ډګرکې نه ول. لاندينيو افغان پيلوټانو په الوتنو کې برخه اخيستلې وه :

د سو ۷ جټ الوتکې : حکيم، شير محمد، ګليار او رحيم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د میګ ۲۱ له الوتکې : میر غوث الدین، سنت الله ، تیمور، عبدالرؤوف، شرف الدین، کافي خان ، مختارګل، دوران خان او وهاب

شوروي کارپوهانو او سلا کارانو چې د افغانستان په ځواکونو کې یې دنده تر سره کوله ددغه هیواد د نورو سلاکارانو په ډول اجازه نه درلودله چې په جګړه ییزو الوتکو یا عملیاتو کې دې برخه واخلي. دغه بندیزونه د شوروي د حکومت له پلوه د تر سره شویو تړونونو پربنسټ لګول شوي ول .

د دفاع وزیر او لوی درستیز چې په جیپ کې ناست ول او په ګرندیتوب یې موټر چلاوه ، له یوې ترافیکي پیښې سره مخامخ شول خو له هغې سره سره یې ځانونه اتمې فرقې ته ورسول. هغوی د کابل په لور د خوځېدلو څو څو امرونه ورکړي ول خو څوک دې ته چمتو نه شول چې د هغوی بولنده ومني. یوازې د ډګرمن محمد علي تر مشرۍ لاندې توپچي غنډ د ښار په لور را وخوځېد او له دې چې د پلي او هوايي ځواک له مرستې پرته یې نه شوای کولای نو خواره واره شول .

بولندوي ډګرمن محمد علي د توپچي غنډ برخلېک د غنډ په غاړه ور پریښود، او په خپله د چمتلې د دښتې له لارې و تښتېد او کابل ته راغی او په خپل کور کې پټ شو. وروسته کمونیستانو هغه را وموند او سر یې په لاس ورته ورکړ .

په هغې ورځ د اتمې فرقې بولندوي جنرال محمد صدیق (چې د تور صدیق په نامه پېژندل کېده) په مزارشریف د قطعې په تفتیش بوخت وو، د هغه په استازیتوب یو تن ډګروال د فرقې پازوالي په غاړه درلودله چې لا له مخکې له کمونیستانو سره غاړه غړی شوی وو. نوموړي ډګروال ددفاع وزیر او ستر درستیز ته خبر ورکړ چې د سترګو په رپ کې دې له دغې سیمې ځان ورک کړي که نه دواړه به ونیسي او وبه یې وژني .

د دفاع وزیر او لوی درستیز په نومیدۍ له اتمې فرقې را ووتل او له پټولارو یې د قوای مرکز په لور د تاج بیګ د ماڼۍ خواته مخه کړه. په دغه ځای کې د قوای مرکزدرستیزوال تورنجنرال عبدالعلي وردک د هغوی ښه راغلاست وکړ. [هغوی] غونډه وکړه او د ځواکونو د راتلونکي خوځښت او د اوومې فرقې د ملاتړ یا نه ملاتړ په اړه یې خبرې کولې. په همدغې شېبه کې ول چې ناڅاپه د تاج بیګ ماڼۍ هم د الوتکو تر هوايي بمبارد لاندې راغله .

له مهتاب قلعې څخه[د جمهوري انقلاب د ملګري] ډګرمن خلیل الله بابکرخیل تر بولندي لاندې د توپچي ځواکونو اور پیل شو چې له امله یې د ماڼۍ پورتنۍ برخه را ونړېدله او په ماڼۍ کې اور بل شو. د دفاع وزیر، ستر درستیز او جنرال عبدالعلي له لښکرکوټه را ووتل او د چهار دهي په لور وخوځېدل. په ماڼۍ کې نورو پاتې افسرانو او سرتیرو هم پښې دوه کړې او د ماڼۍ تر شا رغیاڼې کې د توپچي د اور له ویرې یې ځانونه پټ کړل .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دفاع وزیر له خپلو دوه تنو ملګرو سره د د لکشا د ماڼۍ د باغبانباشي عبدالمجید کورته چې د خپلوانو له ډلې څخه یې وو وَرَغی او ویې غوښتل یې شپه به همدلته تیره کړي او سبا سهار وختي به یوې خواته په تېښته وتښتي. خو له بده مرغه د باغبانباشي زوی دغه خبره کودتاچي ځواکونو ته ور ورسوله ، هغوی راغلل او درې واړه یې ونیول او د څرخي پله په پولیګون کې یې پرته له محکمې ووژل .

ارګ لا تر اوسه په خپل بې وسې مقاومت ته دوام ورکاوه. په ارګ د څلورم زغره وال له یرغل څخه وروسته محمد داؤود خان د خپلې کورنۍ ټول غړي ارګ ته را وغوښتل. هغوی د ارګ د بڼ له لارې د ګلخانې په ماڼۍ کې راټول شوي ول .

هغه وزیران چې د ګلخانې د ماڼۍ په غونډه کې را ټول شوي ول محمد داؤود خان ته سلا ورکړه چې له ارګه دې ووځي او د قوای مرکز یو لښکر کوټ ته دې ولاړ شي او ټوله بولنده دې په لاس کې ونیسي. محمد داؤود خان دغه سلا ومنله .

یو تور والګا موټر د ارګ د ګلخانې ماڼۍ ته را نیږدې شو. ولسمشرله دروازې را ووت او غوښتل یې چې په موټر کې کښیني. زوی یې محمد عمر جان ورپسې ورغی. په دغې شېبې کې د ګارد د قطعې له خوا د دوی پر لور ډزې وشوې او د هغوی پام یې ځانته را واړاوه. عمر جان ټپي شو او ولسمشر بیرته د ګلخانې ماڼۍ ته ننوت. او ویې ویل : " نه! هر څه پای ته رسیدلي دي. ددغو ټولو بد مرغیو پازوالي زما په غاړه ده. هرڅوک چې نه غواړي و وژل شي نو د ماڼۍ شاتیني تالار ته دې ولاړ شي "

وروسته وویل شول چې پر داؤود خان او عمر جان د کلاشنیکوف ډزې د داؤود خان د ډېرو د ډاډ وړصاحبمنصبانو له ډلې څخه د یوه تن صاحب منصب له پلوه وشوې .

د هوا په را تیاره کېدلو د ارګ د مقاومت ستنه هم ورو ورو را نړېدله او د تسلیمېدلو نښې را څرګندېدلې. له یرغلګر ځواک سره له پوهاوي او جوړ جاړي وروسته د ارګ دروازه هم پرانیستل شوه او د کودتا شوبلې پر ارګ ور ننوتلې. لودسپیکرونو له سردار محمد داؤود خان او محمد نعیم خان څخه غوښتل چې پرته له اّړ یا شرطه دې ځانونه دوی ته ور وسپاري. دا هغه شېبه ده چې پرته له سردار محمد داؤود خان، د هغه میرمنې او دوه درې تنه نور، د کورنۍ پاتې غړي د سردار محمد نعیم خان په ګډون د ځمکنیو او هوایي ډزو له امله ټول ټپیان شوي او په وینو کې لمبېدل. دوه درې تنه ماشومان هم وژل شوي ول .

شوبلې د ګلخانې د ماڼې پوړیو ته نیږدې شولې او د شوبلو له منځه یو تن تورن او در تنه بریدګي را ووتل او د ګلخانې د ماڼۍ په لوریې یرغل وکړ. [هغوی] د داوود خان په لېدلو هک پک شول چې لا تر اوسه هم ژوندی او په دوه وو پښو ولاړ دی او ټپیان پر ځمکه پراته ول .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تورن امام الدین پر داؤود خان خوله را خلاصه کړه او چیغه یې وکړه: " مقاومت ګټه نه لري، تسلیم سه. سردار محمد داؤود خان ورته وویل : " ستاسو سر لاربښود را ته را ولیږه چې له ما سره خبرې وکړي. " تورن بیا وویل:" موږ ټول سرلار ښوونکي یو. هر څه چې لرې ما ته یې ووایه او یا تسلیم سه "!

محمد داؤود خان نور زغم له لاسه ورکړه او په لاس کې یې تومانچه وه او پر همدغې تومانچې یې پر تورن امام الدین ډزې وکړې. تورن له دغسې یوه سړي څخه چې هر څه یې له لاسه ورکړي ول د ډزو هېله یې نه درلودله نوپه خپل کلاشنیکوف یې په پټو سترګو راتاو او داسې یو ړوند اور پردوی ور بل کړ چې نیم ژوندي کسان یې هم ټول له یوې مخې ور ووژل .

په دغې ټولیزې ړندې وژنې کې دغو کسانو خپل ځانونه له لاسه ورکړل: ولسمشر سردار محمد داؤود خان ، د کورنیو چارو د وزارت کالخوای ' سر پرست' او د ولسمشر ځانګړی استازی سردار محمد نعیم خان ، شهزادګۍ زینب د محمد داؤود خان ماندینه او د محمد ظاهرشاه خور،شهزادګۍ بلقیس د تیمورشاه آصفي ماندینه او د محمد ظاهر شاه خور، محمد عمر د محمد داؤود خان مشر زوی، ویس د محمد داؤود خان زوی، خالد د محمد داؤود خان زوی، شینکۍ د محمد داؤود خان لور، زرلښته د محمد داؤود خان لور، شیما د ویس میرمن د محمد داؤود ننږور، هېله د عمر جان لور د محمد داؤود خان لمسۍ، غزال د عمر جان لور د محمد داؤود خان لمسۍ، حارث د ویس زوی، ایګل د ویس زوی، د محمد نعیم خان لور زرمینه اود عبدالعظیم غازي ماندینه، د داؤود خان خور عایشه، د شاه محمود خان غازي مشر زوی نظام الدین، د عبدالعظیم غازي لور صفورا، عبدالاله د ولسمشر مرستیال او د کورنیو چارو وزیر عبدالقدیرنورستاني

هغه کسان چې ټپیان خو وروسته له درملنې ښه شول؛ دوی ول: د عمر جان میرمن ګلالۍ د عبدالله خان ملکیار لور، د عبدالعظیم غازي لور خورشید، د نظام الدین غازي لور زهرا د نظام الدین غازي زوی داؤود، د تیمورشاه آصفي لور زهره، د تیمورشاه آصفي زوی توران او د عایشې پرستاره شیرین ګل .

په هغې ورځ د ګلخانې په ماڼۍ کې د وژل شویو او ټپیانو ورکړل شوې شمیره ټول ټال اووه ویشت تنه ښودل شویده. د سردار محمد نعیم خان میرمن زهره جانه ، تیمورشاه آصفي او یو شمیر وزیران د ارګ د ناتار په هغې ورځ وکولای شول ځانونه ژوندي وساتي .

د داؤود خان د کورنۍ دوه تنه نور غړي عبدالله روکی او صلاح الدین غازي له دغې پیښې وروسته د کمونیستانو له پلوه اعدام شول. احمد علي خان سلیمان د څرخي پله په زندان کې مړ سو. څو وخته وروسته سید وحید عبدالله چې ددفاع د وزارت تر ځمک لاندې خونو کې زنداني وو د څرخي پله پولیګون ته ولیږدول شو او هلته یې اعدام کړ. د یوه خبریال د یوې پوښتنې په ځواب کې نورمحمد تره کي داسې وویل: " سید وحید عبدالله چې مقاومت کړی وو، په مقاومت کې وژل شوی دی. " دا هغه ښکرور درواغ ول چې هېڅ چا ونه منل .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شوبلو هغه کتار چې د هوايي ډګر پر لورې خوځېدلی وو سیمه یې را چاپېر کړه او بولنده یې ټوله ډګروال عبدالقادر ته ور و سپارله. بیا د کورنیو چارو د وزارت په لور کتار را تاو شو د ژاندارم او پولیس لوی مشر جنرال محمد طاهر خان یې وواژه او د کورنیو چارو وزارت یې چې وزیر یې ورک او پټ وو ، په خپله ولکه کې راووست. بیا یې د کابل ولایت د توقیف زندان را خلاص کړ او د خلق او پرچم مشران یې را آزاد کړل .

د کابل له توقیف ځخه په را آزادیدلو ، حفیظ الله نیغ په نیغه راډیو افغانستان راغی اوله هغه ځایه یې د کودتا د څار او لارښوونې بولنده په لاس کې واخیستله. نور پاتې کمونیست مشران د کابل په هوايي ډګر کې د لنډې مهال لپاره میشت شول او سترګې په لاره ول چې د کار پایلې به چیرې ورسیږي (ځکه) لا تر اوسه زړونه یې ډاډه نه ول چې کودتا به بریالۍ شي که نه .

حفیظ الله امین د کابل راډیو په ودانۍ کې لنډمهاله پوځي سلاکاره ډله را جوړه کړې وه او له هغه ځایه یې د پلازمېنې او نورو ولایتونو د پوځ ټولو لښکر کوټونو، زغره والو او هوايي ځواکونو ته بولنده ورکوله. ډګروال عبدالقادر، جګړن محمد اسلم وطنجار او جنرال محمد رفیع له هغه سره له نیږدې همکاري کوله .

د ۱۹۷۸ د اپریل د میاشتې د ۲۷ نېټې د ماښام پوره ۷ بجې وې چې د حفیظ الله امین غږ له راډیو را پورته شو. هغه محمد اسلم وطنجار او عبدالقادر د راډیو له لارې معرفي کړل او له هغوی یې وغوښتل چې د پوځي سلاکارې ډلې خبرتیا ولولي .

اسلم وطنجار نوموړې خبرتیا په پښتو او عبدالقادر په دري ژبې ولوستله. هغو د ټولو وګړو تر غوږونو ورسوله چې د تېرني جمهوري رژیم ټغر ور ټول شوی او له ولسه یې وغوښتل چې په سړه سینه دې کښیني او په خپلو کارونو او ورځنیو چارو دې بوخت وي .

په سبا ورځ یې د ۱۹۷۸ زکال د اپریل د میاشتې په ۲۸ نیټې د راډیو له لارې یوه بله خبرتیا خپره شوله او ولس ته یې خبر ورکړ چې داؤود خان ، محمد نعیم خان او عبدالاله د مقاومت له امله ووژل شول ، (هغوی) په همدې ترڅ کې د جمهوري رژیم ټولو جنرالانو او وزیرانو ته امر وکړ چې د دفاع د وزارت ودانۍ ته دې راشي اوګواښ یې وکړ چې که څوک را نه شي نوله سرغړاوي سره به انقلابي چال چلند وشي .

د همدغې بولندې پربنسټ ول چې وزیران او جنرالان د دفاع د وزارت ودانۍ ته راغلل او د دفاع د وزارت ترځمکې لاندې خونو کې تر یوې مودې پورې د " مېلمنو زندانیانو په توګه" تر څار او پلټنې لاندې ونیول شول. له هغې ډلې څخه اووه تنه خوشې او په خپلو کورونو کې تر څار لاندې ونیول شول. د ۱۹۷۸ز کال د مې د میاشتې په دریمې شپېرتنه یې پولیګون ته ولیږل شول او ځای پر ځای اعدام شول نور پاتې کسان د دفاع په وزارت کې تر څار لاندې ونیول شول او وروسته د څرخې پله زندان ته د زندانیانو په توګه واستول شول .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په راتلونکو څپرکېو کې به تاسو لاندې سکالو ولولئ :

۱ .محمد اسلم وطنجار او عبدالقادر

۲ .له جنرال امام الدين سره ځانګړې مرکه

۳ .د ديارلس سوه او اووه پينځوسم کال د غوايي د مياشتې له اوومې نېټې څخه مخکې د محمد داؤود د وژلو تابيا هم نېول شوې وه. د کومو کسانو د ګوتو خاپ ددغې تابيا په انځور کې ښکاري؟ نوربيا

د اَخــځ سرچېنه:

http://www.kabulnath.de/Salae_Charom/Shoumare_79/Praesidet%20Daoud-%20Siasang-7.html

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهمه برخه

نسیم خوشگوار...

د " شهید ولسمشر څېره او چال چلند /سیما و کردار رئـیس جمهور شهید" د کتاب په ۱۱۵ ، ۱۱٦ او ۱۱۷ پاڼو کې چې د (خان آقا سعید له پلوه راټول او سمبال شوې او د سعید په خپرندویه مرکز پېښاور /پاکستان کې په ۲۰۰۳زکال کې خپور شوی) داسې راغلي دي:

"مخکې مې د همدغې سکالو [د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ د وژنې ځرنګوالي په اړه د افغانستان د اسلامي دولت د هنريالانو د ټولنې د لوی مشر ښاغلي محمد نسیم خوشګوار یادونه د " هغه راز چې فايق افشأ نه کړ/رازې که فايق افشأ نه کرد" په کتاب کې راوړي ول. پ. ١٦٢ /.../ او دا دی هغه دلته ګرانو لوستونکو ته ډالۍ کوم .

د دیارلس سوه او اووه پینځوسم لمریز کال د غوايي د مېاشتې د اوومې له کودتا وروسته د حمید روغ د وړاندیز پربنسټ د هېواد د ورځپاڼې د پروپاګند ضد په څانګه کې په دریم بست کې په کار بوخت وم. یوه ورځ چې هوا ښه توده وه او ډاډ لرم چې د غبرګولي مېاشت وه د شهرنو په پارک کې مې ګام واهه چې والګا ګرندي ناڅاپه برک

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وواهه. له دې چې په هغو ورځو کې نیول نیول زیات ول، و بیریدلم او د سړک گوښې ته ودرېدم. د موټر له منځه لومړي برېدمن انجنیر حفیظ الله میرکي را ته غږ وکړ، له دې چې نوموړی زما اشنای وو نو له ویرې خلاص شوم .

میرکي راځخه وپوښتل: " څه کوئ؟" ورته مې وویل:" هېڅ همداسې چکر وهلو ته راغلی یم" هغه خپل موټرته دننه ور وبللم چې کښېنم. د وزیراکبرخان د روغتون په لور وخوځېدلو. له هغه ځایه تیر شوو او د پوځ د څلورسوه بستریز روغتون په لور مو و درومل. په دې ترڅ کې یې وویل : " تاسو خو خبریال یاست. راځئ چې د یوه اتـل لېدلو ته ورسو. ښايي تاسو ته به په زړه پورې شیان ولري".

په روغتون کې یوې خونې ته ور ننوتلو. د چپرکټ پرسر د منځنۍ ونې لرونکی په گچ کې را تاو شوی لاس یې په غاړه یوځوان پروت وو. میرکي هغه ته ور وپيژندلم او هغه یې د داؤود خان د وژونکي په نوم راته را یاد کړ، که څه هم د هغه د کرغیړن مخ په لېدلو پښېمانه وم، خو بیا هم په سرې سینې مې له هغه [امام الدین] د مالوماتو غوښتنه وکړه. نوموړي وویل :

د غوایي د اوومې په شپې موږ د بالاحصار د نیولو او د محمد داؤود د ولسمشرۍ له ماڼۍ سره د مخامخ جگړې لپاره په دنده و گومارل شولو. کله چې ارگ ته ورسیدلو، د الوتکو او د هغوی د پرله پسې بمباریو اود شوبلو د اور د مردکو د گرزا غږ هرې خوا ته خپور وو او اخ او ډب په ښه کرس روان وو. د شپې په نیماییو کې بریا زموږ په خوا شوه او د ولسمشرۍ پرماڼۍ ورننوتلو .

په هغه وخت کې زموږ د قطعې بولندوی زما ټولي ته د داؤود خان د نیولو دنده ور وسپارله. زه او زما سرتیري د گلخانې د ماڼې په لوري پرمخ ولاړو، د هغه ځای کړکۍ او پنجرې مو ترپرله پسې ټینگ اور لاندې ونیولې او ماڼۍ ته ور ننوتلو .

چوپه چوپتیا خپره وه. خپلو بدرگه سرتیرو ته مې وویل چې مورچل ونیسي او په پرله پسې ډول دې اور ته دوام ورکړي. ما له ځان سره یو لوډسپیکر راوړی وو او د هغه له لارې مې خپلو سرتیرو ته دنده ورکوله .

په خونې کې د لودسپیکر له لارې مې سرداؤود ته وینا ور وارَوله او ومې ویل چې سردار داؤوده ! ځان د پوځي سلاکارې ډلې په امر راوسپارئ. په همدغې شېبې کې د خونې د یوې ستنې "فیلپایې" له شا یې په خپل ویروونکي غږ کې راته وویل: " زما په قاموس کې د تسلیمېدلو توری ځای نه لري. پرته له خدایه بل چا ته نه تسلیمیږم." او د اور امر یې ورکړ .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مورږ له هر لورى ډزې وشوې. د ښځو په لاسونو کې هم توپک ول، هغوى هم ډزې کولې. زموږ شمېر زيات وو، زموږ د ډزو له امله يوه ښځه چې د نيږدې کړکۍ له اړخه يې ډزې کولې ، په ځمکه را پرېوتله خو په داؤود خان يې هېڅ اغيزه نه کوله .

يو وخت زما پام شو چې د هغه په لاس کې يوه سپينه تومانچه ده او په هماغې تومانچې د ستنې له شا په ما ډزې کوي، زما اوږه يې لږ را ټپي کړه. توند اخ او ډب روان وو .

کله چې د ځار په حالت کې وم ناڅاپه زما پام شو، ومې لېدل چې ککره يې د ستنې له شا راته ښکاره شوه. هغه ډزې وکړې، ما هم ډزې وکړې. زما د کلاشنيکوف ټول مردکي د هغه پر ککرې ومښتل، د ککرې کوپړۍ يې پورته په هوا والوتله او پر ځمکه را پرېوت .

ما د بې مزې (بې سيم) له لارې ددغې بريا زيرى خپل بولندوى ته ورکړ او بيا بې هوښه شوم. کله چې په هوښ راغلم، ومې لېدل چې دلته يم ".

تر بيرغ لاندې وژل کېدل؟

الف: هارون د " داؤود خان د کې جي بي په لومو کې" ، د پاکستان په پېښاور کې د ۱۹۹۷زکال د دسامبر په مېاشت کې د ميوند د خپرندويه ټولنې د چاپ د کتاب په ۱۵۲، ۱۵۳ او ۱۵۴ پاڼو کې د حامد په ژباړې، سمونې او يادَونې داسې لېکي :

داؤود خان د [ديارلس سوه اووه پنځوسم لمريز کال] د غوايي د مېاشتې په اوومې د پنځنۍ "پنجشنبې" په ورځ د وزيرانو په غونډه کې د لاريون په تړاو په خبرو اترو بوخت وو. دغې غونډې د وخت له تيراوي پرته بله هېڅ گټه نه درلوده، بايد پوځي چمتوالى نيول شواى واى او يا دې حکومت پوځي شوى واى .

د غرمې په مهال د پرديو په پارَونې او بولندې د وطنجار شوبلې او د هغه تر سر مشرۍ لاندې د څلورم زغره وال ځواک نورو بدرگه شوبلو د ولسمشرۍ د ماڼۍ لويديزې دروازې ته مخامخ مورچل ونيو. په لومړي سر کې يې د ملي دفاع د وزارت ودانۍ تر اور لاندې را ونيوله. ماڼۍ و لړزېدله. وزير او لوى درستيز يې لا مخکې له ماڼۍ وتلي ول. بيا يې د ولسمشرۍ د ماڼۍ د ساعت کلا تر اور لاندې ونيوله. بيا يې د خپلې شوبلې خـُول د ارگ لورې را تاو او ارگ يې تر اور لاندې ونيو .

وروسته همدغه شوبله د غوايي د انقلاب د نښې په توگه د يوې ډبرينې پاڼې پرمخ د ارگ مخې ته ودرول شوه.

داؤود خان د پوځ د سراعلى قوماندان په توگه غوښتل د چارو لارښوونه او ځار په لاس کې را واخلي. نو د مخابرې دستگاه ته چې د همدغسې شېبو لپاره د ميز پرسرېې وراېښودل شوې وه او له لښکرکوټونو سره به يې نيغ په نيغه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اړیکه نیوله وَرَغی خو ویې لېدل چې (کاتل) د مخابرې دستگاه له کاره لویدلې او کوډ اوچینل یې ور بدل شوی وو. په هماغه شېبه کې یې وویل: روسانو خپل کار وکړ." او وزیرانو ته یې اجازه ورکړه چې خپلو کورونو ته ولاړ شي.

د کورنیو چارو او دفاع وزیران لا مخکې له ارگه وتلي ول. د خپلې کورنۍ غړي یې ترځنگ راوغوښتل. داؤود نه تسلیمېده او نه یې له پیښې څخه د تیښتې هڅه وکړه. د فرانسې سفارت د ارگ له دیوال سره نښتای وو او کولای یې شواې له سیاسي ډگره لاس په سرشي خو په خپلې خاورې کې یې ویاړلی مرگ غوره وباله نو ځکه یې د خپلو پښو راتېنگولو ته کلکه ملا وتړله. ویې ویل چې نه غواړي د روسانو په لاس په ژوبڼ کې را بند کړای شي.

کودتاچیانوپه یوه ټانک د بندیانود ساتنې له ختو جوړ دیوالونه را ونړول او دننه ور ننوتل. کودچیانو خپل مشران له داؤودي زندانه د خوښیو په شور او زوږ کې را خوشې کړل. هغوی یې پرشوبلوباندې کښنیول او د کودتا زړه، د راډیو تالارته یې بوتلل.نویو مشرانو خپل لاسونه د شوبلو له منځه را ایستل او د کابل ښاریانو د څارونکو سترگو مخ ته یې ښورول.

د ارگ د پوځیانو روحیه ضعیفه وه، سترې ستومانه او ناهیلي ښکارېدل. نورلښکرکوټونه یې ملاتړ ته را ونه رسیدل نوځکه د هغوی مقاومت هم له پښو را وغورځید. وروسته له هغې چې د هوايي ځواکونو عملیاتو زور واخیست او ارگ د هوایي او ځمکنیو ځواکونو تر اور لاندې ونیول شو نو په ارگ کې د ولسمشریزې ماڼۍ د ساتندویه ځواک گارډ مقاومت هم کرار کرار را سوړشو.

د داؤود د کورنۍ غړي یوپه بل پسې ټپیانېدل سردار داؤود ټپي شو او د خپلو دواړو زامنو عمر او خالد مرگ یې په خپلوغبرگو سترگو ولید. د ژوند ډیرې سختې شېبې وې ، داؤود په ډگر کې یوازې راگیر پاتې وو. کمونیستان پرارگ ورننوتل هغوی له داؤود سره د لېدلو کتنو غوښتنه وکړه خو داؤود ورسره ونه منله.

درې تنه ټیټ پوړي کودتاچیان د تورن امام الدین ترمشرۍ لاندې د ولسمشر داؤود خان حضور ته ورغلل او له هغه یې وغوښتل چې ور تسلیم شي. داؤود خان پرته له دې چې له هغوی څخه د ځان او یا د خپلې کورنۍ د غړود ژغورنې غوښتنه وکړي، د خپلې تومانچې وروستـنۍ گولۍ یې پرامام الدین نیغ په نیغه ورتشه کړه. اما الدین ټپي شو خو مړ نه سو. د هغه نورو ملگرو ولسمشر تر اورلاندې را ونیو. داؤود چې د افغانستان تر ملي بیرغ لاندې ولاړ وو په شهادت ورسید.

بیا یې نعیم خان او د داؤود خان د کورنۍ ټول نارینه غړي یو په بل پسې ووژل. د کورنۍ ښځینه غړي یې د څرخي پله په محبس کې واچولې. د څرخي پله زاندان هغه زاندن وو چې داؤود خان د خپل رژیم د مخالفینو لپاره د قدیرنورستاني په وراندیز جوړکړی وو. او په دې توگه یې د دُرانیو د ټبر د پاچاهي ټغر را ټول کړ .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د داؤود خان او د هغه د کورنۍ د غړو مړي چا ونه لېدل. يوازې د چمن او کويټې اځکزيو د هغوی د فاتحې دعاګانې په خپلو جوماتونو کې واخيستلې او د هغوی د ارواګانو خوښۍ ته يې

دعا وې وکړې. ويل کيږي چې مړي د مرنجان دغونډۍ په لمنه کې خاوروته سپارل شوي دي.

[حفيظ الله] امين د راډيو افغانستان د څپو له لارې جګړن اسلم وطنجار چې د " توريپکۍ" په نامه پيژاندل کېده او ډګروال قادر چې د " سپي قادر" په نامه پيژندل کېده، د وياندو په توګه وګړو ته ور وپيژندل. وطنجار په پښتو او قادرپه دري ژبو د نوي پوځي حکومت را ټينګېدل اعلان کړل.

په داسې يوه اړوپيچ کې ولس نه پوهېده چې څه ور پيښ شويدي او څه به ور پيښ شي، د سليمان لايق لاندينی شعر د داکټرصادق فطرت ناشناس په غږ او کمپوزکې په سنديزه توګه را خپور شو.

ســتره تباره تېره شـــوه ســتا پر ســردرو باندې

ښــه شـوله چه تيره شـوه ستا خـوارو بچـو باندې

هـــره تباره پای لـــري خلکـــو، ولســـو باندې

لمـر د عـد الت وخوت ستا پر جګـو غـرو باندې

خو په هېوادکې له هماغې ورځې را په دېخوا د وينو او اوښکو بهېدا په را پيلېدلو شوه./.../ ځرګنده وه چې يوه خوړلنه ، ناورين وهلې او يوه ويرلړلې راتلونکې د افغانستان د ولس د برخليک په درشل کې په تېندکو او سترګې په لاره ده . د [سليمان] لايق شعر يوه ملي او ولسي شاعر داسې ور ځواب کړ .

لمــر د آزادۍ پريوت ســـتا پر ســردرو باندې

توره تباره راغــلله ســـتا خــوارو بچــو باندې

له [پاړسي څخه پښتو ته] د ژباړونکي لمنليک

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

]ښاغلو لوستونکو!

لاندینۍ کرښې زما (رحمت آريا) نه دي. دا هغه له پښتو څخه پاړسي ته د ژباړونکې ليکل شوې کرښې دي چې د دغې لېکنې له لېکوال سره يې مرسته کړې دغه کرښې مې د لوستونکو د پوهاوي او د بل لېکوال د حق د خوندي ساتلو لپاره ځای په ځای را غبرگې کړې[

د۱۹۹۷ زکال د پنځنۍ 'پبنجشنبې' په ورځ " [له پاړسي څخه پښتو ته] د داؤود خان د کې جي بي په لومو کې" د کتاب ژباړونکي حامد د همدغه کتاب په دريمه را ژباړل شوې پاڼه کې داسې را کښلي دي :" دا کتاب، لېکوال " الف هارون" په را پورول شوي "مستعار" نوم د پښتو په خوږې ژبې ليکلی چې د هېواد پالنې او مسلمانۍ د څپو په احساساتو کې يې د راڼولونې د لړۍ له بشپړولو وروسته په ديارلس سوه او درې اويايم ل کال کې (۱۱۹۴۴زکال) په آسترليا کې خپور کړی دی ".

نوموړی د کتاب په ديارلسمه پاڼه کې زياتوي: " گران لوستونکي دې د ژباړونکي پراوړود خپلې ښېگڼې په ايښودنې خپله پاملرنه دې تيروتنو ته راوگرځوي ، يا دې خپل اند اويا دې د [حامد] د ژباړې په تړاو خپل څرگند وړانديزونه او يادَونې په گوته کړي او کولای شـئ د [کتاب] د ژباړونکي په پته يې راواستوئ: حامد، ډاگي پُست ۱۱٦۴، مرکزي پُسته خانه، صدر، پېښاور، پاکستان .

حامد د " داؤود خان د کي جي بي په لومو کې" يا د ده په ژباړې " داؤود خان در چنگال ک.ج.ب" کتاب د ۱۵۳ او ۱۵۴ پاڼو په لمنلېک کې داسې راکاړي :

۱ " .زور متهي ناتارگر مې وواژه" : ښاغلي لېکوال [الف هارون] د داؤود خان د وژنې پيښې ته يې د هغو کسانو په لاس چې په پيسمنۍ " مغروريت" يې " زما د ملگرو د نوم تعبير پرې ور تپلي، فلمي او افسانوي رنگ ورکړی چې گڼې [محمد داؤود] د افغانستان تر بيرغ لاندې ووژل شو. که هغه د افغانستان تر بيرغ لاندې وژل شوای وی، نود ملگرو په لارښوونه به يې هغه ته بدلون نه ورکاوه .

ښاغلي الف هارون غوښتي دي چې له کاوبائـي فيلمونو څخه په پيښـې يا تقليد کولو د داؤود خان د مړينې انځور ته هماغه بڼه ورکړي چې يو سپين پوټکی يعنی يو خونړی سور لاسی اروپايي د امريکا د سور پوټکو يعنې ددغې سيمې د کره اوسېدونکو له ټول وژنو او د هغوی د خاورې له نېولو وروسته دې د امريکا تر بيرغ لاندې مړ شي .

د تورن امام الدين په نامه د محمد داؤود خان يو ملگری، د ولسمشرۍ د ماڼۍ له يوه صاحبمنصب گل آقا او د شوروي د سفارت دوه تنه غړي له داؤود خان سره د مرکې په موخه خونې ته ورننوتل او له هغه يې وغوښتل چې ځان وروسپاري .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته له هغې چې داؤود خان ته يې سپکې سپورې او ښکنځل وکړل، داؤود پر هغوی برید وکړ. د امام الدین مټ ټپي شو. د هغه په ځواب کې کودتاچيانو پر داؤود خان يرغل ور ووړ. په همدغې شېبې کې امام الدین له خونې را ووت او په چيغو چيغو يې وويل " زور متې ناتارگر مې وواژه "

۲ .محمد اسلم وطنجار او عبدالقادر: د يحيی د کورنۍ د ټـبَـر د راټولېدلو خبر " تورپيکۍ جانې" يعنی محمد اسلم وطنجار په پښتو او " دَیــدو" قادر په فارسي ژبه د راډيو افغانستان له لارې خپور کړ. دغه دوه تنه نن د طالبانو د پاچاهۍ په سرمشريزه ډلې کې دي. البته دا د دې لپاره نه دي چې لوی سردار بيرته د واک پر گدۍ را کښېنوي، بلکه ددې لپاره دي چې د هغه پر اوږو کښېني او مبارک ارگ بيرته د " خلکو پر کور" را واړوي .

"وطنجار ته يې له دې امله تورپيکۍ ويل چې د هرچا ملگری او وزير به وو. وطنجار د روسانو له پلوه د بلې کودتا لپاره په پام کې نېول شوی وو. (د څارکښۍ د ځالې لاسوندي/ اسناد لانه جاسوسي، پ. ۱۰۹) .

قادر نه خلقی وو او نه پرچمی خو د پيسو په بدل کې يې هر کار ته ملا را تړله. د ښوونځي له پيله به خلکو د " سپي" په نامه پيژانده. ان دا چې د پولند د لوی سفارت په پـَير کې د لويدېزې نړۍ له يو شمير څارکښيزو دالانونو سره يې اړيکه را ټينگه کړې وه. پ. ۹۳(.

له ښاغلي حامد او گران هارون او ..... سره څو خبرې

د [څارکښيزې ځالگۍ د لاسوندونو/ اسناد لانه جاسوسي] ليکوال حامد او الف هارون ته په ډېر درنښت غواړم ووايم چې د محمد اسلم وطنجار او عبدالقادر د [شخصي � ژ] ژوند په اړه ليکل شوي خبرې سمې نه دي.

کاشکي هغوی پوهېدل چې اوس هغه وخت تير شوی چې خلک به د سپي، غوايي، خره، گيدړ، کاږبل "کفتار"، زمري، پړانگ اويادا چې نارينه به د نجونواوښځمنو په نومونوسپک بلل کېدل.

برسيره پر هغې، داسې ښکاري چې د حامد اورېدل شوي خبرې له خپلې سرچينې څخه لوخړنې وي، ځکه :

محمد اسلم وطنجار ته يې د هغه د تنکۍ ځوانۍ په وخت کې د هغه پرتندي د راپريوتلو ښويو ويښتانو او نري ږغ له امله " تورپيکۍ" ويل. دغه له ټوکو ډکو نوم د هغه د " سياسي ملگري له نوم او د هر چا له وزيرکېدلو" سره له اره کوشنی تړاو نه لري. که "تورپيکۍ" د وزارت لپاره معيار بلل کېدای نو (له پيغلوټو او ښځمنو څخه په زرهاوو ځله د بخښنې په غوښتنې) د افغانستان په مشرتابه کې يو شيمر د پرديو په لاس کښېنول شوي لوړپوړي چارواکي به هم چې نن او پرون وزيران او ملگري ول " تورپيکۍ " بلل کېدای .

وطنجار په ۱۹۴۴زکال کې د پکتيا د اندړو په زرملې کې سترگې په نړۍ را وغړولې او د ۲۰۰۰زکال د نوامبر په مياشت کې د روسيې په اوکرائين کې د سرطان د ناروغۍ له امله مړ سو .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالقادر چې د " ډګروال قادر" په نامه پېژاندل کيږي د افغانستان يو له هغودريو تنو مشرانو څخه دی چې يوازې د دري ورځو لپاره يې واک په لاس کې وو (د ديارلس سوه اووه پينځوسم لمريز کال د غوايي اوومه، اتمه او نهمه / د ۱۹۷۸ز کال د اپريل د مياشتې ۲۸، ۲۹ ، ۳۰). نوموړی په هرات کې زيږېدلی او اوس د روسيې /په مسکو کې ژوند کوي .

د قادر لنډکې نوم د دوه وو لاملونو له امله په يادونو کې را پاتې دی :

۱ .د ديارلس سوه اووه پينځوسم لمريزکال د غوايي د مياشتې په اوومې/ د ۱۹۷۸زکال د اپريل دمياشتې په ۲۸ او د سبا ورځې تر نيمايۍ پورې لاندينۍ ليکنې په څو څو ځله دده له پلوه ولوستل شوې .

"د افغانستان په تأريخ کې د لومړي ځل لپاره د نادر د کورنۍ د ځواک او پاچاهۍ، ناتار او سورلاسۍ ته د پای ټکې کښېښودل شو او ټول دولتي ځواک ولس ته ليږدېدلی دی. همدا اوس دولتي ځواک د انقلابي پوځي ډلې په لاس کې دی ".

"د افغاستان د وسله والو ځواکونو د پوځي شورا خبرتيا: د ناتارګر نادر د کورنۍ وروستنی غړی سردار محمد داؤود دغه بې ساری ولس - تأريخ غولوونکی او خاين د افغانستان د ولس په پَـتــېـنــۍ د تـل لپاره له منځه ولاړ. لدې وروسته ولسي ځواک تاسو د افغانستان پتمن ولس پورې اړه لري. د انقلاب له لاس ته راوړنو، ددغه ناتارګر او سورلاسي سردار د پلويانو له منځه وړل د افغانستان د هر روڼ اندي وګړي دنده ده ".

۲ .د راډيويي ګزارشونو د پرله پسې لوستلو او خپرولو په کړس کې د " قادر، شاهپور، مير علي اکبر او ....." نيول د نورمحمد تره کي او حفيظ الله امين د دولت په وړاندې د کودتا تور .

GRUاوKGB

د عبدالقادر د لا پيژندلو لپاره د لاندينۍ ليکنې لوستنه به بې ګټې نه وي :

۱ .د افغانستان په وسله وال ځواک کې د خلق او پرچم د ډلو په افسرانو سربيره په شوروي کې يو شمير روزل شوي افسران هم ول چې د محمد داؤود په وړاندې يې په کودتا کې په خپلواکه توګه ګډون وکړ او له هغه وروسته کرار کرار له يو له دغو ډلو خلق يا پرچم سره يو ځای شول .

[له سياسي اړخه �ژ] د يوې خپلواکې ډلې مشر جنرال عبدالقادر د هوايي ځواکونو د بولندې ډلې مشر وو چې وروسته د خلق د ډلې له پوځي څانګې سره يو ځای شو او د ۱۹۷۸زکال په کودتا کې يې بنسټيزه ونډه ولوبوله.)

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان په شلمه پیړۍ کې / افغانستان در قرن بیستم"، د بي بي سي د خپرونو ټولگه، ډاکټر ظاهر طنین، ۲۰۰۵ زکال)

۲ .امریکایي افغانستان پیژندونکې سلیگ هریسن، گروهن دی چې د ۱۹۷۳زکال او د ۱۹۷۸ز کلونو په کودتا گانو کې ددغو ډلو شتون او ونډې د شوروي د دوه څارکښیزو څانگو یعنی د " جي آر یو" [د پوځ اطلاعاتي څانگه] او د " کي جي بي" [د شوروي د دولتي ټېکاو' امنیت' سازمان] له کړنو او سیالیو سره نیغ په نیغه اړیکه در لودله .

د ۱۹۷۸زکال په کودتا کې تر ټولو مهمه رامنځ ته شوې خبره چې ډیر لږ کسان ورڅخه خبر دي په افغانستان کې د کي جي بي د شوروي د جاسوسۍ د مرکزي سازمان او د جي آریو د شوروي د پوځ د استخباراتو د سازمان ترمنځ کورنۍ سیالۍ دي .

دا ډیره اړینه او مهمه سکالو وه، په ځانگړې توگه کله چې د شوروي د پوځ د استخباراتو د ځانگې اړیکه د افغانستان له پوځ سره رابربنده شوه، حال دا چې کي جي بي نه له پوځیانو سره بلکه د افغانستان په حکومت کې دننه او له غیر پوځي گوندیانو سره اړیکه درلودله. دغه اړوپیچ دداسې یوې سیالۍ لامل شو چې په پورتنیو ویل شویو مهمو پیښو کې یې بنسټیزه ونډه تر سره کړه :

یو یې د کودتا لامل شو او بل هغه شرایط ول چې په پای کې د افغانستان پر نیواک او په افغانستان کې د شوروي د پوځ په لاسوهنې را وا وښتل. په هغو شپو ورځو کې د شوروي د پوځ استخباراتي سازمان ، د افغانستان په پوځ کې یوازې د یوې ډلې ملا ورو تړله ، یعنی په پوځ کې د خلقي ډلې ملاتړ چې مشري یې حفیظ الله امین کوله او د کي جي بي له څار او خبر پرته یې غوټۍ په پټه مخ په غوړیدا وې .

په حقیقت کې په پوځ کې د کمونیستو افسرانو درې ډلې را منځته شولې. تر ټولو لویه ډله یې د حفیظ الله امین تر مشرۍ لاندې خلقي ډله وه او تر هغه وروسته د میر اکبر خیبر تر مشرۍ لاندې د پرچمیانو ډله وه چې د شوروي د پوځ له استخباراتي سازمان سره یې اړیکې درلودلې او جي آر یو په ځانگړې او بیلې توگې د پوځ له نورو افسرانو سره هم اړیکه ټینگه درلودله .

د هوایي ځواکونو د بولندې ډلې مشر جنرال عبدالقادر چې په کودتا کې یې بنسټیزه ونډه درلودله، له همدغو کسانو څخه یو افسر وو. (افغانستان په شلمه پیړۍ کې / افغانستان در قرن بیستم" د بي بي سي د خپرونو ټولگه ، ډاکټر ظاهر طنین، ۲۰۰۵)

۳ .خو له هماغو لومړیو څخه پوښتنه دا وه چې کودتا چا وکړه؟ روسانو یا افغانانو؟ له دې خبرې په تیرېدنې چې آیا روسانو په کودتا کې نیغ په نیغه ونډه درلودله یا نه، خو هغه څه چې څرگند دي دا دي چې هغوی د کودتا له تابیا او نقشې څخه خبر ول .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خلق د پوځي څانګې يو غړی محمد عزيز اکبري په دې اړه داسې وايي: " سيد محمد ګلابزوی د غوايي په کودتا کې د چا خبره يو له مهمو څېرو (فيګور) څخه وو او هغه ځوک وو چې د چا خبره له امين څخه يې د غوايي د انقلاب امر او لارښوونه تر لاسه کړه او ټولو پوځي سازمانونو ته يې ورسوله، د [ديارلس سوه او اووه پينځوسم لمريز کال] د غوايي د مباشتې د اوومې پر سهار يې له شورويانو سره اړيکه ونيوله. يعنې د چا خبره هغه بولنده او لارښوونه يې چې له حفيظ الله امين يا د مرکزي کميټې له مشر څخه تر لاسه کړې وه، د شورويانو له غوږونو ور تيره کړه .

خو د کودتا مشر جنرال قادر وايي چې د اپريل په پاځون کې شورويانو هېڅ لاس نه درلود: " زه په زغرده اعلانوم او په زغرده وايم چې په دې کې شورويانو عملأ هېڅ ونډه نه درلودله. خو له دې څخه نه انکارېږو چې د زده کړو په مهال مو له شورويانو څخه يو څه زده کړي ول او ليدلي مو ول، خو موږ خپله پـَتـېـنه او واک درلود، د هېواد لپاره، د هغې هېلې لپاره چې زموږ په زړونو کې وه، زموږ هڅې د ښيرازۍ لپاره وې او له يو بل سره يو ځای شوي وو. دغې سکالو له شورويانو سره هېڅ ډول اړه نه درلودله. (" افغانستان په شلمه پيړۍ کې/ افغانستان در قرن بيستم" د بي بي سي د خپرونو ټولګه ، ډاکټر ظاهر طنين، ۲۰۰۵)

۴ .د شوروي د پوځي استخباراتو ډلې په داسې حال کې چې سترګې يې راتلونکې ته غړولې، د ۱۹٦۴زکال د سپتامبر په مباشت کې روزل شوي افسران را وهڅول او د وسله والو ځواکونو پټ انقلابي سازمان يې را جوړ کړي." (پر افغانستان د شوروي د يرغل د پردې تر شا حقايق" سليک هريسون، د عبدالجبار ثابت ژباړه/ د لاسوندي اخځ د " افغانستان د وسله والو ځواکونو تأريخ ۱۹۷۷-۱۹۴۷ روسي ليکنه له ۱۵۹ تر ۱٦۹ پاڼو پورې ،مسکو لويديزې خپرونې ۱۹۸۵ز کال)

۵ .د افغانستان د خلق د ډيموکراتيک ګوند تر څنګ د (ډګروال عبدالقادر) تر مشرۍ لاندې د افغانستان د کمونيستانو د مورچل تر نامه لاندې يو پټ تر ځمکې لاندې سازمان رامنځ ته شو. دغه سازمان د پوځ له افسرانو سره په کار کولو کې بنسټيزه ونډه درلودله. د افغانستان د کمونيستانو د مورچل غړو د افغانستان د پاچا د واک په را نسکورولو کې هم پخه ونډه لوبولې وه." په افغانستان کې توپان / طوفان در افغانستان" الکساندر لياخوفسکي ، د عزيز آريانفر ژباړه(

٦.د غوايي له پيښې وروسته مې يوه ورځ له عبدالقادر چې د قادرخان په نامه پيژندل کېده وپوښتل، ولې دې له موږڅخه مخ واړاوه؟ را ته يې وويل که رښتيا را باندې وايې د کودتا د مشر د ناپامۍ له امله. و مې ويل ، ته څه وايې؟ ويې ويل، رښتيا درته وايم. بيا يې خپلو خبرو ته دوام ورکړ او ويې ويل: څنګه چې خبر يې زه د ملګرو په دويمه کړۍ کې وم او وروسته له دې چې د هوايي ځواک د بولندوی په توګه وګومارل شوم نو د مشر[داؤود خان � ژ] لېدلو ته ورتلم او د هغه په اجازې مې په اونۍ کې يوځل د قوماندانۍ د چارو د پرمختلګ اجازه ورڅخه اخيستله. پرته له دې چې پوه سم او يا دې څه را ته ووايي ، دورځې په تيريدا د هغه خبرې راسره په سړښت کمېدلې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر هغو چې يوه ورځ د امرضابط راغی او ويې ويل: ډگر جنرال موسی خان راغلی او غواړي له تاسو سره په يوازېتوب کې غونډه ولري. له دروازې د باندې د هغه هر کلي ته ورغلم او کله چې له هغه سره مخامخ او په يوازيتوب کې شوم د لارښود فرمان يې راته راکړ. په هغه فرمان کې پرته له دې چې څه ويل شوي وي ليکل شوي ول، " ډگر جنرال موسی خان مې د هوايي ځواکونو د بولندوی په توگه وټاکه." هغه ته مې د نوې دندې مبارکې وويله او د کار له خونې را ووتلم. زما دهيلې برخلاف گورم چې څو تنه نا پيژنده ضابطان د خونې د دروازې تر شا پهره کوي. آيا د پاچا پلويانو کودتا کړې او د موسې د گومارلو فرمان جعلي دی؟ ځکه چې موسی خان د پاچا پـلَـوی وو. (" د لومړني جمهوريت بنسټ ايښوونه او نړونه / تأسيس و تخريب جمهوريت" ، ډاکټر محمد حسن شرق) .

۷ .له لويديز سره د داؤود خان د لوبو برخلاف، د شوروي کمونيست گوند د هندوستان د کمونيست گوند او د پاکستان د نشنل پارټۍ له لارې هڅه کوله چې د داؤود خان د را نسکورولو لپاره د لومړني گام په توگه د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند ډلې له يو بل سره يو ځای کړي. (" په افغانستان کې توپان"/ طوفان در افغانستان"الکساندر لياخوفسکي، د عزيز آريانفر ژباړه)

۸ " .ډگروال مدهوسميران چې په هاغه وخت کې په کابل کې د هند د سفارت پوځي اشته وو او د پوځ له افسرانو سره يې پراخه اړيکې درلودلې ، ماته وويل چې قادر د شوروي د

استخباراتو سازمان د امين له پلانه خبر کړی وو، خو په کودتا کې د گډون لارښوونه يې نه وه تر لاسه کړې .

سميران وايي : قادر اړ وو چې د شوروي سلاکارانو د موافقې ترلاسه کولو پورې په کودتا

کې خپل گډون يې شاته غورځولای وای. شوروي سلاکارانو بايد له کودتا څخه مخکې په لنډ وخت کې پريکړه کړې وای. خو له ماسکوه يې په موقع لارښوونه تر لاسه کړه چې په کودتا کې مرسته وکړي." (پ.۵۱ " پرافغانستان دشوروي د يرغل د پردې تر شا حقايق،" سليگ هرسيون، د عبدالجبار ثابت ژباړه)

۹ .جگړن محمد رفيع د څلورم زغره وال ځواک رئـيس ارکان (وروسته ستر جنرال، ددفاع وزير او د ولسمشر مرستيال) چې د کودتا په لړ کې يې د گډونوالو ځواکونو مرکزي بولنده په غاړه درلودله په خپلو خپرو شويو يادښتونو کې يې د څلورم زغره وال ځواک د يوه شوروي ډگروال په اړه ليکلي چې نوموړي ډگروال وروسته له تلفوني اړيکې ما ته وويل: ما بولنده او لارښوونه تر لاسه کړې چې که پاځون ماتې وخوړله نو يوځای به ووژل شو " .

کور ودانی

پورته په ۴، ۵ ، ٦ ، ۷ ، ۸ او ۹ شميرو کې په نبنه يوي پاراگرفونه د " فقير محمد ودان" له لېکنې را اخيستل شوې د لېکنې نوم " په تأريخ کې رسوا شوي اوښ تښتوونکي د بې گټو هڅو په ترڅ کې غلچکی تيريږي/ شتردزد رسوای تأريخ با تلاش بيهوده خم خم رفتن" دی .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د " تاريخ کې رسوا شوي اوښ تښتوونکي...." بشپړه لیکنه په لاندې پته لوستلای شی .

www.payamewatan.com/Article-4/f.wadan030708.htm

په راتلونکو څپرکیو به تاسو لاندني ټکي ولولـئ :

۱ .له امام الدین سره ځانګړې مرکه

۲ .د دیارلس سوه او اووه پینځوسم لمریز کال د غوایي د میاشتې له اوومې مخکې هم د محمد داؤود د وژنې تابیاوې نېول شوې وې. د کومو کسانو د پښو د پلو خاپ په دغې تابیا کې ښکاري.

ددغې لیکنې پاړسي بڼه د کابل ناتهـ له چلوونکي ښاغلي ایشورداس څخه په مننې لوستلای شـئ .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لسمه برخه

دا څه ډول امر دی چې ماته یې راکوئ؟

فرهاد لبیب د " پرافغانستان د روس د تیري په اړه څو ماتې کرښې/ چـند سـطـــر شـکسـته در باره تجـاوز روس در افـغـانســـتان" د کتاب (دلیتو چاپ نوی ډیلی/هند، ۱۹۸۱زکال) په ٦٩، ۷۰ او ۷۱ پاڼوکې لیکلي دي :

"د افغانستان د خلق د ډیموکراټیک ګوند د سرمشرۍ ډله (له حفیظ الله امین پرته) ټوله په زندان کې او نیاو " محکمې" ته سترګې لاره وه او د دیارلس سوه اووه پینځوسم لمریز کال د غوایي د مياشتې په اوومې [د ۱۹۷۸زکال د اپریل ۲۸] داؤود خان د وزیرانو غونډه را وبلله چې د روانو سکالو په تړاو اړینې پرېکړې وکړي .

د روانې غونډې په ترڅ کې د غرمې د یو لسو بجو په شا و خوا کې د شوبلې لومړني مردکي د ولسمشرۍ ماڼۍ را و لړځوله. داؤود خان په لومړۍ شېبه کې پوه شو؛ ځکه چې د غوايي د مياشتې د سهار له پېله یې د څارګري یا استخباراتي اداري له لارې [د افغانستان د خلق دیموکرایتک] ګوند دغړو له پلوه د قوای مرکزدعملي خوځښتونوپه اړه ګزارشونه اورېدلي ول. له همدې امله امر یې ورکړ چې دوه موټره دې ورته په بېړه برابر کړي .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې موټرونه راورسیدل یو یې د کورنۍ د غړو د راوړلولپاره چې له ارګه دباندې په ښوونځیو کې ول ولیږه او په پام کې یې ول چې په دویم موټر کې قوای مرکز ته ولاړ شي او د هغه ځای نیغ په نېغه بولنده په لاس کې را واخلي .

د دوه اړخیزه اورېه را تـَودېدا او د ولسمشرله پریکړې سره جوخت چې له ارګه درا وتلو په وخت کې وو د هغه ناوې او لمسیان ترې راتاو اوپه چیغو او بوغارو یې وویل: " بابا مورې یوازې مه پرېږده." کله چې ولسمشر د خپلې کورنۍ د غړو بوغارې او زارۍ ولېدلې نو له خپلې پریکړې څخه لاس پر سر شو .

د دوه اړخیزه اور لړۍ شېبه پر شېبه را ډېرېدله. د مخابراتو او راډیو دستګاوې د روس پلوو پوځي ګوندي غړو لاس ته ورغلې او له ارګ سره د ټول چاپیریال اړیکه پریک شوه او یا یې ښار د ګوند د غړو لاس ته ورپریوت .

پرارګ له یرغل څخه یو یا دوساعته نه ول تیرشوي چې د ولسمشر د کورنۍ غړي تر هغه را تاو شول او وړاندېز یې وکړ چې خپل ځانونه دې (ارګ ته نیږدې) د فرانسې سفارت ته وسپاري. هغوی ګومان کاوه چې ښایي په دې توګه به ځانونه له پیښې څخه روغ رمټ راوباسي .

دغه وړاندېز پر داؤود خان چې ټول ژوند یې په سرلوړۍ او پرتم تیر کړی وو د یوه ډېر دروند ګوزار په توګه را پریوت او خورا زیات پرغزناک او په قهر شو او په داسې حال کې چې غاښونه یې یو پر بل ټینګ نیولي ول هغوی ته یې په چیچلي غږ ځواب ورکړ: " نه تسلمیږم ".

د ورځې رڼا خپل ځای کرار کرار د تور ماښام خړې تیارې ته ورسپاره. د الوتکوبمباریو سور قیامت جوړ کړی وو ځکه د روس لارورویانو هڅه کوله چې د شپې د تیارې له رسېدنې مخکې د داؤود خان او د هغه ددولت د کار لمنه ور ټوله کړي .

د شوروي د څارګرې ادارې پټ پولیس په دې بریالي شوي ول چې په افغانستان کې په ټولو پوځي لښکرکوټونو، ددولت په څارګرو څانګو او ددولت په بنسټیزو برخو کې خپل غړي ځای پرځای کړي. د ولسمشرې ماڼۍ په ځانګړې توګه د ولسمشرۍ د ماڼۍ د ساتونکي ځواک لېکې هم له دغې دروهې " دسیسې" څخه خوندي پاتې نه شوې. د زباد لپاره کولای شو د لاندینیو کسانو نومونه راواخلو :

(1عـبـدالحـق عـلـومي د ګارد کشف او استخباراتو آمر

(2عـــزیز حســاس د ګارد د تشـــریفاتو د ټولي بولندوی

(3ســـید جانخان جګـــړن د ګارد د اوپراســـیون مرستیال

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(4لمړی بریدمن جمعه خان هراتی د ګارد مخابرې مرستیال

(5آقا محمد خان قندهاری د ګارد د مخابرې آمر

(6اسدالله پیمان (امام الدین دغه نوم د " ارتباطي غړي" په توګه یاداوه(.

د کودتا په ترڅ کې نومړو کسانو د ارګ د مخابرو د ځالګیو په فلج کولو او له بهر سره د اړیکو د پریکولو او بل لوري ته د ولسمشرۍ د ماڼۍ په اړه د حساسو ځایونو او ټیکود ګزارش په ورکولوسر بیره په خپلو وسلو او له را پورته شوې ګډوډۍ څخه په ګټې اخیستنې د داؤود خان تر ټولو زړور بولندویانو او افسران د شپې په تیاره کې د شا له پلوه تر اور لاندې ونیول او هغوی یې په شهادت ورسول .

دلته کولای شو د داؤود خان د زامنو له وژل کېدلو څخه د خالد نوم را واخلو. کله چې هغه د نېمې شپې په ترڅ کې غوښتل د ګلخانې له ماڼۍ څخه را ووځي، له یوه ناڅرګنده ځایه پرې ډزې کېږي او نومړی په شهادت رسیږي. په همدې توګه د داؤود پاتې ټول جنګیالي د روس د همدغوځای پرځای کړل شویو چوپړمارو او مزدورانو په لاس یو په بل پسې یو په یو په ارګ کې دننه ووژل شول .

کله چې پرناورین ځېلي کابل خونړی سورکی شفق را وغوړېد او پرارګ د الوتکو ډله ییزو یرغلونو زور واخیست ، د ګارد سرتیرو او بولندویانو د داؤود خان د ځانګړې لارښوونې پر بنسټ چې کار یې له کاره تیرشوی بللی وو د سپینو بیرغونو په را پورته کولو خپله تسلیمي اعلان کړه .

د داؤود د ولسمشرۍ د ماڼۍ د ګارد د آپراسیون آمر جګتورن فضل الرحمن تاجیارپه ناروې کې خپرېدونکې د " مجاهدولس" په جریدې [ګڼه؟/ورځ؟/مېاشت؟/ کال؟]کې د ګارد تسلیمۍ سکالو داسې راغبرګه کړې ده :

"کله چې د وروستي ځل لپاره د ګلخانې ماڼۍ ته ورغلم او غوښتل مې د ګارد له بولندوی صاحب جان څخه لارښوونه تر لاسه کړم، ناڅاپه مې ولسمشرصاحب ولېد. په همدغه ترڅ کې د مالیې وزیر زما څنګ ته راغی او مالومات یې وغوښتل. هغه ته مې وویل:" اکربکر د تیر وخت په شان دی ".

ولسمشرصاحب (سردار محمدداؤود) ماته را نیږدې شو او دا سې یې وویل: " زویه! ځوان یې، ولاړ سه، ځان دې وسپاره. ما خپله پریکړه کړې ده. په همدغې شېبې کې صاحب جان (د ګارد بولندوی) هم راته وویل: " ولسمشر صاحب خپله پریکړه کړې ده. ولاړ سی لښکرکوټ له وسلو تش کړئ او خپل ځانونه وسپارئ ".

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ومې ويل دا څه ډول امر دی چې ماته يې راکوئ." د ګارد بولندوی صاحب جان وويل: " په خپله د ښاغلي ولسمشر ځانګړې لارښوونه ده. ولاړ سی او تر سره يې کړئ ".

د پوځي درناوی له ترسره کولو وروسته د ګلخانې له ماڼۍ راووتلم. د غوايي د مياشتې د اتمې نېټې د شنه سهار په شاو خواکې [د ۱۹۷۸زکال د اپريل د مياشتې ۲۹] د ګارد قطعه مې د [ټول سی] ډګر ته راوبلله او سرتيرو ته مې د ولسمشر لارښوونه اعلان کړه ".

په هغو شېبو کې چې الوتکو د ولسمشرۍ ماڼۍ په ټينګه بمبارد وله او د خواجه رواش د پوځي هوايي ډګر چورلکو داؤود خان ته د تسليمېدلو اخطارونه ورکول د ګارد د تسليمۍ د پريکړې په ترځ کې داؤود خان د روس د لارروي ګوند د ارتباطي غړي له لارې د ګوند له غړو سره اړيکه ټينګه کړله او له قادر او اسلم وطنجار سره يې د لېدلو غوښتنه وکړه. ښايي نومړي غوښتل هغوی ته کوم راز ووايي، ښايي بله پريکړه يې درلودله؛ خو د شوروي د سفارت د پټو پوليسو غړيو هغه ته دا شېبه په لاس ور نه کړه ".

وژلی مې دی، خو نه مې دی وژلی....

(پرافغانستان د روس د تيري په اړه د څو ماتو کرښو/ چـنـد سطـر شکسـته در باره تجـاوز روس در افـغـانسـتان) د کتاب لېکوال فرهاد لبېب د ۲۰۰۸ زکال د اګست پر اتلسمې ومنله او لاندينيو پوښتنو ته يې ځواب ورکړ :

سياه سنګ: مير محمد صديق فرهنګ په (افغانستان په وروستيو پينځو پيړيو کې/ افغانستان در پنج قرن اخير) کې په ۸٦۷ پاڼه کې ليکلي دي : ف . لبېب د شوبلې د بولندوی امام الدين له خولې د پيښې لړۍ داسې وايي چې نومړي د پوځ د څلورسوه بستريز روغتون په خونه کې خپلو دوستانو ته ويلې وه ".....

له پورتني پاراګرافه سمه خبره نه راڅرګنديږي چې امام الدين د محمد داؤود او د هغوی د کورنۍ د وژلو څرنګوالی ستاسو تر مخه خپلو دوستانو ته په څه ډول ويلی او يا د هغه له دوستانو څخه کوم يو تاسو ته په څه ډول ويلي دي. آيا کولای شی له همدغه ځايه يې راپيل کړئ؟

لبېب: د ديارلس سوه اووه پنځوسم لمريزکال د غوايي د مياشتې په ديارلسمه د چارشنبې يا پنجشبې په ورځ [د ۱۹۷۸زکال د مې د مياشتې په څلورمې] د يوه کار د ترسره کولو لپاره د پوځ د څلور سوه بستريز روغتون په لور وخوځېدم. د روغتون په دالان کې له خپل يوه دوست سره چې د طب ډاکټر دی مخامخ شوم. هغه له سترې مه سي او روغبړ وروسته د خپلو نورو خبرو په ترڅ کې يې راته وويل: " راځه چې درته دوه " مهم" کسان در وښييم. ښايي ددغو دواړو لېدنه ستا په درد ولګيږي. هغوی همدلته بسترشوي دي .

سياه سنګ: په هغو شپوورځو کې تا سو چيرې او څه کار کاوه؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لبيب: په هوايي ځواكونو كې د " هوايي" مجلې د چاپ پازوال او د تخنيكي اكمالاتو ښوونه او تدريس مې كاوه. د پيلوټې رشته مې په پخواني شوروي اتحاد كې زده كړې ده .

سياه سنګ: هغه " دوه مهمه كسان" څوک ول؟

لبيب: لومړی يې خان عبدالغفار خان او دويم يې امام الدين وو .

سياه سنګ: كولای شی له امام الدين سره د كتنې په اړه خپل د سترګو ليدلی حال ووایاست؟

لبيب: امام الدين مې له پخوا وختونو پيژانده. كه څه هم هغه له ما دوه دورې مخكې وو خويو وخت مو په يوه كورس كې درس لوست او ټولګيوال وو. كله چې خونې ته ورننوتلم ومې لېدل چې دواړه اوږې او د ښي لاس مټ يې په پلاستر كې را تا شوې وې .

امام الدين د بستر پرمخ اوږد غځېدلی وو. ډېر كسان د هغه پوښتنې ته راتلل. له هغې ډلې څخه څو تنو كسانو د داؤود د وژنې د څرنګوالي په اړه پوښتنې كولې. هغه داسې وويل :

زما زغروه واله شوبله د ولسمشرۍ د ماڼۍ د دروازې مخته د تيارسی په حال كې ولاړه وه. د غوايي د مياشتې د اتمې نېټې په سهار [د ۱۹۷۸زكال د اپريل د ۲۹] د ګارد قطعاتو د سپين بيرغ په پورته كولو خپله تسليمي اعلان كړه. په همدغې شېبې كې ماته امر وشو چې داؤود ونيسم .

داؤود خان لا مخكې له موږ سره اړيكه ټينګه كړې وه او غوښتې يې ول چې د كودتا له مشرانو سره خبرې وكړي. [د افغانستان د خلق ډيموكراټيک ګوند] مركزي كمېټې د هغه غوښتنه منلې وه. هغوی غوښتل قادر او اسلم وطنجار داؤود ته د لېدلو لپاره ورولیږي .

له همدې سره جوخت يو ځل بيا راته امر وشو چې داؤود خان ونيسم. د زغره والې شوبلې له چلوونكو او صاحبمنصبانو څخه مې ولېدل چې څوک ارګ ته د ننوتلو زړه نه ښه كوي. لنډه دا چې ما يو چلوونكی پيژانده او هغه چمتو شو چې زما زغروه واله شوبله ارګ ته دننه بوزي. نور څلورتنه پوځيانه هم را سره هملاري شول .

كله چې ارګ ته ننوتلو، تر دغې شېبې پورې هم د مردكيو د اور خال خال ډزې اورېدل كېدلې. په ارګ كې لومړنې سړي چې له موږ سره ولېدل ګل اقا وو. نوموړي موږ هغې خونې ته بوتللو چې داؤود خان پكې وو .

سياه سنګ: د " په درو ورستيو لسيزو كې پوځ او سياست/ اردو و سياست در سه دهه اخير" كتاب په ۱۴۲ مه پاڼه كې چې (سترجنرال محمد نبي عظيمي) ليكلی دي هم د ګارد د اپراسيون د آمر ګل آقا نوم اخيستل شوی. آيا دی هماغه " ګل آقا" دي؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لبيب: د " گل آقا" اصلي نوم آقا محمد دی. امام الدين په برلاس د هغه نوم " گل آقا" واخيست او ويې ويل: زه پوهېدم چې نوموړی [آقا محمد] زموږ له کسانو څخه دی. کله چې د گل آقا [آقا محمد] په ملتيا له خپلو بدرگه کسانو سره د گلخانې ماڼۍ ته ننوتم ومې لېدل چې داؤود خان له لسو تنو کسانو د خپلې کورنۍ له غړو او ملگرو سره (له ښځمنو پرته) وسله په لاس موږ ته سترگې په لارولاړ دی. له ځان سره مې وويل چې ژوندي پاتې کېدل مې نا شوني دي .

په دغې شېبې کې گل آقا [آقا محمد] داؤود خان ته پوځي سلام وکړ او ويې ويل: د کودتا کسان غواړي له تاسو سره وگوري. داؤود خان د ټولو مخ ته ولاړ وو. ما هم له هغه وروسته پوځي سلام وکړ او په لوړ غږ مې وويل: " د خلق د ډيموکراتيک گوند د مرکزي کميټې په امر خپله وسله پرځمکه کښېږدئ او تسليم ســی " .

زما له خولې زما وروستنۍ کلمه نه وه راوتلې چې د داؤود له زامنو څخه يو تن په بيړه د شاتينۍ دروازې په لور وخوځېد. څو چې هغه ته گواښنه وکړم چې له خپله ځايه دې ونه خوځيږي، داؤود خان په داسې حال کې چې دا غونډله " جمله" يې ويله : روس او د روس مزدوارنو ته نه تسليمسږم" زما پر لور يې اور بل کړ. په پای کې دريې مردکي يويې زما زړه ته تيرېدې او دوه نور يې زما پر مټ او اوږه ولگېدل .

ما د يوه جناحي اور په کولو ټول تر ضربې لاندې ونېول او ورسته له هغه له هوښه ووتم. کله چې سترگې مې خلاصې کړې، په روغتون کې وم .

سياه سنگ: جناحي اور څه دئ؟

لبيب: د ضربې په ډول پرله پسې او پرته له ځنډه اور چې له يوه گوټه د يوې نيم دايرې په ريوندوالي تر سره کيږي .

سياه سنگ: هغو خبرو ته په کتنې چې تاسو د امام الدين له خولې اورېدلې کولای شی ووایاست چې نوموړي د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ په وژنې کې څه ونډه لوبولې ده؟

لبيب: امام الدين نه يوازې ماته بلکه په څو څو ځله يې په څوځاينو کې د ډيرو کسانو تر مخې د محمد داؤود او د هغه د کورنې د وژلو پړه هم نيغ په نيغه او هم په غير مستقيم ډول په ځان پورې تړلې ده. خو که په ورين او ساړه تندې او په بې پرې ډول خپله اند توگه او نظر ووايم گومان کوم امام الدين چې پرون د داؤود خان او د هغه د کورنۍ د وژلو پړه او تور يې په غاړه را اخيست نن له دغه په بر لاس جوړ شوي تور او پړې څخه په ټينگه پښېمانه دی .

سياه سنگ: ستاسو له انده، محمد داؤود او کورنۍ يې د امام الدين په لاس وژل شوې؟ آيا همدا جاج اخيستنه سمه ده؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لبیب: د غوايي د کودتا مخکښو مشرانو ته د داؤود خان وژنه د افغانستان په سياسي تأريخ کې تر ټولوپیاوړی بریالی ګام بلل کېده. دغه نه بخښونکی جنایت په بېړه او د سترګو په رپ کې تر سره شو او د چا په وينا د دغسې" د سرو زرو" د بخت پچه د کماندو د بولندوی امام الدين په نامه چې د داؤود خان د برخلېک د ټاکلو لپاره د ولسمشرۍ ماڼۍ ته ننوتلي وو، را وختله .

امام الدين د ټپي کماندو د بولندوي په ونډه کې چې نابېره د مرګ له لومې ژوندی راوتلی وو او د خپلې ورسپارل شوې خونړۍ دندې په وروستيو شېبو کې يې د دواؤود مرګ په خپلو سترګو ولېد، ګومان کوم نوموړی د يوې له هوښيارۍ ډکې محاسبې په شميرنې دې پايلې ته ورسيد چې: که په خپل تېر او مټ د ولسمشر د مردکو نښو ته نغوته وکړم او ووايم چې ګنې ما سردار داؤود په خپلو لاسونو وژلی دی نو څو چې ژوندی يم د ګوند اتل او د دولت د سترګو تور به اوسم .

ټول پوهيږي او ټول په ياد لري چې د کودتا په لومړيو شپو ورځو کې د چا وينا د امام الدين د بخت غوټۍ وغوړېدلې، ځکه هغه پر خپل ځان ددغسې يوه ستر او له خطره ډک تور په منلو په رښتيا وکولای شول هغه دريځ او څوکۍ چې ده په خپلې ککرې کې په پام کې نيولي ول ورسيږي. اوس چې پخوانی " انقلابي" شور ، زوږ او خروښ له خوټېدلو پاتې دی او د بشري حقونو د نقض کوونکو په ځانګړې توګه دهغو کسانو نيونه چې وژنې يې کړې دي او د قانوني څار خبره راپورته شوې او د نړيوالو پوليسو او د نړيوالو حقونو د بنسټونو له پلوه د هغوی د محاکمې خبره رامنځ ته شوې امام الدين په ډيرې پښېمانۍ وايي: ما داؤود خان او د هغه کورنۍ نه ده وژلې .

زما په اند امام الدين اوس رښتيا وايي : څنګه به شوني وي چې يو څوک دې په اوږو او مټ او هغه هم له نيږدې واټنه ټپي شي بيا دې کلاشنيکوف ماشيندارړا واخلي ، په ځير نښه دې ونيسي او جناحي اور دې تر سره کړي؟

البته يو بل ټکی د پام او سپړلو وړ دی: د امام الدين د وينا پر بنسټ، په لومړيو کې څوک نه حاضرېدل چې له ده سره دې ارګ ته ننوځي. له هغه وروسته د پينځو تنو په ګډون ارګ ته ننوځي، د زغروه والې شوبلې چلوونکي څوک ول، له کوم ځايه راغلل چې دده په لارښوونې ارګ ته ور ننوتل او ان د داؤود خان د څو مېاشتني لسمي له وژلو څخه يې هم ډه ډه ونه کړه؟

[][]

په راتلونکو ګڼو کې به لانديني سکالو ولولی :

١ .د فرهاد لبیب د يادښت لیکونو د لړۍ راسپړل

٢ .د نجيب الله داوري څو خبرې

٣.آيا د غوايي د اوومې په کودتا کې شوروي اتحاد لاس درلود؟ (محمد نبي عظيمي)

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴ .یش، د دیارلس سوه او اووه پینځوسم لمریز کال د غوایي د مېاشتې له اوومې مخکې د محمد داؤود د وژلو لپاره نقشې کښلې وې. د کومو کسانو د پښو او لاسونو د خاپ نښې په دغې نقشې کې لېدل کېږي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

یولسمه برخه

"څو ماتو کرښو ته ..." بیا کـتـنه

"په افغانستان کې د روس د تیریو په اړه د څوماتو کرښو/ چند سطر شکسته دربارهِ تجاوز روس در افغانستان" د کتاب لیکوال فرهاد لبیب (د لیتو چاپ، نوی ډیلی/ هند ۱۹۸۱زکال) پر خپلوپخوانیو په لاس لیکل شویو یادښتونو د نویو یادښتونو د زیاتونې لارې غوارې له سره کتنه وکړي او نومورې د خپلو مخکنیو خبرو په لړ کې زیاتوي چې :

دغوایي د کودتا پیلامې

کله چې روسان ډاډه شول چې نور له داؤود خانه په خپله ګټه، نه شي کولای ګټه پورته کړي، او پوه شول چې نومورې د هغوی د ګټو په وړاندې خنډ ګرځېدلی نو د هغه او د هغه د دولت د را پرځولولپاره لاس په کار کیږي .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ټولو لومړی، روسانو د خلق او پرچم ډلو ته چې په چلیزه او تاکتیکي ډول یې په جلا توګه فعالیت درلود د " یو والي" فرمان ورکړ. دغه دستور د دیارلس سوه او شپږ پینځوسم کال د چنګاښ (۱۹۷۷زکال جولای) په مېاشت کې پلی شو او په پای کې دولتي ضد خوځوښتونه را و کتېدل .

په لومړي سر کې د کې جي بي د دوه وو کارَنده "فعالو" څارګرو، حفیظ الله امین او اسدالله سروري تر مشرۍ لاندې ، په روس پورې تړلو کسانو غوښتل په پوځي او ملکي څانګو کې د خپلو له ګواښه ډکو او ویروونکو کړو وړو له لارې د داؤود له غوړونو ور تیره کړي چې له راخپلې شوې کړنلارې څخه لاس په سر شي. د بیلګې په توګه کولای شو د پلان د وزیر علي احمد خـُرم له وژنې نوم واخلو چې په خپل کاري دفتر کې د جاپان له یوه سوداګریز پلاوي سره د یوه تړون د لاسلیک کولو پر مهال ووژل شو .

د خرم وژونکی مرجان د [افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند] د پرچم د ډلې غړی وو او نوموړی له نیول کېدلو او منلو وروسته په ټولنیزو رسنیو کې د " اخواني" په نوم پیژندل کیږي .

مرجان له اخوان [المـُسلمین] سره د اړیکو نه درلودل د څرخي پله د زندان د دویم بلاک د لومړي پوړ د " کوټه قفلیو" په برخه کې داسې رابربنډ کړل: " له اخوان سره زما له اړیکو پرته ، نور هر هغه څه مو چې د راډیوګانو له لارې اوریدلی او په ورځپاڼو کې مو لوستلي، سم دي ."

غني خان مشرقیوال د کابل د دهمزنګ د زندان بولندوی او د پلټـنو د پلاوي غړي چې د څرخي پله په زندان کې زما (فرهاد لبیب) د خوني ترځنګ بندي وو، د مرجان د پرچمي توب خبره ومنله. د هغه تر څنګ د دیارلس سوه او اته پینځوسم کال د مرغومي د مېاشتې د شپاړلسمې (۱۹۸۰ز د جنوري ٦) نېټې له " عمومي بخښنې" یوه اونۍ مخکې د مرجان ژوندی پاتې کېدل او د ببرک له پلوه له نورو پرچمیانو سره یو ځای د هغه خوشې کېدل په خپله د مرجان د سیاسي اړیکو درلودل په پرېکنده ډول روښانه کوي .

برسیره پرهغې، د زرګونو هڅاندو ، پوهو او هېواد پالو انسانانو وژنه چې نه یې کوم جرم کړی وو او نه ورڅخه ان یوه پاڼه پلټنه شوې وه ، یوازې د پلانۍ او پلانۍ سیاسي اړیکې په پلمې ووژل شول، او له ټولو بد تره د دیارلس سوه او اته پینځوسم کال د غبرګولي د مېاشتې پراتمې او یولسمې [۱۹۸۰ د مې دمېاشتې ۲۸ او ۳۱] د څرخي پله د زندان په انګړ کې دویم بلاک ته مخامخ د سیاسي بندیانو ډله ییزه وژنه چې یو شمیر یې د خپل ټاکلي بند موده تیره کړې وه لکه ښاغلی " فصیح" د بامیان له یکاولنګ څخه، نورې بیلګې دي .

باید ووایو چې د داؤود د پرځېدنې په لومړیو شپو ورځوکې روسانو د خپلو بومي چوپړمارو تالي څټو له لارې د اکر وکر" حالت" د بې ثباته کولو لپاره د ولس په منځ کې په ترهګرۍ ، سړي تښتونو او ویرې اچونې لاس پورې کړ او په دغه کار کې څه ناڅه بریالي ول .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پوځ کې د پام وړ بدلونونه

د غوايي له کودتا [۱۹۷۸زکال اپریل] مخکې د پوځ په لوړو پوړیو کې بدلونونه رامنځته شول. دغه سکالو له یوې خوا د کودتا په ځیر ټاکل شوې تابیا او د طرحې څرګندونه کوي او له بلې خوا د پوځ په زړه کې د روسانو لاس لرلو ته بربنډه نغوته کوي .

د غواي له کودتا [۱۹۷۸ ز کال اپریل] پوره یوه مپاشت مخکې ډګروال عبدالقادر پیلوټ [وروسته د کودتا د رژیم د دفاع وزیر] چې د اوږدې مودې لپاره کورناستی وو، د پوځي مسلخ له آمریت څخه د هوايي او مدافعه هوايي ځواک د رئـیس ارکان په توګه وټاکل شو. له هغه وروسته د بګرام د ګارنیزیون بولندوی ، خدای پاله او د داؤود پـلـَـوی ډګروال محمد رحیم نورستانی پیلوټ له کاره ګوښه او پر ځای یې په روسانو پوری تړلی د مشرقي یو ډګروال غلام سخي وټاکل شو .

همدارنګه له کودتا لس ورځې مخکې ، د څلورم زغره وال ځواک بولندوی سرور نورستانی د هغه د ماندینې د درملنې لپاره روسیې ته ولیږل شو. (د ظاهر/ داؤود د دَور د مصوؤنیت ملي رئـیس جنرال اسماعیل خان) ، د دغو کرښو لیکوال (فرهاد لبیب) ته داسې وویل : "له دې چې د روس له څارګرې څانګې سره پر سرور نورستاني د اړیکو د لرلو شک راپارېدلی وو، نو ځکه نوموړی د دولت له پلوه د هغه د ماندینې د درملنې لپاره شوروي اتحاد ته ولیږل شو ".

د پوځي ځواک له لوړ دربځ څخه د سرور نورستاني لیرې کول او د هغه په کالخوایي " کفالت" د پرچمي محمد رفیع ټاکنه هغه هم له کودتا څو ورځې مخکې، او مزار شریف ته د معمولي کارونو د تر سره کولو لپاره د اتمې فرقې د بولندوی جنرال شیر محمد خان لیږل ، په څرګنده د داؤود د رژیم د راپرځولو لپاره له مخکې ټاکل شویو تابیاوو او تیاریو ته نغوته کوي .

البته د کودتا د بریالي کېدلو لپاره د پوځ په اډانه کې نور خوځښتونه په پام کې نېول شوي ول. د بیلګې په توګه، د څرخي پله د تخنیکي خدماتو په څانګه کې د اردو د بیارغـَولو یا ترمیمخانې مشر، یو ګڼ شمیر شوبلې او نقلیه وسایط په دې پلمې تر " رغښت / ترمیم" لاندې ونیولي چې ګڼې هغوی بیا رغښت ته اړتیا لري او له کودتا څخه لږ موده مخکې یې ترمیمخانه د جنګي توکو په پیاوړي لښکرکوټ اړولې وه. دغه مرکز په کودتا کې د یوې کارَندې او فعالې قطعې په توګه خپله ونډه ولوبوله .

د غوایي له کودتا مخکې د بګرام په هوايي ډګر کې دوولس تنو روسي پیلوټانو د " الوتنو د ښوونکو په توګه " کار کاوه. داؤود په پام کې درلودل چې هغوی کرار کرار له پوځي قطعو څخه لیرې کړي. خو له کودتا څو ورځې مخکې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور دوولس تنه روسي پیلوټان " د نویو ښوونکو" تر نامه لاندې چې د پخوانیو " ښوونکو" پرځای ، ځای پرځای کېدل، له روسیې څخه د بګرام هوایي ډګر ته را ورسېدل. په دې توګه د کودتا په ورځ څلورویشت تنه روسي پیلوټان د چارو د تر سره کولو لپاره چمتو ول .

د هغو ناسمو ګنګوسو برخلاف چې ګنې له تاشکنده روسي الوتکې را والوتلې او کودتا یې بریالۍ کړه، د [۱۹۷۸ د اپریل د ۲۸] د شپې له دوو بجوڅخه ترسهارني سباوون پورې چې کودتاچیان له ماتې سره مخامخ ول، په بګرام کې همدغو میشتو پیلوټانو ارګ او د قوای مرکز پوځي قطعې بمبارد کړې. په بله وینا، روسي پیلوټانو له افغانستانه دننه د محمد داؤود د حکومت اړونده الوتکې په کار واچولې او خپل تالي ځتي یې د واکمنۍ پرګدۍ کښېنول .

د غوايي د کودتا پیل

داؤود خان د مالي وړتیا د ترلاسه کولو او د خپلو تابیاوو او نقشو د سرته رسولو لپاره له لویدیځو هېوادونو څخه په کتنې بوخت او د ولسي ملي شخصیتونو او د چارو د مشرانو له پلوه ورته تود هرکلی وویل شو. څو اونۍ وروسته د ناپییلو هېوادونو غونډه په کابل کې جوړېدله. دغې سکالو روسان خورا زیات لا لهانده کړل، ځکه که دغه غونډه په کابل کې جوړه شوې وای نو داؤود د ناپیيلتوب د غورځنګ د مشر په توګه ټاکل کېده او له منځه وړل یې ناشوني کېدل .

ځرنګه چې وویل شول ، روسانو د دولت پر هرې څانګې د خپلو اغیزو سیوري غوړولي ول او د هغوی تالي ځتي هم د داؤود په سفرونو کې د اقتصادي سلاکاراو پوځي مرستیال ترنامه لاندې د داؤود بدرګه کېدل .

په دغو سفرونو کې د داؤود اقتصادي مستشار محمد خان جلالر [د خلق او پرچم په حکومت کې د سوداګرۍ وزیر]، اود هغه پوځي مرستیال عبدالحق صمدي [د کودتا د رژیم د پټو ځارګریزو څانګو مشر] د داؤود بدرګه ول. دغو دواړو د داؤود څرګند او پټ ترونونه او ان د هېوادونو له مشرانو سره د هغه خبرې اترې ځارلې .

کله چې داؤود بیرته هېواد ته راستنیږي، په هېواد کې دننه کورني سفرونو پیلوي او خپل سفر له ختیځو ولایتونو څخه راپیلوي. دوه وو پورتـنیو ځارګرو د داؤود د سفرونو ټول ګزارشونه په کابل کې د روس سفارت ته رسول .

روسانو چې مخکې له مخکې متې را بډ وهلې وې ،د نوموړو راپورونو له رسیدا وروسته لاس په کار کیږي. د [افغانستان] د خلق له ډیموکراتیک ګوند سره د شوروي د سفارت د اړیکو د ټینګولو مأمور، نور محمد تره کی ، حفیظ الله امین او ببرک کار مل ځانته رابولي او هغوی ته داډ ورکوي چې په ډیر لنډ وخت کې به د داؤود د کابینې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځای دوی ته ورکړل شي او زياتوي : سر له اوسه دې ژر تر ژره د داؤود پر وړاندې هڅو او مبارزې ته پونده ورکړل شي .

د بلې ورځ په سهار د نوموړي ګوند مرکزي کميټې په وزير اکبر خان مېنې کې په يوه کور کې غونډه جوړوي. په همدې ترڅ کې حفيظ الله امين ته د شوروي د سفارت له پلوه داسې لارښوونه ورکول کيږي :" د غونډې له پايه وروسته دې مير اکبر خيبر له منځه ولاړ شي " (د ګنګوسو له مخې ، مير اکبر خيبر له کودتا او د افغانستان د خلق ډيموکرايتک ګوند لاس ته د ځواک له پريوتلو سره مخالف وو.)

په هغو شپو ورځو کې مير اکبر خيبر د پرچم د ډلې د پوځي برخې او حفيظ الله امين (له ډاکټر کريم زرغون وروسته) د خلق د ډلې د پوځې څانګې مشري کوله .

د کودتا د پلي کولولو لپاره د امين په لاس د خيبر د ټغرورټولول کارنده او بنسټيزه ونډه درلودله . امين ، عارف عالميار او اسدالله سروري ته د خيبـر د ترور امر ورکوي. دغه کار د ديارلس سوه او اووه پينځوسم کال د ورُي د مياشتې په اته ويشتمې د شپې د نهو بجو په شا او خوا کې تر سره کيږي. په ګوند کې له دغو درو تنو پرته د پيښې په کره څرنګوالي نه پوهيږي .

د راډيو له لارې د فاتحې د اخيستلو د مراسمو خبر خپريږي او په کابل کې د شوروي د سفارت په لارښوونه د فاتحې اخيستونکې ، نور محمد تره کی ، ببرک کارمل او د ګوند نور څو تنه لوړ پوړي ګونديان دي چې نومونه يې په خبرتيا کې اخيستل کيږي او له هغه وروسته د داؤود پر وړاندې څرګندې مبارزې ته لا اوږه ورکول کيږي .

يوه ورځ وروسته د ګوند غړي او له هر څه بې خبره يوه ټولنيزه بدرګه ډله د مير اکبر خيبر مړی د هغه له کور مکروريانو څخه پر اوږه کوي او شهدای صاحلين ته يې رسوي. خاورو ته د مړي له سپارلو وروسته د ګوند د مشرانو له پلوه د داؤود پر ضد ډيرې تونډې او ترخېويناوې ورکول کيږي او د خيبـر د ترور پړه پر داؤود اچوي. (ولسمشر هر خوځښت په بشپړه توګه څاري او پوهيږي چې يو پيښه رامنځته کېدونکې ده)

د خيبر ماندينه پوهيږي چې خاوند يې د کومو کسانو له پلوه وژل شوې نو ځکه د هيواد عدلي چارواکو ته يو غوښتنليک ورسپاري او په هغه کې نورمحمد تره کی او ببرک کارمل د مير اکبر خيبر وژونکي ور په ګوته کوي .

د کودتا پر وړاندې د داؤود تياری

داؤود خان د کودتا له پيښېدلو مخکې خبر وو نو له دې امله يې لارښوونه ورکړه چې په پوځي لښکر کوټونو کې دې اړين او بې ساری تياری ونيول شي خو د (د احتياط په ويلو بايد ووايم چې) د لښکرکوټونو بيوړه توب او بې کفايتي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ځانګړې توګه د دفاع د وزير حيدر رسولي بيوره توب او د هغه شکمنو خوځښتونو ، نه يوازې د کودتا لړۍ ته لا اوږه ورکړه بلکه هغه يې د بريا تر پولو ورسوله .

داؤود مخکې د لښکرکوټونو د مشرۍ له څانګو څخه يو شمير پوه او رمبک " انظباط لرونکي" بولنديان ليرې کړي ول او د هغو پر ځاى يې پر داسې کسانو ډه ډه ولګوله چې فطرتاً بيواکه خلک ول .

د کابل د ګارنيزيون په لښکرکوټونو کې د لمبر يو تيارسئ چمتو والى نيول شوى وو. ان لوېديځو هېوادونو ته د داؤود د سفرونو په لړ کې پاليال اوهوډمن بولندويان شپه او ورځ د دندو پر سر ولاړ او خپلو کورونو ته نه تلل.د لښکرکوټونو څارګرو څانګو او پوستو هر سړى تر سترګولاندې نيولى وو. په همدې ډول د هر پوځي افسر کور د ښار په هر ګوټ کې د اړوند لښکرکوټ له پلوه په نخښه شوى وو .

[][]

په راتلونکو ګڼو کې به تاسو لاندني ټکي ولولئ :

۱ (له جنرال امام الدين سره د کابل ناتـهـ ځانګړې مرکه

۲ (د فرهاد لبيب د يادښتونو لړۍ

۳ (د انجنير نجيب الله داوري څو خبرې

۴ (آيا د غوايي په کودتا کې شوروي اتحاد لاس درلود؟ (محمد نبي عظيمي (

۵ (ددیارلس سوه او اووه پينځوسم کال د غوايي د مباشتې له اوومې مخکې د محمد داؤود د وژنې لپاره تابياوي او نقشې نيول شوې وې. ددغې نقشې په خاورو کې د کومو کسانو د لاس او پښو خاپ ښکاري؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دولسمه برخه

"تیرې توې شوې وینې په اوبو پرې وینځــئ "

صــبورالله سـیاه ســنگ [د اکتوبر شپاړلسم ، 2008 ز]: له تاسو منندوی یم چې د دیارلس سوه او اووه پینځوسم کال د غوایي د مپاشتې د اوومې او اتمې نیټو [۲۷ او ۲۸ د اپریل ۱۹۷۸ز کال] د پیښو د روښانولو لپاره چمتویاست څوپوښتنو ته ځواب وایاست .

جــنرال امــام الـدین: له تاسو مننه. هیله لرم زما خبرې هغسې چې ژمنه مو کړې ده پرته له کمښت او زیادښته درندو لوستونکو ته ورسوئ. زه د هرډول پوښتنې ځواب ته چمتو یم.

سـیاه ســنگ: آیا کېدای شي په پیل کې د ځان په اړه لږ څه ووایاست؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

امــام الـدين: زما نوم امام الدين دئ ، کورنی نوم نه لرم او د لوګر په ولایت کې زیږېدلی یم. په دیارلس سوه و پینځوسم کال کې [۱۹۷۱ ز] له حربي پوهنتون څخه د مخابرې له څانګې فارغ شوم. د نجیب الله د واکمنۍ په پیل کې جنرال شوم او د هغه د حکومت تر پرځېدلو پورې مې د افغانستان په پوځي ځواک کې پوځي دنده تر سره کوله. پرکال ۱۹۹۸ز له هیواده دباندې ووتلم او له خپلې کورنۍ سره په اروپا کې د یوه سیاسي پناه اخیستونکي په توګه ژوند کوم. اوس په یوه لومړني ښوونځي کې د ماشومانو د ښوونکي په توګه دنده تر سره کوم .

سـیاه سـنګ: د دیارلس سوه او اوه پینځوسم لمریز کال د غوایي د اومې بدلون په کوم نامه یادوئ : انقلاب ، کودتا ، پاڅون ، پیښه یا څه؟

امــام الـدين: زه هغه ستره تأریخي پیښه " تدافعي پاڅون" بولم ، خو د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند په پـَیر کې هر چیرې د " غوایي د انقلاب" په نامه یاد شوی دئ .

سـیاه سـنګ: هغه څه چې تاسو " تدافعي پاڅون" بولـئ ، په څه ډول ، چیرې او کله خبر شوئ؟

امــام الـدين: پر کال دیارلس سوه او اوپینځوسم [۱۹۷۸ز] ما د تورن په رتبې په کابل کې د کوماندو د ۴۵۵ مخابرې قطعې د بلوک د بولندوی په توګه دنده تر سره کوله. د غوایي د میاشتې د اومې ورځې په لومړۍ نیمایۍ [۲۷ اپریل ۱۹۷۸] ، د خپلې دندې په ځای کې زما پام د کابل په ښار کې وسله والې نښتې ته را واوښت. په هماغه مهال ما خبر تر لاسه کړ چې وسله وال ځواک د سردار داؤود د جمهوري حکومت پر وړاندې پاڅون کړئ دئ. په هغه ورځ د پیښې پایله روښانه او ځرګنده نه وه. یو شمیرځواکونه د حکومت په پلوۍ او یو شمیر یې د حکومت پرضد دریځونه راخپل کړي ول. په پای کې د پیښې پایله هغې خوا ته وخوځېدله چې د واکمن جمهوري حکومت د پرځېدنې لامل شوه .

سـیاه سـنګ: آیا له هغې ورځې مخکې ، تاسو د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند غړی واست؟

امــام الـدين: هو. زه د افغانستان د خلق ډیموکراتیک غړی وم.

سـیاه سـنګ: په کومې ډلې پورې تړلي واست؟ خلق یاپرچم؟

امــام الـدين: زه د افغانستان د خلق په ډیموکراتیک ګوند کې د ډلو ویشنه په خلق او پرچم سمه نه ګڼم.

ســیاه سـنګ: د ګوند د جوړښتیز /له سازماني اړخه په کومه خوا کې واست: په هغه خوا کې که لارښوونه یې نور محمد تره کي ته رسیدله یا هغه خوا چې لار ښوونه یې د ببرک کارمل په غاړه وه؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

امـــام الـدين: که څه هم ما مخکې وويل چې زه د افغانستان د خلق د ډيموکراتيک گوند د ډله ييزې ويشنې پلوی نه وم خو د خبرې د لا څرگندېدلو لپاره بايد ووايم چې زه د خلق په ډلې پورې تړلې وم .

سـياه ســنگ: آيا دا رښتيا ده چې تاسو له حفيظ الله امين سره ډيرې نيږدې واست؟

امـــام الـدين: نه، دا سمه نه ده. ما له حفيظ الله امين سره هېڅ ډول مخکينۍ پيژندگلوي نه درلودله. ددې له لپاره چې زما له خبرې د بلې مانا ښندنه ونه شي بايد زياته کړم چې ما د هغه نوم دداسې يو چا په توگه اوريدلای وو چې د گوند د مشرتابه په ډله کې دئ. خو که له " نيږدې والي " څخه ستاسو موخه له نيږدې پيژندگلوي او يا تشکلاتي اړيکو څخه وي نو دا رښتيا نه ده. يو ځل بيا ټينگار کوم چې ما له حفيظ الله امين سره نيږدې اړيکي نه درلودل.

سـياه ســنگ: د يوه پوځي افسر او همدا شان د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند د يوه غړي په توگه ددیارلس سوه او اوه پينځوسم کال [۲۷ اپريل ۱۹۷۸ز] د غوايي د مباشتې په اوومې تاسو ته گوند څه ډول پيغام په لاس کې درکړ؟

امـــام الـدين: څنگه چې ما مخکې وويل ، زه د کوماندو د قطعې د مخابرې يو افسر وم. د مخابرې دنده د بولندوی د اړيکو ټينگول د هغه ترلاس لاندې او له هغه پورته پوړيو سره وي. په هماغه لومړۍ ورځ ، يعنې د غوايي په اوومې [۲۷ اپريل ۱۹۷۸] ماته د گوند له پلوه هېڅ ډول ځانگړی پيغام نه وو راکړل شوی. زه په خپلو ورځنيو چارو بوخت وم او د کوماندو د قطعې د ډلگيو اړيکې مې له اړوند بولندوی يعنی جگړن محمد هاشم سره ټينگې کړې وې.

سـياه ســنگ: د غوايي په اتمې [۲۸ اپريل ۱۹۷۸ز] ستاسو لوب ونډه له کوم ځايه او څنگه پيل شوه؟

امـــام الـدين: د غوايي د مباشتې د اوومې ورځې په لومړۍ نيمايۍ د جگړن محمد هاشم د بولندې پر بنسټ ماته د پاڅون په ضد د کابل په ښار کې دنده راکړل شوه. د هماغې ورځ په پای کې نوموړي جگړن د قطعې د مشرتابه [سوق او اداري] دنده د لومړي ټولي بولندوی [شهنواز تني ته چې په هغو ورځ کې يې د " تني" کورنی نوم نه کاراوه] په داوطلبه توگه وسپارله او ماته يې دنده راکړه چې هغه ته ورشم او د ټولو ټولـيــو اړيکي له هغه سره ټينگ کړم او امرونه ته يې غاړه کښيږدم. د غوايي د مياشتې د اتمې ورځې د سهار په شپږو او اووه بجو د لومړي ټولي بولندوی چې اوس د ټولې قطعې بولندوی گـنل کېده، ماته داسې امر راکړ :

"له دې چې د مخابرې دنده د اړيکو پر ټينگولو بر سيره د پوځي پيغامونو ورېه او راوړنه هم ده نو له دې امله تاسو دنده لرئ چې د پاڅون د پوځي شورى پيغام ولسمشر ته ورسوئ او ورته ووایاست".

د پيام د متن لنډه بڼه داسې وه : " له دې چې واک د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند ته ليږدېدلی دئ نو تاسو د پاڅون د پوځي شورى په امر، ځان وسپارئ ".

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهنواز تڼي ټينګار وکړ: " کله چې ولسمشر ته نیږدې ورځې باید وسله له ځان سره ونه لرئ".

سـیاه ســنګ: شهنواز تڼي دغه امر له چا تر لاسه کړی وو؟

امــام الـدین: دقیقاً نه پوهیږم. خو دومره پوهیږم چې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند د مشرتابه ډلې نوموړی تیره شپه د راډیو دفتر ته بللی وو.

سـیاه ســنګ: له دې څرګندیږي چې تاسو د هغې لارښوونې پربنسټ چې له شهنواز تڼي مو تر لاسه کړې وه ، محمد داؤود ته ورغللـئ؟

امــام الـدین: هو. زه باید د هغې لارښوونې پر بنسټ چې د قوماندانۍ له مقام یا په بله وینا له خپل آمر څخه مې تر لاسه کړې وه باید ارګ ته ننوتی وای او د پاڅون د پوځي شورى پیغام مې سردار داؤود ته ویلای وای. ماته همداسې امر شوی وو.

سـیاه ســنګ: کله، په څه ډول او له چاسره محمد داؤود ته ورغللـئ؟

امــام الـدین: د غوایي د مباشتې د سهار شپږ او اووه بجې [۲۸ اپریل ۱۹۷۸ز] وې ؛ له درې تنو سر تیرو سره هغه ځای ته ولاړم چې داؤود خان پکې وو. له ما سره وسله نه وه.

سـیاه ســنګ: کولای شـئ ددغو دریو تنو سرتیرو نومونه واخلـئ؟

امــام الـدین: له دې چې له هغې پیښې څخه له دیرشو کالو زیاته موده تیریږي ، د ویل شویو سرتیرو نومونه مې په یاد نه دي .

سـیاه ســنګ: هغه کسان چې تاسو وایاست چې له تاسو سره یوځای محمد داؤود ته ورغلل، افغانان ول؟

امــام الـدین: هو. دغه درې تنه سرتیري چې له ما سره یو ځای ولاړل، افغانانو ول.

سـیاه ســنګ: ... او هم یې وسله درلودله؟

امــام الـدین: هو. هغوی وسله درلودله.

سـیاه ســنګ: آیا دغه خبرې چې نور یې ستاسو له خولې کوي رښتیا دي : " زما زغره واله د ولسمشرۍ د ماڼۍ د ختیځې دروازې مخې ته د تیار سـئ په حالت کې ځای پرځای دریدلې وه. د غوایي د مباشتې د اتمې نېټې [۲۸ اپریل ۱۹۷۸ز] په سهار د ګارد قطعاتو د سپینو بیرغونو په پورته کولو خپله سلامي کېدنه (تسلیمي) اعلان کړه. په همدغه وخت کې ماته امر راکړل شو چې داؤود خان ونیسم. له هغه مخکې داؤود له موږ سره اړیکه نیولې وه او د کودتا له مشرانو سره یې د خبرو اترو غوښتنه کړې وه. د [افغانستان د خلق ډیموکراتیک] ګوند مرکزي کمیټې د

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه غوښتنه منلې وه. هغوی پریکړه کړې وه چې قادر او اسلم وطنجار داؤود ته د لیدنې لپاره ولیږي. په همدې وخت کې یوځل بیا ما ته امر وشو چې د ولسمشرۍ ماڼۍ ته ننوځم او داؤود ونیسم. و مې لیدل چې د زغره والې هېڅ چلوونکی او افسر دې ته چمتو نه دئ چې ارگ ته را سره ننوځي. لنډه دا چې ما یو چلوونکي پیژانده اوهغه چمتو شو چې زما زغره واله د ارگ په لور وچلوي. څلورتنه نور پوځیان له ما سره یوځای شول ".

امــام الـدین: دا زماخبرې نه دي. هر چا چې د هر لامل له امله لیکلي وي یوازې د خیالي خبرو د په زړه پورې کولولپاره یې کړي دي او په بر لاس یې خلکو ته درواغ ویلي دي. لومړی زه د مخابرې افسر وم، ما زغره واله نه درلودله او نه په زغره والې کې د ولسمشرۍ ماڼۍ ته تللی یم ، چلوونکې خو لاپرېږده چې ما به له پخوا پیژانده او گنې هغه به ارگ ته دننه بیولی وم. دریم دا چې گنې له ماسره څلور تنه پوځیان ول، دا له اره رښتیا نه ده. ماته امر شوی وو چې د پاڅون د پوځي شورى پیغام داؤود ته ووایم. هلته نه د قادر او نه د اسلم وطنجار پښه گډه وه. دا هسې باد راوړې او منځتشې خبرې دي .

سـیاه سـنگ: د هغو بدرگه کسانو د ډلې په منځ یا د هغوی ترخوا چې تاسو یې د ولسمشرۍ ماڼۍ ته بدرگه کولئ ، روسي سرتیري، افسران، پوځي کارکوونکي یا غیر پوځي روسان هم ول؟

امــام الـدین: نه. په هماغه ورځ هېڅ روسي تبعه له موږ سره نه وو.

سـیاه سـنگ: په څو ځایونو کې داسې لیکل شوي دي : تاسو د گارد د آپراسیون آمر ډگرمن گل آقا هغې خونې ته بوتلئ چې داؤود خان پکې وو، آیا دا سمه ده؟

امــام الـدین: نه ، دغه ادعا سمه نه ده. په هغه ورځ د گل آقا په نامه له موږ سره څوک نه ول.

سـیاه سـنگ: که وویل شي چې د گل آقا رښتونی نوم " آقا محمد" دئ ، تاسو به څه ووایاست؟

امــام الـدین : ما د آقا محمد په نامه په گارد کې څوک نه پیژندل. او په دغه نامه له موږ سره څوک نه ول.

سـیاه سـنگ: که داسې وویل شي چې ارگ ته ستاسو له ننوتلو مخکې گل آقا یا آقا محمد په ارگ کې وو او وروسته له دې چې تاسو ورسیدلی ، نوموړي محمد داؤود ته د پوځي سلام په کولو ویلي وي چې : کودتاچیان غواړي له تاسو سره ووینې. آیا دا رښتیا ده؟

امــام الـدین: نه. دا ادعا هم نه شي کیدلای رښتیا وي. په هغه ورځ له اره د گل آقا یا آقا محمد په نامه څوک نه ول. تر هغه ځایه چې زما په یاد دي ، چا سردار داؤود ته ونه ویل چې د کودتا کسان غواړي له تاسو سره وگوري .

سـیاه سـنگ: کله چې تاسو محمد داؤود ولید، باید د غوایي د مباشتې د اتمې نېټې [۲۸ اپریل ۱۹۷۸ز] د سهارد ۶:۴۵ او ۷:۰۰ شېبې وي. آیا دغه انگیرنه سمه ده؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

امـام الـدین: دقیقاً نه شم کولای ووایم، خو ګومان کوم د سهار شپږ ، اووه بجې وې .

سـیاه ســنګ: آیا د محمد داؤود د نیولو لپاره تاسو په تش لاس تللي واست؟

امــام الـدین: زما دنده سردار داؤود ته د پاڅون د پوځي شورى د پیغام لیږل او هغې شورى ته د تسلیمیدلوخبر ورکول ول، د هغه د نیولو امر ماته نه وو راکړل شواى .

سـیاه ســنګ: که محمد داؤود ستا خبره منلاى واى ، تاسو څه کول؟

امــام الـدین: که داسې شوي واى، زما دنده پاى ته رسیدله. د هغه د تسلیمۍ خبر مې د سترګو په رپ کې خپل بولندوى ته رساوه. د پوځي شورى لوړ پوړو کسانو د سردار محمد داؤود او د هغه د کورنۍ په تړاو یې پریکړه کوله .

سـیاه ســنګ: آیا مخکې له دغې پیښې ، تاسو محمد داؤود لیدلى وو؟

امــام الـدین: هو. سردار محمد داؤود مې په پوځي پریډونو کې لیدلى وو. بر سیره پر هغې، تلویزیون او ځینو سینمایي فلمونو د هغه سفرونه هم ښوول او هم د هغه له څیرې سره بلد وم .

سـیاه ســنګ: ستاسو له انده ، سردار محمد داؤود څه ډول شخصیت وو؟

امــام الـدین: سردار محمد داؤود د شاهي کورنۍ یو لوړ پوړى جنرال وو چې په لوړو پوځي او سیاسي پوړیو کې یې دنده ترسره کړې وه. هغه په خپل وخت کې یو مخور سر لښکر وو. ما له پوځیانو اوریدلي دي چې داؤود خان یو زړور، ټینګ هوډى، پریکنده او د دسپلین لرونکى یو شخصیت وو. د هغه په چال چلند کې دسپلین او پریکندوالى تر هر څه څرګند ول. ویل کیدل چې له خپلو همکارانو او تر لاس لاندې کسانو څخه یې کلکې غوښتنې درلودلې. دا مې هم اوریدلي ول چې د امرونو او د دندو په تر سره کولو کې یې پرغزلتیا (عصبانیت) او شاهي ښاخمنتیا (غرور) پرته وه او پرغزلتیا د هغه د سیاسي او پوځي ژوند یوه څرګنده بیلګه جوړوله چې د ژوند په وروستیو شېبو کې ور څخه څرګنده شوله. زما په اند د چال چلند یو شمیر بیلګو له پریکندتوب ، زړوروالي او دسپلین د سردار محمد داؤود پر پوځي کرکتر ناوړه اغیزې شیندلې وې .

سـیاه ســنګ: تاسو په خپل اند، ځان په کومه هینداره کې وینـئ؟

امــام الـدین: نه پوهیږم د ځان په ستاینه کې څه ووایم. زه یوعادي او نورماله انسان یم او پوځي افسر وم، خپله دنده او کاري ورهڼه راباندې ګرانه وه له خپلې دندې او کارې ورهڼې سره مې مینه درلودله. خپله دنده مې تل په سپیڅلتیا او رښتونګلوۍ تر سره کوله او تل مې هېله درلودله چې له ځان سره د خپلو مشرانو او د ترلاس لاندې کسانو خوښمنې او ډاډیینه او د خپلو همليکوکسانو زړه په لاس کې ولرم. زما د دندې د تر سره کولو د کلونو په اوږدو کې زما د بریالیتوب راز همدا وو .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاه سـنګ: یو شمیر تأریخ لیکونکي ، ګزارش ورکوونکي ، پیښلیک لیکونکي او یادښت لیکونکي د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ وژنه ستاسو کار بولي. مخکې له دې چې دهمدغې خبرې د اړوندو ټکیو سپړنې ته راشـئ ، تاسو خپل ځان له همدغه اړخه د هینداري په کوم ګوټ کې وینـئ؟

امــام الـدین: د یادښت لیکونکو دغه تورونه رښتیا نه دي. ما د یوه پوځي خبر رسوونکي په توګه یوازې خپله دنده تر سره کړې ده او د پوځي شورى پیغام مې ولسمشر ته ورساوه او هغه ته مې ووایه. زما په اند د دندې ترسره کول کومه ګناه نه ده. زه له وجداني اړخه ډیر آرام یم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ديارلسمه برخه

"تيرې توې شوې وينې په اوبو پرې وينځـئ"

سـياه سـنګ: کله چې له سردار محمد داؤود سره مخامخ شوئ ، څه مو وکړل او څه مو وويل؟

امـام الـدين: همدا چې له سردار محمد داؤود سره مخامخ شوم ، لومړی مې په ډېر درنښت پوځي دوديزسلام وکړ. وروسته مې وويل چې واک د افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند ته ليږدېدلی دئ او تاسو بايد د پاڅون د پوځي شورى د پريکړې پربنسټ تسليم شـئ.

سـياه سـنګ: محمد داؤود ستاسو د پيغام له اوريدلو وروسته څه وويل؟

امـام الـدين: داؤود خان د پوځي شورى د ليږل شوي پيغام له اوريدلو وروسته چې ما رسولای وو او ورته مې ووايه ، د يوې کلمې په اندازه بل څه ونه ويل.

سـياه سـنګ: آيا کيدای شي داسې وانګيرو چې محمد داؤود څه ويلي وي خو تاسو نه وي اوريدلي؟

امـام الـدين: نه. سردار محمد داؤود يو ټکی هم په ژبه را نه ووړ. هغه څه ونه ويل، او که ويلي يې وای ما به حتماً اوريدلي وای او هغه به مې په ډيرامانت نن ويلي وای.

سـياه سـنګ: محمد داؤود مو چيرى وليد؟ له هغه ځخه د څو مترو په واټن ليرې واست؟

امـام الـدين: ما سردار داؤود د ګلخانې د لومړي پوړ په دا لان کې وليد. د نومړي دالان پسور او اوږدوالی ښايي شپږ په اتو مترو کې وي. په دې توګه ويلای شم چې زما او د داؤود خان ترمنځ واټن ښايي په شوني توګه شپږ متره وو.

سـياه سـنګ: د ګلخانې د ماڼۍ دروازه مو څنګه خلاصه کړه؟

امـام الـدين: د ګلخانې د ماڼۍ دروازه نه وه تاله شوې، هغه خلاصه وه.

ســـياه سنګ: د " افغانستان په شلمه پيړۍ کې / افغانستان درقرن بيستم : ۱۹٦۹ � ۱۹۰۰" (د بي بي سي د خپرونو په ټولګه کې ، ظاهر طنين، ۲۰۰۵) د سردار محمد داؤود د وراره ، محمد عزيز نعيم له خولې په ۲۲۴ او ۲۲٦ پاڼو کې داسې راغلي دي:

"مور مې د [ديارلس سوه او اووه پينځوسم لمريز کال د غوايي د مياشتې د اتمې / ۲۸ اپريل ۱۹۷۸] سهارنۍ پيښې په خپلو سترګو وليدلې. دهغې پيښې لنډيز داسې دئ : په وروستيو شېبو کې [د کوماندو] يو افسرننوځي او سردار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد داؤود ته وايي : بايد تسليم شـئ. محمد داؤود خان پوښتي : تاسو ته دغه امر چا درکړی دئ؟ هغه په ځواب کې وايي : د قادر له پلوه. محمد داؤود خان وايي : زه پرته له خدايه بل چا ته نه تسليميږم او د ژوند تر وروستۍ ګولۍ پورې جګړې ته چمتو يم ".

آيا محمد داؤود تاسو ته داسې نه ول ويلي؟

امـام الـدين: نه. د پوځي شورى له پلوه د ليږل شوي پيغام له اوريدلو وروسته چې ما هغه راوړی وو او ومې وايه ، سردار محمد يوه کلمه هم ونه ويله. دغه پوښتنې او ځوابونه چې پورته راوړل شوي ، له بيخ او بنسټه رښتيا نه دي .

سياه سـنګ: دغو لانديو ۷ يادښتونو ته پام وکړئ:

۱ .۹۷ پاڼه : " د افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند پاڅيدا او ډوبيدا / ظهـور و زوال حـزب دمـوکـراتيک خـلـق افـغـانسـتان د اکاډيميسن دستګير پنجشيري ليکنه:

"کله چې امام الدين دغه د لوګر د زيارګالو وګړو بچي او د کوماندو د يوه ټولي بولندوی د انقلاب فرمان سردار داؤود او د رژيم لوړ پوړو کسانو ته اعلان او هغوی ته يې د ګوند امر ورساوه چې " تاسو د مرکزي کميټې د فرمان پربنسټ محکوم ياست او ځان تسليم کړئ " ، سردار محمد داؤود نه يوازې دا چې د افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند او د تأريخ فرمان ته تسليم نه شو ، بلکه په اشرافي بوږنوړي تاوتريخوالي يې قدير نورستاني او خپل زوی ته امر وکړ چې د امام الدين او نورو سرتيرو او هم د خپلې کورنۍ پربې ګناهو ښځمنو او ماشومانو ډزې وکړي او خپلې وروستې ګولۍ ور تشې کړي. هغوی پرته له ځنډه د سردار محمد داؤود وروستني فرمان تر سره کړ او د امام الدين او د کوماندو د سرتيرو پر مخ يې د اور خوله پرانيستله".

۲ " - پر افغانستان د روس د تيري په اړه څو ماتې کرښې / چـند سـطـر شـکـسـته در باره تجــاوز روس در افــغـانســتان" [چاپ ليتو ، نوی ډيلی / هند ، ۱۹۸۱ز] د فرهاد لبيب

ليکنه پاڼې: ٦٩ - ۷۰:

"ما [امام الدين] په لوړ غږ وويل : د [افغانستان] د خلق ډيموکراتيک ګوند د مرکزي کميټې د امر پربنسټ خپله وسله پر ځمکه کښيږدئ او تسليم شـئ. داؤود په ځواب کې وويل : کمونيستانو او د هغو چوپړيانو ته نه تسليميږم".

۳ " -افغانستان په ورستيو پينځو پيړيو کې / افغانســتان در پنج قــرن اخير" ، د مير محمد صديق فرهنګ ليکنه . لومړی چاپ ، د عرفان له خپرونو څخه ، تهران / ايران ، د ديارلس سوه او څلور اويايم لمريز کال د غبرګولي مياشت [اپريل ۱۹۹۵ز]د کتاب ۸٦۸ پاڼه:

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د هغې مرکې پربنسټ چې د تره کي د رژيم له لومړني دفاع وزير عبدالقادر سره شوې او مخکې مو ورڅخه يادونه وکړه نوموړی په دې تړاو داسې وايي : " د لوډ سپيکر له لارې مو له هغه (محمد داؤود) څخه د تسليمۍ غوښتنه وکړه. په پای کې يې ووېل چې په دې آړ (شرط) تسليميږم چې قادر او وطنجار په خپله د خبرو لپاره ماته راشي. زه او وطنجار د ماڼۍ پر لور وخوځېدلو ، خو ملګرو زموږ مخه ونيوله او دوه تنو نورو ته يې دنده وسپارله چې داؤود ته ورشي" .

۴ " � د افغانستان په ورستيو دريو لسيزو کې پوځ او سياست / اردو و سياست در سه دهه اخير افغانستان " د ستر جنرال محمد نبي عظيمي ليکنه : پاڼې : ۱۴۱ او ۱۴۲:

"د سردار محمد د نيولو امر د کوماندو د قطعې افسر لومړي بريدمن امام الدين ته ور کول کيږي. امام الدين د ګارد د اپراسيون له آمر ګل آقا سره يو ځای داؤود خان ته ورځي او هغه ته وايي : " د افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند د مرکزي کميټې د امر پربنسټ خپله وسله پر ځمکه کښيږدئ او تسليم شئ." داؤود ځواب ورکوي : " کمونيستانو ته نه تسليميږم":

۵ " � له ستره اميره تر ستره لاربښوده / از امير کبير تا رهبر کبير" د عبدالحق مجددي او ډاکټر فضل الله مجددي ليکنه ، د کابل چاپ ، د ميوند خپرندويه ټولنه ، کابل / افغانستان ، ۱۹۹۹ ، د کتاب پاڼه ۵۹۶:

"امام الدين د کوماند په قطعې کې د لومړي بريدمن په رتبې په پوځ کې يو ټيټ پوړی افسروو چې وروسته د افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند د واکمنۍ په وخت کې د پوځ ګڼ شميرلوړو رتبو ان د ډګر جنرالۍ رتبې ته لوړ شو.

جنرال امام الدين چې د خلق د ډيموکراتيک ګوند له نړيدا وروسته د جنرال عبدالرشيد دوستم په ځواکونو کې په مزار شريف کې د پوځي ښوونې او روزنې د رئيس په توګه يې دنده تر سره کوله پرمحمد داؤود د بريد او د هغه د وژنې په اړه داسې وايي:

"حفيظ الله امين چې د کودتا د بولندې پازوالې يې په غاړه درلودله ، د بولندې په مرکز د راډيو افغانستان په ودانۍ کې وو او د هوايي بمباران او د شوبلو د پياوړي اور له شته والي او هم په ريشخورو کې د يو څه مقاومت له شتون سره سره ، د داؤود خان د مقاومت او د ارګ د نه تسليميدلو په اړه په ټينګې انديښنې کې ډوب وو. [نوموړي] اکر وکر ته د ژورې کتنې او د وضعيت د محکمې (ځيړلو) لپاره د شپې په نهو بجو د راډيو افغانستان په ودانۍ کې د کودتا د لويو پوځي قطعو د بولندويانو او مشرانو په ګډون يوه بيړنۍ غونډه جوړه کړه او ويې ويل : په ارګ او ريشخورو کې مقاومت دوام لري. که دغه مقاومت ژر پای ته ونه رسيږي ، ښايي يو شمير قطعات چې لا تر اوسه د پيښې ښارونکی او کتونکي دي او تر اوسه بې پرې پاتې دي د داؤود خان په ګټه راپورته او را وبه خوځيږي. او يا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم د داؤود مرستې لپاره به له نورو ولايتونو څخه نور قطعات را ورسيږي. له دې امله په لومړي ګام کې دې ، د ارګ پر شخړې د پای ټکی کښېښودل شي.

په کودتا کې ښکېلو لوړ پوړو افسرانو وړانديز وکړ چې دغې موخې ته د رسيدلو لپاره د هوايي بمبارد او د شوبلو د پياوړي اور تر څنګ اړينه ده چې د ولسمشری مانۍ ته د ننوتلو لپاره، پليو سرتيرو دې ته لاره پرانيستل شي او د ارګ مقاومت به له منځه يووړل شي. له هغه وروسته حفيظ الله امين وويل : کومه قطعه چمتو ده چې په داوطلبه توګه د پلي بريد دنده په غاړه واخلي.

زه [امام الدين] چې په توده وينه کې يو لوګرى ځوان ووم په پښو ودريدم او ومې ويل چې زه چمتو يم پلی بريد تر سره کړم. موږ د داؤود خان خونې ته ننوتلو. په خونه کې داؤود خان ، ورور يې نعيم خان ، يو يا دوه تنه وزيران ، د داؤود خان يوه لور او څو تنه نور ول. همدا چې د داؤود خونې ته ننوتم د پوځې درنښت او دوديز سلام مې تر سره کړه.

داؤود خان چې په لاس کې يې تومانچه درلودله ، وويل: څه خبره ده؟ و مې ويل: صاحب! خبره له خبرې تيره ده، تسليم سئ. داؤود خان په بوږنوړې ژبه وويل : چاته تسليم شم؟ ما ورته وويل : انقلابي شورى او وسله وال ځواک ته تسليم شـئ چې وسله وال ځواک ټول قطعات تصفيه کړي او يوازې تاسو ياست چې مقاومت کوئ. داؤود خان وويل: هېڅکله به تسليم نه شم".

٦ " � په افغانستان کې د شلمې پيړۍ د وروستۍ نيمايي پيښې " د محمد کبير نذير سراج ليکنه (لومړی چاپ ، فرانکفورت ، ۱۹۹۷) د کتاب ۱۱۳ او ۱۱۴ پاڼې:

"زغره والې د ګلخانې د مانۍ پوړيو ته نيږدې شوې او له هغو يو تن تورن او دری تنه بريدګي را ووتل او د ګلخانې پر مانۍ يې بريد ور ووړ. [هغوی] په هک پک والي وليدل چې داؤود خان لا تر اوسه ژوندی او په دوه وو پښو ولاړ دئ ، خو ټپيان د ځمکې پرمخ پراته ول.

تورن امام الدين پر محمد داؤود خان چيغه کړه : " مقاومت ګټه نه لري. تسليم شـئ." سردار محمد داؤود خان په ځواب کې وويل :" خپل سر مشر راوليږه چې له ما سره خبرې وکړي." تورن بيا وويل : موږ ټول سر مشران يو. هرڅه چې لرئ له موږ سره يې وواياست".

۷ " - هغه راز چې فايق بربنډ نه کړ/ رازي که فايق افشاء نکرد" [ليکوال : خان آقا سعيد ، د عصر خپرندويه ټولنه، پيښاور / پاکستان ، منی ۲۰۰۰] : د کتاب پاڼې : ١٦٢ او ١٦٣:

"د غوايي د اوومې نيټې په شپه موږته له بالاحصاره ، له داؤود خان سره د جګړې او د ارګ د نيولو لپاره دنده راکړل شوه. کله چې ارګ ته ورسيدلو ، د الوتکو د غړونو پرله پسې ګړزهار او د هغوی يو په بل پسې بمبارۍ او د

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوبلو نه دریدونکې ډزې هر لورته خوَرې وَرې وې او اخ او ډب په ټینګه روان وو. نیمه شپه وه چې بریا زموږ په خوا شوه او موږ د ارګ پر انګړ ور ننوتلو.

په هغه وخت کې د قطعې بولندوی زما ټولي ته د داؤود خان د نیولو دنده وسپارله. زه او زما سرتیري د ګلخانې د ماڼۍ پر لور وړاندې ولاړو او د ماڼۍ ټولې کړکۍ مو د ماشینګڼو او وسلو تر اور لاندې ونیولې او پر ودانۍ ور ننوتلو.

چوپه چوپتیا خپره وه. خپلو بدرګه کسانو ته مې وویل چې مورچل ونیسي او همداسې ډزې کوئ. ما له ځان سره لوډ سپیکر راوړی وو او د هغه له لارې مې خپلو کسانو ته دنده ورکوله.

په کوټه کې مې د هماغه لوډ سپیکر له لارې خبرې وکړې او ومې ویل سردار داؤوده ! تاسو د پوځې شورى په امر خپل ځان راتسلیم کړئ. په همدغه وخت کې د یوې فیلپایې له شا یې په خپل ویرونکي غږ وویل : " زما په قاموس کې تسلیمي نشته. پرته له خدایه بل چا ته نه تسلیمیږم".

کله چې تاسو وایاست چې " محمد داؤود د پوځې شورى د لیږل شوي پیغام له اوریدلو وروسته دیوې کلمې په اندازه څه ونه ویل " ، ستاسو له انده له پورتنیو ۷ یادښتونو څخه یو یې هم رښتیا نه دئ . آیا همداسې ده؟

امــام الـدین: زه یو ځل بیا هماغه ویل شوی ځواب په ټینګار تکراروم چې سردار محمد داؤود د پوځې شورى د پیغام له اوریدلو وروسته یو ټکی هم نه دئ ویلی.

لومړی - که تاسو پورتنیو لیکنو ته په ځیر پام وکړئ ، په رڼو درته ښکاري چې خومره له یو بل څخه توپیر لري او ان اړوپیچ (ضد ونقیض) دي. ددغو لیکنو ګڼ شمیر هغو هنري داستانونو ته ورته والی لري چې نه رښتوني ګزارش ته ورته دي او نه یوه تأریخې واقعیت ته.

دویم- کوم روغ رمټ عقل به دا ومني په یوې کوټه کې چې پینځه یا شپږ متره واټن ولري ما به ګنې له لودسپیکره کار اخیستای وي؟ او یا دا چې د بولندویانو په غونډه کې د حفیظ الله امین مخې ته دې اوسم او د ولسمشر پر ماڼۍ برید وکړم؟ حال دا چې ما په غونډه کې ګډون نه درلود. د لیکونکي د لیکنې پربنسټ په هغې غونډه کې باید د قطعو انقلابي بولندویانو ګډون درلودای نه د مخابرې یوه عادي افسر.

دریـَم - که زه له ګل اقا سره یو ځای وای ، نوموړی له یوې خوا د لوړ سیاسي او پوځې دریځ څښتن وو او له بلې خوا زما استاد وو د هغه په شتون کې ما نه شوای کولای د پوځې شورى پیغام ووایم ځکه پیغام باید د هغه له پلوه ویل شوای وای.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم - زه له حقیقته سترګې نه پټوم. سره له دې چې داؤود خان په عملي ډول څرګنده کړه چې نه تسلیمیږي خو کاشکې هغه یوه کلمه هم ویلې وای چې هغه مې لوړ پوړو چارواکو ته رسولې وای او هغه به مې نن په ټولې ګروهنې ، امانت او وجدان د تأریخ پر پاڼو لیکلې وای.

سیاه سنګ: ستاسو د وینا پربنسټ چې د غوایي د مېاشتې د اوومې او اتمې د سهار شپږ او اوو بجې وې ، له داؤود خان سره ستاسو وروستنۍ کتنه د څومره وخت لپاره وه؟

امام الدین: له داؤود خان سره زما وروستۍ کتنه شایي لږ تر لږه یوه یا دوې دقیقې وه. په ډاډ ویلای شم چې له دوه وو دقیقو قطعاً ډېره نه وه .

سیاه سنګ: په هغو دوه وو دقیقو کې څه پېښ شول؟

امام الدین: کله چې د ګلخانې ماڼۍ ته ننوتلو ، ومې لیدل چې داؤود خان له څو تنو وسله والو سره وسله په لاس ولاړ دئ. د کوټې تر ستنې لاندې یو شمیر نورې وسلې هم لیدل کېدلې. ما د پوځي درنښت او دودیزسلام له کولو وروسته د پوځي شورى پیغام ووایه. کله چې داؤود خان پیغام واورید ډېر سخت په قهر شو خپله وسله یې چې یوه تومانچه وه را پورته کړه او غوښتل یې موږ پر لور ډزې وکړي. په همدغې شېبې کې یوې ځوانې نجلې د هغه لاس ونیو چې د مخه یې ونیسي خو ډز وشو. د هغې نجلۍ لاس ټپي شو او نجلۍ پر ځمکه پریوتله. په همدې ترڅ کې د داؤود خان پاتې بدرګه وسله والو زموږ په لور ډزې وکړې چې دوه ګولۍ زما د ښۍ اوږې پر مفصل ومښتلې او لاس مې له واکه ووت. له هغه وروسته دوی د یوه سرتیري پر لور چې ما سره یو ځای د ګلخانې ماڼۍ ته ننوتلای وو ډزې وکړې. زما له لاسه وینو دارې وهلې او ډېر کلک درد یې کاوه د بې هوښې په حالت کې مې هلې ځلې کولې چې ځان د مرګ له لومو و ژغورم او په بیړه له دروازې ووتم.

سیاه سنګ: آیا مخکې له دې چې له دروازې ووځـئ ، د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ پر خوا مو ډزې وکړې؟

امام الدین: څنګه چې ما مخکې وویل ، بیا هم په صداقت وایم چې زه ارګ ته په تش لاس تللای وم. یو بې وسلې سرې چې ټینګ ټپي شوی هم وي او ښی لاس یې له کارَه لویدلی وي، څنګه کولای شي چې د چا پر خوا ډزې وکړي؟ ما نه وسله درلودله او نه مې د چا پر خوا ډزې کړي دي.

سیاه سنګ: آیا له ټپي کیدلو وروسته وسله والو سرتیرو ته مو امر ورکړ چې د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ پر خوا ډزې وکړي؟

امام الدین: نه . زما دنده د پوځي شورى د پیغام وړل او رسول ول نه د چا د وژلو فرمان. نه یوازې دا چې ما داسې امر نه دئ ورکړئ بلکه د هغه واک مې هم نه درلود. زه په هغه شېبه کې یوازې د ځان په سوچ کې وم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سـیاه سـنگ: هغه نجلۍ چې تاسو وایاست چې خپل لاس یې وغځاوه او ګنې نه یې غوښتل چې محمد داؤود دې خپله تومانچه و کارَوي، څوک او څو کلنه وه؟

امـام الـدین: ما هغه نه پیژندله. ښایي د داؤود خان لور یا لمسۍ وه او ګومان کوم اتلس کلنه وه .

سـیاه سـنګ: محمد داؤود او کورنۍ یې څنګه و وژل شول؟

امـام الـدین: یو ځل بیا خپلې ویل شوې خبرې تکراروم : زه د لنډې مودې لپاره د داؤود خان مخې ته وم او هغه هم د پیغام له ویلو سره سم ټینګ ټپي او بیا بې هوښه شوم. په هغې شپبه کې ما د پریکړې وسه نه درلودله او په دې سوچ کې لویدلی وم چې څنګه ځان د مرګ له لومو وژغورم. له دې امله د داؤود خان او د هغه د کورنۍ د وژنې د جزئـیاتو په اړه دقیقاً نه پوهیږم. زما او زما د یوه سرتیري له ټپي کیدلو او د داؤود خان د وسله وال اقدام له پورته کولو ، وروسته ښایي دوه اړخیزې ډزې شوې وي.

سـیاه سـنګ: آیا محمد داؤود د ګولیو د باران په هماغه لړۍ کې ووژل شو؟

امـام الـدین: په دې اړه ډیر نه پوهیږم. ما د ټپ له امله ډیر درد درلود او وینې مې بهیدلې ، د شوک په حالت کې د مرګ له لومو د ځان د ژغورنې په لټه کې وم. په هغه شپبه کې زه یوازې او یوازې د ځان په غم کې وم او نه مې شوای کولای د بل لوري د حالت په اړه فکر وکړم.

سـیاه سـنګ: په بله وینا، تاسو وایاست چې تاسو د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ وژنه مو نه ده لیدلې. آیا همدا انګیرنه ربښتیا ده؟

امـام الـدین: هو. چورلټ سمه ده. ما د داؤود خان او د هغه د کورنۍ وژنه په سترګو نه ده لیدلې.

سـیاه سـنګ: تاسو وویل چې د ګلخانې د ماڼۍ له دروازې ووتلی ، له هغه وروسته څه پیښ شول؟

امـام الـدین: کله چې د ګلخانې د ماڼۍ له دروازې ووتلم ، شا ته مې وکتل، ومې لیدل چې زما بدرګه سرتیري له ما سره نسته او هماغلته پاتې شوي دي. د ګلخانې له ماڼۍ د باندې د کوماندو دقطعې نور پرسونل چې د پیښو پایلو ته یې سترګې څارلې ، زه یې په ټپي او په وینو ککړ ولیدلم. ښایي ددغې پیښې کتنې د کوماندو د قطعې د پرسونل د ډله ییز برید د پارونې لپاره لاره پرانیستې وي چې د دواړو خواوو د ټپي کیدلو او په شهادت رسیدلو لامل شو. د ګارد په ختیځې دروازې کې د څلورمې زغره والې لیوا د کنډک بولندوی جګړن فتح محمد (چې اوس په اروپا کې ژوند کوي) زه یې د جیپ د موټر په مرسته د ګارد له انګړه دباندې وایستلم.

سـیاه سـنګ: آیا د ګلخانې له ماڼۍ د باندې د کوماندو د قطعې د پرسونل شمیره مو په یاد ده؟

امـام الـدین: ګومان کوم د هغوی شمیر له دوه سوو تنو څخه زیات وو .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاه سنګ: له جګړن فتح محمد سره چیری ولاړئ؟

امــام الـدین: مخکې له دې چې د پوځ د څلور سوه بستریز روغتون پر لور ولاړ شو، د راډیو افغانستان ودانۍ ته ولاړو او هلته......

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوارلسمه او پينځلسمه برخه

"تيرې توې شوې وينې په اوبو پرې وينځـئ "

سـياه سـنگ: له جگړن فتح محمد سره چيرې ولاړئ؟

امـام الـدين: مخکې له دې چې ما د پوځ څلور سوه بستريزروغتون ته ورسوي ، سره له دې چې ډيره وينه مې له لاسه ورکړې وه ، سر مې گرځېده او په پښو کې مې دمه نه وه پاتې زه يې د راډيو افغانستان په ودانۍ کې هغې خونې ته بوتلم چې د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند د مشرتابه غړي پکې ناست ول. په دغه کوټه کې څلور

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـنه ناست ول. ما دغه په ملکي جامو کې ځلور تنه مخکې نه ول ليدلي او نه د هغوی له مخونو سره مې کومه پخوانۍ آشنايي درلودله ، خو وروسته پوه شوم چې هغوی نور محمد تره کي ، ببرک کارمل ، دستگير پنجشيری او حفيظ الله امين يا سليمان لايق ول.

سـياه سـنگ هغو ځلور واړو ته مو څه وويل؟ ستاسو د خبرو له اوريدا وروسته ، هغوی څه وويل؟

امـام الـدين: لومړی مې سلام وکړ ، بيا مې ځان ور وپيژانده او ومې ويل : " زما نوم امام الدين دئ. ما ته دنده راکړل شوې وه چې د انقلابي شورى پيغام سردار محمد داؤود ته ووايم. د پيغام له اوريدلو سره سم داؤود خان قهرژلی شو ، په لاس کې يې وسله وه ، زما پر لور يې ډز وکړ او زه يې ټپي کړم ".

په همدغې شېبې کې له هغو ځلور تنو څخه په پاخه گومان چې پنجشيري صاحب وو ، وويل :" هغه ژر روغتون ته ورسوئ." له هغه وروسته ، په نور څه نه پوهيږم .

سـياه سـنگ: آيا د خپلو خبرو په ترڅ کې مو له هغې ځوانې پيغلوټې څخه هم يادونه وکړه چې ستاسو په وينا " خپل لاس يې را وړاندې کړ چې د محمد داؤود مخه ونيسي؟"

امـام الـدين: نه. زه ټپي وم او هماغه دوه � درې پورتـنـۍ جملې مې وويلې. نور مې دومره وسه نه درلودله چې د پـېـښې ټول جزئـيات هم ووايم. د افغانستان د خلق ډيموا کراتيک گوند د مشرتابه غړو ته مې د هغې نجلې د ټپي کېدلو خبره ياده نه کړه .

سـياه سـنگ: عبدالکريم ميثاق د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند بنسټ ايښودونکي او د سياسي بيرو غړي/ د ماليې وزير/ داستان ليکونکي او څيړونکي د " افغانستان په شلمه پيړۍ کې / افغانستان در قرن بيستم ۱۹۰۰ � ۱۹۶۹ " د کتاب په ۲۲۴ او ۲۲۵ پاڼو کې د ظاهر طنين ليکنه چې د بي بي سي د خپرونو يوه ټوگه او په ۲۰۰۵ ز کال کې خپور شوی ، وايي :" يو صاحب منصب چې له لاسه يې وينې څڅېدلې راغی او د مرکزي کميټې د غړو مخ ته يې پوځي سلام وکړ او ويې ويل چې زما نوم امام الدين دئ ، د گوند غړی يم. زه دننه په ارگ کې وم. د گلخانې [مانۍ] ته ولاړم او داؤود خان ته مې وويل : له دې چې واک د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند ته ليږدېدلې ، تاسو دنده لرئ چې تسليم سئ. يوه لور يې هم ورسره وه. عبدالاله [د سر وزير مرستيال او د بهرنيو چارو وزير] هم ور سره وو. داؤود خان زما پر خوا ډز وکړ ، زما لاس يې را ټپي کړ. لور يې په دغه وخت کې غوښتل د هغه مخه ونيسي چې ډز ونه کړي ځکه هغه هم ډزې کوي. که ته ډزې وکړئ ، هغه هم ډزې کوي. [امام الدين] وويل چې په همدغه وخت کې يې خپله لور هم وويشتـله او زه يې هم وويشتم. نو ما هم په همدغه وخت کې خپل کلاشنيکوف را وايست ، ډزې مې وکړې او ټول مې له منځه يوړل ".

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

امام الدین: لومړي دا چې ، کله زه د راډیو افغانستان دفتر ته ولاړم ، د انقلابي شورى د پیغام د رسوولو او د داؤود خان په لاس زما د ټیپي کیدلو ګزارش مې ورکړ ، هلته مې یوازې څلور تنه ولیدل چې مخکې مې د هغوی نومونه واخیستل. دویم دا چې ما کلاشنیکوف نه درلود. ټول پوهیږي چې د افغانستان په پوځي جوړښت کې کلاشنیکوف د یوه افسر وسله نه ده ، بلکه په جوړښت کې نغښتې د یوه سرتیري وسله ده. دا هېڅ دود نه وو چې یو افسر دې له ځان سره کلاشنیکوف وګرځوي. دریم دا چې کلاشنیکوف کومه توره یا چاړه نه ده چې له جیب یا تیکي را وایستل شي. پورتنۍ خبرې قطعاً او له بنسټه رښتیا نه دي.

سیاه سنګ: عبدالکریم میثاق خو د هغې نجلۍ له ونډې خبره کوي چې غوښتل یې د محمد داؤود [مخه] د تومانچې د ډزو له کولو [ونیسي]. آیا د میثاق د خبرو همدغه برخه د ګلخانې په ماڼۍ کې ستاسو د سترګو له لیدلي حال سره بشپړ ورته والى نه لري؟

امام الدین: ښایي نوموړي [میثاق] د پېښې لړۍ یا زما له خولې یا د نورو کسانو له لارې ، وروسته اورېدلي وي، مګر د بي بي سي راډیو ته یې یا په بر لاس او یا په نا پوهۍ کې له غیر واقعي بدلونونو سره ویلي دي. د هغې نجلۍ له خولې دا خبرې چې " ډزې مه کوه چې هغه هم ډزې کوي. که ته ډزې وکړې ، هغه هم ډزې کوي" قطعاً حقیقت نه لري .

سیاه سنګ: وایي چې د " غوایي د انقلاب" د مستند فلم په لړ کې چې په هغه کې حفیظ الله امین خپله ونډه لوبوله تاسو د ګلخانې د ماڼۍ په لومړي پوړ کې مخکې له دې چې د فلم اخیستلو د کمرې مخ ته و دریږئ د څو تنو فلمي هنرمندانو ، د تخنیکي کارکوونکو او د فلم د کارګردان مخ مو ته وویل : " چې ما سردار محمد داؤود په خپل لاس داسې وواژه ...." آیا دغه خبرې رښتیا دي؟

امام الدین: نه. دا زما خبرې نه دي. که زما له خولې داسې خبره شوې وي ، یا مې هغه ونډه لوبولې وي، باید په فلم یا ویډیو کې ریکارډ شوې وي او د هغه لاسوند به هرو مرو وي. په ډاډ وایم چې دغه تور سم نه دئ او بې بنسټه دئ. هو د هماغه فلم د جوړلو له لړۍ خبر یم. د دیارلس سوه اته پینځوسم کال د مرغوي له شپږمې [د ۱۹۷۹ زکال ددسامبر ۲۸] وروسته نویو چارواکو غوښتل چې حفیظ الله امین رسنیو ته د ځانغوښتونکي او واک ته د یوه تږي سړي په توګه وروپیژني نو د هماغه فلم ځینې برخې یې نندارې ته وړاندې کړې خو هغه څه چې په ناروا ډول په ما تپل شوي په بشپړ ډول درواغ دي .

(1د "بینوا"، ویب پاڼه 18 جولای 2008

http://www.benawa.com/details.php?id=19703

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ۲۰۰۸ ز کال د جولای د مباشتې په لومړيو کې نړيوالې محکمې چې مرکز يې په دنهاخ /هاگ (هالند) کې دئ ، جنرال امام الدين [د افغانستان د لومړي ولسمشر وژونکی] يې د لومړي ځل لپاره د پلټنو لپاره غوښتی وو ".

(2د "آرمـان ملي" ويب پاڼه ، 24 سپتمبر 2008:

http://armanemili.af/spip.php?article828

"نامتو کمونيست جنرال امام الدين د هالند د هيواد د پوليسو له پلوه د سردار محمد داؤود خان د وژلو په تور نيول شوی دئ. دهيواد يو تن ژورناليست رزاق مأمون ملي آرمان ته د يوې اړيکې له لارې دغه سکالو وويله او زياته يې کړه :په هالند کې ددغه جنرال نيول کېدل د افغانستان د مدني او حقوقي اداري د رئـيس ډاکټرنادرشاه احمدزي د اوپراتيفي هلوځلو له کبله تر سره شوي دي.

داکتر نادر ويلي چې د سرداراداؤود خان اود هغه د کورنۍ وژونکی جنرال امام الدين له افغانستانه دننه هالند ته د يوې ټيلفوني اړيکې د موندنې له لارې لاس ته راغلی دئ. ډاکټر نادر څرگنده کړه چې يو خلقي افسر چې د يوناما کارمند وو ، د 0799303280 شميرې ټيلفون له لارې کله چې جنرال امام الدين په وزبکستان او هالند کې تم شوی وو خبرې کړې او د سردار داؤود خان د وژنې لړۍ د همدغو خبرو په ترڅ کې افشأ کيږي .

د افغانستان د مدني او حقوقي ټولنې دفتر ددغې پيښې له موندنې وروسته ، خپلې موندنې د ICC پوليسو ته ورليږي او د بشري او جنگي جناياتو د ځانگړو پوليسو د تعقيب او څار په پای کې د جنرال امام الدين د پټېدلو ځای موندل کيږي او د پوليسو منگولو ته ورځي.

ډاکټر نادر روښانه کړه چې امام الدين له شپږو مباشتو را په ديخوا بندي دئ او تر اوسه له هغه څخه د پلټنو جزئـيات نه دي اعلان شوي خو د افغانستان محکمې ته د نوموړي د سپارلو په اړه، د افغانستان ددولت له پلوه کومه ځانگړې غوښتنه لا تر اوسه نه ده شوې ".

(3د "کـابل پرس" ويب پاڼه، 28 سپتمبر 2008:

www.kabulpress.org/my/spip.php?article2303

"يوې سرچينې چې نه يې غوښتل نوم يې واخيستل شي د طالبانو ضد د يوه څارگر نادرشاه احمدزي له خولې کابل پرس ته وويل چې د محمدظاهر د اکا د زوی سردار محمد داؤود او د افغانستان د لومړي ولسمشر وژونکی ، جنرال امام الدين ونيول شو .

دغې سرچينې کابل پرس ته وويل چې د سردارمحمد داؤود وژونکی ، جنرال امام الدين د آی ، سي ، سي [د جنگي او انساني جناياتو ضد د څارنې پوليس] د پوليسو له خوا له افغانستانه دننه د يو شمير هلو ځلو او هڅو په ترڅ کې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ مباشتې مخکې د هالند په هیواد کې ونیول شو. سرچینه زیاتوي : هغه شپږ مباشتې مخکې ونیول شو چې نړیوالو پولیسو د 0799303280 ټلفوني شمیرې پربنسټ چې له افغانستانه دننه ، په هالند کې د جنرال امام الدین له پټنځي سره په اړیکه کې وو د امام الدین د پښو خاپ وموند. هیښنده خو دا ده چې له افغانستانه دننه تلفوني اړیکه د ډګرجنرال عبدالاحد په نامه د یوه نامتو خلقي وه چې څو موده مخکې یې د یوناما په دفتر کې هم کار کاوه او اوس څرګنده شوې چې نوموړی د یوناما په دفتر کې کار نه کوي. د ټلفون دغه شمیره چې د افغانستان د مدني او حقوقي ټولنې په همکارۍ نړیوالو پولیسو ته سپارل شوې وه وموندل شوه او د نړیوالو پولیسوپه لاس کې ده .

سرچینه وایي ډګرجنرال عبدالاحد او امام الدین تر یوه کال مخکې په وزبکستان کې ژوند کاوه او عبدالاحد له امام الدین سره اړیکه درلودله او نوموړي ډګر جنرال داسې لارې چارې برابرې کړې چې جنرال امام الدین د ملګرو ملتونو له امکاناتو څخه په ناوړه ګټه اخیستنې له وزبکستانه هالند ته ولیږل شو. تر اوسه د افغانستان دولت د ډګرجنرال عبدالاحد د نیولو او له هغه څخه د پلټنو په تړاو کوم اړین ګام نه دئ اوچت کړئ".

امـام الدین: په دریواړو ګزارشونو کې د رانغاړل شویودرواغو یو په یو سپړنه ګټه نه لري. همدومره به بس وي چې ووایم زه هېڅکله په پټنځي کې نه وم او په هالند کې هم نه یم. د یوه پوځي افسر په توګه د خپل ژوند ټول کلونه مې د ډاکټر نجیب الله له پرځېدنې وروسته د شپږو کلونو په ګډون په افغانستان کې دننه اود ولس او پرګنو په منځ کې په سپیڅلتیا، ویاړ او ګروهنې تیر کړي دي. هم تاسو چې دغه تلفوني خبرې اترې له ما سره تر سره کوئ پوهیږئ او هم هغه کسان چې ما له نیږدې پیژني پوهیږي چې له خپلې کورنۍ سره یوځای د اروپا په دغه ګوټ کې بشپړه آزاد او څرګند ژوند لرم او دښوونکیتوب سپڅلې او ویاړلې دنده پرمخ بیایم .

په خواشینۍ چې یو شمیر لیکوالان او خبریالان په درواغجنو ډنډورو خپل زړونه خوشوي. زما په اند هغه کسان چې دغسې ناپازواله (بې مسوؤلیته) خبرو ته لاس اچوي په حقیقت کې غواړي د خپلو خیالي خبرو لپاره لوستونکي او اوریدونکي وومي.

سـیاه سـنګ: ددغو لاندنیو ۷ لیکنو په اړه څه وایاست؟ :

۱ � ستر جنرل محمد نبي عظیمي " د افغانستان په دریو لسیزو کې پوځ او سیاست / اردو و سیاست در سه دهه اخیر" د کتاب په ۱۴۲ پاڼه کې دریم چاپ ، د میوند خپرندویه ټولنه ، پیښاور/پاکستان ، ۱۹۹۹ داسې وایي :

د سردار محمد داؤود د نیولو امر د کوماندو د قطعې لومړي بریدمن امام الدین ته ورکول کیږي. امام الدین د ګارد د آپراسیون له آمر ډګرمن ګل آقا سره یوځای داؤود خان ته ورځي او هغه ته وایي : " تاسو د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند د مرکزي کمیټې د امر پر بنسټ خپله وسله پرځمکه کښیږدئ او تسلیم سئ." داؤود خان په ځواب کې وایي : " کمونیستانو ته نه تسلمیږم." او ناڅاپه د امام الدین پر خوا ډزې کوي. امام الدین په خپل مټ کې ټپ اخلي خو له ټپي کېدلو سره سره د هغه کلاشنیکوف له خولې چې په لاس کې یې وو یو جناحي اور د محمد

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داؤود او د هغه د هملارو پر خوا تر سره کوي. اخ او ډب پیل کیږي او په پای کې سردار محمد داؤود ، سردار محمد نعیم ، عبدالاله، د داؤود ماندینه او د ظاهر شاه خور زینب داؤود، د هغه زامن او د کورنۍ غړي یې چې ټول ټال شمیره یې ۱۷ تنه کیدل ، ځای پر ځای وژل کیږي .

امـام الـدین: ماته د پوځي شورى د پیغام د ویلو امر راکړل شوی وو. د " نیولو" خبره له اره په منځ کې نه وه. د ډګرمن ګل آقا په اړه مې مخکې هم ویلي چې د نوموړي د لوړسیاسي او پوځي دریځ په پام کې نیولو ، که هغه را سره وای نو ما هېڅکله دا واک نه درلود او نه مې شوای کولای د پوځي شورى پیغام ولولم. که د نیولو خبره په منځ کې وه ، نو دغه امر باید ګل آقا ته ورکړل شوی وای نه ماته. زما په لاس کې د کلاشنیکوف له خولې " د جناحي اور د پرانیستلو" په اړه غواړم روښانه کړم چې لومړی د پوځ په جوړښت کې کره بین توپک او کلاشنیکوف د یوه افسر وسله نه ده او ښایي تر اوسه هم نه وي ، بلکه د سرتیري وسله ده.

تاسو کولای شـئ د پوځ له ټولو افسرانوپه ځانګړې توګه له هغو افسرانو چې د دوهم بریدمن له رتبې نیولې بیا تر لوړو پوځي رتبو رسیدلي وپوښتـئ چې آیا د زده کړو له مودې پرته ، په هغه موده کې چې دوی د افسر په توګه دنده تر سره کړې کله یې کره بین یا کلاشنیکوف په خپلو اوږو له ځان سره وړی دئ؟ یا هم په داسې یوې کوټې کې چې یو تن ستاسو مخ ته د شپږو یا اوو مترو په واټن کې ولاړ وي ،تاسو کولای شـئ جناحي اور تر سره کړئ؟ نه. که د وسلې میل یو اړخ ته تاو شي ، په هېڅ ډول مرمۍ په نخښه نه لګیږي .

۲ � د ۲۰۰۸ ز کال د اپریل د مېاشتې په ۲۸ نېټه د ماښام په ۷ بجو اکاډیمیسین دستګیر پنجشیري د یوې ټلفوني مرکې په ترڅ کې ما لیکوال (سیاه سنګ) ته وویل:

امام الدین راډیو افغانستان ته راغی او نور محمد تره کي ته یې ګزارش وړاندې کړ. هغه وویل چې له سردار محمد داؤود څخه څو څو ځله په درنښت غوښتنه وشوه چې له خپلې کورنۍ سره یوه خونډې ځای ته ولاړ شي، خو له پرله پسې غوښتنو سره سره ، هغه خپل زوی ته امر وکړ چې پر افسرانو ، سرتیرو او ان د خپلې کورنۍ پر غړو ډزې وکړي. په پای کې دوه اړخیزه اور پیل شو .

همدا رنګه ، امام الدین وویل چې سردار داؤود ته مې وویل : سیاسي واکمني د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند ته لیږدېدلې او تاسو باید تسلیم سـئ. داؤود خان وویل چې کمونیستانو ته نه تسلیمیږم. له هغه وروسته یې زما پر خوا ډزې وکړئ. ما هم ووهل، او ټول مو ستیای کړل".

امـام الدین: د ښاغلي پنجشیري صاحب دغه خبره ما ته د حیرانتیا وړ ده. هغه د " ظهور و زوال حزب ډیموکراتیک خلق افغانستان" په کتاب کې داسې نه دي ویلي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ � محمد اکرم اندیشمند د عبدالحق مجددي او ډاکټر فضل الله مجددي د کتاب [افغانستان از امیر کبیر تا رهبر کبیر] د ۵۹٦ پاڼې پربنسټ ، د ۱۹۹۹ز کال د میوند دخپرندویې د کابل چاپ /افغانستان ، داسې وایي :

"د هغه خلقي صاحب منصب نوم چې د محمد داؤود د وژنې فرمان یې پلی کړ امام الدین وو. نوموړی داهم مني چې د سردار محمد داؤود پر استوګنځي د برید فرمان حفیظ الله امین ورکړی وو".

امام الدین: ما د پوځي شورى امر له خپل بولندوی څخه تر لاسه کړی وو نه د نیولو یا وژلو فرمان ، او هغه مې په ډیر درنښت تر سره کړی دئ. له حفیظ الله امین سره مې اړیکه نه درلودله، ځکه زه یو عادي افسر وم. د امین له پلوه د لیږل شوي فرمان په اړه هیڅ ډول خبرتیا نه لرم. دا د لیکوال خیال او انځورګري ده .

۴ � محمد نذیر کبیر سراج د "رویدادهاي نیمه اخیر سـده بیسـت در افغانسـتان" د کتاب په ۱۱۴ پاڼه کې د [فرانکفورت لومړی چاپ ، ۱۹۹۷ز کال] داسې وایي .

زغره والې د ګلخانې پوړیو ته نیږدې شوې او له هغو یو تن تورن ، درې ته تـنه بریدګي را ووتل او پرګلخانې یې دننه برېد ور ووړ.[هغوی] په هک پک والي ولیدل چې محمد داؤود خان لا تر اوسه په پښو ولاړ دئ خو تـپـیان د ځمکې پرمخ پریوتلي ول .

تورن امام الدین پر محمد داؤود خان چیغه ووهله: " مقاومت ګټه نه لري. تسلیم سه." سردار محمد داؤود خان په ځواب کې وویل : " خپل سر مشر را ولیږه چې له ما سره خبرې وکړي." تورن بیا وویل : " موږ ټول سرمشران یو. هر څه چې لرئ ، موږ ته یې ووایه یا تسلیم سه ".

محمد داؤود له دې پورته نور زغم نه درلود ، په لاس کې یې تومانچه وه او په هغې یې د تورن پر خوا اور پیل کړ. تورن له داسې یوه سرې څخه چې خپل هر شي یې له لاسه ورکړي ول دداسې یوه برید هیله نه درلودله ، د سترګو په رپ کې د کلاشنیکوف د داسې یوه اور خوله پرانیستله چې ژوندي او نیم ژوندي کسان یې له یوې مخې له منځه یووړل .

امام الدین: زه د کوماندو د قطعې یو افسر وم او په خپل تشکیل کې مې ګاز � ٦٦ موټر ، بې مزې مخابره درلودله نه زغره واله. ان په هماغه ورځ د ګارد ګرد چاپیره هیڅ ډول زغره واله نه ده لیدل شوې.له بلې خوا د ګارد د توغندي ویشتونکي لیوا توغندیو د ولسمشرۍ ماڼۍ ، ګارد مخې ته شوبلې او محاربوي ماشینونه سوځولي ول. زغره واله له اره خوندي نه وه چې ګنې موږ دې په یوې زغره والې کې له یوه لنډ واټـنه هغه هم د ګارډ د ختیځې دروازې له لوري د ګلخانې د ماڼۍ پوړیو ته ورغلي اوسو. دغې لیکنې د لیکوال له خیال او انځورګرۍ څخه سر چینه اخیستې نه زما له خبرو څخه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

٥ � د افغانستان د هنريالانو د ټولنې لوی مشر محمد نيسم خوشګوار د "رازي که فايق افشـــاء نکـرد" کتاب په ١٦٢ او ١٦٣ پاڼو کې وايي (ليکوال :خان آقا سعيد ، د عصر خپرندويه ټولنه ، پيښاور/پاکستان ، منی ، ۲۰۰۰)

د [پوځ څلور سوه بستريز] روغتون يوې خونې ته ننوتلو. د چپرکټ پرمخ د منځنۍ ونې لرونکی يو ځوان چې په ګچ کې پيچل شوی لاس يې په غاړه کې ځوړند وو، بيده وو. نوموړي ته لومړي بريدمن ميرکي ور وپيژندلم او هغه يې دداسې سرې په نامه راته ونوماوه چې داؤود خان يې وژلی دئ. که څه هم د هغه د کړغيړن مخ په ليدنې پښيمانه وم خو بيا هم په سرې سينې مې له هغه [امام الدين] څخه د مالوماتو غوښتنه وکړه. نوموړي وويل :

د غوايي د مياشتې د اوومې په ماښام مو له بالاحصاره د ارګ د نيولو او د محمد داؤود پر وړاندې د جګړې دنده تر لاسه کړه. کله چې ارګ ته ورسيدلو ، پر ارګ د الوتکو پرله پسې ګرزهار اود شوبلو اور له هرې خوا خپور او ټينګ اخ و ډب روان وو. نيمه شپه وه چې بريا زموږ په برخه شوه او د ارګ انګړ ته ننوتلو.

په هاغه وخت کې زما د قطعې بولندوی زما ټولي ته د داؤود د نيولو دنده و سپارله. زه له خپلو سر تيرو سره د ګلخانې د ماڼۍ پر لور وړاندې ولاړم او د هغه ځای ټولې کړکۍ مو د خپلو وسلو په پرله پسې او ټينګ اور لاندې ونيولې او ودانۍ ته ننوتلو. هره خوا چوپه چوپتيا خپره وه. خپلو بدرګه کسانو ته مې وويل چې مورچل ونيسي او همداسې دې خپل اورته دوام ورکړي. ما له ځان سره لوډ سپيکر راوړی وو او د هغه له لارې مې خپلو سرتيرو ته خبرې کولې او هغوی ته مې دندې سپارلې .

د هماغه لوډ سپيکر له لارې مې په کوټه کې خبرې وکړې او ومې ويل چې سردار داؤوده! تاسو د پوځي شورى د امر پربنسټ ځان تسليم کړئ." په همدغه وخت کې هغه د خونې د فيلپايې د يوې ستنې له شا په خپل ويروونکي غږ وول : " زما په قاموس کې تسليميدل نشته. پرته له خدايه بل چاته نه تسليميږم." او د اور امر يې ورکړ. له هرې خوا زموږ پر لور ډزې پيل شوې. د ښځمنو په لاسونو کې توپک ول هغوی هم ډزې پيل کړې. زموږ شميره زياته وه ، يوه ښځه چې کړکۍ ته نيږدې ولاړه وه او له هغه ځايه يې ډزې کولې پرځمکه پريوتله خو پر داؤود يې هېڅ ډول اغيزه نه کوله .

يو وخت زما پام شو چې د داؤود په لاس کې سپينه تومانچه ده او د ستنې له شا په تومانچې يې زما پر خوا ډز وکړ، زما اوږه يې را ټپي کړه. ټينګ اخ و ډب روان وو.زما سترګو هغه څاره، د داؤود ککره ناڅاپه د ستنې له شا راښکاره شوه. هغه ډز وکړ او ما هم ډزې پيل کړې. زما په لاس کې کلاشنيکوف وو او د کلاشنيکوف ټولې مرمۍ د هغه پر ککرې ومښتلې او د سر کوپړۍ يې په هوا شوه او پرځمکه را پريوت. ما دغه بريا د بيسيم له لارې خپل بولندوی ته وويله او بيا بې هوښه شوم. کله چې په هوش راغلم ، ومې ليدل چې دلته يم ".

امـام الدين: د هغه څه په اړه چې ښاغلي خوشګوار ويلي لومړی غوام روښانه کړم چې زه د ټولي بولندوی نه بلکه د مخابرې د بلوک بولندوی وم او زما سرتيري له خپلو مخابرو سره په نورو جزوتامونو کې ويشل شوي ول او دنده

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسپارل شوي وه. د نيولو امر بايد پليو ځواکونو ته ورکړ شوی وای نه مخابرې ته. دويم دا چې د مخابرې له لارې د جزوتامونو سوق او اداره په ټولو پوړونو کې د محرميت پربنسټ د شفري لښتـنلېک له لارې تر سره کېدل نه د لوډ سپيکر له لارې. که تاسو د پوځ له افسرانو پوښتنه وکړئ تاسو ته به درڅرګنده شي چې د سرتيرو او جزوتامونو په اداره کې هېڅکله له لوډسپيکر څخه کار نه دي اخيستل شوئ. د نن ورځې جګړې " غيږ نيونه" يا د " د کڅ غيږي" نه دي. له لوډ سپيکرڅخه يوازې ترافيک کار اخلي نه د پوځ افسران ؛ او نه په يوې کوشنې کوټې کې چې شپږ يا اته متره اوږد والی ولري څوک دي لوډسپيکر را واخلي او خبرې دي وکړي .

د ژبې د سپڅيلتيا د اړخ په پام کې نيولوسره غواړم ووايم چې نوموړې لېکنه د يوې تأريخي پيښې د انځور ازانګه نه بلکه د يوه خيالي داستان يوه طرح ګڼل کېدای شي چې د يوه هنري فلم د جوړلو لپاره په پام کې نيول شوي وي، ځکه په دې اړه نوموړي ښاغلي ليکوال يوازې خپله هنرياله انځورګري را انځورلې ده. وايي چې وچه خټه پر ديوال نه مښلي .

٦ � حامد د " داؤود خان د کي جي بي په لومو کې " د کتاب د ۳۰۵ پاڼې په لمنېک کې چې د هارون لېکنه ده ، ژباړه د حامد ، سَمَـونه او يادښت د حامد ، د ميوند خپرندويه ټولنه ، پيښاور/پاکستان ، دسامبر ۱۹۹۷ز کال داسې ليکي :

د تورن امام الدين په نامه د داؤود يو تن ملګرى د ارګ له صاحب منصب ګل آقا او د شوروي د سفارت له دوه تنو غړو سره د خبرو اترو لپاره د داؤود خان کوټې ته ورغلل او له هغه يې وغوښتل چې ور تسليم سي. هغوی داؤود خان ته له ډير و سپکو سپورو ويلو وروسته ، پر داؤود خان بريد وکړ. د امام الدين مټ ټپي شو. په ځواب کې کودتاچيانو داؤود ترځوابي اور لاندې ونيو او پر هغه يې مرمۍ و وَرَولې. په همدغه شېبه کې امام الدين له کوټې دباندې راووت او په چيغو چيغو يې ووېل :" ناتارګر تيرغمال مې وواژه".

امـام الدين: د يادولو وړ بولم چې زه د داؤود د ملګرو له ډلې څخه نه ووم ، بلکه د سردار داؤود په پوځ کې يو ټيټ پوړې افسر وم. د " ګل آقا او د شوروي د سفارت د دوه تنو غړو" په اړه چې ګڼې د ښاغلي حامد په وينا له ما سره يوځای د داؤود خان کوټې ته ورغلي وي، مخکې مې پراخه سپړنه وکړه او مالومات مې وړاندې کړل او بيا ويلو ته يې اړتيا نه وينم. ما دغه خبره په څو څو ځله کړې له هغې شېبې چې د ګلخانې ماڼۍ ته ننوتلی يم او يا مې سرداؤود ته د پوځې شورى پيغام رسولی دئ زما چال چلند له محمد داؤود سره له ډير درنښت ډک وو او هغه ته په هېڅ ډول سپکاوی نه دئ شوئ. خو زه نه پوهيږم چې ښاغلی حامد زما له خولې په جعلي توګه راوړل شوې خبره د کوم لاسوند پر بنسټ کړې او دغه بې بنسټه خبره يې څنګه رامنځته کړې؟ آيا نوموړی په هماغه ورځ د ګلخانې د ماڼۍ ددروازې مخ ته ماته سترګې په لار وو؟ هغه څوک چې په خپله د پـيښې په ځای کې نه وي څنګه کولای شي په پيښه کې د شته کسانو له خولې خبره په پازوالۍ راوړي؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷ - د "چـنـد سـطـر شـکسـته در باره تجـاوز روس در افـغـانسـتان" د کتاب ليکوال فرهاد لبيب د ۲۰۰۸ ز کال د اګست د مېاشتې په اتلسمه له سياه سنګ له د يوې ټلفوني مرکې په ترڅ کې وويل :

د د ديارلس سوه او اووه پينځوسم لمريز کال دغوايي د مېاشتې په ديارلسمه د څلنۍ "چهارشنبې" په ورځ يا د غوايي د مېاشتې په څوارلسمه د پنځنۍ " پنجشنبې" په ورځ [د ۱۹۷۸ز کال د مې د مېاشتې په دريمه يا څلورمه] د يوه اړين کار د تر سره کولو لپاره د پوځ څلور سوه بستريز روغتون ته ورغلم. د روغتون په دالان کې له يو ملګرى سره مې چې د طب ډاکټر دئ مخامخ شوم. له روغبړ وروسته نوموړي د خپلو نورو خبرو په ترڅ کې راته وويل : راځه چې دوه تنه مهم کسان (چې يو يې خان عبدالغفار خان او بل يې امام الدين وو) در وښيم. ښايي د دواړو ليدنه دې کوم وخت په درد ولګيږي. هغوى دلته بستر دي .

امام الدين مې له پخوا وختونو راهيسې پيژانده. که څه هم امام الدين د زده کړو په وخت کې له ما دوې دورې مخکې وو خو کله چې موږ په يوه کورس کې زده کړې کولې ، ټولګيوال وو. کله چې د هغه کوټې ته ننوتلم و مې لېدل چې ښى مټ او دواړه اورې يې پلاستر شوي وې. هغه د بستر پر مخ غځېدلى وو. ډير کسان د هغه ليدلو ته راتلل. په هغې ډلې کې داسې کسان هم راغلي ول چې له هغه څخه يې د داؤود خان د وژنې د څرنګوالي پوښتنه کوله. امام الدين داسې وويل :

زما زغره واله د ولسمشر د مانۍ ، د ارګ ختيځې دروازې ته مخامخ د تيارسۍ په حال کې ولاړه وه. د غوايي د مېاشتې د اتمې [۲۹ اپريل ۱۹۷۸ز کال] د ګارد ځواکونو د سپين بيرغ په پورته کولو خپله تسليمي اعلان کړه. په همدغه شېبه کې ما ته امر وشو چې داؤود خان ونيسم. له دې مخکې ، داؤود خان موږ سره اړيکه ټينګه کړې وه او غوښتي يې ول چې د کودتا له مشرانو سره خبره وکړي. د [افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند] مرکزي کميټې د هغه غوښتنه منلې وه. هغوى پريکړه کړې وه چې قادر او اسلم وطنجار داؤود ته د لېدنې لپاره وليږي. په همدې ترڅ کې بيا راته امر وشو چې داؤود و نيسم. ما وليدل چې د زغره والو د چلوونکو او صاحبمنصبانو له ډلې څخه څوک چمتو نه دي چې ارګ ته را سره ننوځي. لنډه دا چې ما يو چلوونکي پيژانده او هغه خپله ملا وتړله چې زما زغره واله دننه ارګ ته را سره بوزي. له ما سره څلور نور څلور تنه پوځيان ول. کله چې ارګ ته ننوتلو، بيا هم د مرميو يو يو ډز اوريدل کېده. په ارګ کې لومړني سړي چې له موږ سره وليدل ګل آقا وو. هغه موږ هغې خونې ته بوتلو چې داؤود پکې وو .

د " ګل آقا" اصلي نوم آقا محمد دئ. امام الدين په بر لاس د هغه نوم د " ګل آقا" په نامه ياد کړ او بيا يې خبرو ته ادامه ورکړه: زه پوهيدم چې نوموړى [آقا محمد] زموږ له کسانو څخه دئ. کله چې د ګل آقا [آقا محمد] په لارښوونې د ګلخانې مانۍ ته ننوتلو ، و مې لېدل چې داؤود خان [له ښځمنو پرته] له خپلو لسو تنو ملګرواو د کورنۍ له غړو سره وسله په لاس سترګې په لاره ولاړ دئ. له ځان سره مې وويل : له دغه ځايه زما ژوندي وتل نا شوني دي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دغه شېبه کې ګل آغا [آقا محمد] داؤود خان ته دودیز پوځي سلام وکړ او ویې ویل : د کودتا کسان غواړي له تاسو سره وګوري. داؤود خان له ټولو مخکې ولاړ وو. ما هم پوځي دودیز سلام وکړ اوپه لوړ غږ مې وویل : " د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند د مرکزي کمیټې په امر خپله وسله پر ځمکه کښېږدئ او تسلیم سئ ".

زما له خولې وروستنۍ خبره نه وه راوتلې چې د داؤود له زامنو څخه یو تن په بېړه د شا دروازې په لور و خوځېد. ترڅو چې هغه ته مې ګواښ کاوه چې له ځایه دې ونه خوځېږئ ، داؤود خان ددغو خبرو په ویلو چې " روسانو او د هغو چوپړیانو ته نه تسلیمیږم" زما پر خوا ډزې پیل کړې. په پای کې درې مرمۍ ، یوه یې زما زړه ته نیږدې او دوه نورې یې زما پر مټ او اوږې ومښتلې. ما هم د یوه جناحي اور په کولو ټول تر اور لاندې ونیول او له هغه وروسته بې هوښه شوم. کله مې چې سترګې پرانیستلې ، ومې لېدل چې په روغتون کې یم .

امـام الدین: ښاغلی فرهاد لبیب وایي چې زما " ټولګیوال" وو. زه پوه نه شوم چې موږ چیرې ټولګوال وو؟ زما له سپړنو او څرګندونو وروسته تاسو په خپله قضاوت وکړئ چې زما ددغه ښاغلي ټولګیوال خبرې تر کومې کچې رښتیا دي :

هغه وایي چې " دواړه اوږې او ښی مټ یې پلاستر وو" ، د ګل آغا په تړاو حکم کوي چې " اصلي نوم یې آقا محمد دئ" ، بیا ادعا کوي چې " درې مرمۍ ، یوه یې زما زړه ته نیږدې او دوې نورې یې زما پرمټ او اوږې منښتلې وې" او په بل ځای کې وایي چې ما " جناحي اور" تر سره کړی دئ .

زه غواړم په ځواب کې یې ووایم چې دواړه اوږې مې نه بلکه زما یوه اوږه پلاستر وه او څنګه چې مخکې مې وویل، موږ زغره واله نه در لودله. دغې جملې ته هم تاسو پام وکړئ چې وایي " د ګل آقا اصلي نوم آقا محمد دئ." زه نه پوهیږم چې له دغې ادعا څخه د هغه موخه څه ده او د موخې په ختّه کې یې څه پراته دي؟

ګل آقا هاغه څوک وو چې له پاڅونه وروسته په لومړیو ورځو کې د هرات د والي په توګه و ټاکل شو اود مرغومي له شپږمې وروسته د پوځ د سیاسي چارو د عمومي رئـیس په توګه یې دنده ترلاسه کړه. آیا زه کولای شم د خپلې بدرګې په ډله کې د ګل آقا پر ځای ، آقا محمد یا د آقامحمد پرځای ګل آقا چا ته ور وپیژنم؟ ایا هغوی په خپله ددغې ادعا د غندلو لپاره څه نه ویل؟

هغه زما له خولې په داسې بڼه خبرې راوړي چې ګنې پـیښه یې په خپلو سترګو لیدلې وي او وایي چې " درې مرمۍ یوه یې زما زړه ته نیږدې او دوې نورې یې زما پر مټ او اوږې لګیدلې وې او د هغه ترڅنګ مې ګنې یو جناحي اور هم تر سره کړی وي. دغه ادعا ګانې له سره تر پایه رښتیا نه دي .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

رښتیا خبره دا ده چې دوې مرمۍ ځنګ په ځنګ زما پر ښۍ اوږې منښتلې وې او دوې نورې یې سر سرې په کیڼ اړخ او کېڼې پښې منښتلې وې. زما په مټ یا زړه ته نیږدې هېڅکله مرمۍ نه ده منښتلې او د هغه هېڅ ډول نښه زما په ځان کې نشته. په پښتو کې یو متل دئ چې وایي : " درواغ وایه خو په شرع یې روغ وایه ".

هغه سپړنه چې ښاغلي فرهاد لبیب د جناحي اور په اړه راوړي هم سمه نه ده. په یوې خونې کې دننه له پینځه یا شپږ متریز واټن څخه پر یوې نخښې جناحي اور نه ترسره کیږي. که څوک داسې اور تر سره کړي نو مرمۍ په نښه نه بلکه پر کیڼ یا ښي دیوال منبلي. داسې ښکاري چې ښاغلی لبیب له پوځي اصطلاحاتو سره آشنایي نه لري. ښاغلي لبیب ته به ښه دا وه چې د حربي پوهنتون روزنیزو یادښتونو ته یې مخه کړې وای او یا له داسې یوه افسر ته ورغلی وای چې په تکتیک پوهیده او له هغه یې پوښتي وای چې جناحي اور څه دئ، چیرې او په کومې موخې تر سره کیږي او له هغه وروسته به یې په خپلو یادښت لیکنو کې ځای پر ځای کړې ول .

ددغې سکالو د ژورې سپړنې لپاره د ښاغلو لوستونکو پام یو ځل بیا د نومړو ۷ یادښت لیکونو غټو ټکیو ته را اړوم چې په پاخه ګومان یو بل غندي او نه یوبل ته ورته والی لري :

)۱ (ښاغلو لیکوالانو د پیغام په اړه زما له خولې په تور لګونې داسې راوړي دي :

-مقاومت ګټه نه لري. تسلیم سه .

-تاسو د پوځي شورى په امر ځان تسلیم کړئ .

-د مرکزي کمیټې د فرمان پر بنسټ تاسو محکوم یاست او ځان تسلیم کړئ.

-له دې چې واکمني د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند ته لیږدېدلې ، تاسو تسلیم شـئ .

-له دې چې واکمني د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند ته لیږدېدلې ته دنده لرې چې تسلیم شـئ.

-د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند د مرکزي کمیټې په امر، خپله وسله پر ځمکه کښیږدئ او تسلیم شـئ.

-یا دا چې سردار محمد خان له ما پوښتي چې :" څه خبره ده؟" او ما په ځواب کې ورته ویلي وي : " صاحبه! خبره له خبرې تیره ده ، تسلیم سـئ. ... انقلابي شورى او وسله وال ځواک ته تسلیم شي. وسله وال ځواک ټول قطعات تصفیه کړي او یوازې تاسو یاست چې مقاومت کوئ ".

)۲ (ما ویلي چې ولسمشر د ویل شوي پیغام په ځواب کې هېڅ ونه ویل ، مګر ښاغلي لېکوالان پرما تور لګوي او زما له خولې د ولسمشرد ځواب په اړه ګډې وډې جملې راوړي :

-زه به هېڅکله تسلیم نه سم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

-کمونیستانو ته نه تسلیمېږم.

-خپل سر مشر راولیږئ چې له ما سره خبرې وکړي.

-کمونیستانو او د هغوی چوپړیانو ته نه تسلیمیږم.

-زما په قاموس کې تسلیمي نسته. پرته له خدایه بل چاته نه تسلیمیږم.

-پرته له خدایه بل چاته نه تسلیمیږم او تر وروستنۍ مرمۍ جګړې ته چمتو یم

له دې څرګندیږي چې د پیغام تر نامه لاندې یو له بل سره توپیر لرونکي متنونه او د ولسمشر د ځواب تر نامه لاندې توپیر لرونکي متنونه په تور لګونې زما له خولې تر سره شوي دي. اوس دې ښاغلي لوستونکي دې ته پاملرنه وکړي چې یوه ځانګړې خبره په څه ډول په بیلا بیلو او په ګنو ډولونو راوړل شوې ده .

څرګنده ده چې ما په خپله دا خبرې نه دې کړي خو یو شمیر لیکوالان په ناپازواله توګه یوازې ددې لپاره چې د چا خبره خپلې لیکنې یې په زړه پورې کړې وي ، هنریاله خیالي انځورګریو ته یې مخه کړې او د اټکلونو، انګیرنو او ګومان وهلو پربنسټ لیکنې کوي او خلکو ته یې وړاندې کوي .

زه ددوی ټولو د خبرو په نه غندلو غواړم څرګنده کړم چې د یو شمیر ښاغلو لیکوالانو په کتابو کې ، لکه ښاغلي دستګیر پنجشیري په خپل کتاب "ظهـور و زوال حزب دموکـراتیک خلـق افغانسـتان" ، ښاغلي سلطانعلي کشتمند په خپل کتاب "یادداشـتهاي سـیاسـي ورویدادهـاي تاریخــي" ، هارون په خپل کتاب "داؤود خان د کې جي بي په لومـو کې" او محمد اقبال وزیري په خپل کتاب " د ثور پاڅون، د کـا جي بي دسـیسـي او شـوروي یرغل" ، راوړل شوې خبرې په څه نا څه ډول رښتیا ته نیږدې دي .

ټول لیکوالان لیکي چې د پوځي شورى د پیغام وړونکی زه وم، ټول وایي چې ولسمشر د همدغه پیغام په اوریدلو خپلې ټولې مرمۍ پر امام الدین ور تشې کړې، ځینې یې لا زیاتوي چې " امام الدین ټپي شو ، خو ونه وژل شو ".

هو. د پیغام له ویلو سره سم په ما ډزې وشوې او زما اوږه او مفصل له منځه ولاړل. د روغتون د ډاکټرانو په وینا زما د اوږې مفصل شپاړلس ټوټې شوی وو. همدا اوس هم وروسته له دیرشو کالو زما لاس یوازې کولای شي دیرش په سلو کې کار وکړي .

له بلې خوا زه په هغه وخت کې د مخابرې یو افسر او دنده مې د اړیکو ټینګول ول. ما هیڅ اړتیا نه درلودله چې د یوه سر تیري په توګه له ځان سره کلاشنیکوف وګرځوم. لکه څنګه چې مخکې مې وویل له دې چې ما پیغام رساوه ما ته امر شوی وو چې په تش لاس له وسلې پرته ولاړ شم او بیا په تکرار ټینګار کوم چې کلاشنیکوف د یوه افسر وسله نه وه چې هغه دې ما له ځان سره اخیستې وي. ان که هماغسې هم وه ما نه شوای کولای په ټپي حالت کې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه پورته کړم او ورځخه کار واخلم. بشپړ ډاډلرم چې که ښاغلي لیکوالان زما پر ځای وای نه یې شوای کولای دغسې یوه کړنه تر سره کړي .

سیاه سـنگ: فرهاد لبیب د ۲۰۰۸ زکال د اگست د مباشتې د اتلسمې نېټې د تلفوني خبرو په پای کې زیاتوي: امام الدین نه یوازې زما تر مخ بلکه په څو څو ځله په څوځایونوکې د ډیرو کسانو ترمخ د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ د وژنې تور هم په نیغ په نیغه اوهم په غیر مستقیم ډول په ځان تړلی دئ. امام الدین په لومړیو شپو ورځو کې دغه پیښه د خپل د ژوند او اتلوالۍ ستره نخښه بلله. خو که زه په سړه سینه او په ناپـیلي توگه خپل شخصي نظر ووایم ، زه گومان کوم چې تر پرونه پورې امام الدین د داؤود خان او د هغه د کورنۍ د وژنې تور په ځان لگاوه خو نن له هماغه په خپل لاس جوړ شوي او په ځان لگول شوي تور پښیمانه دئ او له هغه ویره لري .

امام الدین د یوه ټپي کوماندو په ټوگه نابېره د مرگ له لومو ژوندی راووت او د خپل خونړي مأموریت د پای په وروستیو شېبو کې یې داؤود خان هم په رښو سترگو ولید. زه گومان کوم

چې هغه د یوې ډیرې ساده خو له هوښیارۍ ډکې انگیرنې په ترڅ کې دې پایلې ته رسیدلې وو چې : که په تېـر، مټ او اوږه کې ټپونو ته په نغوتې چې د ولسمشر د ویشتل شویو گولیود لگیدلو له امله رامنځته شوي او ووایم چې سردار داؤود مې په خپلو لاسونو وواژه ، نو د ژوند تر پایه به اتل او د گوند او دولت د سترگو تور واوسم .

لکه څنگه چې د کودتا په لومړیو شپو ورځو کې ټول په یاد لري د چا خبره د امام الدین د نیکمرغۍ غوټۍ وغوړېدلې ، ځکه امام الدین پر ځان د یوه ډیر لوی او خطرناک تور په منلو په رښتیا وکولای شول هماغه بریالیتوب او دریځ ته چې په خپل ذهن او خیال کې را سپړلې وو ، ورسیږي. اوس چې د هماغه پخواني " انقلابي" ځوښ اوهلهلو تودوالی سوړ شوی او د بشري حقونو د پښو لاندې کوونکو په ځانگړې توگه د وژونکو په ډله کې د هغه د قانوني نیولو او د حقوقي بنسټونو او د نړیوالو پولیسو له پلوه د هغه د محکمه کېدلو خبره په ټوله نړې کې رامنځته شوې ، امام الدین په ډیر پیښمانۍ اوس وایي چې:

ما داؤود خان نه دئ وژلی .

زما په اند امام الدین اوس په رښتیا ویلو پیل کړی دئ. یو څوک چې له اوږو او مټ هغه هم له یوه نیږدې واټن څخه په مرمۍ ټپي شوی وي ، څنگه به وکولای شي یو کلاشنیکوف ماشین گنه را پورته ، په ځیر نخښه ونیسي او جناحي اور دې تر سره کړي؟

امـام الدین: د هغه کار په وړاندې چې ښاغلی لیکوال یې د خپلو انگیرنو په انځور کې را وړاندې کوي ما کوم گوندي یا دولتي دریځ نه دئ تر لاسه کړئ. د پاڅون له بریالیتوب وروسته نه مې د کوم وزارت مرستیالۍ ، نه مې د کوم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وزارت د وزیرتابه ، نه د انقلابي شورى او نه مې د مرکزي کمیټې د غړیتوب دریځ تر لاسه کړی چې د خپلو هملیکو ملګرو په منځ کې مې ورڅخه ځانته یو ځانګړې دریځ راکاږلی وي.

د پاځون له بریالیتوبه اووه مباشتې وروسته د کنډک د بولندوی په توګه وټاکل شوم وروسته له یوې لنډې مودې د روغتیایي ستونزو له کبله یوې غیر محاربې قطعې ته و لیږل شوم او په دغو پُستونو کې مې دنده تر سره کړه : د چهارآسیاب د روزنیز مرکز، د احتیاط او پیژنتون د آمر په توګه ، د اتمې فرقې د ښوونې او روزنې د آمر په توګه ، د اپراسیون د ریاست د دویم مرستیال ،د اپراسیون د رئـیس او د پوځ د ښوونې او روزنې د رئـیس په توګه .

د ښوارلسو کالو په اوږدو کې په سر ښندنې ، هلو ځلو او د درندو دندو د پېټو په پورته کولو سره سره زما پرمختګ سوکه سوکه وو. د اړتیا او وخت د غوښتنو پربنسټ د پوځ د قطعو او جزوتامونو د مرستې لپاره ګڼ شمیر ولایتونو ته تللی یم. د پوځ د افسرانو او بریدګیو د ښوونې او روزنې ، د سرتیرو د ښوونې او روزنې او د قطعو د محاربوي احضاراتو د پیاوړتیا په چارو کې، له تکتیکي نورمونو سره سم د مدافعې د سیستم په را منځته کولو کې، د ترهګریزو کړو وړو او پر استوګنو سیمو باندې د درندو وسلو د اور د مخنیوي په لاره کې د پوځ د نورو هیواد پالو بولندویانو ترڅنګ ګام په ګام پرمخ تللی یم .

سره له دې چې د پوځي پوهو پوهاند او ارکان حرب وم، زما لسګونو همليکو ملګرو زما په پرتله په ګوند او دولت کې لوړ دریځونه درلودل. هغه څه مې چې تر لاسه کړيځ زما د کارپوهنې او ورهنې له پایلو څخه وې نه دا چې د ګوندي او دولتي لوړ پوړو چار واکو له پلوه راته کوم ځانګړی امتیاز راکړل شوی وي .

غواړم زیاته کړم چې هیڅکله زه په دې نه یم تورن شوی یم چې ګنې ما دې ویاړ کړی وي. که ویاړمې هم کړی وي یوازې دومره ول چې د مخابرې د یوه خبر رسوونکي په توګه مې د پوځي شورى پیغام ولسمشر ته رسولی دئ. ولسمشرته مې له درنښت ډک دودیز پوځي سلام وروسته ویلي : " منلیه ولسمشره! واکمني د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند ته لیږدېدلې ، تاسو تسلیم سـئ." هغه خپل ځواب ماته په مرمۍ راکړ چې سخت ټپي شوم .

زما د ویاړ او نومیالیتوب لامل زما ټپي کېدل ول او هغه هم د پاڅون په لومړۍ ورځ په هغو مرمیو چې د هاغه وخت د ولسمشر له پلوه ویشتل شوې وې ، نه دا چې ما دې پرهغوی ډزې کړې وي .

سـیاه سنګ: آیا ددغو خبرو اترو په پای کې نورې کومې خبرې لرئ؟

امـام الدین: یو ټکی غواړم رایاد کړم چې خلکو ویل داؤود خان په خپل چال چاچلند کې د نورو ځانګړتیاوو د لرلو ترڅنګ احساساتي سړی وو اوډیر ژر په کوشنۍ خبره خپه کیده. ښایي د پوځي شورى د سولې د پیغام په وړاندې چې ماته ورته په ډیر درنښت وړاندی کړ د دداؤد خان د بوړنوړي غبرګون لامل ، د هغه د احساساتو غلبه وي ، که

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه په ټولیز ډول سیاستوال او ستر واکمنان هېڅکله وسلې ته لاس نه ور وړي او د سولې غږ ته د وسلې په سره اور ځواب نه ورکوي.

ان د سردار داؤود د کورنۍ غړي او ور سره بدرگه ملگري يې د هغه پیام په وړاندې چې ما ور ووړ، د سردار داؤود د بوږنوړي غبرگون پلويان نه ول. هغه د پوځي شورى د پيغام په وړاندې په قهر کيږي او وسله را پورته کوي او غواړي زموږ خوا ته ډزې وکړي. په هماغه شېبه کې د هغه له کورنۍ څخه يو نجلۍ را پورته کيږي د هغه لاس نيسي چې د تاوتريخوالي مخه ونيسي ؛ خو نجلۍ د داؤود خان د تومانچې د مرۍ له امله ټپي کيږي او پرځمکه لوېږي. دا په خپله دهغې ربښتيا ځرگندونه کوي چې له هغه سره زموږ چال چلند له تاوتريخوالي ډک نه وو ، موږ يوازې د هغه پيغام وړونکي وو چې د پوځي شورى د پريکړې پر بنسټ يې د هغه د سوله ييزې تسليمېدنې غوښتنه کوله .

کاشکې داؤود خان د مرمۍ د ويشتلو پرځای يوه خبره کړې وای چې هغه مې اړوندو چارواکو ته رسولې وای او د انسانې انگيرنې له اړانې وتلې دداسې يوې خونړې پيښې د رامنځته کيدلو مخه نيول شوی وای.

لکه څنگه چې ما مخکې وويل، کله چې د گلخانې له ماڼۍ وتلم د کوماندو د قطعې پاتې پرسونل زما راتلو ته سترگې په لاره ول زه يې ټپي او په وينو کې ليت پيت ولېدلم. ښايي دغسې يوه حالت ددې لامل شوی وي چې پاتې پرسونل په ډله ييزه توگه او په خپل سر ناڅاپي بريد کړی وي .

زه ورځپانه ليکونکی نه يم ، خو ماته په زباد رسيدلې چې يو شمير ليکوالان د خپلو لوستونکو د شميرې د زياتوالي لپاره د مطالبو په وړاندې کولو کې له ډوزو (مبالغو) اوپر حقيقت د سيورې د غوړولو له لارې ډنډورې د واقعيت په توگه خپروي .

هر هغه څه چې ما په سترگو ليدلي ول پرته له زيادښت او کمښته د کابل ناتهـ ددرندې ويب پاڼې ښاغلو لوستونکو ته مې وړاندې کړل او ورمنډ (قضاوت) ولس ته سپارم .

له تاسو د هيواد د يوې مهمې پيښې په اړه د واقعيتونو د چاڼ کولو په اړه ستاسو له ټولگې څخه مننداوی يم چې زما خبرې په ورين تندې پرته له زيادښت او کمښته خپروئ. تاسو ته د ډېر صبر او حوصلې غوښتنه کوم او هيله مند يم چې د بې بنسټو ډنډورو پر ځای رښتوني واقعيتونه د هيواد تأريخ ته وړاندې کړئ .

همدغه واقعيتونه به وي چې زموږ د رېړېدلي او جگړو ځپلې پرگنو په منځ کې د پوهاوي لاره پرانيزي ، د ولس د ټپونو درملنه به وکړي او توی شوې وينې به پرې وينځي. دا ټول به ددې لامل شي چې زموږ د ټاټوبي پرگنې به د بشري ټولنو د پرمختگ په لاره کې په سر لوړی او وياړ و درومي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپاړسمه برخه

"د ديارلس سوه او اووه پينځوسم کال د غوايي د مياشتې اوومه توره ورځ "

د ديارلس سوه او اووه پينځوسم کال د وري د مياشتې په دوه ويشتمه نېټه [د ۱۹۷۸ز کال د اپريل يولسمه] د منځنۍ "سه شنبې" په ورځ مخکې له دې چې د وزيرانو غونډه پيل شي د کابينې له څو تنو ملګرو سره د دفتر د رئـيس په کوټه کې ناست وم. د فوائـد عامې وزير " غوث الدين فايق" ناڅاپه راغی او ويې ويل : " خبرياست چې له دغو لعنتيانو څخه يو يې مردار شوی دئ؟" او بيا يې کيسه را پيل کړه چې د مير اکبر خيبر مړی مطبعې ته نيږدې د سړک د غاړې د يوې ويالې ترڅنګ موندل شوی دئ. لږ وروسته غونډه پيل شوه ، که مې له ياده نه وي وتلي ، ګومان کوم د کورنيو چارو وزير هم په غونډه کې له نوموړې پيښې څخه يادَونه وکړه.

پرچميانو د ډير شورماشور په را پورته کولو د خيبر له وژنې څخه ګټه پورته کړه او حکومت يې د نوموړي په وژنه ګرَم و باله. د خيبر د ښخولو او د فاتحې د لمانځلو په ورځ ، په فوتي اعلانونو کې په خيبر پورې د اړوندو خپلوانو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

فاتحه اخیستونکو د نومونو ترڅنګ د ببرک او اناهیتا راتبزاد نومونه هم د خلکو تر غوږونو ورسول شول. (په رسنیو او فوتي اعلانونو کې په دودیز ډول یوازې د مړي د ډېرو نیږدې خپلوانو د نومونو یادَونه د منلو وړ وه. په دې ترڅ ښایي پرچمیانو په راډیو کې خپل کسان درلودل او پرته له دې چې د اطلاعاتو وزیر ورڅخه خبر شي په غلا یې اعلان د راډیو د څپو له لارې خپور کړی وو.)

جنازه د یوه عجیب لاریون په ترڅ کې له مکروریانو څخه پورته شوه او هغه یې د " مړه دې وي امریکا" د شعارونو په ورکولو د امریکا د سفارت ترمخ ، ارګ ته د راغځیدلې سړک ، د پښتونستان واټ ، پل خشتي او د میوند د جادې له لارې شهدای صالحین ته د یوې لویې بدرګې په ملتیا ورسوله .

د قبر پرسر مخکې له مخکې لودسپیکرونه ایښودل شوي ول. د پرچم او خلق د رَمو مشرانو په ترخه ډال او ډیل ویناوې واورولې او په غړیتاو او بریدونو یې حکومت د خیبر په وژنې تورَناوه .

د هماغې ورځې په سبا په صدارت کې د ولسمشر د مرستیال سید عبدالالله تر مشرۍ لاندې یوه غونډه وشوه چې د همدغې سکالو په تړاو هم خبرې اترې وشوې. د سوداګرۍ وزیر محمد خان جلالر چې په پښتونستان واټ کې د پلان د وزیر د دفتر له کړکۍ څخه یې د لاریون ننداره کړې وه ، د لاریون کوونکو د زیاتې شمیرې د یادَولو په ترڅ کې یې پیښه داندیښنې وړ وبلله. د کورنیو چارو وزیر ټینګار کاوه او ویل یې : " هېڅ د اندیښنې ځای نه دئ ، ځکه د لاریون کوونکو غټه شمیره زموږ خپل لیرل شوي کسان ول." (د فاتحې په لمانځلو کې ګڼه ګوڼه ډېره وه ، ان د اندرابي له پله څخه د شاه دوشمشیرې تر جومات پورې خلکو لیکې جوړې کړې وې) .

د وزیرانو په غونډه کې ټول په یوه غږ ول چې د لاریون کوونکو پر وړاندې دې قانوني ګامونه اوچت شي. له هغه وروسته د همدغې خبرې په اړه د ولسمشر مرستیال او د مالیې وزیر سید عبدالالله او د کورنیو چارو وزیر عبدالقدیر له ولسمشر سره خبرې اترې وکړې .

د دیارلس سوه او اووه پینځوسم کال د وري د مباشتې په نهه ویشتمه نېټه [د ۱۹۷۸ز کال د اپریل اتلسمه] د وزیرانو د شورى په غونډه کې په دې اړه اوږدې خبرې اترې وشوې او پریکړه وشوه چې ددولت دستګاه دې د پرچم او خلق په ډلو پورې د اړوندو کسانو له شتون څخه پاکه او د لاریون کوونکو پر وړاندې دې د قانون په اډانه کې ګامونه اوچت شي. د لوړو اومسلکي زده کړو وزیر صدیق محبي د خنډونو په را وړاندې کولو ویل : "د پوهنتون د یو شمیر استادانو بدلول ساده کار نه دئ ".

د دیارلس سوه او اووه پینځوسم کال د غوایي د مباشتې په پینځمه نېټه [د ۱۹۷۸ز کال د اپریل شپږویشتمه] د وزیرانو د شورى په غونډه کې د عدلیې وزیر او لوی څارنوال وفي الله سمعیي د میر اکبر خیبرد ښخولو په ورځ د کمونیستانو د لاریون او پردولت د هغوی د بې شرمو بریدونو په تړاو د جزأ د قانون په اډانه کې سپړنه او روښنایي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

واچوله او ویې ویل چې د قانون د ... مادې پربنسټ محکمه کولای شي دغسې مجرم کسان تر اوو کالو پورې بندي کړي .

د ماسپښین شا او خوا کله چې د ډوډۍ د خوني پر لور روان وو ، د زینو په لاره کې د مالیې وزیر راته وویل : " زما په ګومان هېڅ ډول ګام اوچتولو اړتیا ته نسته. ما ورځخه وپوښل : " نو څه وکړو." هغه په ځواب کې وویل : " هېڅ"

د ماسپښین په غونډه کې د خلقي او پرچمي د رَمو د مشرانو د نیولو په اړه خبرې اترې راپورته شوې او د کورنیو چارو وزیر خپلې لارښوونې تر لاسه کړې. له دې چې د مجلس اجنداوې پای ته نه وې رسیدلې د غونډې په پای کې پریکړه وشوه چې د پنځنۍ " پنجشنبې" په ورځ د دیارلس سوه او اووه پنځوسم کال د غوایي د مباشتې په اوومه نېټه [۱۹۷۸ز کال د اپریل ۲۸] دې راتلونکې غونډه و نیول شي .

کور ته له رسیدلو سم له صدارت څخه تلفون راغی [او راته وویل شول] " راځئ چې غونډه ده ".

په صدارت کې د مالیې وزیر راته وویل : " ښه به دا وي چې ټول دلته پاتې شو چې د نیونو خبره پټه پاتې شي". د شپې تر ناوخته پورې په صدارت کې پاتې شوو. د کورنیو چارو وزیر شیبه په شیبه د پولیسو له کړو وړو څخه مجلس ته ګزارش ورکاوه. ترهغه ځایه چې زما په یاد راځي ، له حفیظ الله امین پرته چې د نیولو څرنګوالی یې روښانه نه وو نورې ټولې نیونې ترسره شوې وې. د شپې ناوخته غونډه پای ته ورسیدله او ټول خپلو کورونو ته ستانه شوو .

د څلَنۍ "چهارشنبې" په ماښام [۱۹۷۸ز د اپریل شپږویشتمه] د ویل شویو نیونو په اړه له راډیو څخه یوه خبرتیاخپره شوه. د نوموړې خبرتیا په مسوده کې ولسمشر د " نورمحمد تره کي" نوم په " مشهور په تره کي" سم کړی وو .

د پنځنۍ "پنجشنبې" په ورځ د غوایي په اوومه [۱۹۷۸ز د اپریل ۲۷] له غونډې مخکې وزارت ته ولاړم. د لیکونو د لاسلیک کولو په ترڅ کې ، اداري رئـیس ، محمد رحیم رفیق راته وویل چې د هغه یو ګاونډی د پرچم د ډلې غړی دئ او نن سهار یې ورته ویلي ول چې "موږ غرونو ته خیږو او د دولت پر وړاندې وسله وال مقاومت را پیلوو ".

د ګلخانې په ماڼۍ کې د غونډې له پیلیدا مخکې د کورنیو چارو له وزیر سره د مخه ښې په وخت مې د ولسمشر وینا را یاده کړه. هغه وویل : " وروره! موږ باید خپلو غوږونه او سترګې کابو او پرانیستې وساتو." له دغو خبرو وروسته دواړه د غونډې خونې ته ننوتلو. په دودیز ډول محمد داؤود یوه شیبه وروسته د غونډې خونې ته راغی او له هر وزیر سره له روغبړ او پوښتنو وروسته د غونډې د مشرۍ په ځای کې کښیناست.

په پیل کې د کورنیو چارو وزیر امنیتي ګزارش وړاندې کړ او څرګنده یې کړه چې د خلق او پرچم د رَمو مشران څنګه او چیرې بندیان دي. د عدلیې وزیرهم چې د لوی څارنوال دنده یې هم ترسره کوله د قانون په اډانه کې د هغوی پرووړاندې د دعوی په اړه مالومات ورکړل. له هغه وروسته غونډې د اټکل شویو سکالو په تړاو خبرې اترې پیل کړې.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غونډې د اجندا يوه سکالو هم د کار او کارګر د قانون خبره وه او موږ بايد د کاربندۍ د څپرکي په اړه خبرې او شننې کړې واى .

يوه لنډه شيبه وروسته د ولسمشرۍ د رياست يو مرستندوى (ياور) د غونډې خونې ته ننوت ، او نيغ د ولسمشر خواته ورغى او هغه ته يې د ليکل شوې پاڼې يوه ټوټه ورکړه. اروابښاد مرستندې ته څه وويل او د سرپه ښورولو يې هغه ته د تللو اجازه ورکړه. له څو لنډو شېبو وروسته د ګارد بولندوى صاحبجان او يوبل تن (چې نوم يې زما په ياد نه دئ) خونې ته را ننوتل. هغوى هم نيغ په نيغه د ولسمشر پر لور ورغلل او هغه ته يې يوه ليکل شوې پاڼه وسپارله. هغوى [محمد داؤود] د پاڼې له لوستلو وروسته ناڅاپه له ځايه پورته شو او په ډيرو ستوغواوتوندو ګامونو د غونډې له خونې دباندې د خپل کار د خونې په لور وخوځېد.

څو دقيقې نه وې تيرې شوې چې د شوبلو يوه ويروونکي ډز ودانۍ وښوروله. وحيد عبدالله راته وويل : " ځلورم زغره وال ځواک له څرخې پله څخه را خوځېدلى دئ" دغه خبره د ټولو غوږونو ته ورسيدله او د غونډې لړۍ په ټپه و دَريدله. د غونډې ټول غړي د غونډې په خونه ، دالان او د دفتر د رئـيس په خونه کې په تګ راتګ کې ول. د ماليې وزير عبدالالله او د کورنيو چارو وزير د ولسمشر په خونه کې ول. ددفاع وزير حيدر رسولي او د فوائـد عامې وزيران غونډې ته نه ول راغلي .

زه ډيرې وختونه د دفتر د رئـيس په خونه کې وم او کله ناکله به دالان يا د ګلخانې د مانۍ د مخ چمن ته راووتلم او غوښتل مې پوه شم چې څه تيريږي. په دغو شېبو کې مې څو ځله د ګارډ بولندوى وليد چې د لاړښوونو د اخيستلو لپاره د ولسمشر دفتر ته په تګ راتګ کې وو. د ارګ ټولې دروازې تړل شوې وې. د ودانيو ګرد چاپيره ډير سرتيري د ځار لپاره ځاى پرځاى شوي ول. له ارګ دباندې د شوبلو د ګړزهار او د ماشينګڼو او درندو وسلو نه دريدونکې ډزې اوريدل کېدلې .

د ياور خونه چې د ولسمشر د دفتر په خوله کې وه ورغلم او غوښتل مې پوه شم چې څه خبره ده. له هغه ځايه مې د مخابراتو وزارت ته ټلفون وکړ چې خبر واخلم. د ټلفون هاغه بل لوري د ټلفون رئـيس سيد فقير علوي په ډيرې ترخې ژبې او بوږنوړي غږ وويل: " د خداي په پار! دا څه حال دئ؟" له هغه سره خبرو ګټه نه درلودله ځکه د هغه واښې او واپې تښتېدلې وې. د ټلفون له مرکز سره مې اړيکه ټينګه کړه. يو تن مؤظف چې له غږ سره يې ټول لوړ پوړې چارواکي بلد ول ، ماته وويل : " وزير صاحب! حالت ډير کړکيچن دئ او همدا اوس وسله وال کسان د وزارت ودانۍ ته را ننوتلي دي." ما د ټلفون له لارې ډزې واوريدلې او په ډيرې نهيلۍ مې ټلفون بيرته کښيښود .

د ولسمشر له خونې څخه د کورنيو چار د وزير له را وتلو سره سم د ولسمشر دفتر ته ولاړم او د مخابراتو و دوزارت خبر مې ورکړ.ولسمشر چې ترهيدلى ښکاريده وويل : " هو. د راډيو مرکز يې هم نيولى دئ." د ياور په خونه کې نورکسان هم ليدل کيدل چې اوس د هغوى څيرې زما په ياد نه دي. کله چې له زينو را کښته کيدم د دفتر د رئـيس

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ارواښاد اکبرجان مې مخې ته راغی او ویې ویل: " باید د دلکشا د دروازې له لارې د کورنۍ غړي د ګلخانې ماڼۍ ته راوستل شي. عمر جان وایي چې نه غواړي له خپلې کورنۍ سره له کوره ووځي. که وکولای شی هغوی راولی، ښه به وي." له دغې خبرې سره یوځای د نوموړي خونې ته ننوتلو. د کابینې یو شمیر غړي هم هلته لیدل کیدل .

د ټلفون زنګ یو په بل پسې راته او هېڅ نه دریده. له هر لورې د تلفونونو زنګونه راتلل ، چا مالومات ورکول او چا مالومات غوښتل. په دغه شېبه کې د نامتو حضرت " شیرآغاجان" ټلفون راغی. هغه ویل : " ښاغلي ولسمشر ته وواياست چې که کوم امر وي زه د مرستې لپاره چمتو یم." ځواب: " مننه! هرکله که اړتیا پیښ شوه ، تاسو ته وایو. " همدارنګه د ملي مصؤنیت د رئیس جنرال محمد اسماعیل ټلفون راغی. هغه ویل : " همدا اوس د دولت په پـلـوي جیټ الوتکو په الوتـنې پیل وکړ. هیله لرم چې په څو شېبو کې دغې ماجراته پای ورکړل شي." کله چې دغه خبر مو واورید ، د الوتکو د درندو غړونو ازانګې له ورایه را خپرې شوې.

ساعت ته مې پام شو ، د ماسپښين دوې یا درې بجې وې. غوښتل مې دویم پوړ ته وخېژم ، د زینو په ورستۍ برخه کې له عمرداؤود سره مخامخ شوم. له روغبړ وروسته مې ورڅخه وپوښتل چې ولې ګلخانې ته نه راځی. هغه ووېل : " زه په کور کې وم توپک را سره وو. که هر چا تیری کړی وای ، نو ډزې مې کولې." د ملي مصؤونیت د رئـیس له خبرڅخه مې خبر کړ او لږ شېبه مو سره خبرې وکړې. هغه ووېل." کله چې دغه ستونزه له منځه ولاړه شي، په دولت کې له یوې پاک کارۍ وروسته باید هرڅه په کلکه او ځیر په پام کې ونیول شي ".

اوس هغه شېبه وه چې د کورنۍ ټول غړي ګلخانې ته راوړل شوي ول او د ولسمشر ددفتر ترشا په نورو دفترونو کې ځای پر ځای شوي ول. ارواښاد محمد نعیم ، د مالیې وزیر ، د کورنیو چارو وزیر او یو یا دوه تنه نور[چې د کابینې غړي نه ول] د ولسمشر په خونه کې له اروښاد سره یو ځای ول. سردار محمد داؤود د ټلفون له لارې د دفاع له وزارت سره اړیکه ونیوله خو اوضاع ډیره خړه پړه وه .

زه ، ودانې ته د ننوتلو د دالان په دروازه کې ولاړ او په سوچونو کې ډوب وم. د مالیې په وزیر مې سترګې واوښتلې چې یو کلاشنیکوف یې په لاس کې وو او له زینو راکښته کیده. موږ دواړه له هغه ځایه را ووتلو او د ګلخانې ترمخ په چمن کې ودریدلو. کلاشنیکوف ته مې په نغوتې ووېل " په دې څه کوې؟" هغه ووېل:" وروره ! لږ لږه د ځان ساتنه خو وکړو ".

په دغه شېبه کې د ګارد یو افسر (عبدالحق علومي چې وروسته غټ پرچمی را وخوت) موږ ته رانیږدې شو او ویې ویل:" تر څو چې زموږ له ټټرونو او سینو څخه څوک نه وي تیر شوي ، هېڅوک نه شي کولای تاسو ته نیږدې شي ".

موږ دواړه بیا ودانۍ ته ننوتلو. هغه پورته په زینو وخوت او زه لاندې پاتې شوم. په دغه شېبه کې ومې لیدل چې مجید یاور (د بازمحمد خان زوی) په بیړه له زینو راکښته شو او له یوې نیمه ترلې کړکۍ څخه چې مخه یې د دلکشا د بڼ پر لور پرانیستل کیدله ، په کلاشنیکوف د جیټ الوتکو پر لور ډزې کوي .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ور نیږدې شوم او ومې پوښتل :" څه خبره ده؟" مجیدپرته له دې چې ماته وګوري ، وویل:" هغوی زموږ پرضد عملیات کوي." د مجید دغې خبرې د ملي مصؤونیت د رئـیس پر ورکړل شوې خبر د نهیلۍ سرې اوبه وشیندلې. په همدغه شیبه کې ما له کړکۍ ولیدل چې د دلکشا د برج ساعت د الوتکې په توغندي ویشتل شوی وو .

خرمازیګر خپله لمن کرار کرار غوړوله او لمر په لویدو وو. د توپکو یو یو ډز اوریدل کیده او د الوتکو د ویرونکې ګرزا ږغ له لیرې لیرې تر غوږو کېده. د ولسمشر د خونې ترڅنګ د کابینې غړې په یوې کوشنۍ خونې کې راټول شوي ول او د زبیښونکي چوپتیا په ناورین کې یې یو بل ته په پټه خوله کتل .

ولسمشر خونې ته را ننوت. موږ ټول له خپلو ځایونوڅخه د هغه د درنښت لپاره را پورته او په پښو ودریدلو. هغه په یوې آرام څوکۍ کې کښیناست. معنویات یې پیاوړي او ان څرګنده موسکا یې په څیره کې ځلیدله. ولسمشر سوکه سوکه خبرې پیل کړې او د خبرو په ترځ کې یې ټوله پازوالي (مسؤولیت) په غاړه اخیستله او دداسې پیښې ګومان یې نه کاوه .

موږ ټول چوپه خوله پاتې وو. په پای کې ما وویل : " موږ ټول ستاسو همکاران یو. هغه څه چې ستاسو پازوالي ده زموږ هم ده." نور د چا غږ پورته نه شو. څو شېبې وروسته ، ولسمشر وویل : " د ګارد ځواک ډیر کوشنی دئ. ولیدل شي چې څه کیږي. " په همدغې شېبې کې د کوټې دروازه پرانیستل شوه او......

د هغه لیکوال نوم او د کتاب پیژندنه چې پربنسټ یې د " پسرلني سباوون د ګولیو باران" شپاړلسمه او اوولسمه برخه لیکل شوې ، په راتلونکو برخو کې وشي .

د ژباړونکي یادَونه: لیکوال درې ځایه د [ګله] وییکی یاد کړی دئ. د فارسي ژبې تر ټولو د ډاډ وړ قاموس [فرهنګ دهخدا] کې د ګله وییکی داسې مانا کړی دئ :

]ګله . [گ َ ل َ / ل ِ / گ َل ْ ل َ / ل ِ] (اِ) گله و رمهٔ گوسفند و شتر و خر و گاو و آهو و امثال آن باشد. (برهان). گلهٔ اسپ و شتر و گاو و گوسفند ودر قوشخانهٔ پادشاهان هندوستان گله گلنگ و گله قرقره نیز گویند. (آنندراج): اعرم ؛ گلهٔ (بز. (منتهی الارب).جول ؛ گلهٔ شتران و شترمرغان و گوسپندان . جمه ؛ گلهٔ شتران . جلمد؛ گلهٔ بزرگ شتران . جزمه ؛ یک گله از شتر.جماله ؛ گلهٔ شتران نر. خرقه ؛ گلهٔ ملخ . خذروف ؛ گلهٔشتران . خطر؛ گلهٔ شتران . خیط؛ گلهٔ شترمرغ . خیطی ؛ گلهٔ شترمرغ . خنطوله ؛ گلهٔ گاو و شتر و ستور. دیکساء؛گله ای بزرگ از گوسپندان و چهارپایان . رأب ؛ گلهٔ هفتاد شتر. صِوار؛ گلهٔ ماده گاوان . صیار؛ گلهٔ گاوان . عَجاجَة؛ گلهٔ بزرگ از شتران . عانة؛ گلهٔ خرگور. علابط، عُلبط، عُلبطة؛... گلهٔ گوسفند از پنجاه تا هر قدر که باشد. مِنسِر یا مَنسِر؛ گلهٔ اسب از 30 تا 40 و یا از 40 تا 50 یا تا 60 یا از صد تا دو صد. ورد؛ گلهٔ مرغان . وَقِر؛ گلهٔ پانصد گوسپند. همهامه ؛ گلهٔبزرگ از شتران . هادیات ؛ گلهٔ گاوان دشتی و جز آن که پیش پیش روند. هور؛ گلهٔ گوسپندان بدان

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

جهت که از کثرت بعض بر بعض می افتد. هند؛ گلهٔ صد شتر یا اندکی زائد از صد یا اندکی از آن یا دو صد. (منتهی الارب.(

ترکیب ها:

-گلهٔ آهو . گلهٔ اسب . گلهٔ خر. گلهٔ خروس . گلهٔ زنبور. گلهٔ شتر. گلهٔ شترمرغ . گلهٔ کبوتر. گلهٔ گاو. گلهٔ گوسفند. گلهٔ مرغان . گلهٔ ملخ :

نماند ایچ در دشت اسبان گله

بیاورد چوپان به میدان گله.

همدې ته وَرته مانا د فرهنگ عمید په قاموس کې شته :

[گله] [گَ لَ] رمه ، گروه ، دسته ، رمه ء گاو و گوسفند و سایر چهارپایان

زه د یوه ژباړونکي په توګه دا حق نه لرم چې د لیکوال یو لیکل شوی توری یا لیرې یا په بل ډول مانا کړم او د پښتو په څلور ټوکیز تشریحي قاموس او د پښتو ټولنې په دوه ټوکیز پښتو په پښتو قاموس کې [ګله] په رمې مانا شوی دئ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووه لسمه برخه

"د ديارلس سوه او اووه پينځوسم کال د غوايي د مياشتې اوومه توره ورځ -۲ "

ولسمشر خونې ته را ننوت. مورړ ټول له خپلو ځايونوڅخه د هغه د درنښت لپاره را پورته او په پښو ودريدلو. هغه په يوې آرام څوکۍ کې کښيناست. معنويات يې پياوړي او ان څرگنده موسکا يې په څيره کې ځليدله. ولسمشر سوکه سوکه خبرې پيل کړې او د خبرو په ترڅ کې يې ټوله پازوالي (مسؤوليت) په غاړه اخيستله او دداسې پيښې گومان يې نه کاوه .

مورړ ټول چوپه خوله پاتې وو. په پای کې ما وويل : " مورړ ټول ستاسو همکاران يو. هغه څه چې ستاسو پازوالي ده زمورړ هم ده." نور د چا غږ پورته نه شو. څو شېبې وروسته ، ولسمشر وويل : " د گارد ځواک ډير کوشنی دئ. وليدل شي چې څه کيږي. " په همدغې شېبې کې د کوټې دروازه پرانيستل شوه او پيشخدمت پټـنوس په لاس چې ساندوويچ پکې ټول شوي ول خونې ته را ننوت. لومړی ولسمشر چې د ټولې ورځې په اوږدو کې يې څه ول خوړلي يو ساندوويچ واخيست او نورو هم په خوړلو پيل وکړ .

هوا تياره شوې وه. د ماشينگنو غږونه نه اوربدل کېدل. راډيو افغانستان په خپرونو پيل کړی وو. د محمد اسلم وطنجار او عبدالقادر په نومونو دوه تنو افسرانو په دري او پښتو ژبو خبرتيا خپره کړه او په هغه کې يې د والاحضرت سردار محمد داؤود او د هغه د حکومت د پرځېدلو خبرې وکړې. د ماليې وزير په ملنډو وويل : " ته دغه وطنجار ته و گوره !" (د بي بي سي راډيو هم په افغانستان کې د کمونيستي کودتا خبر ورکړ او ويې ويل :" د ولسمشر برخليک لا تر اوسه څرگند نه دئ.")

ولسمشر د گلخانې د ماڼۍ په لانديني دالان کې ناست وو. ښاغلی محمد نعيم ، د کابينې غړي او د کورنۍ يو شمير غړي تر هغه را تاو ول. وحيد عبدالله ولسمشر ته ولاړوړانديزوکړ :" تاسو بايد کندهار ته ولاړشی" نومړي ارواښاد د لارې په اوږدو کې د مهتاب قلعې ، مقر او کلات د ځواکونو يادَونه وکړه او ويې ويل: " دژوند تر وروستۍ شېبې به دغه ځای پريـنـږدم" عمرداؤود غږ وکړ :" بابا! زه هم همداسې فکر کوم." وحيد عبدالله وويل: " د خدای په پار! د افغانستان برخلېک به څنگه شي؟ "

زه د ارواښاد نعيم تر څنگ ولاړ وم. هغه د خپل هميشني عادت له مخې چې د هغه يوه ځانگړتيا وه په نرمه ژبه وويل : نن موبايد د پيښې له هماغه لومړۍ شيبې څخه په دې اړه فکر کړی وای." وروسته ، پرته له دې چې د کندهار پر لور د تگ کومه پريکړه شوي وي ، صاحبجان ته لارښوونه وشوه چې د کندهار په لور د تگ لپاره دې يو موټر چمتو کړي. گومان کوم دغه لارښوونه وحيد عبدالله ورکړه .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لږ شېبه وروسته صاحبجان راغی او خبر یې ورکړ چې موټر چمتو دئ. ددغه خبر په اوریدلو وحید عبدالله زینو ته نیږدې ولاړ او په لوړ غږ یې وویل :" راشئ!" د کورنۍ ټول غړي په ځغاستو ځغاستو له زینو راکښته شول. د ولسمشر ماندینه میرمن زینب داؤود چې تر ټولو مخکې ولاړه وه او کله چې کندهار ته د تګ په اړه خبره شوه ، ولسمشر ته یې وویل : " زه نه ځم. ته ولاړ شه چې مهمه ده." د میرمن زینب موخه دا وه چې د ولسمشر یوازې تګ به هغه ته آسانتیا رامنځته کړي. ددغو خبرو له څو ځلي تکراریدلو وروسته ، ارواښاد ولسمشر زړه نا زړه له خپله ځایه پاڅېد ؛ د بالاپوښ اغوستلو او خولۍ پرسرکولو په شېبه کې ډېرسترې او لالهاند ښکاریده .

ولسمشر له دروازې ووت او د هغه ترشا ټول ولاړ کسان هم وخوځېدل. له دې چې موټر د دروازې څنګ ته ولاړ یو شمیر له دروازې ور سره ووتل او نور په دالان کې ودریدل. زه د هغو کسانو په ډله کې وم چې د ولسمشر ترڅنګ ول .

د موټر دروازه لا نه وه خلاصه شوې چې د ارګ (د ګلخانې ماڼۍ ته له مخامخ ودانۍ) د جومات له لوري د ونو له منځه لومړی د توپک یو ډز او له هغه وروسته بل ډز وشو او مردکي د ګلخانې د ماڼۍ په کاڼو ومښتـل. ما واوریدل چې ارواښاد داؤود خان وویل : " اولا!" او په بیړه د ارګ د ګلخانې د دروازې پر لور وخوځید. موږ هم ورپسې وخوځېدلو. د توپک پرله پسې ډزې خپرې شوې پاتې کسانو هم په تښتېدلو واښو وانهو په موږ پسې را وځغستل او د دالان ښي او کیڼ لوري ته یې د ځان د ساتنې او خوندیتوب لپاره ځای لټاوه .

د ماشینګنو ډزې له هرې خوا خپرې شوې او دالان ته د راننوتلو لاره ، زینې او د زینو دیوالونه تر ټینګ اور لاندې ونیول شوې. په همدغې شېبې کې د دالان ښراغ ټوټې ټوټې شو او ټوټې یې هرې خواته خپرې شوې. ساتونکې مې ولید چې پرځمکه پریوت ، ودانۍ تیاره شوه او سور قیامت بل شو. له هغه وروسته د ماشینګنو ډزې بندې شوې، کراري شوه ، د آرامۍ یوه لنډه شېبه را ورسیدله. ټولو د یوه تاندې سا کښلو لپاره داسې یوې شېبې ته اړتیا درلودله .

له کړکیو څخه د پیکه روښنایۍ تر رڼا لاندې د ټپي شویوکسانو په لټه کې شوم. نظام الدین غازي زما ترڅنګ ولاړ وو ، هرې خواته یې په تر هورو سترګو کتل او هڅه یې کوله چې ټپیانو ته مرسته ورسوي. له هغه مې وپوښتل : " ښاغلی ولسمشر څنګه دئ ، چیرې دئ ؟" هغه وویل :" شکر ښه دئ او په شاتینۍ کوټه کې دئ ".

په دې شېبه کې د میرمن زینب داؤود غږ مې واورید چې ویل یې : " راشی ، مرسته وکړئ!" نظام الدین غازي په بیړه له ځایه پورته شو او پیغله زرلښته داؤود یې چې په پښې ټپې شوې وه په غیږ کې ونیوله. د کورنیو چارو وزیر مې ولید چې خپله کوشنۍ ماشینګنه یې د خونې د بخارې له پاسه په کوپه (تاقچه) کې کښیښودله او له لاسه یې وینې بهېدلې .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول په لالهانده سرګردانۍ کې ډوب ول او زه نه پوهېدم چې څه وکړم ، د چا خبر واخلم ، چیرې ولاړ سم او له چا سره مرسته مرسته وکړم. زه نه پوهیدم چې څنګه او ولې نه یم ټپي شوی او روغ رمټ پاتې شوی یم. توره تیاره وه ، کله به ودریدلم او کله به کښیناستم ، ګرد چاپیره مې څه نه لیدل. نه پوهیدم چې څومره وخت همداسې تیر شو. د نهیلیو څپو مې پرمخ منګولې لګولې او ګومان مې کاوه چې هرڅه له لاسه تللي دي .

په دغه شېبه کې زما سترګې په ارواښاد محمد نعیم ولګېدلې چې زما له مخه تیر شو او کړکې ته نیږدې په ډیرې خوارۍ او سختۍ پر څوکۍ کښیناست. په ډیرې کرارۍ د هغه څنګ ته ور نیږدې شوم او ومې پوښتل : " څه وکړو؟ آیا سپین بیرغونه پورته کړو؟" هغه په بشپړې نومیدۍ او ډیر ټیټ ټپي غږ وویل : " هر څه مو چې زړه غواړي ، ویې کړئ." څو شېبې وروسته پوه شوم چې هغه هم ټپی شوی وو .

د لالهاندو او ځپلو ګومانونو زبېښونکو منګولو زبېښلم. د ګارد بولندۍ صاحبجان مې چې لویه ورځ یې پوځي جامې په ځان کې وې ، په ملکي جامو کې ولاړ ولید. په بیړه د هغه څنګ ته ور نیږدې شوم او و مې پوښتل :" څه خبره ده؟" د هغه پرمخ چې ترخې موسکا په بیرحمۍ منګولې ښخې کړې وې وویل :" اوس چې د ګارد له منځه خیانت را پیل شوی دئ ، زما له لاسه هېڅ نه کیږي." (هغه چا چې ډزې کړې وې د عبدالمجید په نامه د ګارد یو تن افسر وو او په دې خبره زه د څرخي پله په زندان کې پوه شوم) صاحبجان وویل : " ما دغه خبره ښاغلي ولسمشر ته وړاندې کړه." صاحبجان هغې خونې ته د سرپه ښورولو پوه کړم چې ولسمشر هلته وو. له هغه وروسته یې ماته د خدای په امانۍ لاس راکړ او ولاړ .

صاحبجان یو ډیر ښه رښتونی او سپیځلی سړی وو. هغه له خپل ځواک ، د ولسمشرۍ له ګارد ، سره یو ځای د سهار له لومړیو بیا د هاغې تورې شپې تر وروستیو شېبو پورې د هیواد او ولس د دښمنانو پر وړاندې په میړانۍ او سرښندنې مقاومت وکړ. صاحبجان یوه شوبله په خپل لاس په توغندیو له منځه وړې وه ؛ د عزیز په نامه د جنرال عارف خان وراره غوښتل په همدغې شوبلې د ارګ دروازه والوزوي. د ګارد دټپیانو شمیره هم لوړه وه .

کله چې د ګارد بولندوې د دالان له دروازې ووت ، زه پورته په زینو وختلم او غوښتل مې د ولسمشر د کار له دفتر څخه له خپلې کورنۍ سره اړیکه ونیسم چې د خپلو کوشنیانو خبر واخلم. د ښاري ټلفونونو ځالګۍ شنډه شوې وه. ما د ولسمشر د کار د دفتر ترشا د ټلفون یوه بله کوشنۍ ځالګۍ ځای پرځای کړې وه چې د ښاري ټلفونونو له ځالګۍ څخه یې جلا کار کاوه او ولسمشر کولای شوای له خپلو نیږدې همکارانو سره د دفتر او کور له لارې اړیکه ټینګه کړي. له دې کبله نومورې تلفوني ځالګۍ کار کاوه .

کله چې دفتر ته ننوتلم ، میرمن زهره نعیم راته وویل : " د ودانۍ تر شا یو ځای اور اخیستای دئ." د ولسمشر د دفتر ترشا کوټې ته ولاړم. له هغه ځایه مې ولیدل چې د ارګ د کالیو او جامو یو زیرمتون د وسلو د اور په درَب کې اور اخیستای وو او سوځېده. خپل کورته مې ټلفون وکړ. لس کلنې لور مې ټلفون پورته کړ. له هغې مې وپوښتل :"

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه یاست" هغې ځواب راکړ:" ښه یو تر ده به بد نور څه حال وئ؟" په یاد مې نه راځي چې له چا سره مې نورې خبرې کړې وې .

له دفتره راووتلم او له زینو کښته شوم. په دالان کې ، د غونډو په خونه او د هغه ترڅنګ خونې کې چې دروازې یې خلاصې وې ، څوک ولاړ او څوک ناست په سترګو کېدل. توره تیاره وه ، د چا مخ مې نه شوای لیدای. یوازې دومره پوه شوم چې ارواښاد محمد نعیم په خپل ځای کې ناست دئ. له ځان سره مې وویل: آیا ولسمشر وګورم؟ هغه به چیرته وي؟ که ورشم و نه ځوریږي؟ څه ورته ووایم؟

په همدغو سوچونو او اندیښنوکې ډوب د غونډو د خونې ترڅنګ کوټې ته ننوتلم. د کړکۍ له لارې د راغځېدلې پیکه رڼا په روښنایۍ کې مې کولای شوای مخونه و پیژنم. د کابینې څوتنه غړي هلته ناست ول .

څو شېبې ټول چوپه خوله ناست وو. وروسته د کانو او صنایعو له وزیر تواب آصفي سره له ودانۍ دباندې ووتلم. نه پوهیږم موږ پسې څو تنه نور را وخوځېدل. څو شېبې د ودانۍ ګردچاپیره وګرځېدلو. د شپې لس بجې وې. له ساتونکو پرته د هېڅ چا څرک نه لګیده .

په یاد مې دي چې د تورې تیارې په چوپه چوپتیا کې سپوږمۍ ځلیدله ، نرمه هوا چلیدله او ګونګې مرګونې چوپیتا په هر چا خوله لګوله. احساس مې کاوه چې دغه چوپتیا د یوې سترې او بدمرغې پیښې زیږنده ده. نهیلۍ ټول چاپیریال په خپلو منګولو کې داسې په ټینګه زبیښه ته به وایې چې دغه شپه پای نه لري. چاپیریال د لالهاندو سرګردانیو او فکري تمرکز په نشتوالي کې ډوب وو. د همدغې تورې شپې په زړه کې څوک د ودانۍ په لاندیني پوړ، څوک په پورتني او څوک هم له ودانۍ د باندې ناست ، پروت او یا د ګام وهلو په حال کې وو او د راپیښېدونکې پیښې لپاره د ټولو سترګو لارې څارلې .

د سهار د روښنایۍ څرک راښکاره شو. د کلابندۍ کړۍ ماته شوې وه. کمونیستان ارګ ته ددننه راننوتل ، په لومړي ګام کې یې د کابینې وزیران ونیول. د مالیې او کورنیو چارو وزیران چې وسله وال ول له ولسمشر سره پاتې شول. په همدې شېبه کې د ګلخانې او جومات ترمنځ سیمې کې پوځې قطعه را ورسیدله او په یوې قومانده د ښادۍ له ډزو وروسته ماڼۍ ته ننوتل.

څو شېبې وروسته ، د ویرونکو مرمیو ګړزهار کټ مټ لکه دا چې د څو کلاشنیکوفونو شاژورونو په یوه ځل تش شي واوریدل شول او بیا مرګوني چوپتیا چې د هیواد د بدمرغۍ پیلامه وه خپره شوه. افغانستان له هماغو شېبو وروسته تر نن پورې د خپل تأریخ په ناپایو تیارو ورځو کې ډوب دئ .

په دې توګه د هیواد د تأریخ پرتندې د پلرنې ټاټوبې د مینې په لاره کې ستره سرښندنه او قرباني د دیارلس سوه او اووه پینځوسم کال د غوایي د مېاشتې په اتمه [۱۹۷۸زکال ، د اپریل ۲۸] ولیکل شوه. دغه سرښندنه د افغانستان د

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تأريخ دوه تنو سترو نومياليود خپلو گرانو کورنيو د غړيو په ګډون د سر په وينو په لاس کې واخيستله. په دغې وينې بهونې کې د ارواښاد محمد داؤود په ګډون د هغه د کورنۍ اتلس تنه غړي په شهادت ورسيدل. اروا دې ښاده او سپيڅلی جنت دې ورپه برخه وي !

په دغه اور کې سيد عبدالله هم وژل شوی وو. د کورنيو چارو وزير عبدالقدير چې د پرون شپې په اور کې ټپي شوی وو ، د روغتون څلورسوه بستريزه روغتون ته وليږل شو او هلته يې ځان حق ته وسپاره. عمر داؤود او خالد داؤود د پرون شپې په ډزو کې له ټپي کېدلو وروسته وژل شوي ول .

د لمر رڼا هر لور خپره وه خو ما گومان کاوه چې زما ټول چاپيريال په توره تياره کې ډوب او ژوند خپله مانا له لاسه ورکړې ده. ماته يې اوس پروا نه کوله چې څه به را پيښيږي .

د ارگ د ټلفون په مرکز کې موږ تر څارنې لاندې ونيول شوو او په چوپه خوله مو يو بل کتل. ټول په نوميده او دړې وړې توگه د ړندې ترهگرۍ په لوموکې زبيښل کېدلو. وخت په وژونکې سوکه توب تيريده .

د سرحداتو وزير عبدالقيوم مې و ليد چې د يوه سرتيري په بدرگه کوټې ته راوستل شو او ويې ويل چې د گارد له بولندوی صاحبجان سره په حرمسرای کې دننه وو. له هغه وروسته يو پنډ او غبښلی سړی خونې ته ننوت ، ټول يې له سترگو لاندې تير کړل او له کوټې ووت. لږ شېبه وروسته هماغه سړی (څو موده وروسته څرگنده شوه چې د نوموړي سړي نوم اسدالله سروري وو او دی هماغه سړی وو چې د تره کي د ضبط احوالات د ادارې مشر چې [د افغانستان د گټو د ساتلو اداره] نوميده و ټاکل شو او په زرگونو زرگونو بې گناه کسان يې د وژلو لومو ته وليږل) او يو بل افسر چې سرې سترگې يې گاټې وتلې وې ، کوټې ته راننوتل .

نوموړی افسر چې په کلاشنيکوف يې برچه هم سپره وه د کوټې په يوه گوټ کې و دَريد ، کلاشنيکوف يې زموږ پر خوا را تاو کړ او ويې ويل :" لاسونه مو پورته کړئ!" افسر چې ډير توغمناک او قهرولې ښکاريده د کرهنې له وزير عزيزالله واصفي څخه و پوښتل :" باختري صاحب چې د هډې په فارم کې تاسو ته ميلمستيا (په هغه وخت کې چې واصفي د ننگرهار والي وو) درکړې وه ، ولې رانغلې ؟ واصفي وويل: " وروره ! د چا يې پرې څه؟ زړه مې ونه غوښتل ، وَرَنَغلم".

د همدغو خبرو په ترڅ کې اسدالله سروري زموږ د هريوه پلټنه پيل کړه. سروري ډاکټرعبدالمجيد خان ته وويل " د دربار وزير صاحب !" ما د سروري خبره ور سمه کړه او مې ويل : " ددولت وزير". سروري وويل :" پروا نه لري . له يو بل څخه کوم توپير نه لري". سروري ددې په ويلو غوښتل څرگنده کړي چې د جمهوريت او شاهي رژيمونه له يو بل څخه توپير نه لري. . تواب آصفي ته يې د " سردار صاحب" په ويلو ، وويل: " په ياد مو دي چې ستاسو د چورلکې پيلوټ وم؟ (ښايي کوم وخت يې آصفي د هيواد لويديځو سيمو ته بيولی وو). کله چې ما ته را نيږدې شو و يې ويل: " تاسو ولې داؤود خان ته ونه ويل چې تسليم شي؟ هغه به تل ويل چې ستاسو خبره مني " (د سروري دغه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره زما غوږته آشنا ښکاره شوه. کله چې عبدالقیوم د کانو او صنایعو وزیر وو ما ته یې ویلي ول چې [رهبر] ستاسو خبرې اَوري. د سترګو په رپ کې دا خبره مې پخه په زړه را پریوتله چې قیوم له دوی سره اړیکه درلودله. کله چې د څرخي پله په زندان کې بندي وم خبر شوم چې عبدالقیوم له خلقیانو او ښځې یې میرمن معصومې وردک له نور محمد تره کي سره نیغې اړیکې درلودلې) .

چوپه خوله پاتې شوم او څه مې ونه ویل. عبدالله عمر زما ترڅنګ ولاړ وو ، سروري ورته نیږدې شو او د بنز موټر کیلي یې ورڅخه واخیستله او ویې ویل : " اوس زموږ وار دئ چې د موټرانو سواری وکړو". په همدې ترڅ کې مې ولیدل چې د کورنۍ روغ او ټپي غړي د دروازې له مخې تیریږي او د محمد عمر نور ماندینه میرمن سلطانه نور د نورو ترمخ روانه ده. د نظام الدین کوشنیان زهرا او داؤود مې ولیدل چې دواړه ټپیان شوي ول .

کله چې د میرمن سلطانې نور سترګې په ما ولګېدلې ، و دریدله او د لاس په اشاره یې را ته وویل : " ټوله ګناه د دوی ده. هغوی چنواري کړئ!" د افغانستان د پخواني پاچا محمد ظاهرشاه خور او د ولیعهد سردار احمد شاه خواښې ګومان کاوه چې زه د چنګاښ د شپږویشتمې [۱۹۷۳زکال د جولای ۱۷] د پاڅون د لاملینونو له ډلې څخه یم .

زموږ له پلټلو وروسته اسدالله سروري له خپلو ساتونکو سره له خونې ووت. موږ تر ډیرې مودې پورې سترګې په لار کښینول شوو. سروري بیا له دوه تنو ساتونکو سره بیرته راغی او د دروازې څنګ ته دوه تنو ناستو کسانو ته یې د لاس په نغوته وویل : " تاسو او تاسو" او دواړه یې له ځان سره بوتلل .

سروري د هرو لسو یا پینځلسو دقیقو په ترځ کې راته او یو یا دوه تنه به یې له ځان سره بوتلل. زما او د ډاکټر عبدالرحیم نوین وار را ورسید. موږ په موټر کې کښینول شولو او ددفاع وزارت ودانۍ ته یې بوتلو او نیغ په نیغه یې د ودانۍ ځمکلاندې برخې ته یوه ځای ته چې د دفتر په شان ښکاریده بوتلو. نور کسان هم هلته ول .

ماسپښین مهال چې وو سروري کوټې ته راغی او له ماسره یې خبرې پیل کړې. ما له سروري څخه و پوښتل : " د ولایتونو حالت څنګه دئ؟ " هغه وویل : " کابل مرکز دئ . مرکز چې تسلیم وي ، په ولایتونو کې ستونزه نه وي." بیا مې له هغه وپوښتل :" شهیدان کله خاورو ته سپارل کیږي؟" هغه وویل : " لومړی داؤود خان او نعیم خان غیابي محاکمه کیږي." هغه نظام الدین غازي نه پیژانده. کله مې چې هغه ور وپیژانده ویې ویل : " حیف د هغه ځوانۍ "!

سروري وویل : " نعیم خان زموږ یو تن ملګری ټپي کړی دئ." او زیاته یې کړه : " د ګارد له بولندوی صاحبجان څخه مې وپوښتل چې ولې مو مقاومت وکړ؟ هغه وویل : خبر نه وم (په بله مانا چې) کمونیستان په پینبه کې ښکېل دي ".

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په دېرې تونديي او جدي ژبې وويل: " که نن نه وای تسليم شوئ ، په پام کې نيول شوې وه چې يو پينځه سوه کيلويي بمب پر ارگ را وغورځول شي. پوهيږئ چې پينځه سوه کيلويي بمب څه کوي؟ ارگ به يې له خاورو او دوړو سره په هوا کړئ واي ".

له هغې ورځې وروسته مو بيا سروري ونه ليد. څو وخته وروسته له يوه تن سرتيري څخه چې د شهيدانو د ساتونکو له ډلې څخه وو خبر شوم چې د شهيدانو مړي يې د مرنجان په غونډۍ کې خاورو ته سپارلي دي. ارواح دې ښاده وي .

د غوايي د اتمې د ماسپښين په يوه بجه [۱۹۸۷ د اپريل ۲۸] د ډوډۍ خوړلو لپاره يوې لويې خونې ته بوتلل شوو. په خونه کې ډېر لوړ پوړي چارواکي ، د پوځ او پوليس افسران ليدل کيدل. يوه په زړه پورې سړي چې زما پام يې ځانته را واړاوه جنرال محمد عظيم وو چې له تقاعد څخه له لاس په سرکېدلو وروسته د کندهار د قول اردو د بولندوی په توگه ټاکل شوی وو. (د غوايي له مياشتې څو مياشتې مخکې ما کندهار ته سفر کړی وو. د لښکرکوټ د ودانۍ د کتلو په ترڅ کې جنرال عظيم راته وويل :" زما سردې له [رهبره] ځار وي" او خپل لاس يې په ټينگه پر ټټر واهه خو اوس يې د کندهار د والي ايوب عزيز له ټينگار څخه په سترگو پټولو يوه بشپړه قول اردو د ولس او هېواد دښمنانو ته سپارلې وه.)

دورځې په اوږدو کې ابراهيم مجيد سراج ، غوث الدين فايق چې په پکتيا کې ول ، وحيد عبدالله چې تيره شپه له تيمورشاه آصفي او د باز محمد خان له زوی مجيد ياور سره له ارگه وتلي ول هم زموږ په ډله کې را زيات شول. وحيد عبدالله ماته وويل :" پرون شپه د فريد رشيد کورته ولاړم او غوښتل مې پاکستان ته ولاړ شم خو راته ډېره خطرناکه وه ، ونه شوه ".

دا ورځ هم په همدې ډول تيره شوه. د ماښام ډوډۍ د دفاع د وزارت د ډوډۍ خوړلو په خونه کې جوړه شوې وه. په خونه نور کسان هم چې د غوايي په اتمې نيول شوي ول ليدل کيدل. له هغې ډلې څخه محمد رحيم د پخواني پاچا ناظم چې د خوب په بالاپوښ کې ليدل کيده ، زما پام يې ځانته را واړاوه. ولي جان يوسف هم د خوب په جامو کې ليدل کېده .

د بيديدلو لپاره يوې لويې خونې ته بوتلل شوو. ټولو بنديانو ته پوځي کمپلې ورکړل شوې. ټول پر ځمکه پريوتل چې بيده شي. سباسهار بيا د ډوډۍ خونې ته د سبا ناري لپاره ولاړو. له سباناري وروسته بيرته ترځمکلاندې خونو ته راغلو. پريمينځل او تشناب ته تگ خورا زيات ستونزمن وو ځکه د دفاع د وزارت د ودانۍ د اوبو ټانکۍ د شوبلې د مرمۍ له امله چې د ودانۍ کينې خواته لگيدلې وه زيانمنه شوې وه. د تشنابونو د پاکۍ حالت ډېر بد وو .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړۍ اونۍ په همدې ډول تیره شوه. د ورځې په اوږدو کې به تل خلقیان او پرچمیان زموږ خونې ته راتلل او کمونیستې ببولالې به یې ویلې. کله به چې د سباناري او د غرمې د ډوډۍ لپاره د ډوډۍ خونې ته تللو د ارګ خواته له پاسنیو کړکیو مو لیدل چې خلک ډله ډله ارګ ته ننوځي ځکه چې کمونیستانو د ارګ او دلکشا دروازې د خلکو پرمخ پرانیستلې وې .

د راډیو له لارې اوریدل کېدل چې د ارګ دننه خبریالان خلکوته وایي چې : " دا ظلم او خپل سرۍ مانۍ وه". هغوی د خلکو د تیرایستلو لپاره څو دانې ځنځیر او زولنې ننداري ته ایښودلې وې او زیاتول یې:" اوس دلته هېڅ بندي نشته" او ویل به یې:" تیره اونۍ په دغې مانۍ (دلکشا) کې د شپې بانډارونه او نڅاوې وې ".

دغو خبریالانو چې تر پرون پورې یې د جمهوریت لپاره خپل ستوني څیرل نن له هماغه ستوني د هیواد او ولس د دښمنانو لپاره چیغې وهې .

جمعه محمد محمدي چې د کابینې غړی وو ، په خپله ژبه یې په بدو او سپکو ویلو پیل وکړ.(هغه له خلقیانو سره اړیکه درلودله). جنرال شاهپور احمد زی چې د ولسمشر د ډیر ډاډ وړ سړی وو او د حربي پوهنتون د بولندوی په توګه ټاکل شوی وو پښې یې د کمونیستانو له برستنې را ووتلې. لنډه دا چې هر څه چې لیدل او اوریدل کېدل له ډیرې ژورې خواشینۍ سره په ککړتیا نغښتي ول .

د غوايي د مباشتې په شپاړلسمه د پیلنۍ "شنبې" په ورځ [۱۹۷۸زکال د مې ٦] ډاکټر عبدالمجید ، ابراهیم سراج او محمد خان جلالر له زندانه خلاص شول. ډاکټر عبدالمجید څو وخته وروسته بیا بندي شو او تر یوې مودې پورې له موږ سره په څرخي پله کې وو. د لوړو او مسلکي زده کړو وزیر صدیق محبي په دویمه یا دریمه ورځ له بنده خلاص او کور ته ولیږل شو .

د غوايي د مباشتې په نولسمه نیټه د منځنۍ "سه شنبې" په ورځ [۱۹۷۸ د مې ۹] د عسکري کلوپ آمر عبدالعلي چې نور محمد تره کي د کابل د امنیې د بولندوی په توګه ټاکلی وو زموږ کوټې ته راغی او له ځمکې او آسمانه یې په ګز او پل او اوتو بوتو را پیل کړه او ویل یې چې ده ته دنده سپارل شوې وه چې ارګ ته د داؤود خان د نیولو لپاره ورشي ، خو په وروستنۍ شېبه کې تره کي د هغه د ټګ مخه ونیوله او ویې ویل :" بل څوک اوستوم ، تاته به تاوان ورسیږي" هغه وویل :" نن د مازدیګر په څلورو بجو انقلابي شورا په صدارت کې غونډه لري او ستاسو د برخلیک په اړه پریکړه کیږي." (نوموړی په لوګر کې د مجاهدینو له پلوه ووژل شو)

د شپې نهه بجې شا او خوا کله چې د ماښام د ډوډۍ له خوړلو وروسته بیرته راستانه شوي وو د خونې دروازه خلاصه شوه او د ډاکټر محمد حسن شرق یو ملګری خلیل د مرکزي کمیټې غړی او د مهتاب کلا د توپچي غـنـډ بولندوی را ښکاره شو. (د تاج بیګ د غونډۍ مانۍ د غوايي د مباشتې په اوومه [۱۹۷۸ د اپریل ۲۷] د توپچي ځواک تر اور لاندې راغلې وه). خلیل د عدلیې وزیر وفي الله سمیعي ته چې په کوټه کې ګرځېده ، وویل : " ښاغلی وزیر!

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاسو راځۍ او خپل بکس هم در سره واخلی." وحید عبدالله وویل: " خلیل جانه ، دا دئ د مخابراتو وزیر هم دلته دئ" د هغه موخه دا وه چې که د خلیل پام ماته نه وي شوی ، نو له ما سره دې روغبړ وکړي. وحید عبدالله له خوشحالۍ خندل او ګومان یې کاوه چې اوس ټول بندیان خلاصیږي .

د وفي الله سمیعي له تللو لنډه موده تیره شوې وه چې خلیل بیا دروازه خلاصه کړه او دا ځل یې وحیدعبدالله ته لاس و ښورواوه او ویې ویل:" ښاغلی مرستیال! تاسو راځۍ او خپل بکس هم در سره را واخلی." وحید عبدالله په ډیره خوشحالۍ او خندا له ځایه پورته شو او له در وازې ووت. سبا ماښام د یوې راډیویي مرکې په ترځ کې د نورمحمد تره کي له خولې مو واوریدل چې : " وحید عبدالله په ارګ کې د مقاومت په لړ کې وژل شوی دئ ".

په دې توګه د بندیانو لومړۍ ډله و حید عبدالله ، وفي الله سمعيي ، جنرال عبدالله روکی ، جنرال عبدالقدیر خلیق ، محمد رحیم او یو شمیر نور د وژونو لومو ته ولیږل شول .

محمد موسی شفیق ، د دفاع وزیرغلام حیدر رسولي ، ستر درستیر جنرال عبدالعزیز ، د قوای کار بولندوی جنرال عبدالوهاب د کودتا په لومړۍ ورځ اعدام شوي ول. د ولسمشرۍ د ګارد بولندوی صاحبجان د غوایي د میاشتې په اتمه [۱۹۷۸ز کال د اپریل ۲۷] د ارګ د کلابندۍ له ماتیدلو وروسته اعدام شوی وو ".

اخځ :

)د "قــیام و جــمــهــوریت بیســت و شش ســرطان ســیزده پنجاه و دو هــجــري شمــســي" [۱۹۷۳ د جولای ۱۷] د کتاب له ۲۴ تر ۳۲ پاڼې پورې. لیکوال او ټولګه د : دیپلوم انجنیر کریم عطایي ، دویم چاپ ، ســنت ګلن، ســویتزرلند، 2004(

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

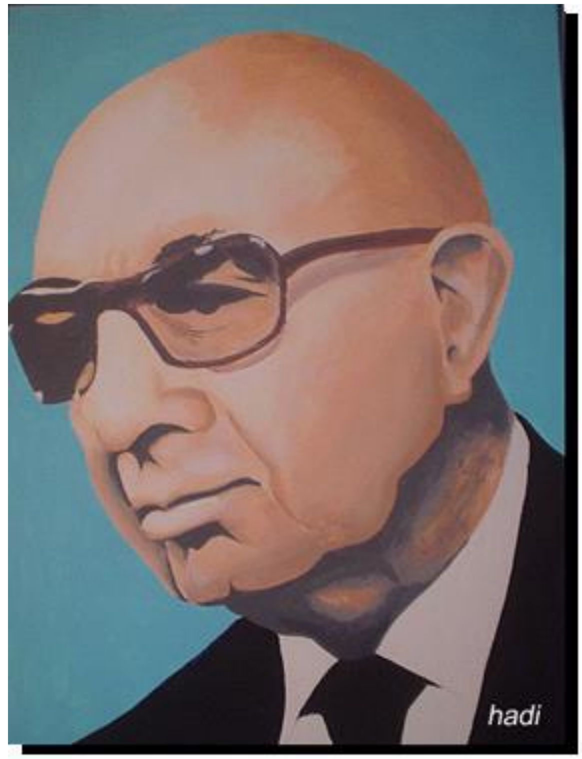

اتلسمه برخه

فـضـل الـرحـمـن تاجـيار

"د خلقي او پرچمي باغيانو پر وراندې د افغانستان د جمهوري ارگ دفاع" ، د محمد داؤود د جمهوري ارگ د اپراسيون د آمرفضل الرحمن تاجيار د خبرو سرليک دئ. دغه د لومړي لاس يادښت لېک په کليفورنيا کې د " مجاهد ولس" د خپرونې له بنسټ اېښودونکي او چلوونکي محمد حسن ولسمل سره د يوې مرکې په ترڅ کې په [؟] گڼه /ورځ/ مياشت/ ۱۹۹۴ز کال کې خپور شوی دئ .

موږ د ښاغلي تاجيار خبرې دلته د هغه له اجازې پرته لږ څه را لنډې کړې او غټ غټ ټکي مو ورڅخه اخيستي دي. ددغه يادښت بشپړه بڼه کولای شی www.dawatfreemedia.org :ولولـئ او موږ هم له همدغه ځايه په پورَونې را اخيستی دئ .

"د ارگ ساتنه"

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې د غوايي په اوومه [۱۹۷۸ز د اپریل ۲۷] د شوروي اتحاد په نيغ ملاتړ په افغانستان کې د غوايي کودتا کيدله زه جگتورن فضل الرحمن تاجيار د شهيد سردار محمد داؤود خان د جمهوري گارد رئـيس ارکان او د اپراسيون آمر وم. پر ارگ د کمونيستو کودتاچيانو د برید له پیله ما په خپله د ارگ په وسله واله مدافعه او د مدافعې په سمبالولو کې برخه اخیستې او د جمهوري رياست د غمرلې پرځېدنې ترپای پورې ددغې ناورين ځپلې تأريخې پيښې شاهد وم .

د گارد افسران : ضيا مجيد د جمهوري گارد بولندوی ، جگتورن عبدالحق علومي د کشف آمر، جگړن سيد جان او تورن محمد عزيز حساس پيژندل شوي کمونيستان ول. يو شمير نور افسران چې يا د خلق او پرچم په چوپړ کې ول اويا يې له مخورو کسانو سره نيږدې پيژندگلوي درلودله، د گارد د ساتونکو په ډله کې ول .

په خپله ولسمشر او د دفاع وزير د دغو کسانو موخو ته په پاملرنې يو څه مودې مخکې د گارد په قطعه کې د هغوی پر شتون په شک کې لويدلي ول. له دې امله ضيا مجيد يې له گارد څخه ليرې کړ او د هغه پر ځای يې صاحبجان چې له هېڅ اړخ سره يې تړاو نه درلود د گارد مشرپه توگه و ټاکه .

د گارد نوي بولندوی صاحبجان چې ظاهرأ غاړه ايښوونکی او پازپيژانده �دنده پيژندونکی� ښکاريده د (خلق د ډلې له يو لوړپوړي غړي) شيرجان مزدور يار سره يې نيږدې اړيکې درلودلې. ښايي دغه به شخصي اړيکې وې. هرگوره ، د ولسمشرۍ له ماڼۍ څخه په نااغيزمن مقاومت کې ددغسې کسانو شتون بې اغيزې نه وو .

له دغې ډلې څخه يو شمير کسانو لکه عبدالحق علومي او سيد جان زما تر مخه دوه مخيزې ونډې لوبولې. يوه ورځ د گارد بولندوی له گارد څخه د عبدالحق علومي ، سيد جان او عزيز حساس د شړلو په اړه زما د ليد لوری غوښتنه وکړه. ما وويل : " دا په تاسو او د ښاغلي ولسمشر په پريکړې پورې اړه لري." وروسته څرگنده شوه چې ولسمشر د هغوی د بدلون پريکړه ځنډولې وه. پاتې دې نه وي چې د گارد د افسرانو په منځ کې يو شمير ښې لاسي اوړپکي افسران هم ول .

د ديارلس سوه او اووه پينځوسم کال د غوايي د مياشتې د کودتا تر ورځې د جمهوري گارد د قطعې په جوړښت کې دوه پلي کنډکونه ، د دافع هوا ژغورونکی د ماشينگڼو ټولی او د مخابرې ټولی په لاندې ډول ول :

د سوق او اداري ډله : د قطعې بولندوی : جگړن صاحبجان /د قطعې د بولندوی مرستيال او د اوپراسيون آمر: جگتورن فضل الرحمن تاجيار/ د اوپراسيون مرستيالان : جگړن سيد جان ، تورن عزت الله ، تورن ظاهر او تورن حميدالله د سپورت آمر/ د کشف آمر: جگتورن عبدالحق علومي / د کشف مرستيال : ..../ د مخابرې آمر: جگتورن آقا محمد / د مخابرې ټولی : د ټولي بولندوی : تورن عبدالفتاح / د انضباط بلوک : د بلوک بولندوی: جگتورن فضل احمد/ د اور وژنې بلوک : د بلوک بولندوی: تورن خواجه عبدالمجيد/ داور وژنې د بلوک ضابط : بريدمن ببرک .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اکمال ډله: د لوژستیک آمر : جګړن عبدالغفور/ د تخنیک آمر: جګړن ذاکر/ د روغتیا آمر جګتورن ډاکټر لالا جان/ د پیژند مدیر: جګړن عبدالرحیم شادان / د موزیک ټولی : جګتورن عبدالسمیع ابوي/ د نقلیې ټولی: تورن عبدالحفیظ

لومړی پلی کنډک : د کنډک بولندوی : ډګرمن محمد سرور/ لومړی پلی ټولی: د ټولي بولندوی: تورن عزیزحساس / دویم پلی ټولی: د ټولی بولندوی: تورن غلام رباني/ دریم پلی ټولی: د ټولی بولندوی: تورن محمد اکبر/ د درندو ماشینګڼو بلوک: د بلوک بولندوی: تورن ضیأ الدین

دویم پلی کنډک : د کنډک بولندوی: جګړن محمد عزیز/ لومړی پلی ټولی: د ټولي بولندوی: تورن محمد صدیق / دویم پلی ټولی: د ټولي بولندوی: جګتورن محمد ظاهر/ دریم پلی ټولی: د ټولي بولندوی: جګتورن محمد نادر/ د درندو ماشینګڼو بلوک: د بلوک بولندوی زلمی

مرستندویه جزوتام: د دافع هوا ماشینګڼي : د ټولي بولندوی : جګتورن دایان / د افسرانو ، بریدګیو او د جمهوري ګارد د قطعې د سرتیرو ټوله شمیره: یو زرو او شپږ سوه تنه

د سترګو لیدلو پیښې

د غوایي د کودتا له پیښې څو ورځې مخکې میر اکبرخیبر د یو شمیر ناپیژندل شویو کسانو له پلوه وژل شوی وو. کمونیستانو د سمبال شویو لیکو په ترڅ کې چې شمیر یې زرګونو کسانو ته رسیده د جنازې لمانځنه تر سره کړه. دغه لیکې د " مړه دې وي پانګوالي" د شعار په ورکولو د امریکا د سفارت له مخې د جمهوري ارګ پرلور په خوځښت راغلې. کله چې د ارګ مخې ته را ورسیدلې، د جمهوري ارګ د اوپراسیون آمر سیدجان او د کشف آمر عبدالحق علومي دواړه له اجازې پرته د ګارد ختیځې دروازې ته ولاړل او د پیښې د لړۍ ننداره یې کوله. د ارګ له مخې ددغو لیکو تیریدنه حکومت ته د یوه څرګند ګواښ او اخطار په توګه وو .

د خیبر د مړي له ښخولو وروسته ، ما د ګارد له بولندوی صاحبجان سره نوموړی خبره یاده کړه. هغه د ترلاسه شویو راپورونوپر بنسټ وویل: " ددغو لیکو ګڼ شمیر کسان د چاردهي د ولسوال (د داؤود خان د ناظر د باز محمد خان د مشر زوی) جاسوسان او یو شمیر یې د کورنیو چارو د وزارت ، د دفاع د وزارت او ملي مصؤونیت مخبران ول. څارګرو څانګو ددغې ډلې ګڼ شمیر کسان د حکومت ور لیږل شوي کسان بلل او په دې توګه یې چارواکي غولول چې روان اکر وکر ته په کلکه او جدي توګه ونه ګوري .

د وزیرانو د غونډې د پریکړې پربنسټ د نورمحمد تره کي ، ببرک کارمل او دهغوی د ډلې ټېلې د نیولو د امر له ورکړې وروسته ، د ګارد بولندوی امر وکړ چې شپه په قطعه کې پاتې شم. د دفاع د وزیر ډګر جنرال غلام حیدر

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسولي د امر پر بنسټ د غوايي اوومه [۱۹۷۸ز د اپریل ۲۷] د تره کي او کارمل او د هغوی د پلويانو د نيولو په ښادۍ کې د خوشالۍ د ورځې په توګه اعلان شوې وه .

د هماغې ورځې د سهار د اتو بجو په شا او خوا کې مې د اور وژنې د موټرانو غږ واورېد. د ډخوا په شان مې د کابل د ولايت د اور وژنې له نوکریوال څخه مالومات تر لاسه کړل. هغه وويل : " د بالا حصار په غــُنــډ کې اور رامنځته شوی دئ" . بولندوی صاحبجان ته مې ټيلفون وکړ، هغه په دفتر کې نه وو. څو شېبې وروسته هغه په خپله ټيلفون وکړ او ویې ویل: " د ريشخورو په اوومه فرقه کې د فرقې پربولندوی جنرال نظيم خان باندې برید شوی خو نوموړی تښتيدلی دئ. د فرقې رئـيس ارکان ډګروال قاسم خان ټپي دئ او هغه يې روغتون ته لیږدولی دئ ".

په همدې ترڅ کې دګارد له منځه د ډز غږ واوريدل شو. وويل شول چې : د تورن عزيز حساس د ټولي يوه سرتيري په تير وتنې ډز کړی دئ " دغه په لوی لاس ډز ، ښايي په ارګ دننه کمونيستانو د قطعې د سربدالۍ او ويرولو لپاره کړی وي .

د نهو بجو په شا او خوا کې د داؤود خان مرستندوی " ياور" بريدمن مجيد (د بازمحمد خان زوی) د ګلخانې له مانۍ ټيلفون وکړ او ويې ويل: " د ملي دفاع وزير صاحب ټيلفون کړی وو او ويې ويل چې صاحبجان ته ووایاست چې له څرخي پله څخه درې ځنځيره شوبلې را خوځېدلې او د کابل د ښار پر لور را رواني دي." مجيد خان په پای کې وويل : " قوماندان صاحب مې ونه موند ، له دې امله دغه خبرتيا مې تاسو ته در ورسوله ".

د ګارد د بولندوی په لټه کې شوم چې د دفاع د وزير امر ورته ور ورسوم. د قطعې د پلټلو لپاره د اپراسيون له دفتره لاندې راغلم. کله چې د کانو او صنايعو وزارت ته مخامخ د ګارد دروازې ته ورسيدلم ، د ګارد بولندوی مې وليد .

د څرخي له پله څخه را خوځېدلې شوبلې د محمودخان له پله څخه په را تيريدا نيغ په نيغه د ارګ پر لور راتللې او په ډېره بيړه د دفاع د وزارت د ودانۍ مخ ته را نيږدې کېدلې. له دغو شوبلو څخه يوې يې د دفاع د وزارت پر ودانۍ ډز وکړ. شوبلې د ملي دفاع د وزارت له مخې په تيريدا د ګارد ختيځې دروازې او بيا د چنګاښ د شېږويشتمې د څلور لارې پر خوا په خوځښت راغلې .

د قواى مرکز د ځواک رئـيس ارکان تورن جنرال عبدالعلي ګارد ته ټلفون وکړ او ويې ويل : " دګارد د مرستې لپاره د بالاحصار له غـُنـډه مرسته در رسيږي." د ګارد بولندوی چې له ختيځې دروازې څخه يې پيښې په سترګو ليدلې د ملي دفاع د وزارت د استخبارتو رئـيس ته ټلفون وکړ او د دفاع د وزارت پر ودانۍ د شوبلو د اور په اړه يې ورڅخه د مالوماتو غوښتنه وکړه. نوموړي په ځواب کې وويل: " ما ګومان کړی وو چې شوبلې تاسو را بللې دي ".

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته څرګنده شوه چې دغه شوبلې په اسلم وطنجار پورې تړلې وې. ویل کیږي چې د دفاع د وزارت پر ودانۍ لومړی ډز په خپله وطنجار کړی وو. له هغه وروسته د محمود خان د پله له لورې درې ځنځیره شوبلې د ارګ مخې ته را ورسیدلې او بیا د پښتونستان واټ پر لور ولاړې .

د ګارد بولندوی ما ته امر وکړ چې شوبلې و دَرَوم. دا ځکه چې د شوبلو سرتیرو ته ویل شوي ول چې تاسو ته د کابل ښار په منځ کې د لاریون د مخنیوي لپاره دنده درکړل شوې او هغوی له کودتا څخه خبر نه ول. له دې امله شوبلې زما د لاس په ښورولو ودَریدلې او زما امر یې ومانه په دې مانا چې سرتیري له ټانکه دباندې را ووتل. هغوی مې د پلټلو لپاره ګارد ته دننه ولیږل خو د شوبلو چلوونکي چې بریدګي ول او له کودتا خبر ول له خپلو شوبلو سره و تښتیدل. هغوی د پلان د وزارت مخ ته مورچل و نیو او د شوبلې پرسر په ایښودل شوې ماشینګڼې یې زما پر خوا ډزې پیل کړې.

زه یوازې وم، د بانک ودانۍ ته نښتی یو زیارت وو او د زیارت ترمخ د ونو په منځ کې پټ شوم. د ماشینګڼو د ډزو د اور په ترڅ کې زیارت ته ننوتم له هغه وروسته له دیواله پورته وختلم او ګارد ته ننوتم .

د ګارد بولندوی امر ورکړ چې د پلټلو یوه ډله دې وټاکل شي او له سرتیرو څخه دې پلټنې پیل شي. له دې چې د اضطرار حالت وو ما د سرتیرو د حبس امر ورکړ. د ګارد له بولندوی سره یو ځای د ختیځې دروازې پر لور ولاړم. د ارګ پر لورد چنګاښ د شپږویشمتې له څلورلارې څخه د محاربوي ماشینونو د راتګ غږ اوریدل کیده. وروسته څرګنده شوه چې نومړي محاربوي ماشینونه د څلورم زغره وال ځواک محاربوي ماشینونه دي .

دګارد بولندوی ماته امر راکړ چې نومړي محاربوي ماشینونه و دَرَوم. کله چې د ګارد د لومړي کنډک له بولندوی ډګرمن محمد سرور سره یوځای د محاربوي ماشینونو د لیکې پر لور و خوځیدم، و مې لیدل چې د محاربوي ماشین نښه ویشتونکی د وسلې میل زموږ پر لور را وڅرخاوه او موږ یې تر نښې لاندې و نیولو. ما او محمد سرورځای پر ځای پروت وکړ ، د محاربوي ماشین توغندی د بالاحصار پریوه زغره وال ګاډي چې د مرستې لپاره راغلی وو ومښت چې د ډګروال سردار غلام صدیق زوی د نظام قراول د بریدمن غلام عثمان تندی یې ټپي کړ .

د ګارد بولندوی پیښه په خپلو سترګو ولیدله او امر یې وکړ چې شوبلې تر اور لاندې ونیسم. د هغه د امر پر بنسټ " اور" مې پیل کړ. د جمهوري ګارد زړه ورو ، میړنیو او مسلمانو سر تیرو محاربوي ماشینونه تر اور لاندې ونیول او شوبلو اور واخیست. ددغو محاربوي ماشینونو په منځ کې د جنرال عارف وراره عمر هم وو. هغه له نورو لسو تنو سره د اور په منګولو کې وسوځېد. له هغه وروسته د محاربوي ماشینونو تر شا دَریدلو شوبلو د ګارد پر لور خوځښت پیل کړ .

ماجزو تامونو ته امر کړی وو چې تر بل امر پورې د ارګ پر لورهره راتلونکې شوبله یا بل ډول جنګي ګاډی دې دړې وړې کړي. په نومړو نښتوکې د ګارد قطعې د کودتاچیانو اته شوبلې د کانو او صنایعو د وزارت د ودانۍ تر مخ ،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د" افغانستان بانک" د ودانۍ د ګوټ تر څنګ زيارت " د ارګ ختيځې دروازې او د چنګاښ د شپږويشتمې په څلور لاره کې له منځه تللې وې. د نوموړوشوبلو دړې وړې ټوټې تر څو ورځو پورې هلته ليدل کېدلې .

د وطنجارد شوبلو کنډک د چنګاښ د شپږويشتمې له څلور لارې څخه بيرته د محمود خان د پله پر لور په شا شو. له پيښو وروسته راته څرګنده شوه چې هغوی د هوايي ځواک رئـيس ارکان قادر ته خبر ورکړی وو چې د جمهوري ګارد ځواکونو شوبلې له منځه وړې او موږ نه شو کولای مقاومت وکړو له دې امله په شا کيږو. خو قادر د هغوی د په شا کيدنې مخه و نيوله او ژمنه يې و سپارله چې ډير ژر به الوتکې د هغوی مرستې ته ور وليږل شي .

د کودتا د ورځ په پيل کې د هوايي او مدافعه هوايي لوی بولندوی ډګرجنرال موسی خان د هغه له ياور سره يوځای د هوايي ځواک د کمونيستانو له پلوه وژل شوي ول .

د دفاع د وزير موټر چلوونکی د ګارد ختيځې دروازې ته راغی او ماته يې وويل : " د ملي دفاع وزير د خپلې تومانچې جاغور د نښې په توګه د ګارد بولندوی ته را ليږلی او ويلي يې دي چې هيڅ انديښنه مه کوئ ، ما د هوايي ځواکونو بولندوی ته امر کړئ دئ چې الوتکې را والوزي او ټاتې شوبلې له منځه يو سي "!

شاژور مې را واخيست چې دغه اړينه نښه د ګارد بولندوی ته ورسوم. د مازديګر د څلورو بجو په شا او خوا کې د ولسمشر د کور له دايمي ساتندويه ټولي څخه يو سرتيری چې مشري يې تورن غلام رباني کوله راغی او د مرستې غوښتنه يې وکړه. له هغه مې وپوښتل : " ستاسو افسران چيرې دي؟" هغه وويل : " ټول تښتيدلي دي." د لومړي کنډک له لومړي ټولي څخه د تورن رباني پرځای بريدمن معاذالله مې د داؤود خان کورته وليږه ، خو هغه هم و تښتيده. غلام رباني او د هغه افسران د ګارد د بولندوی او د لسمشر د ډاډ وړ کسان ول خو له ځانه يې د ورسپارل شويو دندو په پرمخ بيولو کې يې جديت نه څرګنداوه.(د کودتا په ورځ ، غلام رباني خپل ټولی په يوه ليکه په مورچل چې ځای پر ځای کړی وو. له همدې امله د کمونيستانو هوايي بمباريو د هغه د ټولي ګڼ شمير کسان ور وژلي ول)

وروسته له دې چې د دفاع د وزير شاژور د نښې په توګه زما لاس ته راغی ، د الوتکو را رسيدلو ته سترګې په لار وم. ماسپيښن مهال د الوتکو د ګړزهار غږونه مې تر غوږو شول. الوتکو د مرستې پر ځای د جمهوري ګارد پر جزوتامونو ډزې او د بمونو وَرَول را پيل کړل. يوې الوتکې د دلکشا پر ماڼۍ ډزې وکړې. د ګارد د دافع هوا بلوک چې دويم بريدمن شاه محمود يې بولندويي کوله د الوتکو پر لور ځوابيه ډزې پيل کړې. د ځوابيه ډزو له امله يوه الوتکه د ريشخورو په سيمه کې را وغورځېدله. پاتې الوتکو د ګلخانې پر ماڼۍ بمونه را وغورځول .

چوپه چوپتيا هرې خوا ته خپره شوه. په مدافعه کې د ګارد سرتيرو لوړه روحيه درلودله او راتلونکې بولنې ته سترګه په لاره ول. يو ځل بيا د ګارد د بولندوی په لټه کې شوم. په دې شېبه کې هغه په خپله د ګارد ختيځې دروازې ته ټلفون وکړ او ماته يې امر راکړ چې دهغه دفتر ته ورشم او ويې ويل: " ښاغلي ولسمشر امر کړئ دئ چې په هرډول چې کيږي بايد د راډيو ودانۍ او ستيشن بيرته ونيسو. له دې امله تاسو (د هغه موخه زه : د اوپراسيون آمر وه) له

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرېولي څخه يو يو توغندى ويشتونکى ، چې ټول اته تنه کيږي له ځان سره واخلى او داسې په پټه ولاړ شي چې څوک در باندې پوه نه شي ".

د ګارد بولندوی پوهيده چې په هر ټولي کې يو يو تن توغندى ويشتونکى شته او د کسانو په ټاکنه او د راډيو ستيشن ته د هغوي پر ليږنه ګوندي افسران په آسانۍ خبريدل. په هغه شيبه کې چې نوموړي خپل امر ورکاوه ، د ګارد د مخابرې آمر جګتورن آقا محمد هم وو.(آقا محمد د صاحبجان له ډيرو نيږدې خپلوانو او د هغه د ډاډ وړ سړى وو او له يو بل سره يې کورنى تګ راتګ درلود)

د کابل راډيو ودانۍ (د اسلم وطنجار تر مشرۍ لاندې) د ځلورم زغره وال ځواک کنډک نيولې وه. شيرجان مزدوريار هم هلته وو. هغه هم له صاحبجان سره کورنى تګ راتګ درلود .

د غوايي د اوومې له کودتا څو مياشتې مخکې ، يوه ورځ د ګارد د بولندوى دفتر ته ولاړم. د بولندوى ياور راته وويل:" جګړن شيرجان مزدوريار د ګارد له بولندوى سره يو ځاى ناست دئ، خو تاسو کولاى شى ولاړ شى." دفترته ننوتلم. له سلام او روغبړ وروسته مزدريار راته وويل:" آمرصاحب! زه کله ناکله د شپې له پلوه د صاحبجان خان ليدلو ته راځم. ستاسو سرتيري له ما " د شپې نوم" غواړي او دننه راتللو ته اجازه نه راکوي. ما په ځواب کې وويل." ښاغليه ! تاسو په خپله يو د تجربې خاوند افسر ياست اوپه پوځي دود او قانون ښه پوهيږئ. دا به څنګه شوني وي چې څوک دې ارګ ته ننوځي او په دنده ولاړ کسان دې ورڅخه پوښتنه ونه کړي؟" مزدورياد وويل :" ټول خلک ما پيژني چې زه د صاحبجان ملګرى يم." ما ځواب ورکړ : " پوهيږم چې تاسو د ښاغلي بولندوى ملګرى او ټولګيوال ياست. که ښاغلى بولندوى يو رسمي امر ورکړي چې ستاسو مخه دې څوک ونه نيسي ، زه به هغه ټولو اړوندو جزوتامونو ته ووايم اوتاسو به له دغې ربړې څخه خلاص شى." څرګنده ده چې د ګارد بولندوى هيڅکله داسې امر نه شو ورکولاى.

د راډيو د ودانۍ د نيولو په اړه ما د ګارد بولندوى ته داسې وويل: " ښاغلى بولندوى! زه يو سرتيرى يم. هرڅه چې تاسو امر وکړئ ، په سترګو! ترسره کوم يې. کله چې د راډيو د ودانۍ د نيولو لپاره ولاړ شم نو زما پرځاى د ګارد د سوق او ادارې لپاره بل څوک وټاکـئ." هغه د څو شېبو لپاره په سوچونو کې ډوب شو او بيا يې وويل:" نه! تاسو مه ځـئ. تاسو د ګارد سوق او اداره په لاس کې واخلـئ. زه به په دې اړه لږ څه نور ژور سوچ وکړم ".

کله چې له دفتره دباندې راوتلم ، هغه غږ وکړ او ويې ويل:" عبدالحق علومي بندي کړئ. ټول فساد د هغه تر پښو لاندې دئ." (څرګنده ده چې د اضطرار په هغسې شېبو کې د هغه بندي کول نا شوني ول)

په دغه شېبه کې هغه شوبلې چې نن سهار د ګارد د يوال تر مخ دَرَول شوې وې او سرتيري يې قطعې ته دننه د پلټنو لپاره ليږل شوي ول د شوبلو د هغو چلوونکو په مرسته چې له خپلو شوبلو سره تښتېدلي ول د پلان د وزارت له ودانۍ سره له جوخت ټکي څخه يې د ګارد پر لور په ډزو پيل وکړ .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ګارد د مخابرې آمر آقا محمد د مخابرې له لومړي بريدمن سره د جمهوري ګارد مخابرې په شنډولو کې ، د بې سيم د بطريو په ليرې کولو ، نيغه او اغيزمنه ونډه درلودله. وروسته څرګند شوه چې هغوی دواړه د سرسپارلو خلقيانو له ډلې څخه ول .

زه بيا قطعې ته راغلم او ليدل مې چې اکر وکر لا کړکچين اود خونړيتوب پر خوا درومي. ما بايد خپل سرتيري د لاس او ګريوان جګړې لپاره چمتو کړي وای. امر مې ورکړچې ټول سرتيري او افسران دې بمبونه په لاسونو کې واخلي. له هغې ډلې څخه جګتورن محمد نادر (د فقير خوشدل زوی) ځای پر ځای زما امر پلی کړ ؛ هغه خپلې ټولې دندې په ډيرې رښتونلیۍ ، ګروهنې او سپيڅلتيا تر سره کړې .

د جزوتامونو د (ځانګړي شوي) وسلتون وسلې خلاصې شوې وې او وسلتون بايد بيرته د ډيپو له غـُنـډ څخه ډک شوای وای. خو د ګارد د وسله پالیۍ آمر جګړن ذاکرد کار د نيمګړي کولو لپاره بې پروايي کوله او پلمې يې پلټلې ، هغه د غـُنـډ د ډيپو پرانيستل د ګارد د بولندوی په امر پورې تړلی ګاڼه. هغه نه غوښتل چې جزوتامونه ته وسله ورکړل شي. ما په خپله پازوالیۍ يا مسؤوليت ليکلی امر ورکړ چې پرجزو تامونو دې د غـنډ له وسلتون څخه وسلې وويشل شي .

له هغه وروسته د ګارد له بولندوی څخه د نورو لارښوونو د اخيستلو لپاره د ګلخانې ماڼې ته ولاړم. و مې ليدل چې ښاغلی ولسمشرصاحب داؤود خان په خونه کې ګرځي . پوځي سلام مې وکړ. ويې ويل :" څوک يې؟ ځان را وپيژنه." ما خپل نوم ، پوځي رتبه او دنده په پوځي غږ ورته وويله. ولسمشر راڅخه وپوښتل: " د يوه سرتيري په توګه د وضعيت په اړه څه ګومان کوئ؟" د اکر وکر د انځور په راکښلو مې داسې ځواب ورکړ:

"ښاغلی ولسمشر صاحب! د زغره وال ځواک د قطعو اوجزوتامونو بريدونه د جمهوري ګارد د جزوتامونو له پلوه په شا تمبول شوي دي ؛ د ختيځې دروازې ، د دلکشا د ماڼیۍ دروازې ، د کابل سينما او د چنګاښ د شپږويشتمې څلور لارې مخته ټولې يرغلګرې شوبلې دړې وړې شوي دي. موږ پر اکروکر بر لاسي يو. يوازې د پلان د وزارت د ودانیۍ له څنګه د هغوی درې شوبلې يو يو ډز کوي. ښايي هغوی ډيره وسله او مردکي ونه لري او ژر به چوپ شي. خو نه شو کولای د هوايي ځواک د بريدونو مخه ونيسو ځکه د هوا ضد وسلې نه لرو. که د کابل د ګارنيزيون د ليواګانو له ډلې څخه يو څوک د راډيو د وانیۍ نيولو ته وګومارل شي ، که لوی څښتن غوښتي وي نو بريا به زموږ په برخه شي ".

ښاغلي ولسمشر وويل: " زويه! انديښنه مه کوئ. ما په کندهار کې عظيم جان ته امر کړئ دئ چې د مرستې لپاره را ودانګي." (د ولسمشر موخه ډګرجنرال عظيم خان د کندهار د قول اردو بولندوی وو. هغه بايد الوتکو ته امر کړی وای چې د يرغلګرو شوبلو د دړې وړې کولولپاره دې راشي. وروسته څرګنده شوه چې عظيم خان د خپل پرچمي ياور اکرم له پلوه تسليميدلو ته اړ شوی وو.)

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو ځل بيا مې پوځي سلام وړکړ او د ګلخانې له ماڼۍ څخه را ووتلم. کابل راډيو د داؤود خان د وژل کيدلو او د افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند د بريا خبرتياوې خپرولې. د حرمسرا له پاسه ناځاپه د الوتکو يو ډله تيره شوه. حرمسرا يې تر اور لاندې ونيوله. نه پوهيږم چې د ګارد بولندوی له کوم ځايه ټلفون وکړ او ويې ويل چې د حرمسرا د تشولو لپاره بايد لاس په کار شو .

الوتکو د ګلخانې ماڼۍ تر اور لاندې نيولې وه. په دې شېبه کې د کنډک د بولندوی ډګرمن محمد سرور د ټپي کېدلو خبر راغی. د ګارد د بولندوی موټر مې په بيړه چمتو کړ او دنده مې وسپارله چې نومړی دې د پوځ څلور سوه بستريز روغتون ته ورسوي. روغتون ته له ليږلو مخکې سرور خان د ژوند په وروستۍ شېبې کې راته وويل :" د خپل ځان احتياط وکړه، دا کمونيستان ما او تا نه پريږدي." او له خبرو پاتې شو. وروسته څرګنده شوه چې د لارې په اوږدو کې يې ځان حق ته سپارلی وو. هغه يو ډير زړور ، ميړنی او هيوادپال افسر وو. اروا دې ښاده وي!

له دې چې جزوتامونه په خپلو مورچلونو کې ول ، د قوای کار د ټولي په مرسته چې د ارګ د ودانيو د بيا رغاولو لپاره راغلي وو ، د ګارد يو يا دوه بلوکه مې په کار و ګومارل چې د قروانې او د سرتيرو د ډوډۍ خوړلو د لويو لوښو په کارَولو د حرمسرای اور مړ کړي او د هغه يو شمير توکي مو دباندې را وايستل .

د حرمسرا له تشولو وروسته ، بيا مې د شپې تر نيماييو پورې د ګارد بولندوی ونه ليد. د نيمې شپې شا او خوا وه چې ما ته يې د ارګ په ختيځې دروازې کې زنګ وواهه او ويې ويل چې يوه لاری د ګلخانې ماڼۍ ته ور وليږم ځکه چې پام کې ده ښاغلی ولسمشر د ګلخانې له ماڼۍ څخه د باندې ووځي .

په همدغې شېبې کې د محمد داؤود له زامنو څخه يو تن غوښتل د ماڼۍ له دروازې څخه را ووځي خو کمونيستانو په ارګ کې دننه وويشت. د دوازې دوه تنه ساتونکي يې هم وويشتل .

څو موده وړاندې عزيز حساس چې وروسته د ببرک د ګارد د بولندوی په توګه وټاکل شو او د ډګر جنرالۍ رتبې ته رسول شوی وو راته داسې وويل: " کله چې د داؤود خان زوی عمرجان غوښتل د ګلخانې له ماڼۍ څخه دباندې را ووځي ، د اور وژنې د بلوک ضابط ، بريدمن ببرک عمرجان وواژه. د ګلخانې د ماڼۍ دوه تنه ساتونکي چې زما له ټولي (عزيزحساس) څخه ول ټپيان شول ".

بريدمن ببرک د جمهوريت له پرځېدنې وروسته د نورمحمد تره کي د ياور په توګه ټاکل شوی وو. نومړی د تره کي د ډلې له خلقيانو څخه وو چې د امين او تره کي ترمنځ په شخړه او اخ و ډب کې د امين د پلويانو له پلوه نيول شو او بيا يې وواژه .

ما د ۲۰۰۸ز کال د سپتامبر په مياشت کې د داؤود خان د جمهوري ګارد د پخوانيو افسرانو د ټولي له يوه تن بولندوی او له دوه تنو نورو څخه چې په نورو دفترونو کې يې کار کاوه د همدغې خبرې په اړه پوښتنې وکړې. هغوی وويل:

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

" د اور وژنې د بلوک بولندوی تورن عبدالمجید یوه ټولي ته ولاړ او غوښتنه یې وکړه چې یو ډلگی سرتیري دي د هغه د مرستې لپاره په خدمتي ډول ورکړل شي. د نوموړي ټولي بولندوی یو ډلگی سرتیري تورن عبدالمجید ور ولیږل چې مشري دې هم په خپله وکړي .

کله چې د هوايي ځواک بمبارۍ پیلیږي د ببرک په نامه د خواجه عبدالمجید یو ضابط د شپې له تورې تیارې څخه په گټه اخیستنې په غلا د جومات ځنگ ته نیږدې د بوټو په منځ کې ځان پټوي. نوموړی خدمتي ډلگي ته چې له یل ټولي څخه د مرساتې لپاره ور لگیرل شوی وو د " اور" امر ورکوي او د هغه له امله د لومړي کنډک بولندوی ډگرمن سرور تپې کیږي (د نوموړي ډلگي ، ډلگی مشرغلام رسول نومیده او د فراه له ولایت څخه وو. نوموړي د ټولي بولندوی ته ویلي ول : " پرون شپه وروسته له دې چې له خپل ډلگي سره د تورن عبدالمجید تر مشرۍ لاندې ولاړم ، زه یې د گلخانې ماڼۍ ته بوتلم. توره تیاره وه او ما ته یې د " اور" امر راکړ. ما هم امر پلی کړ او پوه نه شوم چې څوک وژل شوي او څوک ټپیان شوي دي ".

له پورتنیو خبرو داسې ښکاري چې د اور وژنې د بلوک بولندوی تورن عبدالمجید او د هغه ضابط ببرک د داؤود خان د زوی عمراو ډگرمن سرور خان په شهادت او د گلخانې د ماڼۍ د دوه تنو ساتونکوپه ټپي کېدنه کې نیغ لاس درلود .

د ۲۰۰۸ز کال د سپتامبر په ۲۱ نېټه مې د گلخانې د ماڼۍ د ډزو په اړه د داؤود خان د جمهوري گارد د سپورت له پخواني آمر څخه پوښتنه وکړه. هغه وویل :" د اور وژنې د بلوک بولندوی تورن خواجه عبدالمجید او ضابط یې ببرک چې د هغه سرې وو ، د گلخانې پر ماڼۍ ډزې کړې وې." د سپورت آمر دغه پیښه د خواجه عبدالمجید له خولې راته داسې وویله: " خواجه ویل چې پر غلام سرور خان مې د شا له لوري داسې ډزې وکړې چې دوه قاته شو." (عبدالمجید دا هم ویلي ول : " ډېره هڅه مې وکړه چې د اوپراسیون آمر [تاجیار] هم له منځه یوسم خو هغه هرې خواته په ځغاسته کې وو او پر یوه ځای نه دریده.)

کله چې زه [تاجیار] د سیاسي بندیانو له عمومي بخښنې وروسته ...... د ببرک کارمل د رژیم په امر له بند څخه خلاص شوم د یوه خپلوان د مړي د ښخولو لپاره قول آبچکان ته تللی وم او هلته مې خواجه عبدالمجید ولید. له سلام وروسته ، د جگړنې د رتبې مبارکي مې ورته وویله. تورن حمیدالله چې په جمهوري گارد کې یې دنده درلودله هم راغلی وو. نوموړي د خبرو په ترڅ کې راته څرگنده کړه چې : " آمرصاحب! خواجه مجید تاسو ته نوی ژوند در کړی دئ." و مې پوښتل :" څنگه؟" په ځواب کې یې وویل :" خواجه مجید وایي چې د تشریفاتو د ټولي بولندوی عزیز حساس غوښتل تاسو د شا له لوري په ماشینگڼه وولي او له منځه مو یوسي، خو مجید د هغه مخه نیولې وه." ما مننه وکړه او ومې ویل:" البته زما اجل نه وو راغلی ".

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ۲۰۰۸ز کال د سپتامبر په مباشت کې مې دغه خبره له عزیز حساس څخه وپوښتله. هغه وویل: " اصله خبره خو دا ده چې خواجه مجید ستاسو د وژلو په لټه کې وو." دا چې څوک رښتیا وایي ، یوازې لوی څښتن پوهیږي. خو خواجه مجید چې یو غیرګوندي ، مرتجع او موقع پیژندونکی او ورځچاری (مرتجع) سړی وو یوازې یې د پیښو دروندوالي ته کتل چې پیښه د چا په ګټه پای ته رسیږي نو له هغه وروسته یې ځان په هماغې ډلې پورې نښلاوه. له بلې خوا له دې چې د خواجه مجید ضابط ببرک یو سرسپارلی خلقي وو د کودتا په شپه یې خواجه مجید ته ویلي ول چې له هغه سره دې هم اندی (همفکر) اوسي. له نوموړو شننو ، کره کتنو او شواهدو څخه په څرګنده بربنډیږي چې د سردار داؤود خان د زوی عمر جان او د لومړي کنډک د بولندوی سرورخان په شهادت ، د ګلخانې د ماڼۍ د دوه تنو ساتونکو په ټپي کیدلو او زما د له منځه وړلو په هڅه کې د خواجه مجید او ببرک نیغ په نیغه لاس لرل په زباد رسیږي.

له دغې پیښې وروسته د ګارډ قطعه د شپې تر نیماییو پورې مرستې او لاربښوونې ته سترګې په لار ناسته وه. د لوړو چار واکو له پلوه هېڅ ډول ګام اوچت نه شو. د شپې د یوې بجې شا او خوا [۱۹۷۸ز کال د اپریل ۲۸] وه چې د ګلخانې ماڼۍ ته د لاربښوونې د اخیستلو لپاره ولاړم. د لارې په اوږدو کې عبدالحق علومي او سید جان هم له ما سره یو ځای شول. هغوی پر ما زور اچاوه او په ټینګار یې ویل : " د ګارد بولندوی ورک شوی دئ او د بولندې واک ستاسو (د اوپراسیون آمر) په لاس کې ده. باید یوه لاره و پلټې ، مانا دا چې قطعه ور تسلیم کړئ ".

د ګلخانې ماڼۍ ته ننوتلم ، د ګارد بولندوی نه ښکاریده. د جګتورن نادر په وینا هغه خپل ځان د کوټې د باغچې تر ځمکلاندې ځای کې پټ کړی وو. داؤود خان بیا هم د وضعیت مالومات وغوښتل. په ځواب کې مې وویل: " په وضعیت کې د پاملرنې وړ بدلون نه دئ راغلی او موږ ته مرسته هم نه ده را رسیدلې ".

په همدغه وخت کې سید جان او عبدالحق علومي داؤود خان ته په دوه مخې او منافقت داسې اوتې بَوتې وویشتلې : " موږ د ځان د وینې تر وروستي ځاڅکي پورې له تاسو دفاع کوو." دغه هوډ او ژمنه درواغ ول. رښتیا دا وه چې دواړه یې پرچمیان ول او د داؤود خان له شهادته وروسته تر جنرالۍ او لوړو څوکیو ورسیدل .

داؤود خان ته د راپور له سپارلو وروسته له سیدجان او عبدالحق علومي سره یو ځای د ګلخانې له ماڼۍ را ووتلم. صاحبجان ټلفون وکړ او ویې ویل چې یو شمیر وسله د ګلخانې ماڼۍ ته ور ولیږم. د انضباط بلوک ته مې په بیړه امر وکړ. وسله و سپارل شوه. په ماڼۍ کې دننه د کورنیو چارو وزیر قدیرنورستاني ، د مالیې وزیر سید عبدالاللّه ، د کانو او صنایعو وزیر تواب آصفي ، د عامې روغتیا وزیر عبداللّه عمر، د کرهنې وزیر عزیزاللّه واصفي ، د بهرنیو چارو د وزارت مرستیال و حید عبداللّه ، د عدلیې وزیر وفي اللّه سمیعي او د کابینې نور غړي ول .

د نیږدې سهار درې نیمې بجې وې. د پل خشتي له جوماته د آذان غږ راغی. د جګتورن نادرخان له لارې خبر شوم چې د ګارد بولندوی د ګلخانې ماڼۍ ته راغلی دئ. غوښتل مې د لاربښوونو د اخیستلو لپاره هلته ورشم. ماڼۍ ته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ننوتلم او داؤود خان مې ولید. د مالیې او کورنیو چارو وزیران دواړه راته نیږدې شول او مالومات یې وغوښتل. ما وویل :" وضعیت د پخوا په شان دئ." هغوی ، سید عبدالله او د کابینې نور غړي له داؤود خان سره په یوه خونه کې ول. داؤود خان را نیږدې شو او داسې یې را ته وویل:" زویه ! ځوان یې ، ولاړ سه ځان ور تسلیم کړه. ما خپله پریکړه کړې ده." صاحبجان هم راته وویل :" ښاغلي ولسمشر صاحب خپله پریکړه کړې ده. تاسو ولاړ سئ ، قطعه را ټوله کړئ او امر ورکړئ چې خپلې وسلې دې وسلتونونو ته وسپاري ".

د یوه مسلمان او افغان په توګه چې د ناموس ، اسلام د هیواد د ځمکنۍ بشپړتیا او د ملي نوامیسو د ساتلو لپاره مې په خدای او قران سوګند او لوړه کړې وه د داسې یوه امر منل او هغه ته غاړه ایښوونه را ته خورا ګرانه وه. صاحبجان د دویم ځل لپاره راته وویل :" دا د ښاغلي ولسمشر صاحب امر دئ. ولاړ سئ او امر پلی کړئ." ما په درنښت سلام وکړ او را ووتم .

د غوایي د مباشتې په اتمې [۱۹۷۸ز اپریل ۲۸] شا او خوا د سهار شپږ بجې وې چې د کابل په آسمان کې د کفر او کمونیزم د تیارې لمر په را ختلو شو او د ولسمشر او د ګارد د بولندوی د امر پر بنسټ مې د ګارد د قطعې ته د ټول سئ امر ورکړ. وروسته له دې چې د ګارد ټوله قطعه را ټوله شوه ، په داسې حال کې چې د هیواد مینه ، دین ، افغاني غیرت ، د افغانستان د مسلمانانو د ناموس او د هیوادپالنې احساس را ته اجازه نه راکوله او ستونې مې غم لړلې ناورین کښیکاږه ، د ولسمشر صاحب امر مې اعلان کړ. د ګارد د قطعې سرتیرو نه منله او نه یې غوښتل خپله وسله پر ځمکه کښیږدي .

پورته مې وویل چې د کودتا د پیل په شېبو کې له بالاحصار څخه یو مرستندوی ټولی راغلی وو او ما د نوموړې ټولې افسران او سرتیري بې وسلې کړي ول او د مخابرې په ټولې کې مې بندیان کړي ول ، له همدغه ټولې څخه د لعل محمد او تورن رسول په نومونو دوه تنو پرچمیانو د ګارد کنترول په لاس کې ونیو او موږ ته یې داسې امر وکړ:" لاسونه مو پر سرونو کښیږدئ او یو یو په یوه لیکه د ګارد له دروازې څخه ووځئ ".

کله چې د پښتونستان واټ ته را ورسیدلو، زه چې د کتار لومړی سړی وم (له خپل پخواني ټولګیوال) جګړن نورالله سره مخامخ شوم. هغه وویل : " اوس که زر مرمۍ دې په دا خېټه کې در تشې کړم ، بیا هم لږ ده. همدا ته وې چې " عمرجان" دې شهید کړ، او شوبلو ته دې اور واچاوه." په ځواب کې مې وویل : " هرڅه چې کوئ ویې وکړه. په جګړه کې حلوا نه ویشل کیږي." (نور الله خلقی وو ، وروسته د حربي پوهنتون مرستیال او د هوایي ځواکونو د بولندوی په توګه وټاکل شو. هغه د ..... کمونیستي رژیم له ړنګیدلو ورسته له افغانستانه و تښتید او اوس په ډنمارک کې د .... له پیسو په چرچو بوخت دئ.)

وروسته له دې چې افسران او سرتیري له ګارد څخه راووتل د پښتونستان واټ د تندوبي " فواره" ګرد چاپیره د " خیبر کافي" ته مخامخ د محلدینو او کمونیستانو .... تر څار لاندې ونیول شولو. له هغه ځایه یې د آریانا سینما ته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بوتلو. عزیزحساس ، عبدالحق علومي او نور پرچمیان په هماغه ورځ خوشې شول. د مازدیگر څلور بجې وې د ملي بس په سرویسونو کې یې څلورم زغره وال ځواک ته بوتلو .

درې ورځې وروسته زما سترگې په هاغه جیپ موټر را او وښتې چې صاحبجان په کې سپریده. اوس زما پخوانی ټولیگوال توفیق احمد عزیزي پکې سپریده. څرگنده شوه چې نوموړی د گارد د بولندوی په توگه ټاکل شوی دئ. کله چې سترگې یې په ما ولگېدلې ویې ویل :" اې هیواد پلوریه! اې د امریکا سي آی اې! وه خائینه! ولې دې د جمهوري گارد مخې ته شوبلو ته اور واچاوه؟ ولې دې زموږ کسان ووژل؟ " ناڅاپه یې په ما برید وکړ او کله څپیړه یې زما په مخ راکړه او امر یې وکړ چې په هېڅ ډول نه شم کولای نه کوټې دباندې ووځم او لس تنه ساتونکي یې زما د ساتلو لپاره و ټاکل .

د کمونیستي رژیم له منځته راتگ وروسته توفیق احمد عزیزي په ډیلي او مسکو کې د پوځي اتشې او د پوځ د مفتش په توگه و گومارل شو او د ډگر جنرالۍ تر رتبې ورسید. کله چې په هند کې یې دنده تر سره کوله ، د پوهنتون زده کوونکو او خلکو پر سفارت برید وکړ او نوموړی یې په ترخ ښه و ډَبـَاوه. نوموړی په ۱۹۸۹ز کال کې له یوگوسلاویا څخه امریکا ته ولاړ. (دوه مباشتې مخکې [اکتوبر ۲۰۰۸] د نبیل مسکینیار په ټلویزیون کې د ښاغلي حسن امیري په پروگرام کې یوې میرمن ټلفون وکړ او ویې ویل: " توفیق احمد عزیزي ، د گارد پخوانی بولندوی ، صاحبجان یې د راډیو له ودانۍ بوت او په خپل لاس یې وواژه.")

څرنگه چې وویل شول ، ما د غوایي د مباشتې په اتمې نېټه [۲۸ اپریل ۱۹۷۸زکال] د نیږدې سهارپه درې نیمو بجو شهید سردار محمد داؤود خان د گلخانې په ماڼۍ کې د گام وهلو په حال کې لیدلی دئ. هغه ماته د مقاومت د دَرَولو امر راکړ او دغه امر یې د گارد د بولندوی له خوا را ته دوه ځله تکرار شو چې هرو مرو دې پلی شي. ما نوموړی امر د سهار په شپږو بجو یعنې دوه نیم ساعته وروسته پلی کړ .

داسې انگیرل کیږي چې د مقاومت له پای ته رسیدلو او د گارد له سیمې زموږ له وتلو وروسته د سهار له شپږو بجو وروسته [۲۸ اپریل ۱۹۸۷] په بالاحصار کې میشتې د ۴۴۴ کوماندو قطعې بریدمن امام الدین او یو شمیر وسله وال کسان کلاشنیکوفونه په لاس ماڼۍ ته ننوتلي او په ډیرې سپین سترگۍ یې داؤود خان او جمهوري رژیم لوړ پوړو چارواکو ته ویلي :" د گوند د مرکزي کمیټې د امر پر بنسټ تاسو محکوم یاست او ځانونه تسلیم کړئ "!.

سردار داؤود د امام الدین او تش په نامه مرکزي کمیټې امر ته د غاړې په نه ایښودلو او نه پاملرنې په تومانچه ډز کوي او د امام الدین بدرگه کسان یو ځای په یوه وار پر سردار محمد داؤود او د کابینې پرنورو غړو ډزې کوي او د سردار محمد داؤود خان ، د هغه د ورور سردار محمد نعیم خان ، د کورنۍ او د کابینې د غړو په گډون نهه دیرش تنه په ډیرې شډلتیا او وحشت په شهادت رسوي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نولسمه برخه

د فرهاد لبيب د خبرو د لړۍ دوام

د ۲۰۰۹ زکال د جنورۍ په څلورمه نيټه د " چند سطر شکسته در باره تجاوز روس در افغانستان" د کتاب ليکوال فرهاد لبيب ، چې د [هند په نوي ډيلي کې په ۱۹۸۱ زکال د ليتو د خپرندويې ټولنې له پلوه خپور شوی] ، د www.kabulpress.orgويب پاڼې ته يې د " عمق فاجعه" تر سر ليک لاندې يو يادښت ليک را ليږلی وو. د هماغې ورځې په سبا د نوموړي يادښت ليک پراخه بڼه د يوې ښکلې سريزې په ترڅ کې په څو نورو رسنيو کې خپور شو .

نوموړي په پيل کې په هر ځای کې د " و آن گلوله باران بامداد بهار/ د پسرلني سباوون دګوليو باران" د "ليکوال" له ونډې څخه پرته له دې چې د " صبورالله سياه سنگ" نوم ياد کړي يادونه کړې او ګڼې په دغې لنډې څېړنې کې ليبب ته ليکوال له يوه " تايپ کوونکي" پرته بل ښه ځای نه دی موندلی.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا دئ د فرهاد لبیب د خبرو لړۍ د هغه له اجازې پرته له شپږم پارګراف څخه وروسته را اخلو. لوستونکي کولای شي لومړۍ ټوله لیکنه دلته و لولي:

http://kabulpress.org/my/spip.php?article2799

www.farda.org/articles/08_updates/081200/article_f_labib.htm

"د ناتار ژور تَـل "

سره له دې چې د افغانستان د لومړني ولسمشر ، د هغه د کورنۍ او یارانو د شهادت د پېښې په اړه پراخ لاسوندونه او مدارک په لاس کې شته او په داسې حال کې چې د ولسمشرپه وژنه او وژونکو ته د وژنې د شریک او لارښود په توګه لا تر اوسه د امام الدین پر اوږې او مټ د ولسمشر د ډزو د ټپونو نښې لیدل کیږي بیا هم د درو لسیزو په تیریدا د وژونکو پیژندنه نه ده شوې .

په همدې لړ کې ، امام الدین اوس د غوایي د کودتا خونړۍ جنایت "مشروع دفاع" (!) بولي. آیا په دغسې له ملنډو ډک اړ و دوړ کې کیدای شي د هغې ورځې راتګ ته سترګې په لاره کښېنو چې زموږ د هیواد د خپلواکۍ د ګټلو د زرګونو زرګونو وژونکو په سرو وینو پـښې د نیاو یا محاکمې تر میز پورې را ورسول شي او د کړو وړو سزا یې په لاس کې ورکړل شي؟

د زرګونو زرګونو شهیدانو ژوند او شتمنې د " افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند" د غړو له پلوه ډړې وړې او له خاورو سره یو شوه ؛ لړ تر لړه په دیارلس سوه او اته پینځوسم لمریزکال [۱۹۷۹ز] کې د غوایي د کودتا د رژیم له پلوه د دولس زرو شهیدانو نومونه په براﻻ او څرګند ډول د کورنیو چارو د وازت په دیوالونو ځړول شول دا ځکه چې نور د هغوی پاتې کسان او خپلوان د جلادو واکمنو د سر خوړۍ لامل ونه ګرځي. خو هغه څه چې د وخت تیریدا په زباد رسولي دا دي چې د کړو وړو سزا حق او تأریخ هم بیرحمه ،سخت زړی او سپیڅلی ورمنډګر "قاضي" دئ .

اووه ویشت کاله مخکې [۱۹۸۲ز] کله چې ما د غوایي د کودتا په اړه خپل یادښتلیکونه لیکل د امام الدین د خبرو په تړاو زه دې پایلې ته رسیدلی وم چې نوموړی د دوه وو خبرو په اړه رښتیا نه وایي:

۱ (دا چې ویلي یې ول د یوه " څنګیز /جناحي اور" په تر سره کولو یې داؤود خان او ور سره کسان ووژل ، او

۲ (په دغو خونړیو عملیاتو کې د اصلي وژونکو د نومونو او پیژند نه بربنډول

ما د امام الدین د خبرو په اړه خپله جاج اخیستنه ولیکله او د هیواد یو شمیر تاریخپوهانو هغه په کلکه په پام کې و نیوله او په خپلو لیکنو کې یې ځای ورکړ. له دې چې له ډیرو کلونو وروسته پورتنۍ خبره یو ځل بیا د صبورالله سیاه سنګ له پلوه تر شننې او کره کتنې لاندې راغلی دا دئ زه هم د افغانستان د پخواني وسله ځواک د یوه غړي په توګه اړکیږم خپل دﻻیل را وړاندې کړم .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوازې امام الدين؟ که د منطق او ژور ځير له کړکۍ ورته وکـتـل شي نو د دغسې عملياتو د پلې کولو لپاره ، په ځانګړې توګه د يوه هيواد د ولسمشر د نيولو يا وژلو لپاره عادي اوکار نا آزموېلي خلک نه ليږل کيږي. دا به لنډه پوهنه او ساده باده توب وي که ومنو چې د کودتا د مشرتابه ډله هرڅومره چې ناپوهه وي د داؤود خان د نيولو لپاره دې نا خبره او کارنا ازموېلي کسان د ولسمشرۍ ماڼۍ ته وليږي. ځکه کودتاچيان ښه پوهېدل چې په حقيقت کې دغه ځانګړې او مهم عمليات د دوی برخليک جوړوي. په دې توګه هر پوه او عاقل انسان دې ومني چې د هغه وخت د ولسمشر د نيولو لپاره هرو مرو کارپوه ، د ډاډ وړ او د پوځي علمياتو له رمزونو او رازونو څخه خبر کسان ليږل شوي دي .

څو بنسټيزې پوښتنې: په دغسې يوه فوق العاده حساس او خونړي خوځښت کې ولې امام الدين يوازې وو؟ که دا و انګيرو چې له هغه سره بدرګه کسان يوازې د افغانستان د وسله وال ځواک څلور تنه افسران يا سرتيري ول نو څرګنده ده چې امام الدين په يوازې سر د ولسمشر وژونکی نه بلکه دوی ټول د ولسمشر وژونکي دي. په دې توګه پوښتنه دا ده چې د ولسمشر له شهادته وروسته ولې يوازې امام الدين لوړو پوړيو ته رسول کيږي او پاتې بدرګه کسان بې نومه او بې نښانه ورک پاتې کيږي؟ که له هغه سره بدرګه کسان د افغانستان د وسله وال ځواک غړي ول او په داسې يوې سرسپارنې يې د کودتا د رژيم لپاره سرښندنه کړې نو ولې دغو کسانو ته د امام الدين په شان رسمي درېځونه او امتيازات ونه کړل شول؟ که له هغه سره بدرګه کسان په رښتيا د افغانستان د وسله وال ځواک غړي ول ، آيا د دومره کلونو په اوږدو کې دوی نه شوای کولای لږ تر لږه د خپلو دوستانو او همليکو ملګرو په منځ کې کوښنې سر ټکونه او شکايت وکړي؟ ولې يوازې امام الدين ټپي او د همدغه داستان يوازينی " اتـل" وبلل شو؟

د [ښاغلي مير محمد صديق فرهنګ] د کتاب [افغانستان در پنج قرن اخير] په ۸٦٧ پاڼه کې ولسمشر ته د خبرو اترو لپاره د قادر او وطنجار د ليږلو په اړه داسې ليکل شوي دي : " دغه وړانديز د افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند په مرکزي کميټې کې وړاندې شو" ؛ او له هغه وروسته د هماغه کتاب په ٦٨٦ پاڼه کې د قادر له خولې ويل کيږي : " زه او وطنجار د ماڼۍ پر لور و خوځېدلو . خو ملګرو زموږ مخه و نيوله او دوه تنو نورو ته دنده ورکړل شوه چې داؤود خان ته ورشي." ، اوس نورې اړينې پوښتنې را منځته کيږي :

دغه " ملګري" څوک ول چې د ګوند د مرکزي کميټې له صلاحيت څخه د هغوی صلاحيت لوړ وو؟ ولې قادر په رندۍ او چالاکۍ د دغو پټو او مرموزو " ملګرو" له مخ څخه ټيکری له ليري کوي چې ان د هغوی د يوې ايکۍ وړيا خبره د خلق د ډيموکراتيک ګوند د مشرتابه له حکم څخه لوړه ده ؟ ولې دغه پټ راز لا تر اوسه همداسې پټ ساتـل کيږي؟

ددغسې اړينو عملياتو لپاره د چمتووالي اړتيا: له نيکه مرغه چې په هم په هيواد کې دننه او په بهر کې ميشت د افغانستان د وسله وال ځواک ګڼ شمير غړي چې د غوايي د کودتا په شپو وروځو کې د افغانستان د ملي وسله وال

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځواک غړي ول لا تر اوسه ژوندي دي. هغه کسان چې پوځي زده کړه لري په ځانګړې توګه د لوړو زده کړو خاوند افسران ښه پوهيږي چې د افغانستان د وسله وال ځواک غړي هېڅکله د همدغسې عملياتو (د ولسمشر پر ماڼۍ د بريد ، د هغه د وژنې يا نيولو) لپاره نه کومه ځانګړې روزنه ليدلې او نه د وسله وال ځواک په ښوونيزو او روزنيزو بنسټونو کې د دغسې عملياتو روزنه تر سره شوې ده. مانا دا چې په يو چا يا څو کسانو په مخامخ ډول په يوه ځلور د يوالي چاپيريال کې د بريښنا په توندوالی بريد تر سره کول ....

خو له دې سره سره په روښانه ډول وينو چې په دغو عملياتو کې پينځه تنه د يَوُ لسو يا (اووه لسو) سرپه لاس کې اخيستي کسانو پر وړاندې په يوې کوښنۍ سرپوښلې ځلور ديوالۍ کې دريږي ؛ په انګړ کې دننه کوربانه د يرغلګر په پرتله له خپل چاپيريال سره ښه بلد او آشنا دي خو پرته له دې چې د يرغلګرو له ډلې څخه يو تن ووژل شي ، هغوی ټول د همدغې پينځه کسيزې ډلې له پلوه له پښو غورځول کيږي او يوازې د امام الدين په نامه د کومانو د قطعې افسر لږ ټپي کيږي او بس .

د عملياتو وَرته والی : هغه عمليات چې د ديارلس سوه او اووه پينځوسم کال د غوايي د مياشتې د اتمې په سهار [۱۹۷۸ز د اپريل ۲۸] د ولسمشرۍ په ماڼۍ کې پلي کيږي او په پای کې ولسمشر او د هغه د کورنۍ ګڼ شمير غړي شهيدان کيږي (دا چې د ارګ په مدافعه کې څومره ساتونکي په هاغه ورځ وژل شوي ، څرګند نه دي) ، د افغانستان په تأريخ کې د دغو ډول عملياتو د پلي کولو بڼه او څرنګوالی ساری نه لري ، په ځانګړې توګه د ښځمنو او ماشومانو پرمخ د اور د خولې پرانيستل چې ټول يې د ولسمشر له استوګنځي څخه د باندې ول. يوازينۍ منطقي انګيرنه دا ده چې د افغانستان د وسله وال ځواک په جامو کې د دغه له شرمه ډکې کړنې او جنايت په تر سره کولو کې د روسي کوماندو لاسونه ښکيل و بولو .

بايد ورغبرګه کړم چې دغه عمليات له څو اړخونو له هغو عملياتو سره وَرته والی لري چې د ديارلس سوه اته پينځوسم کال د مرغومي په شپږمه نېټه [۱۹۷۹ ز د دسامبر ۲۷] د تاج بيګ په غونډۍ کې د حفيظ الله امين او هغه ته د نيږدو کسانو پر وړاندې تر سره شول .

ولې امام الدين په عملياتو کې د خپلو ښکېلو بدرګه کسانو د نومونو له بربنډولو څخه اوږه سپکوي؟ د غوايي له کودتا يوه اونۍ وروسته امام الدين نوموړې پيښه په دغو ټکيو ما [فرهاد لبيب] ته وويله : " کله چې ما ته د داؤود خان د نيولو امر راکړ شو هيڅ چا زړه نه کاوه چې له ما سره ارګ ته دننه ولاړ شي. ما يو چلوونکی پيژانده ، له هغه او نورو ځلورو تنو سره يوځای چې ما نه پيژاندل په زغره وال ګاډې کې ارګ ته دننه ولاړو ".

له دې به تير شو چې نن امام الدين له خپلو ټولو خبرو ټپ منکره دئ او زياتوي چې د خپلو بدرګه کسانو نومونه نه پيژني! خو د پاملرنې وړ ټکی دا دې چې : د فتح محمد په نامه يو تن ښه په ياد لري چې هغه يې روغتون ور ساوه. ان د هغو کسانو خبرې او نومونه لا تر اوسه په ياد لري چې هغوی يې د راډيو افغانستان په ودانۍ کې ليدلي ول او

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه هم په داسې یوه مرګوني ټپي حالت کې "چې له لاسه یې وینې څڅېدلې" ، خو د " غوایي د نه په شا کېدونکي" انقلاب د توپکوالو نومونه چې له هغه سره یوځای په دغوعملیاتو کې بدرګه شول په یاد نه لري!

د هغې پیـښې د ګولیو د باران په وَریا کې امام الدین چې په خپله وینا یې هډوکی یې " شپاړلس ټوټې" شوی وو او د " شوک" او وینې څڅېدنې له امله هره شېبه بې هوښه کېده د ولسمشرۍ په ماڼۍ کې د میشتو کسانو نومونه ، روغتون د تللو لاره ، د راډیو افغانستان ودانۍ او نور ټول په یاد لري خو یوازې د " څلورو تنو" برخلیک جوړوونکو کسانو نومونه چې له ده سره بدرګه ول په یاد نه لري!

هیښنده خو دا ده چې امام الدین د " مرګ او ژوند" د پولې په هاغسې یوې حساسې شیبې کې کولای شي د راډیو افغانستان په ودانۍ کې د بریالیو عملیاتو راپور " په ډیر ځیر او ټکی په ټکی" د کودتا د مشرتابه ډلې ته وړاندې کړي .

منځپوښتونکي ټکی دا دئ چې که امام الدین پر ارګ د عملیاتو د پلې کولو امر د شهنواز تني له لارې د کودتا له مشرتابه څخه ترلاسه کړی وو نو ولې یې د پوځي سلسله مراتب په پام کې نیولو نوموړی "راپور" یې شهنواز تني ته چې په هماغه سیمه کې حاضر وو ور نه کړ او د هغه پرځای په ټېپي ځان د پوځي سلسله مراتبو په نه پام کې نیولو نیغ په نیغه ځان د راډیو په ودانې کې دیره د کودتا د مشرتابه ډلې ته رسوي ؟

پایله : له دغو پوښتنو ، شننو او کره کتنو څخه زما ټوله جاج اخیستـنه او انګیرنه دا ده چې د ولسمشر محمد داؤود اصلي وژونکي نه د افغانستان د وسله وال ځواک غړي او نه هم د پوځ د ښوونیزو او روزنیزو بنسټونو غړي دي بلکه نوموړي " څلور تنه" د پخواني شوروي د (کي جي بي) د ملکي او د (جي آریو) د پوځي څارګرو څانګو تکړه او ښه روزل شوي غړي ول چې د یوه سنجول شوي پلان له مخې له امام الدین سره یو ځای شوي او د عملیاتو له تر سره کولو وروسته بیرته خپلو پـټـنځایونو ته تللي دي.

په پخې انګیرنې ویلای شو چې په دغو عملیاتو کې امام الدین د روسي کماندویانو د لارښوونې او ژباړې دندې په غاړه درلودله او بس. دلته که د شهید محمد داؤود خان د ژوند وروستۍ خبرې په پام کې ونیسو چې : " زه روسانو او کمونیستانو ته نه تسلیمیږم" نو موږ به تر ډیرې کچې ددغو پټو رازونو تـَل ته لاره ومومو .

هر ګوره ، د پورتنیو یادَونو له سپړنې او شننې څخه زما موخه دا نه ده چې له یو شمیر څرګندو او ځانګړو کسانو سره دښمنۍ ته مـټـې را بډ وهم او نه هم د هیواد د تأریخي حقایقو د تحریف هیله لرم. زما هیله دا ده چې حق دې خپل رښتونی او ټاکلی ځای ومومي او زموږ راتلونکي زوزاتونه د ناپوهۍ او بې لارۍ د ژورو کرلیچونو په لوخړو کې بند پاتې نه شي .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غوايي کودتا ، د افغانستان د لومړني ولسمشر او په پټو سترګو د هغه د کورنۍ وژنه ، او هم د کودتا له پايلو څخه رامنځته شوې ورانۍ يوه ساده پيښه نه وه چې پر هغې دې سترګې پټې شي ، بلکه ددغې پيښې پايلې له موږ غواړي چې هر اړخيزه ، ژوره ، محتاطه او عادلانه څیړنه تر سره کړو. بشپړ ډاډ لرم چې زموږ د هيواد په ناتار او ناورين ځپلی چاپيريال کې به که نن وي يا سبا د عدالت د رامنځته کيدلو او د عادلانه لټون او غوښتون لپاره لاره پرانيستل شي".

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شلمه برخه

عـبدالـرحـيم شـــادان

د ۲۰۰۷ ز کال د نوامبر د مېاشتې په يولسمه نېټه يو چا چې نه غواړي نوم يې دلته واخيستل شي وويل: "د ديارلس سوه او اوه پينځوسم کال د غوايي د مېاشتې په اوومه او اتمه نېټه عبدالرحيم شادان د محمد داؤود د ولسمشرۍ په ماڼۍ ارگ کې وو. غوره گڼم چې د نوموړي يادښتـلېکونه هم دلته راوړل شي ".

له عبدالرحيم شادان څخه مننه چې پرته له زيادښت او کمښته دغه درې يادښتليکونه يې را واستول:

"د عبدالحميد مبارز د خبرو پر وړاندې " ليک"/ د يوه بې ځايه تور غندنه/ ۱۹۹۹زکال د جنوري پينځلسمه" ، " (يوه ليکوال ته) ليک/۲۰۰۱ زکال د جولای ۲۷" او " (هماغه ليکوال ته) دويم ليک/ ۲۰۰۱ز کال د نوامبر ۱۲ "

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه هم د دویم لیک ډیري برخې د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ د وژل کیدلو له څرنګوالي سره نیغ تړاو نه لري ، ښايي د لیک یو شمیرروښانوونکې برخې د ځینو لوستونکو لپاره په زړه پورې وي .

"د یوه بې ځایه تور غندنه "

تأریخ باید له توکمیزو ، ژبنیزو ، سیمه ییزو ، سیاسي او ګروهنیزو تـنګ الواکیو "تعصب" پرته د واقعیتونو پربنسټ ولیکل شي نه د کوڅې او بازار د ګنګوسو او ډنډورو پر بنسټ .

ما په وروستیو وختونو کې [د ۱۹۹۸ز کال په دسامبرکې] د عبدالحمید مبارز کتاب " تحلیل واقعات سیاسي افغانستان" ولوست. په خواشینۍ چې په کتاب کې دننه په ډیرو برخو کې له خیتې راوتلو کیسو ، ذهنیګریو، خیالي انځورګریو، سپکو بازاري روایتونو، درغلیو او تور لګونو سره مخامخ کیږو .

د دغه کتاب په تومنه کې له ډیرتضاد او اړوپیچ " تناقض" سره مخامخ کیږو چې ښاغلي لیکوال د ځان د غتاوي لپاره راوړي دي. ددغه کتاب شننه به شنونکو او کره کتونکو ته پریږدم ، دلته غواړم د یوه بې ځایه تور په اړه خبرې وکړم چې پر ما[عبدالرحیم شادان] لګول شوی دئ:

ښاغلی مبارز د خپل کتاب په ۳۷٦ پاڼه کې د دیارلس سوه اووه پینځوسم کال د غوايي د مپاشتې د اوومې د ماښام په اړه د خپلو کیسو جوړولو په لړ کې وايي چې :

"د غوايي د اوومې ورځې په ماښام د [ګارد بولندوی] صاحبجان سردار محمد داؤود خان ته وړاندیز کوي چې دی به د ارګ سویلي لارچې (کرکۍ) بلل کیدله پرانیزي او یو ولایت ته دې ولاړ شي. محمد داؤود چې خپله او د محمد نعیم کورنۍ یې په ارګ کې راټوله کړې وه ، دغه وړاندیز مني او کله چې غواړي په موټر کې سپور شي له یوه ګوټ څخه ډزې کیږي او دا ډزې له ارګ څخه دننه دي. وروسته څرګنده شوه چې دغه سبوتاژ د شادان له پلوه (چې وروسته پرچمی جنرال شو) تر سره شوی وو، ځکه د ګارد په لوړ پوړو افسرانو کې نوموړی یوازینی ژوندی افسر دئ چې نورو پاتې افسرانو په سرښندنې ځانونه له لاسه ورکړي ول ".

دغه کیسه د سړي په ذهن کې " په کورکې ناست له ټول بغداده خبر ړانده " کیسه را ژوندۍ کوي. عبدالحمید مبارز په ډیرې سپین سترګۍ درواغ وايي ځکه:

۱ (موږ په کلکه له ارګ څخه ساتنه کوله. په هماغو لومړیو شېبو کې ، کله چې د زغره والې لیوا شوبلو د ددفاع د وزارت پر ودانۍ او د ارګ پر ختیځې دروازې برید وکړ ، په لومړي ګام کې د لومړی کنډک د بولندوی شهید ډګرمن په بولنې مو د زغره وال څواک څلور محاربوي ماشینونه د ارګ دروازې ته مخامخ ، د کانو او صنایعو د وزارت ودانۍ ته مخامخ ، ختیځې دروازې ته مخامخ او د سلامخانې دروازې ته مخامخ په سپکو توغندیو ویجاړ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل. همدارنګه د ارګ د دفاع په لړ کې د زغره وال ځواک په لسګونو شوبلې له کاره و لویدلې او په نوموړو شوبلو کې ځلور شپیته تنه مو ژوندي یرغمل و نیول او په ارګ کې مو بندیان کړل .

۲ (هر پوه سړی کولای شي و انګیري چې د ګارد ټول وسله وال ځواک له ارګ ، له ولسمشر او د هغه له کورنۍ څخه ساتنه کوي او له ارګه دباندې په لسګونو شوبلې او زغره وال ګاډي درېي وړې کوي ؛ که په دغسې یوې شېبې کې په ارګ کې دننه یو یا څو تنه پر ولسمشر ډزې وکړي نو د ګارد ځواکونه به پر ډزې کوونکي داسې د ګولیو باران جوړ کړي چې د هغه یوه ټوټه به هم ونه موندل شي.

۳ (کتاب د لنډ پوهنې او له ساده او رښو حقایقو څخه د بې خبرۍ پربنسټ لیکل شوی دئ. ټول پوهیږي چې د پوځي کودتا بولنه پرچمیانو نه وه ورکړې.(ښاغلي لیکوال مبارز ته ښايي چې په دې تړاو لږ پلټنه وکړي). له همدې امله په ګارد کې میشتو پرچمیانو ګومان کاوه چې ښايي یو شمیر اور پکودغې دروهې ته لمن وهلي وي نو ځکه یې په پریکنده ډول جګړه او له ارګ څخه یې ساتنه کوله .

۴ (زه عبدالرحیم شادان په هغه وخت کې د ولسمشرۍ د ګارد د پیژند د مدیریت آمر وم. محمد داؤود زه پیژندلم. عربي هیوادونو ، یوګوسلاویا ، هند ، پاکستان او ایران ته یې زه د خپلو سفرونو په ترڅ کې د خپل امنیت د سرګروپ په توګه ټاکلی وم. ماته زما وجدان اجازه نه را کوله چې ددغسې یوه ډاډ په بدل کې هاغسې یو ناځوانه کړو وړو ته لاس واچوم چې مبارز له خپلې ګیډې را ایستلي دي .

هغه څه چې ما په رښو سترګو لیدلي دي لنډیز یې په لاندې ډول دئ:

د ګارد بولندوی ارواښاد صاحبجان د [۱۹۷۸ز کال د اپریل په ۲۸] د شپې د دوه وو بجو په شا او خوا کې امر وکړ یوه لارۍ چې ګرد چاپیره یې په سپکو توغندیو سمبال شوې وي چمتو شي. په لارۍ کې د یوه بنز موټر لپاره ځای پرځای کول هم په پام کې و نیول شول ؛ د ارګ شمالي دروازه د دلکشا ماڼۍ او لومړۍ ماڼۍ ته لاره ورکوي چې له هغه ځایه د فرانسې سفارت ته د تللو خوندي لاره ځي ؛ که سردار محمد داؤود خان منلې وای نو کولای یې شوای چې له همدې لارې د فرانسې سفارت اویا هرې خواته چې زړه یې غوښتل ولاړ شي .

د ګارد بولندوی سردار محمد داؤود خان ته ورغی او د لارۍ له چمتووالي څخه یې ورته خبر ورکړ. ددغه خبر د ورکولو په ترڅ کې دغه کسان د ولسمشر مخ ته حاضر ول :

ډګرمن سیدجان د ګارد د اوپراسیون مرستیال (وروسته د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت د وسله والو ځواکونو په اعلی قوماندانۍ کې تورنجنرال) ، عبدالحق علومي د جمهوري ریاست د ګارد د کشف آمر (وروسته د تورنجنرال په رتبې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند د مرکزې کمیټې د عدل او دفاع د کمیټې مشر) او جګتورن آغا محمد

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سردار محمد داؤود د صاحبجان را پور واورید خو د هغه وړاندیز یې ونه مانه او په زغرده یې وویل:

"زه په ارګ کې پاتې کیږم "

مبارز وایي " د ارګ له یوه ګوټ څخه ډزې کیږي ، او دغه ډزې له ارګ څخه دننه دي. وروسته څرګنده شوه چې دغه سبوتاژ د شادان له ...." زه له مبارز څخه پوښتنه کوم چې " زه خو د توغندیو او مرمیو د سره اور په باران کې له هغو کسانو سره یو ځای چې نومونه مې پورته یاد کړل د ولسمشر تر مخ ولاړ وم ، ته د ارګ په کوم ګوټ کې پټ شوی وې او د ارګ له کوم ګوټ څخه تا لیدلي ، اوریدلي یا پوه شوی یې چې ډزې د چا دي؟"

درغلن لیکوال بیا لیکي چې : " د ګارد له لوړپوړو افسرانو څخه یوازې شادان ژوندی وو او پاتې کسانو په سرښندنې ځانونه له لاس ورکړي ول ".

مبارز یا په لوی لاس درواغ وایي او یا یې یوازې د سپینې ناپوهۍ په ټال کی سپینې پانې تورې کړې دي ؛ ځکه د ګارد د افسرانو له ډلې څخه ځوان بریدمن چوپان (د هماغې ورځې د شپږو بجو په شا او خوا کې) او ډګرمن محمد سرور په شهادت ورسیدل ، دیرش تنه سرتیري ټپیان شول او نور ټول ژوندي پاتې دي. له هغې ډلې څخه تورنجنرال عبدالحق علومي په ۱۹۹۳ کال کې په کابل کې شهید شو او تورن سید جان ژوندی دي .

نوموړی لیکوال د هماغې شپې د پیښو په تړاو د سپړلو په دوام وایي :" ډګروال صاحبجان د غوایي د اتمې [۱۹۷۸ز د اپریل ۲۸] تر نیمې شپې پورې مقاومت ته دوام ورکوي چې وروسته د هوایي بمباریو په لړ کې په شهادت رسیږي "

بیا هم د مبارز بې خبري او د حقایقو تحریف! شهید صاحبجان په بمباریو کې و نه وژل شو، بلکه د ارګ له تسلیمۍ وروسته کود تاچیان نوموړی یرغمل نیسي او بیا یې د راډیو افغانستان۵۲ شمیرې سټډیو ته بیایي. (د راډیو څو تنو کارکوونکو او ویاندانو کیسه وکړه چې د [۱۹۷۸ز د اپریل په ۲۸] نېټه یې د ورځې په لومړیو ساعاتو کې صاحبجان د راډیو په سټډیو کې لیدلی وو. البته څرګنده ده چې کودتا چیانو له هغه وروسته نوموړی په شهادت و رساوو)

د پیښې د لړۍ دوام په دې ډول دئ : د غوایي په اتمې [۱۹۷۸ز د اپریل په ۲۸] د سهار د څلورو بجو په شا او خواکې سردار محمد داؤود خان صاحبجان ، سید جان او عبدالحق علومي را وغښتل ؛ ارګ ته د نورو قطعاتو د مرستې د نه رسیدنې او د مقاومت د بې ځای والي په پام کې نیولو یې داسې لارښوونه ورکړه:

"نه غواړم ځوانان له منځه ولاړ سي. ددې لپاره چې د ډیروځوانانو د وژل کیدلو مخه نیول شوي وي ، ګارد تسلیم کړئ. زه نه تسلیمیږم. ما د دفاع د وزارت ، صدارت او د ولسمشرۍ په پـ�ُستونو کې هیواد او ولس ته سپیڅلي خدمتونه کړي دئ. هېڅکله مې افغانستان او د افغانستان ولس ته خیانت نه دئ کړئ. که ما کومه پازوالي یا جرم درلود نو ما دې د افغانستان د ولس په نیاو کې محکمه کړي ".

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا وي د افغانستان د لومړني ولسمشر سردار محمد داؤود خبرې چې د ولسمشر د گارد افسرانو ته يې وکړې. د همدغې لاربښوونې پربنسټ د ارگ د ختيځې دروازې پرسر سپين بيرغ و ځړول شو او گارد تسليم شو.

په څو ورستيو کلونو کې يوشمير افغان ليکوالانو يو شميررسالې ، يادښتليکونه ، د سترگو ليدلي حالونه او تأريخي کتابونه خپاره کړي دي چې د افغانستان د شلمې پيړې د دويمې نيماييې د تأريخي واقعيتونو په روښانونو کې خورا مرسته کوي. په دې ډله کې يو شمير " تش په نامه ليکوالانو" هم چې د تأريخ د ليکلو واک نه لري او ان د هغوی د ليکنې د ليکلاردود څرنگوالی تر پوښتنې لاندې دئ پانې تورې کړې دي او د پازوالۍ د پيټي له پورته کولو او د رښتيامونډنې له هڅو پرته يا غټ غټ درواغ وايي او يا تحريف شوي حقايق رامنځته کوي .

ددغو درغلنو له ډلې څخه يو يا دوه تنه چې د خلق او پرچم د واکمنۍ په کلونو کې يې " د غيرگوندي" ترنامه لاندې لوړ دولتي دريځونه درلودل نن ددغو تورونو او ليکنو له لارې پرته له دې چې د هغو کلنو په پيښو کې يې "گډون کړی وی" غواړي تا او ما ته ووايي چې " خپلواک ، اتـل او مجاهد" وو.دغسې کسان هغو چوغکو ته پاتې کيږې چې ککره تر وزرونو لاندې ننباسي او د تيارو په ټال کې په سوچوهلو زانگي او څوک نه ويني. له همدغې ډلې څخه يو يې عبدالحميد مبارز دئ .

د " تحليل واقعات سياسي افغانستان" د کتاب په څلورم پوښ کې د هغه ليکل شوی ژوند ليک څرگندوي چې نوموړي د خپل ژوندانه لوړ اداري دريځونه د خپلو لوڅو پوڅو او هلو ځلو له لارې د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گونداو د پخواني شوروي اتحاد د سلاکارانود ډاډ له ترلاسه کولو وروسته د پرچميانو په وخت کې د " ښوونې او روزنې د وزارت د مرستيال" پر څوکۍ کښينول شوی وو.

په دغسې رسمي دريځ کې د يوه سړي د ټاکلو واک يوازې د سياسي بيرو يا د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند د لوړ مقام په لاس کې وو. هيڅ يوه سړی نه شي کولای ومني چې يو " گوندي ضد" (په کتاب کې د مبارز بله څيره!) دې په ناڅاپه او د گوند د ډاډ له تر لاسه کولو وروسته پر دغسې يوه اداري دريځ ټکوهل شي .

مبارز په ناورهنه توگه غواړي د لوستونکي په سترگو کې خاورې و شيندي. هغه د خپلو دندو د سپړنې په لړ کې وايي : " په ۱۹۸۰ز کال کې د سواد د زدکړې مرستيال او له هغه وروسته فرانسې ته کډوال شو" ، خو نه غواړي ووايي چې تر څو کلونو پورې په نوموړي اداري کې دريځ پاتې شو. تر هغې شېبې پورې چې ډاډه وو چې شوروي ځواکونه په افغانستان کې پاتې کيږي ، کلونه کلونه د " وزير د مرستيال" په توگه پاتې شوی وو ، خو کله چې ورته څرگنده شوه چې شوروي ځواکونه له افغانستانه وځي ، نود تيښتې او کډوال کيدلو په لټه کې کيږي او له خلقيانو او پرچميانو سره د مخالفت د ډغرو وهلو لپاره ملاتړي!

د هيواد د سياسي او پوځي حقايقو تل ته رسيدل ، پر هغو پوهيدل او له هغوڅخه کره کتنه کول ژورې څيړنې ، پلټنې ، شپه او ورځ خولې تويولو او بشپړ ناپييلتوب ته اړتيا لري. نه ليکل ډيرښه دي تر درواغ ويلو او تور ترلو. يو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بل پسې کتاب خپرول ، درواغ ، تور تړل او د ولس سترګو ته افسانې د حقیقت په توګه ځرګندول ستره ګناه ده او عبدالحمید مبارز پر دغه بې لارې شوې له ګړنګونو ډک کږلیچ ، یوازینې یا لومړنی تللی سړی نه دئ .

پیړۍ پیړۍ مخکې مولانا جلالالدین بلخي له دغسې قلم په لاس لیکوالانو څخه داسې سر تـکَـونه کړې ده:

"چـون قـلم در دسـت غـداری بود/ لاجـرم مـنصـور بر داری بود."� جـرمـنی، 15 جـنـوری 1999

لومړنی لیک

ګرانه دوسته......،

د سلام له ډالۍ کولو وروسته هیله من یم چې له خپلې کورنۍ سره روغ او رمی اوسې. ستاسو د دیارلس سوه اتیایم لمریزکال د غوایي د میاشتې د لسمې [۲۰۰۱ز د اپریل د ۳۰] نېټې لیک مې تر لاسه کړ. دا دئ ستاسو پوښتنو ته په لاندې ډول ځواب وایم :

۱ (له دیارلس سوه او اووه پینځوسم لمریز [۱۹۷۸ز] کال مخکې ، ما د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند د پرچم له ډلې سره اړیکه درلودله ، لامل یې دا وو چې د ولسمشرۍ د ارګ یو شمیر افسرانو د پرچم له ډلې سره اړیکه درلودله او ما د دندو د تر سره کولو په ترڅ کې له هغوی سره نیږدې اړیکې درلودلې .

د غوایي له کودتا وروسته د دواړو خلق او پرچم د ډلو له پلوه د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند غړیتوب ته وبلل شوم. ماته د خلق یا پرچم په ډله کې ښکیلوالي ارزښت نه درلود ځکه د دیارلس سوه شپږپینځوسم لمریز کال د چنګاښ د دولسمې [۱۹۷۷ز د جولای ۳] نېټې له کنفرانس وروسته ګوند د یوه یوموټې د [ا. خ.ډ.ګ] په نامه یادیده. له دې امله پرکال دیارلس سوه او اووه پینځوسم [۱۹۷۸ز] د ګارد په لومړني سازمان کې د ازمایښتي غړي او پرکال دیارلس سوه اته پینځوسم [۱۹۷۹ز] د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند په اصلي غړیتوب ومنل شوم .

۲ (د غوایي له کودتا مخکې د جمهوري په اردو کې د دواړو خواوو افسران ول. ولسشر ، اروابناد صاحبجان او په څه ناڅه ډول د دفاع د وزارت مشرتابه د پرچم د ډلې کدرونه پیژندل.د ګارد د کشف آمر عبدالحق علومي د خلق دډلې افسران اوما (عبدالرحیم شادان) چې په هغه وخت کې د ګارد د پیژند مدیر وم پرچمي افسران پیژندل .

۳ (له دیارلس سوه څلور پینځوسم [۱۹۷۴ز] وروسته د ولسمشرۍ او د دفاع د وزارت د مشرتابه د لومړنی څپې ټکان د پرچم د ډلې پرافسرانو ورغلې. په لومړي پړاو کې د ولسمشرۍ د ګارد بولندوی ښاغلی ضیا مجید په هند کې د پوځي اتشې په توګه وټاکل شو .

په دیارلس سوه او پینځه پینځوسم او دیارلس سوه شپږ پینځوسم [۱۹۷٦ او ۱۹۷۷] کې ، د پرچم د ډلې اتلس تنه افسران چې ګڼ شمیر یې د ګوند نامتو کدرونه ول او د خلق د ډلې لس تنه افسران له ګارد څخه د (دفاع د وزارت)

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مرکز او یا د ولایتونو قطعاتو ته تبدیل شول. البته ، له دې سره سره د دواړو ډلو افسران د غوايي د کودتا تر شپو ورځو پورې د ولسمشرۍ د ګارد په جزوتامونو کې جذب او ځای پرځای شوي ول .

۴ (دغوايي له کودتا وروسته د (پرچم) د ډلې له دوه ویشت تنو څخه چې ګڼ شمیر يې د ګوند کدرونه ول په لوړو ګوندي او دولتي مقامونو وګومارل شول چې د یوشمیر نامتو کسانو نومونه يې په لاندې ډول دي :

-ښاغلی ضیا مجید د ولسمشرۍ د ګارد بولندوی/ په هند کې پوځي اتشه/ د ملي دفاع د وزارت د نړیوالو اړیکو مدیر

-ارواښاد ډګرمن ګل آقا خان د ولسمشرۍ د ګارد د اوپراسیون آمر/ د غوايي له کودتا وروسته تر برید جنرالۍ ورسید/ د هرات د اوومې فرقې بولندوی، د ملي دفاع د وزارت د سیاسي چارو رئـیس او د افغانستان د خلکو د ډیموکراتیکې جمهورۍ د انقلابي لوړې شورى مرستیال

-ډګرمن سید جان د ګارد د اوپراسیون د آمریت مرستیال/ د غوايي له کودتا وروسته

د تورنجنرالۍ تر رتبې ورسید/ د افغانستان د خلکو د ډیموکراتیک جمهوریت د وسله وال ځواک د سرقوماندانۍ د پوځ د څانګې پازوال

-ارواښاد عبدالحق علومي د ولسمشرۍ د ماڼۍ د کشف آمر/ د غوايي له کودتا وروسته د تورنجنرالۍ تر رتبې ورسید/ په کندهار کې د دولتي امنیت (خاد) رئـیس ، د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند د مرکزي کمیټې د عدل او دفاع مشر

-محمد عزیزحساس د ولسمشرۍ د ګارد د تشریفاتو د ټولي بولندوی/ د غوايي له کودتا وروسته د تورنجنرالۍ تر رتبې ورسید/ د ولسمشرۍ د ګارد بولندوی ، د حربي پوهنتون د قوماندانۍ مرستیال ، د دولتي امنیت (خاد) د لسمې اداري رئـیس

-جګتورن سید حسن رشاد د ګارد د دویم کنډک بولندوی/ د غوايي له کودتا وروسته د تورنجنرالۍ تر رتبې ورسید/ د ستردرستیز د امنیت آمر

-ډګرمن محمد نادر خان وردک د ولسمشرۍ د ګارد د تشریفاتو د کنډک بولندوی

-جګړن دستګیرخان د ولسمشرۍ د مخابرې د آمریت مرستیال

-یو شمیر ټیټ پوړي افسران اوبریدګي چې د غوايي له کودتا وروسته يې په سرښندنې ارزښتناکې دندې تر سره کړې د مډالونو او دولتي نښانونو په ورکړې و ستایل شول

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خلق د ډلې د غړو شمیر لس تنه وو. هغوی هم د غوايي له کودتا وروسته د خلق په ګارد او د وسله وال ځواک په قطعاتو کې په سرښندنې ستړې دندې ترسره کړې

۵ (د غوايي د مباشتې په اوومه د پنځنۍ په ورځ [۱۹۷۸ز د اپریل ۲۷] د دفاع د وزارت په لاربښوونې د مرکز او ولایتونو په ټولو قطعاتو او ګارنیزیونونو کې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند د مشرتابه د نیول کیدلو او زندان ته د هغوی د لویدلو په خوشحالۍ د ښادي لمانځنې په لاره اچول شوي وې. د ګارد د جزوتامونو په ګډون ټول قطعات د سهار له نهو بجو وروسته د ښادۍ د لمانځنې په خوښیو بوخت ول. د ورځې د یولسو بجو په شااو خوا کې د دفاع وزارت ټولو قطعاتو په ځانګړې توګه د ولسمشرۍ ګارد ته دنده ورکړه چې د ولسمشرۍ له ماڼۍ څخه دفاع وکړي. ځکه د پینځلسم او څلورم زغره وال ځواک شوبلې او محاربوي ماشینونه له خپل وضع الجیشي حالته دباندې را وتلې او د ښار پر لور په خوځېدو وې .

ارواښاد صاحبجان د دفاع د وزارت د لارښوونې له ترلاسه کولو وروسته د اضطرار حالت اعلان او امر یې ورکړ چې د ولسمشرۍ د ګارد ټول جزوتامونه دې له ارګ ، جمهوري ریاست او ګارد څخه په ساتنه کې چمتو شي .

د ګارد جزوتامونو ، له خپل پرسونل او په خپل جوړښت کې له ټاکلې وسلې سره چې لا مخکې په لومړۍ درجه احضاراتو کې راغلي ول په ډیر لنډ وخت کې (درې نیمې دقیقې) د ټول سـځ په ډګر کې راټول او له هغه ځایه یې خپلو دفاعي مورچلونو ته مخه کړه. هغوی له مورچل نیولو وروسته دفاع را پیل کړه .

په پیل کې [د ګارد � ژ] ټولو خلقي او پرچمي افسران له سمبالو وسله والو جزوتامونو سره ټاکلې سیمې او مورچلونه (چې مخکې یې په څو څو ځله د لومړي درجه احضاراتو په ترڅ کې د مورچلونو د نیولو تمرین کړی وو) و نیولې او له ارګ ، ګارد او جمهوري ریاست څخه په دفاع کې ښکېل شول .

په هماغو لومړیو شیبو کې چې د پینځلسم زغره وال ځواک ۷۱۵ شمیري شوبلې د دفاع د وزارت پروډانۍ او د ارګ پرختیځې دروازې ډزې وکړې ؛ د ولسمشرۍ د ګارد د لومړي کنډک بولندوی ارواښاد محمد سرور خان (د ګارد د ختیځ اړخ د دفاع او ساتنې پازوال) خپلو ترلاس لاندې سرتیرو او جزوتامونو ته داسې امر ورکړ: " د پینځلسم او څلورم زغره وال ځواک شوبلې او محاربوي ماشینونه چې ګارد ، ارګ ، جمهوري ریاست اویا د ملي دفاع وزارت ته نیږدې کیږي او ډزې وکړي د سترګو په رپ کې د توغندیو تر اور لاندې ونیسـئ او درې ورې یې کړئ ".

د جزوتامونو بولندویانو او پرسونل (سرتیرو) په بیړه پر شوبلو او محاربوي ماشینونو په سپکو توغندیو هغه شوبلې چې د دفاع د وزارت پر ودانۍ او د ارګ پرختیځې دروازې یې ډزې کړې وې له کاره و غورځولې. هغوی د ګارد د قراول مخته ، د ختیځې دروازې مخته او د سلامخانې دروازې مخته (د څلورم زغره وال ځواک او د شهید عمر قطعه) راغلي محاربوي ماشینونه او په هغو کې ناست پرسونل درې ورې کړل او وسوځېدل .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غوايي د اوومې د پيښو په لړ کې شهيد ډګرمن محمد سرورخان او يو شمير په وسلو سمبال افسران د ګارد او ارګ مخته پرسړک ننوتل او د يرغلګروشوبلو ٦۴ تنه پرسونل چې د ګارد دپرله پسې توغنديو او نورو وسلو دډزو له امله له خوځښته پاتې شوي ول او يا د ارګ اوګارد پر لور د خوځښت زړه يې نه درلود پلي او ټول يې بندي او تر جدي څار لاندې يې ونيول. نيول شوي کسان د هماغې ورځې د سهار ترشپږو بجو پورې تر هغو شېبو چې ګارد تسليميده ، هماغلته ول .

٦ (له دې چې د پوځي کودتا لارښوونه او امر د افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند د پرچم د ډلې له پلوه نه ورکړل شوې ، د پرچم د ډلې افسران د ماښام تر اوو بجو پورې د اړيکې د نشتوالي له امله د پيښې له لامل څخه خبر نه ول ،ځکه چې د ګارد او جمهوري رياست د ټلفوني اړيکو ټولې اړيکې پريک شوې وې. هغوی د مخابرې د آمريت مرستيال دستګيرخان ته دنده ورکړه چې له ګارد څخه دباندې ووځي او د بشپړو مالوماتو له تر لاسه کولو وروسته دې بيرته ارګ ته راشي .

د ستګيرخان د هر ډول ګواښ په منلو د ارګ تر ديوال لاندې ويالې له لارې له ارګه دباندې ووت. نوموړی د مالوماتو له تر لاسه کولو وروسته د ماښام په اوو بجو بيرته راغی او د پرچم د ډلې افسرانو ته يې خبر ورکړ چې کودتا د افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند د خلق ډلې پيل کړې ده .

له هغه وروسته د پرچم د ډلې افسرانو د ګوند د پوځي څانګې د ملاتړ پياوړتيا ته ملا وتړله. همدارنګه د جزوتامونو بولندويانو چې ګڼ شميرېې د ګوند د دواړو ډلو غړي ول له دفاع څخه لاس پر سر شول او د ګوند په ګټه يې هڅې پيل کړې .

٧ (ارواښاد صاحبجان د ګارد د بولندي (د قوماندې په قرارګاه) په ځای کې وو او کله نا کله به د ګلخانې ماڼۍ ته د ولسمشر د ليدلو لپاره په تګ راتګ کې وو. د کنډکونو ، ټوليو او بلوکونو بولندويانو له خپلو مورچلونو څخه دفاع کوله .

د ماښام له شپږو بجو وروسته د جمهوري رياست په هوايي چاپيريال کې د هوايي ځواک الوتکې راښکاره شوې او جزو تامونه په ځانګړې توګه د دلکشا د ساعت برج ته څيرمه د دافع هوا) سټريلا 2 (Mټولی او د ارګ د سويلي ديوال اړخونه يې تر اور لاندې ونيول. د) دافع هوا د سټريلا 2 (Mد ټولي بولندوي بريدمن چوپان د الوتکو د ماشينګنو د ډزو له امله شهيد شو.

د ماښام له اوو بجو وروسته بم غورځوونکو الوتکو د ګارد ټولې سيمې ، ارګ او د دلکشا پر بڼ د بمبونو وَريا پيل کړه. د هغې په پای کې په ارګ کې دننه يو شمير زيرمتونونو اور واخيست او د اور په لمبو کې ايرې شول .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پینځلسم زغره وال ځواک شوبلو د آریانا له څلور لاندې ، پښتونستان واټ او د کابل هوټل له شا او خوا د ګارد او ارګ پر ودانیو پرله پسې ډزې کولې. د همدغو ډزو له امله د ګارد دروغتون د ودانۍ یوه څنډه " د افغانستان بانګ" ونړیدله .

د ماښام له اتو بجو وروسته د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند د خلق ډلې په دې نامه چې یرغلګر ځواکونه د دلکشا بڼ ته ننوتلي او غواړي له هغې لارې ګارد او ارګ ته ننوځي د ګارد د لومړي کنډک سرغندویه او هڅاند بولندوی یوه ګوټ ته بیایي او هلته یې په شهادت رسوي (نوموړي له خپلو جزوتانونو سره یوځای د ارګ له ختیځ اړخ ، ګارد او جمهوري ریاست څخه په سرښندنې اوسرسپارلې توګه دفاع کوله)

د شپې له لسو بجو وروسته د ګوند د لارښوونې پر بنسټ اغیزمن تبلیغات ترلاس لاندې ونیول شول: " که جمهوري ګارد تسلیم نه شي ، لارښوونه شوې چې پرګارد او جمهوري ریاست دې ۵۰۰ کیلویي بمونه و ورَول شي ترڅو ټول له خاورو سره یو شي ".

د غوایي په اتمې نیټې د سهار په څلورو بجو [۱۹۷۸ د اپریل په ۲۸] سردار محمد داؤود ، د ګارد بولندوی صاحبجان، د ګارد د اوپراسیون مرستیال سیدجان او د ګارد د کشف آمر عبدالحق علومي را غواړي او ارګ ته د نورو ځواکونو له پلوه د مرستې د نه رسیدلو او د مقاومت د بې ځای والي په پام کې نیولو داسې وویل:

"نه غواړم ځوانان له منځه ولاړ سي. د دې لپاره چې د ډیروځوانانو د وژل کیدلو مخه نیول شوي وي ، ګارد تسلیم کړئ. زه نه تسلیمېږم. ما د دفاع د وزارت ، صدارت او د ولسمشرۍ په پـ�ُستونو کې هیواد او ولس ته سپیڅلي خدمتونه کړي دئ. هېڅکله مې افغانستان او د افغانستان ولس ته خیانت نه دئ کړئ. که ما کومه پازوالي یا جرم درلود نو ما دې د افغانستان د ولس په نیاو کې محکمه کړي ".

د ولسمشر له لارښوونې او د ګارد د بولندوی د امر پربنسټ د سهار له څلورو بجو وروسته د ارګ د ساعت د برج (ختیځې دروازې) پرسر سپین بیرغ لوړ او د تسلیمیدلو تابیا تر لاس لاندې ونیول شوه.

۸ (ماسردار محمد داؤود څو څو ځله د ګلخانې په ماڼۍ کې ، او کله چې هغه د ودانولو له پروژو څخه لیدنه کوله او هم عربي هیوادونو ، یوګوسلاویا ، سویس ، ترکیې او هند ته د سفر پر مهال لیدلی دئ. چال چلند یې له سپیڅلې دوستۍ ډک وو او سړي ته یې زړورتیا وربخښله .

په هغه شیبه کې چې صاحبجان ولسمشر ته د ګلخانې ماڼې ته مخامخ لارۍ برابره چې کړه چې که وغواړي د فرانسې سفارت (یا بل لوري) ته ولاړ شي د محمد داؤود روحیه ډیره لوړه وه. (هغه ونه منله چې له ارګ څخه ووځي). خو د هغه د هملارو ملګرو په ځانګړې توګه د کابینې د غړو روحیه چې په هماغه ورځ د وزیرانو په غونډه کې یې ګډون کړی وو ، ډیره الوتې او ضعیفه وه .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره له دې چې ما له کابل څخه خپل یادښت لیکونه نه دي راوړي که تاسو د ارګ ، ګارد او جمهوري ریاست په اړوند نورې پوښتنې هم ولرئ مالومات به درکړم. والسلام. عبدالرحیم شادان ، جرمني ، د دیارلس سوه او اتیایم کال د چنګاښ شپږمه [۲۰۰۱ز کال د جون ۲۷]

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دویم لیک

ښاغلی..... ،

د سلام او درناوي له وړاندي کولو وروسته هیله من یم چې له خپلې کورنۍ او خپلوانو سره روغ او رمی اوسئ. ستاسو د دیارلس سوه او اتیایم کال د لړم د مپاشتې د دیارلسمې [۲۰۰۱ د اکتوبر د ۲۹] نېټې لیک را ورسید. دا دئ هغه ټکي چې زما په یاد دي سپړنه یې په لاندې ډول تاسو ته وړاندې کوم :

۱ (د ولسمشر سردار محمد داؤود او د جمهوري گارد د بولندوی د لارښوونې پربنسټ د افغانستان د پخواني پاچا محمد ظاهر شاه د حسابي او عایداتي شتمنیو د پلټلو لپاره یو څېړونکی پلاوی په لاندی ډول جوړ او وګومارل شو :

ښاغلی محمود لطیف د محمد ظاهر شاه شخصي مرستیال چې په هاغه وخت کې یې د لنډ مهال لپاره د جمهوري ریاست اداري چارې پرمخ بیولې : د پلاوي مشر/ عبدالرحیم شادان د جمهوري گارد د پیژند مدیر : د پلاوی مرستیال او غړی/ ښاغلی آقا محمد د گارد د مخابرې آمر: د پلاوي غړی/ ښاغلی ....(نوم یې زما په یاد نه دئ) د لوژستیک محاسب : د پلاوي غړی

پلاوي دنده درلودله چې د قلم مخصوص او شتمنیو (کاریز میر او دره آجر) حسابي چارې له نیږدې و پلټي ، کنترول یې کړي او ویې څیړي .

۲ (د پخواني پاچا د کورنۍ غړو د چنګاښ له کودتا مخکې [۱۹۷۳ د جولای ۱۷] په ډیر پرتم اودرناوي بهر ته سفرونه کول. له لوړ پوړو مامورینو او د هوايي ډګر د امینت له آمر پرتهVIP خونې یا د الوتکې څنګ ته چا نه شوای کوای هغوی ته ور نیږدې شي. له کودتا وروسته کله چې د پاچا میرمنې او د کورنۍ نورو غړو غوښتل روم ته سفر وکړي ، د هغوی توکي او بکسونه د یوه ټیټ پوړي افسر له پلوه ضبط شول .

د هغه وخت د کورنیو چار د وزارت د ژاندارم او پولیسو د لوی بولندوی د لارښوونې پربنسټ د محمد ظاهرشاه د کورنۍ نقدي او جنسي توکي چې په یوه اوسپنیز صندوق کې ځای پرځای شوي ول د کابل د هوايي ډګر د امنیه قوماندانۍ د چارواکو له پلوه ونیول شول .

دغه بکس د جمهوري ریاست د لارښووني پربنسټ له هوايي ډګر څخه " دافغانستان بانک" ته ولیږل شو چې هلته ساتل کیده. نوموړي توکي د ښاغلي محمود لطیف ، عبدالرحیم شادان ، ارواښاد صاحبجان ، ښاغلي محمد موسی عظیمي له پلوه چې په هاغه وخت کې "د افغانستان بانک" مرستیال وو لاسلیک ، مهر او په نښه شو .

۳ (د پلټنو د لاسوند په څلورمې مادې کې راغلي : " څرمن لاسي نصواري بکس چې په تـَل کې یې سره زر او جواهر دي په سرتړلي توګه له پوښ سره یوځای د یوولسو کیلوګرامو په وزن د مخکیني پلاوي له پلوه وزن ، په نښه او لاسلیک شو ".

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴ (کله چې پلاوي بکس خلاص کړ ومې ليدل چې په بکس کې دننه يو شمير سره زر لکه په غميو پسولل شوي د غاړې د سرو زرو گرانبيه هارونه ، گوتې او واليگان د بکس په کښتنۍ برخه کې ځای پرځای شوي ول .

د څرمن بکس په تـَل کې يو شمير ډالر (چې شميره يې زما له ياده وتلې) هم چې د سرو زرو ترڅنگ په پاکټونو کې اېښودل شوي ول د کابل په هوايي ډگر کې د شاهي کورنۍ له لاسه واخيستل شول .

۵ (د غه توکي او اسعار له يوه کال او څو مياشتو وروسته د نوموړېکورنۍ د غړو د نومونو له څرگنديدلو او د پلاوي له نښو او لاسليک وروسته د هريوه په نامه او پتې په بيلا بيلو پاکټونو کې د(شاهي کورنۍ د استازي) محمد علي سليمان له لارې چې په هغه وخت کې يې د بهرنيو چارو د وزارت د تشريفاتو په رياست کې دنده تر سره کوله روم ته وليږل شول. (د اسعارو شميره د هريوه په نامه : له ۵۰۰ او ٦۰۰ ډالرو تر ۸۲۰ او ۱۱۰۰ ډالرو پورې او تر ټولو غټه شميره يې ۱۸۰۰ ډالره وه (

٦ (د جمهوريت په لومړيو او دويمو کلونو کې [۱۹۷۳ او ۱۹۷۴] په صندوق کې دننه د سرو زرو په څرمن بکس کې له ځای پرځای شويو اسعارو پرته ، محمد ظاهر او کورنۍ ته يې نورې پيسې ونه ليږل شوې. د جمهوريت د دريم کال په پای او د څلورم کال په پيل [۱۹۷۵ او ۱۹۷٦] کې د محمدظاهر د اقتصادي ستونزو په پام کې نيولو د هغه د شتمنۍ او بانکي ونډې له گټې څخه په مېاشت کې دوه زره ډالر د شاهي کورنۍ د لگښت لپاره ليږل کېدل. همدا رنگه په ديارلس سوه او پينځه پينځوسم کال کې [۱۹۷٦ز] کې د پاچا د بانکي ونډې بيه د يوه چک له لارې هغه ته وليږل شوه .

۷ (د هغه ترڅنگ د پاچا د کار په دفتر کی يو ټوک په لاس ليکل شوی کتاب ، لرغونې خطي نسخې او ارزښتناک کتابونه د محمد ظاهر په کتابتون کې ول. دغه ټول د اطلاعاتو او فرهنگ د وزارت، ملي آرشيف ، د دفتر د رياست او د جمهوري رياست او گارد د يوه بشپړ او سمبال شوي پلاوي له لارې ملي آرشيف ته وليږل شول .

۸ (ددې پوښتنې په ځواب کې چې آيا د غوايي د مياشتې [۲۷ اپريل ۱۹۷۸ز] کودتا ناکامه يا شنډه کيدای شوای ،بايد وويل شي :

سره له دې چې د جمهوري گارد سرتيرو او بولندويانو د غوايي د مياشتې د اتمې [۲۸ آپريل ۱۹۷۸] د سهار تر څلورو بجو پورې په ټينگه او سرښندنې له گارد ، جمهوري رياست او خپلو مورچلونو څخه دفاع وکړه له دې چې په گارد کې دننه د گوند ډيرغړي ول له دې امله د وسله ځواک پروړاندې مقاومت بې ځايه او د کودتا شنډول نا شوني ول .

په حقيقت کې د همدغې خبرې په پوهيدا سردار محمد داؤود لارښوونه وکړه چې :" گارد تسليم کړئ تر څو ځوانان ونه وژل شي "...

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وروستيو کلونو کې که د افغانستان په کورنيو چارو کې د سترو هيوادونو لکه امريکا او چين او د عربي هيوادونو، ايران او پاکستان لاسوهنې نه وې شواى او د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند کورنۍ گوندېمارۍ او شخړې هوارې شوې واى ، د افغانستان وسله وال ځواک دومره پياوړى شوى وو چې په ۱۹۹۲ زکال کې يې دولت پرته له کوشني مقاومته نه تسليماوه ".

ستاسو د بريا په هېله. والسلام. عبدالرحيم شادن ، جرمني ، د ديارلس سوه او اتيايم لمريز کال د لړم يوويشتمه نېټه [۱۲ نوامبر ۲۰۰۱ زکال]

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوویشتمه برخه

د " مرجان" د پردې ترشا نقشه جوړوونکی

د دیارلس سوه او اووه پینځسوم لمریز کال د غوایي د اوومې له کودتا مخکې هم د محمد داؤود خان د وژلو نقشې کښل شوې وې. د دغې نقشې په خاورو کې د چا د لاس نښې په سترګو کیږي؟ دغې پوښتنې ته د سم یا لږ تر لږه رښتیا ته د نیږدې ځواب موندلو لپاره باید د څو سمو او ناسمو ګزارشونو له کړلیچونو څخه واوړو.

۱ (مرجان او توره په شاتګپالنه یا ارتجاع

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښايي باور کول پرې ګران وي ، خو د ميرمحمد صديق فرهنګ د " افغانستان در پنج قرن اخير" کتاب په ۸۴۱ پاڼه کې [لومړی چاپ ، د عرفان ، تهران/ايران له خپرونو ، د غوايي مياشت ، ديارلس سوه او څلور اويايم لمريز کال � ۱۹۹۵ ز کال ، اپريل] د علي احمد خرم د وژل کيدا په اړه لاندنی پاراګراف په سترګو کيږي :

"[پرکال ؟] د نوامبر په مياشت کې د پلان وزير علي احمد خرم چې له يوه جاپاني پلاوي سره د خپل کار په دفتر کې په خبرو اترو بوخت وو د پوليسو د ساتونکو د افسر د سترګو تر ښار لاندې د يوه سړي په لاس چې په وچ زور د هغه دفتر ته ننوتلی وو را و ايستل شو او د سړک پرغاړه د تومانچې په مرمۍ ووژل شو. وژونکي چې د پلان له وزير څخه غوښتل نوموړی دې تر هيواد مشر [محمد داؤود] پورې ورسوي ، د سړک د غاړې په ګڼه ګوڼه کې ورک شو. خو وروسته د مرجان په نامه يو سړی د بګراميو پرسړک له يوه ښکاري توپک سره و نيول شو او د نياوتون د حکم پربنسټ د وژونکي په توګه تورن و بلل شو. کمونيستانو پر هغه د اخواني تور ولګاوه خو د هغه وخت د عدليې وزير نوموړی پرچمی و باله. له دې چې خلکو پر حکومت ويسا او ډاډيينه نه درلودله نو د هيڅ لوري پر خبرو يې باور ونه کړ. څرګنده نه ده چې هيواد مشر له رښتينو خبرو تر کومې کچې خبروو خو خاورو ته د علي احمد خرم د مړي د سپارلو پر وخت د هغه وژونکی يې د توري ارتجاع له چوپړيانو څخه و ګاڼه." بس .

۲ (مرجان چيی وو کې ښي اړخی؟

"د پلان وزيرعلي احمد خرم ووژل شو : پلټنو څرګنده کړه چې وژونکی [مرجان] په چپيانو پورې تړلی وو خو له ورايه له اخوانيانو سره يو ځای شوی وو. هيواد مشر [محمد داؤود] د مړي د ښخولو پر مهال ګواښ وکړ او ويې ويل : دولت به هېڅکله او هيڅ ځوک که چپي وي که ښي اړخی پرينږدي چې د افغانستان له برخليک سره لوبې وکړي. خاورو ته د علي احمد خرم د مړي د سپارلو پرمهال د شوروي سفير هم راغلی وو. (د " قيام جمهوريت بيست و شش سرطان سيزده پنجاه و دو هجري شمسي" [۱۹۷۳زکال د جولای ۱۷] د کتاب ۱۹ پاڼه ، ليکوال او ټولګر : ديپلوم انجنير کريم عطايي ، دويم چاپ ، سنټ ګلن ، سويتزرلند ، ۲۰۰۴ز کال)

۳ (مرجان ، ګلبدين حکمتيار او جيمي کارټر

"د ديارلس سوه شپږ پينځوسم لمريز کال د لړم د مياشتې په څلورويشتمه نېټه [۱۹۷۷ز کال د نوامبر ۱٦] په رڼا ورځ د پلان د وزير علي احمد خرم وژنه يوه بوږنوونکې پيښه وه. د مرجان په نامه د لغمان د ولايت استوګن يو ښوونکی چې کمونيستي ليد لوری يې له ورايه څرګند وو د وزارت په ودانۍ کې د پلان له وزير څخه د ليدنې کتنې غوښتنه وکړه. دغه غوښتنه په ډېر ټينګار او له ګواښونو ډکه وه .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وزیر له جاپاني پلاني پلاوي سره خپله غونډوه وځنډوله او مرجان سره د لیدنې په موخه د غونډې له خونې راووت. د مرجان له ګواښه ډکه غوښتنه پر همدغه ځای پای ته ونه رسیدله. مرجان له خرم څخه وغوښتل چې هغه دې هیواد مشر داؤود ته و رسوي. خرم چې د ګواښ او ویرې په منګولو کې راښکیل شوی وو د مرجان غوښتنه و منله او له هغه سره د ارګ پرلور وخوځید .

د [دواړو ترمنځ] د پوښتنو او ځوابونو لړۍ اوږده شوه.د وزیر مرستې ته کوم مأمور یا ځارندوی را ونه دانګل. وزیر مخته او ترشا یې مرجان د وزارت له ودانۍ د ارګ پر لور په خوځېدا شول. علي احمد خرم د وزارت د ودانۍ مخته د مرجان د تومانچې د ډز له امله پر ځمکه را پریوت. وزیر ته د مرستې په رسولو کې ډیر ځنډ شوی وو. نومړی په روغتون کې مړ شو .

مرجان و تښتید او په شاه شهید مېنه کې په خپل کور کې پټ شو. له پلټـنیزو هڅو او مقاومت پرته نومړي له خپلې تومانچې سره ځان پولیسو ته وسپاره. نومړي داؤود ته څرګنده کړه چې وزیر د وزارت په ودانۍ کې خوندي نه دئ .

خاورو ته د خرم د جنازې د سپارلو په وخت کې د ملګرو او عربي هیوادونو د سفیرانو تر څنګ د شوروي سفیر میخائـیلوویچ پوازنوف هم راغلی وو. داؤود له ویرغاړۍ او نومیدۍ ډکه وینا واوروله. هغه چې نه شوای کولای خپل احساسات په خپل واک کې وساتي له دواړو د امریکا له متحده ایالاتو او شوري اتحاد څخه سر ټـکـَونه وکړه او زیاته یې کړه چې د شوروي په مرستو کې هم شخصي ګټې نغښتې دي. (د داؤود خان دغه وینا په رسنیو کې خپره نه شوه. د اطلاعاتو او کلتور وزیر عبدالرحیم نوین په بیړه د راډیو ودانۍ ته راغی او وینا یې له منځه یووړه.)

د پیښې د پلټنې لړۍ پیل شوه. د پیښې په تړاو ډیرې ریښې او ځانګې و ځغلیدلې او بېځایه و پړسول شوه. یو شمیر مأمورین په پلټـنو کې وګومارل شول. مأمورینو ته د شپې تنخوا وټاکل شوه او د کورنیو چارو د وزارت ترځمکلاندې ودانې د پلټنو لپاره په پام کې و نیول شوه .

د نوي اساسي قانون پربنسټ د پلټنې واک ځارنوالۍ ته ورکړ شوی وو خو ځارندویانو و کولای شول د " مرستندویانو" تر نامه لاندې د پلټنې لړۍ ته لاره ومومي او په پای کې د پلټنې د پرمختګ لړۍ په خپله ولکه کې ونیسي. د پلټنې په ډله کې یوشمیر پیژندل شوي او ښکاره ځارندویانو لکه باقي ، نبي ، اتمر، همکار ، قطره ، خیر محمد او نورو پرچمیانو برخه درلودله او ځارنوالانو ته څرمه یا فرعي ونډه ورکړل شوه. (د ځارنوالو پر تندیو لا له پخوا د اخوانیت ټاپې لګول شوې وې ، ځکه چې د هغو په منځ کې یو شمیر د شرعیاتو له پوهنځي څخه راوتلي کسان هم ول.)

له هغه وروسته چې مرجان خپله خوله په څرګندونو او منلو پرانیستله او د علي احمد خرم وژنه او خپله اړیکه یې له اخوانیانو سره په تړاو ومنله نو د ځارنوالانو ویره او وحشت لا زیات شو. له دې امله هغوی د ځارندویانو برلاسې ته غاړه کښېښودله .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عدليې وزير وفي الله سميعي او د هغه مرستيال عبدالهادي هدايت کمزوى دريځ درلود ځکه، د هغوى پر نومونو د اسلامي غورځنګ د غړو او د " اخوانيانو" تور لګول شوى وو. له دې چې د عدليې وزير د چنګابښ په کودتا کې ونډه نه درلودله نو دې امله د دويمې کچې وزيرانو په کتار کې شمېرل کېده. نور څوک هم نه ول چې داؤود د پېښو له لړۍ او جرړوڅخه خبر کړي .

مرجان نه ووهل شو او نه وځپل شو او په خپله خوښه او زړه يې خوله په خبرو پرانيستله. وژونکى يوازې يو سړى وو او د پلټنې د ډلې غړي ډېر ول. د پوښتنو او ځوابونو لړۍ تر يوې مودې دوام وکړ. دوسيه بشپړه شوه او په پاى کې په راډيو کې يې خبر ورکړل شو .

په دغه پېښه کې د امريکا متحده ايالات او د هغه هيواد ولسمشر نيغ په نيغه، ګلبدين حکمتيار او په ولسي جرګه کې د شينوارو استازى محمد اعظم شينوارى د لاس لرلو په تور پړ وبلل شول .

وژونکي داسې ومنله : " ګلاب الدين حکمتيار د جيمي کارتر په لارښوونه د شينوارو له استازي محمد اعظم سره په ګډه د مير علي احمد خرم د وژنې نقشه جوړه کړه. ددغې نقشې په پلي کولو کې ما [مرجان] ته حکمتيار لارښوونه را کړه او ما د کارتر نقشه پلې کړه ".

)له دغې پيښې مخکې د جبل السراج د سمنټو د شرکت مشر، مهندس شيرآقا چې د محمد داؤود د ملي کلوپ د دور د ملګرو له ډلې څخه شميرل کيده په خپل کورکې پرته له دې چې د کور شيانو ته يې لاس ور وړل شي ، ووژل شو. داسې انګيرل کيږي چې دغه وژنه کوم پاخه او تکړه جنايتکار په پخسناکۍ (غصه) او سړې سينې تر سره کړي وي (

محمد داؤود د پلټنې د ډلې جاج او په دوسيه کې وړاندې شوي لاسوندونه و منل. دوسيه په عادي توګه نياوتون ته وليږل شوه. هغوى ونه شواى کولاى چې خپلې خپرې کارتر ، حکمتيار او د شينوارو استازي ته و غځوي ، په پاى کې يوازې د مرجان په زنداني کولو بسنه وشوه .

سره له دې چې مرجان کولاى شواى و ثبتي خو سرښندنه يې ومنله. خو که مرجان ثبتيدلاى واى چا کولاى شواى د جيمي کارتر او ګلبدين حکمتيار پښه په دغه پيښه کې ښکيل و ګڼې؟

په همدغه وخت کې د شينوارو استازى محمد اعظم شينوارى د محمد افضل خان شينواري زوى د ديورند له کرښې هاغه غاړه واووښت او وتښتيد. نوموړي د شينوارو په سيمه کې ژوند کاوه او په جهاد کې يې هم برخه واخيستله. سره له دې چې د نور محمد تره کي او حفيظ الله امين د رژيم پروخت د هغه د کورنۍ ښځمنې او کوشنيان د څرخي پله زندان ته لويدلي ول ، پرکال ديارلس سوه او اوه شپيتم [۱۹۸۸] د ډاکټرنجيب په بلنه کابل ته راغى او د ننګرهار د والي په توګه وټاکل شو .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

)ډاکټر حقشناس د خپلو نورو لیکنو په شان پرته له دې چې لاسوند وړاندې کړي د " دسایس و جنایت روس در افغانستان" د کتاب په ۴۷۴ پاڼه کې له عبدالسمیع ژوند څخه نوم اخلي او هغه د مرجان د پیښې د نیاوتون (محکمې) د مشر په توګه یادوي. ښايي د هغه موخه د عدلیې د وزارت د پلټنو رئـیس سمیع الدین ژوند وي ، ځکه د عبدالسمیع ژوند په نامه نه کوم څارنوال وو او نه کوم ورمنډګر 'قاضي ("

د غوایي له اوومې [۱۹۷۸ز کال د اپریل ۲۷] وروسته مرجان له چا سره ونه لیدل. ویل کیږي چې ښايي مرجان روسیې ته لیږل شوی وي. (سره له دې چې مرجان د خلق د ډلې غړیتوب درلود خو بیاهم د نورالامیني او امیني په رژیمونو کې په زندان کې پاتې شو او آزاد نه شو.خلقیانو ادعا کوله چې نوموړي له ګوندي لارښوونو څخه سرغړونه کړې ده. دا خبره ددې لامل شوه چې مرجان لیونی شي. د ببرک د رژیم پرمهال هم مرجان د څو مودې لپاره په زندان کې پاتې شو. هغه پرکال دیارلس سوه دري شپیتم [۱۹۸۴] تر درمنلې لاندې ونیول شو او پرکال دیارلس سوه او څلورشپیتم [۱۹۸۵] له بند څخه خلاص شو.د هغه مړی څه موده وروسته د کابل د [سړک ؟] ترغاړې وموندل شو، داسې ښکاري چې نوموړی د زیات الکهولي څښاک له امله چې [پلاستیکي شراب] بلل کیدل مړ شوی وي. [د [داؤود خان د کي جي بي په لومو کې/داؤود خان در چنګال کي جي بي] د کتاب له ۱۳۳ تر ۱۳٦ پاڼو پورې او هم ۲۹۸ پاڼه، د الف هارون لیکنه ، ژباړه ، سَمَوَنه اویادَونه د حامد، د میوند د خپرندویې ټولنې خپرونه ، پیښاور/پاکستان، دسامبر ۱۹۹۷] .

۴ (مرجان او ډاکټر حلیم تنویر

د مرجان په اړه د پورتـنیو مالوماتو ۹۹په سلو کې برعکس د " تاریخ و روزنامـه نګاری افغـانســتان" [د ډاکټرحلیم تنویرلیکنه ، د صبور د اسلامي مرکز چاپ /پیښاور/پاکستان، جنوري ۲۰۰۰] د کتاب په ۲۱٦ او ۲۱۷پاڼو کې پرته له دې چې د " داؤود خان د کي جي بي په لومو کې / داؤود خان در چنګال کي جي بي " له کتاب او یا د لیکوال او ژباړونکي (الف هارون او حامد) څخه په کوم ګوټ کې یاونه شوي وي ، مالومات ورکړل شوي دي .

دا دئ هماغه سل په سلو کې مالومات چې له هماغه ځایه څخه اخیستل شوي دي :

"د شاهدانو له ډلې څخه یو تن لیکي : " کله چې د دیارلس سوه اووه پنځوسم لمریزکال د مرغومي په میاشت کې [دسامبر ۱۹۷۸] د خرخي پله په زندان کې بندي شوم معلم مرجان مې په دویم بلاک کې ولید. لاس او پښې غورځول او خوځښت یې غیر نورماله او یو شېبه یې هم د یوه روغ رمټ انسان په څیر خبرې نه کولې. مرجان د د یارلس سوه اته پنځوسم لمریزکال د مرغومي په پینځلسمه نېټه [۱۹۷۹ز د جنوري پینځمه] د عمومي بخښنې په ترڅ کې له زندانه خوشې شو ".

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډاکټر تنویر د "تاریخ و روزنامه نگاری افغـانسـتان" کتاب په هماغه ۲۱۷ پاڼه کې زیاتوي : " رښتیا خبره دا ده چې کمونیستانو مرجان د نوم په بدلون روسیې ته بیولی ، د هغه ماغزه یې ورګډ وډ کړل او د رښتیا د بربنډېدلو د مخنیوی لپاره یې مرجان په یوه لیوني بدل کړ او بیا یې کابل ته را ولیږه چې د هماغې دروهې د رښتونې ختې او تومنې په اړه څه ونه شي ویلای .

څو ترخې پوښتنې : د ډاکټر حلیم تنویر په وینا د مرجان د لاس او پښو غورځول او خوځښت چې غیر نورمال " ول ، نو ولې په بند کې له دوه کاله او څو میاشتو وروسته د هیواد له کرښو دباندې د یوې پیاوړې دستګاه له پلوه دې په " عقـلي ګډوډې" ککړ شي او له هغه وروسته دې ورځخه یو" لیونی" جوړ شي؟ ولې کمونیستانو مرجان روسیې ته بیوه او هلته یې په یوه " لیوني بدلاوه ؟ " آیا کمونیستانو نشوای کولای مرجان ته د څرخي پله په زندان کې یو ساده امپول ورکړي چې خوله یې د تل لپاره ور وتړي او یا یې په یوه لیوني بدل کړي؟ دغه ماجرا یې ولې د " مرجان" د شایسته نوم له بدلولو څخه را پیل کړه؟ ولې مرجان یې له روسیې څخه بیرته کابل ته راولیږه؟ او همدغو ته ورته څو نورې پوښتنې چې د [ځکه] ځواب نه لري.....

کاشکې ډاکټر تنویر د خپلو خبرو په پیل کې د " رښتیا خبرې ..." ضریب نه وای راوستای او دا یې نه وای هیره کړې چې : داسې یوې دستګاه ته چې د خپلو او پردیو مشرانو وژنه د ودکا د شرابو څښلو په څیر ساده وي ، نو د مرجان په څیر د یوه سرې وژونکي له غاړې ځړول چې پرته له وهلو او ټـکـولو یې ویلي ول " ما علي احمد خرم وژلی دئ " ښایي د یوې غوماشې له وژلو هم ساده وي .

که د ډاکټر حلیم تنویر د لیکنې هماغه پارګراف د مشرانو له دغې خبرې سره سمون خوړلای چې " حقیقت یا له ماشوم یا له لیوني وپوښتیـ" نو دا به ومنو چې ښایي روسیې د مرجان په لیوني کولو او په لوی لاس کابل ته د هغه په بیرته رالیږلو غوښتل د پلازمینې تلوسناک استوګن د " دروهې یا دسیسې په رښتنو" جرړو پوه کړي !

۵ (مرجان او حفیظ الله امین

"د [افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند] د خلق د څانګې د ډیرو پټو پوځي سازمانونو پازوالي حفیظ الله امین او ډاکټر شاه ولي ، او د پرچم د څانګې د پټو سازمانونو پازوالي نور احمد نور او عبدالوکیل په غاړه درلودله. دغه داوړه سازمونونه د دوه اړخیزه ارګانیک ډاډ د نشتوالي له امله له یو بل سره ټینګ نه ول اوبدل شوي .

د همدغه یو ګوني ګوند د مشرتابه په ټولو پوړیو کې د خلق او پرچم د څانګو فرکسیونونو په برابره توګه ونډه اخیستې وه. د ا.د. خ.ډ.ګ نا اټکل کیدونکي یووالي ، د " ملي غورځنګ" ګوندي مشر سردار محمد داؤود ، واکمنې اشرافي کړی ، بیلابیل ښي لاسي سازمانونه او هم د سیمې په شاتګپالې ټولنې له هر وخت پخوا بوخ، غچ اخیستونکي ، پرغزناک ، ترهوري او په ژوره توګه هیښ پیښ کړل. خو د انترناسیونالیستي یو موټې وروری او د ا.د. خ.ډ.ګ کې دننه د سیاسي او سازماني یو موټیوالي له پېڅې د " ملي غورځنګ" د ګوند د مشرانو له لیونتوبه د ډکو دروهو جرړې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او په دغه سازمان کې د نړیوال ښکېلاک د پټو او ښکاره ایجنټانو هڅې په خپل وخت بربنډې او د اصولي نرمښت او نوښت په رڼاکې شنډې او له خاورو سره یو شوې .

د گوندي یو والي د لړۍ غوړیدا او پرمختـلنه ، د مخ په ودې روڼ اندې ټولنیزې مبارزې چټکتیا ، د ا.د. خ.ډ.گ د ژوندانه او جگړیزې وړتیا غښتلي کیدل ، د هیواد انقلابي مبارزینو ته دا پیاوړتیا ور په برخه کړه چې د واکمن ملي غورځنگ د امر او نهی او د سردار محمد داؤود د ځانغښوتونکي بنسټپالنې او د دولت د نورو لوړ پوړو استازو پر وړاندې د پینځه کلنې ترهگرې پالیسۍ له تراخه زغم وروسته لانجمنه او ډیموکراته جگړه راپیل او د ۱۹۷٦زکال د مې د مېاشتې په لومړۍ د نړۍ د کارگرانو د یوموټیوالي د ښادۍ د لمانځنې په ورځ یې د لومړي ځل لپاره په واټونو کې د لاریونونو د سبمالولو له لارې د رژیم د چوپې خولې د دروهې کړۍ ورماته کړه. خو د د ا.د. خ.ډ.گ د سیاسي بیرو له دغې زړَورې او په وخت برابرې پریکړې څخه د هغه مهال پولیس لا مخکې خبر شوي ول ؛ او دغه خبره د غوایي له پاڅون وروسته را بربنډه شوه .

د سردار محمد داؤود د واکمنۍ په وروستي کال کې د سیاسي بیرو د غونډو لړۍ د نورمحمد تره کي د کور د کین اړخ په گاونډیتوب کې د خپل سري رژیم د پولیسو له پلوه ثبتیدلې او د " ملي غورځنگ" د مشر منگولو ته ور رسیدلې. هر گوره ، دولت د گوند له دغې پریکړې څخه په خبریدلو د ا.د. خ.ډ.گ د مشرتابه پرډلې یې د خپل برید لړۍ ته چټکتیا ورکړه. مخکې له دې چې سردار داؤود د ا.د. خ.ډ.گ پرمشرتابه برید وکړي ایران او عربستان ته یې سفر وکړ او د روحانیت غدکه (چپن) یې پرځان کړه او د بې ځایو پلمو او بېخوندو تلوسو په لټه کې شو .

د سردار محمد داؤود په شان حفیظ الله امین او ببرک کارمل هم هر یوه په بیلابیلو کچو د گوند د دواړو څانگو د یو والي په تړاو ویرې او اندیښنې درلودلې. هغوی د دوه اړخیزو ختاوتنو اوبدگومانیو له امله دې ته غاړه کښینښودله چې د گوند پوځي سازمانونو له یوبل سره یوځای او و اوبدل شي ، ځکه هغوی ویل چې افسران نه شي کولای پریو بل ډاډ وکړي.

دا چې آیا امین له سردار محمد داؤود سره تړاو او اړیکه درلودله یا نه ، په دې اړه د ډاډ وړ لاسوندونه نشته. خو حفیظ الله امین د سردار داؤود د دولت د بیروکراتیکې واکمنۍ پرمهال په آزاده توگه او د مبارزې د اصولو په نه پام کې نیولو، د پوځي سازمانونو او افسرانو چارې په ډاډه زړه پرته له کومې ستونزې پرمخ بیولې. له بله اړخه د سیاسي بیرو کار پوهه غړي به تـل او په پرله پسې ډول د سردار داؤود د کورنیو چارو د وزیر قدیر نورستاني د څارگرو ځالگیو تر سیوري لاندې څارل کیدل .

د کودتا د رژیم د ملي مصوؤنیت د سازمان دوسیې ددغه انکار نه منونکي حقیقت پرستـنې ولاړې وې چې سردار داؤود د ا.د. خ.ډ.گ د پوځي سازمانونو او افسرانو له کړو وړو څخه په بشپړ ډول خبر وو. هغه د " خلق" د ډلې افسران پیژندل او ددغو افسرانو د هر یوه د نامه ترڅنگ یې (۷) نښه په سره رنگ کاږلې وه .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سیاسي بیرو د غړو د دوسیو په پرتله د حفیظ الله امین دوسیه پریړه وه. د ګوند د مشرتابه او د پوځي سازمان (د سردار محمد داؤود د ملي مصؤونیت لاسوندونه) ما په خپله د غوایي د پاځون [۱۹۷۸ز کال د اپریل ۲۷] د لومړۍ اونۍ په پای کې د یوه پلاوي په مشرۍ و پلټلې .

کله چې له واکمنو کړیو سره د حفیظ الله امین د ترښت په اړه له نور محمد تره کي څخه پوښتنه کیدله هغه به په موسکۍ خوله ، نغوتو ، لغازو او غیر جدي توګه داسې ویل: هماغسې چې موږ د کارګري پاړکې د دوران جوړونکې ایډیالوژۍ د خپراوي لپاره د " پیام وجدان" له خپرونې څخه ګټه اخلو ، پرته له دې چې د واکمنو کړیو اندیښنې را وپارول شي زموږ ګوند ته هم ښایي چې د پوځ په کرښو کې د پیژندل شویو کسانو له لارې د اصوالي نوښت او نرمښت په اډانه کې د مخکښو زیارګالو ایډیالوژي دود او ترویج کړي او د ګوند سیاسي او ټولنیز بنسټ پیاوړی کړي .

که دغه ګومانونه او ذهني ټړښتونه یوې خواته کښیږدو ، په دې شک نشته چې حفیظ الله امین یو انارشېست ، پیښه پاروونکې ، وېلاړ وال (اراده ګرا) ، ځانخوښی ، بیرحمه ، د سړې سینې خاوند، پریکند، څوکۍ پال، لوړتیاپال، تیزهوښه ، هڅاند، زړور او د لوړهوډ لرونکی او د ریاضي ښه ښوونکې وو. هماغسې چې بارق شفیعي یې ستایي ، حفیظ الله امین لیواله وو چې د ګوند د مشرتابه په کړۍ کې " یوازینی بې سیاله" مشر و اوسي. د غوایي له پاځونه مخکې او له هغه وروسته د هغه په کړو وړو کې پیاوړې ځانـتـنـې ، هرڅه پر خپله ستنه راتاوول (ځان چورلېځ) ، او د واکمنۍ خونړي تمرکز ته د ځرګندو لوڅو پوڅو او هلو ځلو هڅې لیدل کیدلې.

حفیظ الله امین د بهرنیو چارو د وزارت په تالار کې د " دیارلس سوه او اووه پینځوسم لمریز کال د پاځون" د لومړۍ کلیزې د لمانځنې په ماښامنۍ میلمستیا کې په براالا او ځرګند ډول ویل چې هغه به په افغاني ټولنه کې د ستالین ونډه و لوبوي. د امین د سیاسي ژوند ستره نیمګړتیا او د هغه د ماتې لامل دا وو چې نوموړي د ګوندي او دولتي اصولو اوتګلارو په پرتله شخصي اړیکو ته ډیر لومړیتوب ورکاوه. همدارنګه هغه ګوندي اودولتي کړنلارو او سازماني موازینو ته پاملرنه نه کوله .

باید یوه شو چې طاهربدخشي ، کریم زرغون ، امان الله استوار، ظاهر افق او ابراهیم سامل ټول خلقي کادرونه ول چې د دیارلس سوه او اووه پینځوسم کال د غوایي د مباشتې د اوومې [۲۷ د اپریل ، ۱۹۷۸ز کال] له پاځون څخه مخکې له امین سره په ګوند کې دننه د شخړو له کبله په یوه بڼه نه په بله بڼه دې اته اړ شول چې له ګوند څخه لاس واخلي. له ډاکټر زرغون پرته ، نورو په بیلا بیلو ډولونو او تکتیکونو په نورو سازمانونو کې په جلا جلا نومونو خپلې مبارزې ته دوام ورکړ .

د حفیظ امین د خپلسرو پارَونو له ډلې څخه یوه یې د دیارلس سوه او شپږ پینځوسم لمریز کال د لړم په پینځه ویشتمه [د نوامبر١٦ ، کال ١٩٧٧ز] نېټه د سردار داؤود د حکومت د پلان د وزیر علي احمد خرم د ترور نقشه وه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کندز په ولایت کې د گوند د کنترول د کمیسیون پلټنو څرگنده کړه چې دغه نقشه د حفیظ الله امین له پلوه جوړه شوې وه .

زه په هغه وخت کې د گوندي کنترول د کمیسیون مشر وم. د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند د مرکزي کمیټې د سیاسي بیرو د فوق العاده پلاوي په جوړښت کې ، د گوندي کنترول د کمیسیون غړي سلیمان لایق، د کندز د ولایت د ورهنگرو پازوال نظام الدین تهذیب او د کمیسیون نورو غړو گډون درلود.

پلټنو څلور ورځې دوام وکړ. د پلاوي پوښتنو ته د نظام الدین تهذیب په کور کې د گوند له سلو تنو څخه زیاتو کادرونو ځوابونه وویل. د څیړنو له پایلو څخه را څرگنده شوه چې حفیظ الله امین د خپلې دروهې د پلي کولو لپاره د گوند له غړو او ان د گوند له کادرونو څخه گټه اخیستې وه او هغوی یې کارَولي ول .

له دغو پارَوونکو کړو وړو څخه د امین موخه دا وه : د مرجان د گواښنو په ویره کې دې علي احمد خرم ارگ ته ننوځي او ترهگر مرجان دې تر سردار محمد داؤود پورې بوزي. له هغه وروسته دې د سردار داؤود پرضد ترهگره کړنه ترسره او سردار داؤود دې ووژني. بیا دې پوځ په تیارسي ودرَول شي. په دې توگه به حفیظ الله امین د وسله وال ځواک د پاڅون له لارې په آسانۍ سیاسي واکمني په خپلو منگولو کې راخپله او هم به د وسله وال ځواک د پاڅون په لړ کې خپل سیاسي سیالان او مخالفین درې ورې او وځپې. (د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند پر مشرتابه د داؤود تر برید پورې د گوند د کنترول دوسیه ، د دیارلس سوه او اووه پینځوسم لمریزکال د غوایي د مپاشتې تر پینځمې [۱۹۷۸ز، د اپریل ۲۵] نېټې پورې د سلیمان لایق په کور کې خوندي وه. خو د سلیمان لایق د شفاهي گزارش پربنسټ دغه لاسوندونه د سردار محمد داؤود له برید سره سم له منځه ولاړل.)

د سیاسي دفتر د لیږل شوي پلاوي جاج اخیستنې او لید لوري د غوایي د پاڅون په پیښو کې په زباد ورسیدلې؛ ځکه د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت د جوړیدلو په سبا ورځ د امین لومړنی گام د خرم د ترور د زندانیانو را بلل ول او له هغو څخه د شینواري په نامه د یوه سړي آزادَول او پنځول ول چې نوي جوړ شوي دولت خپلې لومړنۍ مادي مرستې له شینواري څخه را پیل کړې. د نومورو بندیانو له ډلې څخه یوازې وژونکی مرجان له زندانه خوشې نه شو .

کله چې د ا.د. خ.ډ.گ، د گوند د څار یا کنترول د کمیسیون له لارې د حفیظ الله امین دغه پارَوونکې دروهه را بربنډه کړه نو په بیړه یې له مرکزي کمیټې څخه د حفیظ امین د ایستلو او په لومړي سر کې د گوند د پوځې څانگې د پټو سازماني چارو له پازوالۍ څخه د هغه د شړلو سکالو را پورته کړه .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سیاسي دفتر په یوه غونډه کې د پټ سازمان له پازوالۍ او له مرکزي کمیټې څخه د حفیظ الله امین د شړلو د مصوبې طرح کریم میثاق ولیکله. خو نور محمد تره کی او ببرک کارمل د مصوبې د لیږد او منلو مخه ونیوله .

تره کي د امین د شړلو خبره ځکه وځنډوله چې لومړی دې د یوې میاشتې په اوږدو کې د وسله وال ځواک لوړپوړي افسران او د پوځي څانګي مخکښ کسان د امین د اغیزو له کوډو څخه را وایستل شي .

د تره کي دغه دریځ په هېڅ ډول د سیاسي بیرو د ډیرو غړو لپاره د بسنې او منلو وړ نه وو. د دغه دریځ د پخې ختې او تومنې لامل لا تر اوسه ځرګند نه دئ او پرهغه قضاوت کول هم ګران ښکاري." (ظهور و زوال حزب ډیموکراتیک خلق افغانستان" ، د اکاډیمسین دستګیر پنجشیري لیکنه ، له ۵۲ تر ۵۶ پاڼو پورې ، پیښاور / پاکستان ، ۱۹۹۹ زکال ، جنوري)

د همدغو خبرو پر سر د ۲۰۰۸ز کال د اګست پر شپاړلسمې نېټې د لاندنیو پوښتنو او ځوابونو لړۍ ورزیاته شوه :

سیاه سنګ: مرجان د پوهې او زده کړې له اړخه څه ډول سړی وو؟

پنجشیری: مرجان لوړې زده کړې وې، په عالي دارالمعلمین کې یې لوستنې کړې وې او ساینس یې درس ورکاوه .

سیاه سنګ: ستاسو د څار یا د کنترول کمیسیون د مرجان د کارنامې د پلټلو لپاره چې تاسو یې مشري کوله او سلیمان لایق ، قدوس غوربندی او نظام الدین تهذیب یې غړي ول ولې کندز یې غوره کړ؟

پنجشیری: مرجان د کندز د ولایت د علي آباد په ولسوالۍ کې په یوه ښوونځي کې ښوونکی وو. هماغلته ډیري خلک د نوموړي له سیاسي کړو وړو څخه خبر ول.

سیاه سنګ: ستاسو په وینا د څارکمیسیون د خپلې څلور ورځنۍ پلټنې په ترڅ کې له سلو څخه پورته ګوندي کادرونو سره خبرې اترې کړې چې مرجان د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند غړی وو او د محمد داؤود د وژلو فرمان یې له حفیظ الله څخه تر لاسه کړی وو. د دغه پټ راز له رابرښډېدلو وروسته ستاسو په ګوند کې کورنی غبرګون او د ګوند ټولیز دریځ په څه ډول وو؟

پنجشیری: د څار د کمیسیون د کار د پایلو له هر اړخیزو څېړنو وروسته په لومړي سر کې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند له مرکزي کمیټې څخه د حفیظ الله امین د شړلو او له پټ پوځي سازمان څخه د هغه د پازوالۍ د بیرته اخیستلو سکالو تر خبرو اترو لاندې ونیول شوه. د هغه په څنګ کې د ګوند مشرتابه لارښوونه وکړه چې ژر تر ژره دې یوه خبرتیا خپره او په هغې کې دې ټینګار وشي چې مرجان اخوانی دئ او د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند غړی نه دئ.

سیاه سنګ: آیا د مرجان په تړاو نوموړې خبرتیا خپره شوه؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنجشـیری: هو. موږ هغه خبرتیا په پراخه کچه خپره کړه .

محمد اقبال وزیری: بله نقشه

د ۲۰۰۸ زکال د جولای د مباشتې په دیارلسمه نېټه کاندید اکاډیمیسین محمد اعظم سیستاني د " پسرلني سباوون د گولیو باران" ته لاندینی یادښت لیک را ولیږه :

"د نور محمد تره کي په حکومت کې د دفاع د وزارت د سیاسي چارو پخوانی رئیس محمد اقبال وزیری چې اوس په هالند کې کډوال دئ په خپل کتاب کې " د ثور پاځون ، د کي جي بي دسیسې او د شوروي یرغل" [د دانش د خپرندویه ټولنې خپرونه ، پیښاور، ۲۰۰۷] تردغه سرلیک لاندې " د شوروي اتحاد له خوا د محمد داؤود پرضد د کودتا تجویز" داسې لیکلي دي :

۱ (۷۲ پاڼه - [دغه پاڼه سیستاني صاحب له پښتو ، دري ته ژباړلې وه[

"د داؤود خان د جمهوري ریاست ارگ ته ، خلقیانو له دوه وو لاره څخه ځانته لاره پرانیستلې وه : یو شمیر ننگرهاریو ملگرو د داؤود خان د ناظر بازمحمد د زوي نیک محمد له لارې او بلې ډلې د گارد له بولندوی صاحبجان سره د پیژندنې او ملگرتوب له لارې (د یادونې وړ ده چې د لومړۍ ډلې مخ د غوایي له کودتا څخه مخکې لوڅ شو او له گارد څخه په شړوني ، د وسله وال ځواک نورو لیواگانو ته ولیږل شول.)

د خلقیانو له پلوه د مخابرې افسر آقا محمد د گارد بولندوی گومارل شوی وو، سره له دې چې د گوند د مشرتابه له پلوه د گارد ملگرو ته لارښوونه نه وه ورکړل شوې خو آقا محمد تر سهاره د محمد داؤود تر ښار او سترگو لاندې د مخابراتو دنده پر مخ بیوله او خپله دنده یې په ډیرې پوهې او ورهنې د خلقیانو په گټه تر سره کړه ، ان داؤود خان د کار تر پایه پرهغه بدگومانه نه شو .

په هغو شېبو کې چې داؤود خان یا د هغه نورو ملگرو آقا محمد ته لارښوونه کوله چې پلاني بولندوی یا پلانۍ قطعې ته دغه پیغام مخابره کړه نو اقا محمد به د مخابره کولو په وخت کې په ډیرې چالاکۍ او ټگمارۍ د مخابرې ځانگړې تنۍ دومره کنښیکاږله چې غږ به رشکین (مغشوش) کیده او بل لوري به نشوای کولای د داؤود خان غږ په روښانه او څرگند ډول واوري. په پای کې بل لوري نه شوای کولای قومانده ترلاسه کړي .

د ماخستن د لمانځه مهال وو چې د داؤود خان ملگرو پریکړه وکړه چې له ارگ څخه ووځي. له دغه پټ راز څخه محمد آقا خبر شو او خپلو خلقي ملگرو ته یې ورساوه. په پای کې د داؤود خان زوی شهید شو او نور کسان د گلخانې ماڼۍ ته و تښتیدل. په دې توگه د تیښتې پلان ناکامه شو ".

۲ (۵۱ پاڼه - [دغه پاڼه سیستاني صاحب له پښتو ، دري ته ژباړلې وه[

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ديارلس سوه دريځلويښتم کال [۱۹٦٤] د اساسي قانون پربنست د نبستأ ډيموکراتيکو لاسته راوړنو ټغر محمد داؤود ور ټول کړ او يوازخيز يو ګوندي سياسي جوړښت يې رامنځته کړ. محمد داؤود چې ددولت په چارو کې پر يو شمير ناوړو کسانو ډېره لګولې وه د يوه ګرګر (مستبد) واکمن په انځور کې يو ځل بيا را وځليد. محمد داؤود له خپل ځنګ څخه د پخواني پاچا يو شمير پلويان و شړل او روڼ اندي يې پرځان را ټول کړل. ان محمد نعيم خان [د محمد داؤود ورور] له دغې يو پنا کوونکې تګلارې څخه دومره زړه تورن وو چې د [محمد داؤود] له زوی عمر داؤود سره يوځای د هغه د وژلو په لټه کې شو .

دغې موخې ته د رسيدلو لپاره محمد نعيم خان ، عمرداؤود ته دنده سپاري چې په دې تړاو دې له پاچاګل وفادار سره خبرې وکړي. داؤود خان کلونه مخکې پاچاګل وفادارله پکتيا څخه کابل ته راغوښتی وو او په حربي ښوونځي کې يې زده کړې کولې. پاچاګل وفادار د آدينې (جمعې) او پيلنۍ (شنبې) په ورځو د هيواد مشر په کور کې وو او د دغې کورنۍ د غړي په توګه روزل شوی وو. داؤود خان پر پاچاګل وفادار بشپړ ډاډ درلود .

عمر داؤود ، پاچا ګل خپل کور ته رابولي او له نوموړي سره د همدغې خبرې په ګډولو هغه ته وايي چې اکا يې [محمد نعيم] هم غواړي په دې تړاو ور سره خبرې وکړي. بله ورځ نعيم خان او پاچا ګل له يو بل سره ګوري. پاچاګل د محمد نعيم د وړانديز په ځواب کې وايي : " که داؤود خان د يوه لوړ غره پر سر بيده وي او زما په لاس کې ګل وي ، زه به ګل هغه ته نيږدې ور نه وړم چې د ګل بوی يې له خوبه را ويښ نه کړي. تاسو خود هغه د وژلو په اړه له ما سره خبرې کوئ." دغه خبرې ماته پاچاګل په فرانکفورټ [جرمني / کال؟] کې ويلي دي " .

ښاغلی اعظم سيستاني په پای کې زياتوي : " ما نوموړي خبره له داکټر اکرم عثمان سره ياده کړه. هغه وويل : عمرجان زما ټولګيوال وو او ترهغه ځايه چې زما په ياد راځي دومره پوهيږم چې عمرجان د چرګ د وژلو زړه نه درلود، څه دا چې يو سړی ووژني او په تيره بيا د خپل پلار وژني ته دې زړه ښه کاندي. عمر ډير بې تمې سړی وو او هڅه يې کوله چې ځان له سياسته ليرې وساتي. خپل پلار ته يې ډيرژوردرناوی درلود. د هغه ترڅنګ سردار نعيم خان خپل ورور داؤود خان ته د زړه له کومې درناوی درلود او اړيکی يې لکه د پلار او زوی اړيکې وې. له دې امله کولای شم ووايم چې د ليکوال دغه ادعا بې ختې او تومنې ده او جرړې نه لري".

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوویشتمه برخه

بیا هـم مـرجـان...

د"Conflict in Afghanistan: A Historical Encyclopedia" ، کـتـاب په ۱۴۹پاڼه کې چې د Frank Clements لیکنه ده د "خـرم، عـلـی احـمـد له 1931 تر 1977" سرلیک لاندی داسې راغلي دي:

"علي احمد خرم په [کابل/افغانستان کې] خپل کار د پلان په وزارت کې له ۱۹۵٦زکال څخه را وروسته پیل کړ. نوموړی په ۱۹۵۷ز کال کې د کابل پوهنتون د اقتصاد له پوهنځي او په ۱۹٦۸ د [امریکا په پنسلوانیا کې] د پیتـزبور له پوهنتون څخه فارغ او تر ۱۹٦۸ز کال پورې د امریکا په متحده ایالاتو کې د نورو زده کړو لپاره پاتې شوی دی. خرم په ۱۹۵۸ ز کال کې د پلان په وزارت کې د پلان جوړولو او د پلانونود همغږۍ د څانګې مشر وو او تر ۱۹۷۱ ز کال پورې د پلان جوړولو او سوداګرۍ د څانګې د مشر په توګه پاتې شو. له ۱۹۷۱ تر ۱۹۷۷ز کال پورې یې د پلان د وزیر په توګه کار کاوه .

د علي احمد خرم د وزارت په دور کې محمد داؤود پریکړه کړې وه چې د هیواد له اوړو څخه د شوروي د مالي مرستو د پیټې دروندوالی راټیټ او د پرمختګ په چارو کې د مالي مرستو لپاره ایران او عربي دولتونو ته مخ واړوي .

له همدې امله علي احمد خرم ته ویل شوي ول چې تر لاس لاندې او په پام کې نیول شوي پروژې دې ژر تر ژره پای ته ورسوي او د شوروي د نورو مرستو له منلو څخه دې ډډه وکړي .

خرم د ۱۹۷۷ز کال د نوامبر په شپاړسمه نېټه د محمد مرجان په پلوه ووژل شو. مرجان ویل چې دغه وژنه یې د " اسلامي انقلاب" په نامه تر سره کړې ده ، د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند د " خلق" له ډلې سره د هغه تړاو نورې پوښتنې را پورته کړې وې. نوموړی په ابدي حبس محکوم او وروسته د عمومي بخښنې په لړ کې له زندانه خلاص شو ".

(References: Louise Dupree & Albert Linette, eds 1974

Afghanistan in the 1970s, New York: Praeger), ABC CLIO, 2003

"مرجان د کي جي بي مرۍ "

ما د دیارلس سوه او یو اویایم کال د وري د مباشتې په دیارلسمه [۱۹۹۲ داپریل ۲٦] د " افغان ، ملي یو والي" د خپرونې په دریمه ګڼه کې د " هاشم میوند وال په وژنه کې پر محمد داؤود د بې بنسټو تورونود لګولو" تر سرلیک لاندې یوه لیکنه خپره کړه او ټینګار مې کړی وو چې د علي احمد خرم ، میراکبر خیبر ، سردار محمد داؤود او د هغه د کورنۍ او زموږ د نورو زرګونو هیوادوالو د وژنې پریکړه د کې جي بي ځارګرې اداري کړې وه." (غوث الدین

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائـق د " رازې که نمیخواستم افشأ گردد" د کتاب ۱۰۸ پاڼه ، پیښاور/پاکستان د افغاني مطبوعاتو مرکز، ۲۰۰۱زکال ، مارچ)

"زه اخواني نه یم"

د مرجان په لاس د علي احمد خرم د وژنې په اړه د " چند سطر شکسته در باره تجاوز روس در افغانستان" (نوی ډیلی/ هند ، د لیتو د خپروندیې ټولنې خپرونه) په کتاب کې په ۱۹۸۱زکال کې په ډېر لنډیز راغلې او همدغه لیکنه په ۱۹۹۵ زکال کې د " پګاه" د میاشتنۍ خپرونې په پینځمه ګڼه کې په کاناډا کې د دویم ځل لپاره خپره داسې شوې ده :

د دیارلس سوه او اوه پینځوسم [۱۹۷۸ز] کال په وروستیو شپو ورځو کې د هوايي ځواک له یو شمیر افسرانو سره یو ځای و نیول شوم چې د څرخي د پله د زندان دویم بلاک ته و سپارل شوو. د وخت په تیریدلو د زندان له چاپیریال سره اشنا کیدلو ؛ وا مې وریدل چې مرجان هم د بلاک د همدغه دالان په خونو کې بندي دی. د علي احمد خرم د وژنې خبر او د هغه د وژونکي اعترافات مې د رسنیو له لارې اوریدلي ول او د مرجان لیدنه راته په زړه پورې وه.

له یوې مودې وروسته مې مرجان ولید او غوښتل مې له نیږدې ورسره وګورم. مرجان /..../ لوړه ډنګره ونه او له هډوکو ډک وچ مخ یې درلود. د تفریح په ترڅ کې د بلاک په انګړ کې دریده ، خپله غاړه به یې لږ کږه نیوله او تر ډېر وخت پورې به یې سترګې لمر ته نیولې. مرجان ډېرې لږ خبرې کولې او د بې سر او پایو خبرو لور او ګودر یې مالوم نه وو او خبرې یې بې انډوله وې .

یوه ورځ مې له مرجان څخه د پلان د وزیر د وژنې په اړه پوښتنه وکړه. هغه ځواب راکړ :" هر هغه څه چې تاسو د راډیو له لارې اوریدلي او په ورځپاڼو کې مو لوستلي ، له اخواني توب او له ګلبدین حکمتیار سره زما له نیغو اړیکو پرته ، نورې ټولې خبرې سمې وې"!

موریه لومړیو کې انګیرل چې ګڼې مرجان د [افغانستان د خلق] ډیموکراتیک ګوند او واکمن حکومت له ویرې درواغ وایي خو د وخت تیریدلو او د خلقي حکومت د پرله پسې وژنو لړۍ چې موخه یې د اخوانیانو ، مساواتیانو او په روس پورې د نه تړل شویو چپیانو وژنه وه بل ډول انځور رامنځته کړ ، له ټولو د پام وړ خواشینوونکې خبره د دویم بلاک په انګړ کې د دیارلس سوه اته پنځوسم لمریزکال د غبرګولي د مېاشتې په اتمه او یولسمه نېټه [۱۹۷۹ز کال د مې ۲۹ او د جون لومړۍ] د داؤود د واکمنۍ د دور د بندیانو ډله ییزه وژنه وه (په وژل شویو کسانو کې داسې بندیان هم ول چې د خپل بند قانوني موده یې تیره کړې وه لکه ښاغلی فصیح د بامیانو د ولایت د یکاولنګ له ولسوالۍ څخه)

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددغو ټولو پېښو په لړ کې چې زموږ ترمخ تیریدلې د مرجان د خطرناکې دوسیې په پام کې نیولو سره د هغه ژوندي پاتې کیدل موږ ټول په شک کې و غورځولو او یوه شوو چې ترکاسې لاندې بله نیم کاسه هم شته .

د څرخي پله په زندان کې د مرجان د دوسیې مستنطین او د دهمزنګ د محبس مدیر غني عمرزی صافي هم له موږ سره د زندان په حجره کې بندیان ول. مرجان چې هر وخت نوموړي کسان لیدل نو د خپل د لاس د ګوتو په کږولو به یې ویل : " هغوی زما د لاس ګوتې را ماتې کړې دي " .

یوه ورځ مې له غني څخه د مرجان د " اخوانیتوب یا نه اخوانیتوب" په اړه وپوښتل. هغه ماته ځواب را نه کړ. هر ګوره ، زموږ شک هغه مهال په یقین واوښت چې مرجان د دیارلس سوه اته پینځوسم لمریز کال د مرغومي د مباشتې د شپاړلسمې [۱۹۸۰ز کال د جنوري شپږمه] نیټې له عمومي بخښنې یوه اونۍ مخکې له یو شمیر نورو بندي پرچمیانو سره یو ځای له بنده آزاد شو)"دو تصحیح و یک تبصره، فــرهـاد لبیب، ګڼه 91، د مـارچ لومړۍ 2009، www.kabulnath.de)

"مرجان نه خلقي وو ، نه پرچمي "

د ۲۰۰۹ زکال د فبرورۍ په شپاړلسمه نېټه جنرال خوشحال پیروز صافي په ورین تندي ومنله چې د مرجان د ژوندانه او د هغه د کارنامو په اړه یو شمیر پوښتنو ته ځواب را کړي .

سـیاه سنګ: ویل کیږي چې تاسو مرجان له ډیر نیږدې پیژانده؟

جنرال پیروز: له مرجان څخه زما پیژنده زما د دندې په تړاو وه. کله چې نوموړی د علي احمد خرم د وژنې په تور و نیول شو زه د کورنیو چارو د وزارت د منتظره قطعې د کشف آمر وم. د هغه له نیول کیدلو وروسته مې پینځلس شپې په یوې خونې کې ورسره تیرې کړې. د یوه ساتونکي په توګه ما د مرجان د ځاني امن او خوندي ساتلو دنده درلودله .

سـیاه سنګ: هغه څه ډول سړی وو؟

جنرال پیروز: که ستاسو موخه د هغه د څیرې بیلګې وي ، مرجان تور بخونې لمرسوځولې رنګ درلود ، لوړه ډنګره ونه ، غټې سترګې او ډکې وروځې یې درلودلې ، له رواني اړخه لږ نا آرامه او عصبي وو. د پلار نوم یې غلام سخي وو. یو ورور یې ډاکټر افضل نومیده چې په روسیه کې یې زده کړې کړې وې او په سید نور محمد شاه مینه [کارته نو] کې یې ژوند کاوه. سره له دې چې مرجان د یوې بې وزلې کورنۍ له ټغر څخه سر راپورته کړې وو خو ښوونځې یې په لوړو نمرو او لوړې درجې پای ته رسولی وو. په تنکۍ ځوانۍ کې یې ګلان پلورل. د لید لوري له اړخه ویلای شم چې ښې زده کړې یې کړې وې ؛ هغه لوړې زده کړې یې ترسره کړې وې او په منځنۍ کچه یې هر اړخیزه مالومات

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم درلودل. مرجان د ننګرهار ولايت په شګه کې زيږېدلی وو او په تېبر زاخيل وو. مرجان درې مانديني درلودلې، دوې مانديني يې له شګې او يوه مانديه يې له کندز څخه وه.

سياه سنګ: له دغو دوه وو ګزارشونو څخه کوم يو يې رښتيا يا لږ تر لږه له رښتيا سره ډېره لګوي. ګزارشونه وايي چې : " مرجان د بګراميو پر سړک له ښکاري توپک سره و نيول شو" او " مرجان د [پلان د وزيرعلي احمد خرم له وژنې وروسته] و تښتيد او ځان يې په شاه شهيد مينه کې خپل کورته ورساوه. نوموړی د تيښتې او مقاومت له هڅو پرته ځان له يوې تومانچې سره پوليسو ته سپاري ".

جنرال پيروز: د ديارلس سوه شپږ پينځوسم کال د لرم د مياشتې په څلورويشتمه نېټه د څلنۍ " چهارشنبې" په ورځ [۱۹۷۷ د نوامبر ١٦] مرجان و کولای شول چې د علي احمد خرم له وژنې وروسته د پيښې له سيمې څخه وتښتي. وروسته څرګنده شوه چې په ټکسي کې سيد نور محمد شاه مېنې ته د خپل ورور کورته تللی وو. له هغه وروسته مرجان له ډېرو ګړنګونو او کړليچونو په تيريدا ځان د يک لنګه کوتل ته رسولی وو او له هغه ځايه يې غوښتل له بګراميو څخه ولاړ شي او ځان د خلکو له سترګو په کوم ګوټ کې پټ کړي. د لارې په اوږدو کې د نساجي د رئـيس موټر ناڅاپه د مرجان مخې ته ورځي. مرجان موټر دَرَوي او له زور زياتي او ګواښونو څخه کار اخلي او غواړي چې ده ته هم په موټر کې ځای ورکړي. په دغې شېبې کې د مرجان هڅې برياليـ نه وې ځکه په همدغه شېبه کې يو بل سړی تيريږي چې دوه سپيان له ځان سره لري او پيښه يې له ورايه ځارله نوموړي سړي ليدل چې يو ناپيژندل شوی سړی شکمنې لوڅې پوڅې او هلې ځلې کوي. هماغه سړی د مرجان پرځان خپل سپيان خوشې کوي. مرجان بله لار نه لري او بيرته سيد نورمحمد شاه مېنې ته را ګرځي. په پای کې د هماغې ورځې د ماسپښين په څلورو بجو د سيد نورمحمد شاه مېنې د ۲۴ سړک [کارته نو] د نانوايي په تم ځای کې د پوليسو ګوتو ته لويږي ، سره له دې چې په لاس کې يې توپک او تومانچه وه ، نيول کيږي .

سياه سنګ: آيا خرم په هماغه تومانچې وژل شوی وو؟

جنرال پيروز: نه! د عدلي طب پلټنو او څيړنو څرګنده کړه چې د پلان د وزير له مړي څخه د امريکايي Walther تومانچې ګولۍ موندل شوې وه. خو دا څرګنده نه شوه چې نوموړې والتر تومانچه په څه ډول ورکه شوه. آيا مرجان نوموړې تومانچه په کوم نا مالوم ځای کې ليرې غورځولې وه يا يې په پټه چاته ورکړې وه؟ زه نه پوهيږم. خو له وژونکي څخه يو ښکاري (چره يي) توپک او يوه اسپانوي "Llama" تومانچه لاس ته راغلې وه .

سياه سنګ: آيا تاسو پوهيږئ چې د مرجان ګوتو ته نوموړی ښکاري توپک په څه ډول ورغلی وو؟

جنرال پيروز: د مرجان ورور ډاکټر افضل د پلټنې ډلې ته داسې وويل : د علي احمد خرم له وژل کيدلو دوې ورځې مخکې ما مرجان ته په کور کې ډېر نصيحت وکړ او ورته مې وويل چې تا زده کړې کړي دي او تا ته ښايي چې له ورانکارو او غير قانوني کړو وړو څخه ځان ليرې وساتی خو مرجان د تل په شان له ما سره شخړه کوله او زما د خبرو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پروا یې نه کوله. وروسته خبر شوم چې دغسې یو غټ جنایت یې تر سره کړی دی. مرجان د پیښې له سیمې څخه له تښتیدا وروسته ، زما د ماندینې په وینا زما کورته راغی او له هغې یې و غوښتل چې ښکاري توپک او تومانچه دې ورته په بیړه ورکړي. زما ماندینې مقاومت او مخالفت وکړ. خو مرجان په دې بریالی شو چې نوموړې وسله له اجازې پرته را پورته او له کوره ووځي .

سیاه سنګ: د مرجان تر څادر لاندې د پټو نقشو او کسانو په اړه څه مالومات لرئ؟

جنرال پیروز : مرجان د خپلو شخصي او خصوصي کیسو ترڅنګ چې هره شپه به یې ماته کولې د پلټنې د ډلې د پوښتنو او ځوابونو لړۍ به یې هم ټکی په ټکی را ته ویله. یوه شپه مرجان راته داسې وویل : " دوه کاله مخکې (۱۹۷۵) کله چې زه کندز ته د ساینس د ښوونکي په توګه ولاړم هلته په امام صاحب کې له ګلبدین حکمتیار سره آشنا شوم. هغه ماته وویل ' غریب سړی یې او روزګار دې هم سم نه دی.مګر زه در سره مرسته کولای سم چې ژوند دې ښه سي. ګلبدین زیاته کړه چې : ' له ما سره اړیکه ټینګه وساته. تا له ځان سره پاکستان ته بیایم او له یوې مودې وروسته بیرته هیواد ته را ستنیږو" لنډه دا چې له هغه سره پاکستان ته ولاړم او هلته مې د پوځي زده کړو یوه دوره تیره کړه. هیواد ته د ستنیدا په وخت کې ماته حکمتیار د شګې په سیمه کې وویل :" دلته د څو شپبو لپاره د یو چا لیدلو ته ورځو." له هغه وروسته زه یې یوه سړي ته ور وپیژندلم اوورته یې و ویل : " دا سړی زما نوی ملګری دی." نوموړي سړي له روغبړ او د هر لور او ګودر له خبرو وروسته یې یوه سړي ته چې بزګر ښکاریده ګوته ونیوله او ویې ویل : " ایا کولای شی د هغه سړي ژوند په یوه ډز واخلی؟ " هک پک پاتې شوم او ګلبدین ته مې وکتل. ګلبدین غلی او بې تفاوته ولاړ وو. پوه شوم چې اوضاع خرابه ده. ما هم له ناچارۍ پریکړه وکړه او ناپیژانده بزګر مې په یوه ډز مړ کړ. حکمتیار په ډیره سړه سینه ماته مخ را تاو کړ او په موسکا یې وویل : " آپرین ! ښه نښه ویشتلای شي. له هغه وروسته د کندز په لور و خوځیدلو ".

سیاه سنګ: مرجان د علي احمد خرم په اړه څه ویل؟

جنرال پیروز: زه به یې تاسو د مرجان له خولې ووایم." ماته یوه ورځ ګلبدین حکمتیار داسې دنده را وسپارله : کابل ته ولاړ شه او علي احمد خرم د کار له دفتره دباندې را وباسه. له هغه سره یو ځای د وزیرانو په موټر کې پورته شه او ورته ووایه چې تا ارګ ته داؤود ته بوځي. له دې چې د وزیرانو موټران د ارګ په دروازه کې نه پلټل کیږي د خرم په مرستې په ډیرې آسانۍ کولای شی د داؤود خان د کار دفتر ته ولاړ شی او هلته یې ځای په ځای ووژنی. ددغې پیښې په ترڅ کې به درې تنه نور ستا امنیت ونیسي ".

سیاه سنګ: ولې د نورو وزیرانو له ډلې څخه علي احمد خرم په نښه شوی وو؟

جنرال پیروز: د مرجان په وینا خبره په هیڅ ډول د پلان د وزیر پر سر نه وه. هر وزیر چې ګوتو ته ورغلی وو د هغه کار کیده د هغه موخه دا وه چې د وزیرانو په ځانګړي موټر کې ارګ ته دننه ولاړ شي او د سردار داؤود لیدلو ته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسول شي. د مرجان موخه د ولسمشر وژل ول او له وزير سره يې سر او کار نه درلود. مرجان د خپلې نقشې د پلې کولو لپاره د پلان وزير ځکه غوره کړ چې د نورو وزارتونو برخلاف د پلان د وزارت ودانۍ په ډېر ښه ځای کې د سړک په غاړه کې پرته وه ؛ او نومړې ودانۍ نه کومه څلور ديوالي او نه ساتونکي درلودل. په دې مانا چې په ډېرې آسانۍ يې کولای شول ځان خپلې ټاکلې موخې ورسوي .

سـياه سنګ: او د علي احمد خرم د وژل کيدلو څرنګوالی؟

جنرال پيروز: مرجان وويل : کله چې زما زړه مې ډاډه شو چې هغوی زما امنيت د افغان لوی پلورنځي [فروشگاه بزرگ افغان] ودانۍ ته نيږدې نيولی دی او د کومې خرابۍ په رامنځته کيدلو د امنيت نيوونکو ټکسي زما د ژغورنې لپاره را دانګلای شي نو د پلان د وزارت له دروازې نيغ په نيغه د وزير سکرتر ته ورغلم او هغه ته ومې ويل: د پلان ښاغلي وزير صاحب ته يو ډېر ضروري او مهم پيغام لرم. سکرتر وويل : وزير صاحب له يوه بهرني ميلمه سره د ليدلو په غونډه کې بوخت دی. سترګې په لار کښينـئ چې غونډه پای ته ورسيږي. ما وويل : نه ! نه شم کولای سترګې په لار پاتې شم. زه بايد همدا اوس هغه ووينم. سکرتر وويل : اجازه نشته. وزيرصاحب ته ستاسو تګ هېڅ امکان نه لري. هغه د جاپان له يوه سوداګريز پلاوي سره ډېره مهمه او ضروري غونډه لري. ما وويل : زما کار تر ټولو مهم او ضروري دی او پرته له دې چې د سکرتر ټينګار او مخنيوی په پام کې ونيسم د وزير خونې ته ننوتلم او هغه ته مې په بيړه وويل چې ما له ځان سره د داؤود خان د ليدلو لپاره ارګ ته دننه بوځي. مخکې له دې چې علي احمد خرم کوم غبرګون له ځانه څرګند کړي وړاندې ولاړم او د هغه د دفتر د ټيلفون مزی مې پريک کړ. وزير بله چاره نه درلودله او له ما سره يوځای له خونې را ووت او په لاره روان شوو. وزير موټر ته د پورته کيدلو په حال کې خنډونه رامنځته کول. له بلې خوا وخت مې له لاسه ورکاوه او له بل لوري خلک او څو تنه وسله والو کسانو مخته را دانګل. ما چې داسې وليدل نو ما هم وزير په ډزو وويشت او په ټکسي کې و تښتيدم .

سـياه سنګ: آيا دا رښتيا ده چې مرجان د پلټنو په لړ کې نه وهل شوي او نه ټکول شوی او هر څه يې په خپله خوښه وويل؟

جنرال پيروز: سل په سلو کې رښتيا ده. مرجان له وهلو ټکولو پرته هرڅه په خپله ومنل. دا هم بايد ور غبرګه کړم چې د مرجان له نيول کيدلو وروسته تر څو اونيو پورې په ولچک او زولنو کې ساتل کيده. چارواکي انديښمن ول چې مرجان ځان ونه وژني او يا کوم بل خطرناک کار ته لاس وانه چوي .

سـياه سنګ: آيا د ځان وژنې نښې نښانې په هغه کې ليدل کيدلې؟

جنرال پيروز: مرجان په څو څو ځله ماته ويلي ول چې : کاشکې يوه تيره اوسپنه ، ميخ ، چاکو يا تيغګی مې لاس ته راغلی وا ی چې ځان مې ددغه ژوند له شر څخه خلاص کړای وای .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاه سنګ: ویل کیږي چې مرجان رواني ستونزې درلودلې ، آیا رښتیا ده؟

جنرال پیروز: په پخوانیو یې نه پوهیږم. خو دومره پوهیږم چې د چا خبره د مرجان " اعصاب لړ خراب" ول. ما د مرجان په ساتلو کې پینځلس شپې ورځې نوکریوالي وکړه ، بیا کورته ولاړم ، دوه ورځې ورسته بیرته راغلم په هکپکوالي مې ولیدل چې د مرجان رنګ تک ژیړ او مخ ، لاس او پښې یې شنې اوښتې وې او سر یې په یوه دستمال کې پیچلی وو. ما وپوښتل چې څه ورباندې شوي ول ما ته وویل شول : کله چې ته نه وې ، د کابل ولایت د قرار ګاه بولندوی هاشم (غویی هاشم / هاشم ګاو/دا د مرجان تکیه کلام وو چې هر چا ته به یې " غویی/ ګاو" ویل) د مرجان خونې ورغلی وو او له هغه یې یو شمیر پوښتنې وکړې. یا مرجان سم ځوابونه نه ول ورکړي یا یې داسې شیان ورته ویلي ول چې هغه یې ډیر سخت په قهر کړی وو. په پای کې نوموړي بولندوی مرجان ته د ناموس سپکې سپورې او ښکنځل وکړل ؛ د مرجان دوې ماندینې هم د کورنیو چارو وزارت ته راوړل شوي وې او هغوی ته یې په نغوتې سپکې خبرې کړې وې. مرجان د ښکنځولو په اوریدلو د خونې له ګوټ څخه کوشنی میز را پورته کړ او د بولندوی هاشم په ککره یې وواهه او هغه یې په ځمکه را څملاوه. په همدې ترڅ کې مرجان بولندی ته لاس واچاوه چې د هغه تومانچه را واخلي. وسله والو ساتونکو په بیړه را ودانګل او مرجان یې ټینګ ونیو چې تومانچه یې لاس ته ور نه شي. د وسله والو ساتونکو یو تن د تومانچې میل د مرجان په ککره دومره ټینګ وواهه چې د مرجان د ککرې پوټکي او هډوکي ژور ټپ واخیست. ددې لپاره د مرجان د ټپي کیدلو پازوالي بیرته د مرجان په غاړه ور و غورځوي هغوی وویل چې مرجان د بولندوی هاشم له وهلو ورسته د تشناب په لور منډه کړه او خپله ککره یې د لاس مینځلو د اوبو په نلکه ټپي کړه. هر ګوره همدو پیښو ته ورته او د مرجان نورو کارونو ته په کتنې کولای شو ووایو چې مرجان په نسبتاً ژورې عصبي ناروغۍ اخته شوی وو. د ساري په ډول ، مرجان به په نا ځاپه سترګې لمر ته نیولې او تر شونډو لاندې به په بې مانا ډول غومبیده .

سیاه سنګ: د مرجان د سیاسي اړیکو په اړه څه مالومات لرئ؟

جنرال پیروز: مرجان د خپلو اعترافاتو او کیسو پربنسټ د ګلبدین حکمتیار د اسلامي ګوند غړی وو .

سیاه سنګ: آیا مرجان د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند غړی نه وو؟

جنرال پیروز: دا چې وایي مرجان کیڼ اړخی وو او یا کیڼ اړخی لید لوری یې درلود له سره تر پایه غلطه ده. په هماغو لومړیو پینځلسو ورځو کې چې زه له مرجان سره وم ، هغه راته داسې وویل : نه پوهیږم زه لیونی شوی یم یا د پلټنې ډله لیونۍ ده. و مې پوښتل ، څنګه؟ مرجان وویل : نن یې ماته ویل چې که ته ومنـې چې د خلق د ډلې غړی یې ، موږ دې خوشې کوو!

سیاه سنګ: د پلټنې د ډلې نومونه مو په یاد دي؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنرال پیروز: صدیق واحـدي وردک ، مـیر گل ، له مرجان څخه پلټنې کولې او یو بل تن هم وو چې هر څه کوم نوم یې زما په یاد نه راځي.

سـیاه سنگ: الف هارون د " داؤود خان د کې جي بي په لومو کې" کتاب لیکلی ، نوموړی کتاب حامد ژباړلی او ځینې سَـمَونې یې هم پکې راوړې دي. په نوموړي کتاب کې د پلټنې د ډلې د غړو نومونه داسې یاد شوي دي : " باقي ، نبي ، اتمر ، همکار ، قطره ، خیر محمد او نور پرچمیان"...

جنرال پیروز: دا سمه ده چې نوموړي کسان ټول د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند د پرچم د ډلې غړي ول. خو راځـئ لومړی په هماغه کال کې چې د مرجان د پلټنې خبره تر لاس لاندې وه د هغوی برخلیک ته پام وا چوو او بیا د خبرې له سموالي یا نه سموالي څخه جاج واخلو:

باقـي د کورنیو چارو د وزارت د پیژند مدیراو د کابل د قاضي له کلا [قلعه قاضي] څخه وو. نوموړي د کورنیو چارو له وزیر سره د ستونزې له امله لومړی د هلمند ولایت د امنیې د بولندوی په توگه ټاکل شوی وو او بیا کورناستی شو او رسمي دنده یې نه درلودله. د اتمر نوم غلام علي وو او د کورنیو چارو د وزارت د څارگرې څانگې غړی وو. اتمر له کارپوهنیز اړخه نه شوای کولای د مرجان د پلټنې په پلاوی کې برخه واخلي. په همدې توگه نبي د ترافیکو د ریاست کار کوونکی وو، قطره د قوای کار بولندوی او خیر محمد د ښوونې او روزنې آمر وو. دغو کسانو له کومو سوریو او سرچینو کولای شواي د مرجان د پلټنې په لړۍ کې برخه واخلي؟

سـیاه سنگ: ستاسو له خبرو داسې ښکاري چې د مرجان لپاره د پردې ترشا نقشه جوړوونکی گلبدین حکمتیار وو ، نه حفیظ الله امین. آیا همدا پایلیزه جاج اخیستنه سمه ده؟

جنرال پیروز: حفیظ الله امین دومره ساده سړی نه وو چې د سردار محمد داؤود د له منځه وړلو لپاره داسې یوه ساده نقشه را و باسي او د وزیرانو په موټر کې د علي احمد خرم له لارې مرجان ارگ ته دننه ننه باسي او نقشه پلې کړي. البته ، همدغه حفیظ الله امین داسې کارونه تر سره کړي چې له هغو سره په پرتله د علي احمد خرم وژنه " هېڅ" بلل کیږي. خو کله چې رښتیا ویل کیږي باید یوازې او یوازې هماغه " حقیقت " دې پرته له زیادښت او کمښت او پرته له شخصي دریځ نیولو او غرضونو وویل شي .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کيڼ لوری : مولا گل ، او ورسره ورور يې کابل ته نيږدې د خاورو د هغې کواړۍ پر سر توغ ږدي چې تر لاندې د افغانستان د لومړنی ولسمشر شهيد سردار محمد داؤود خان او د هغه د کورنۍ مړي پراته دي چې د ۱۹۷۸ز کال په کودتا کې د کمونيستو کودتاچيانو په لاس په ديرې بيرحمۍ ووژل شول د سردار محمد د ښخيدلو ځای تر ديرشو کالو پورې د پټ راز په توګه پاتې وو.

درويشتمه برخه/ وروستۍ برخه

شب رفت و حديث ما به پايان نرسيد

شب را چه گنه؟ قصه ما بود دراز

ژباړه :

شپه ولاړه زموږ خبرې لا پاتې دي تر اوسه

د شپې ګناه په څه ده ؟ کيسه زموږ اوږده وه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هماغسې چې پروسږ کال ويل شوي ول ، دغه لنډه څېرنه لا تر اوسه او هيڅکله به ونه شي کولای چې د (افغانستان د لومړني ولسمشر) محمد داؤود د سياسي کارنامو پراخ اړخونه ، د هغه د ګناه يا د بې ګناهۍ سَموالی يا نه سَموالی را وسپړي.

د " پسرلني سباوون د ګوليو د باران" په پای کې ښايي يو شمير لوستونکي و غواړي يو څه د " پايليزې اخيستنې" په نامه ولولي. له دې چې زه د نورو کسانو د ويناوو د ټايپ کوونکي په توګه ځان د " پايليزې جاج ليکنې" د ليکلو جوګه نه بولم هيله من يم هغه مشران او کارپوهان چې کارپوهنيزه دنده يې تاريخ ليکنه ده پرته له دې چې په زړونو کې يې د هغو له پايلو څخه کوښنۍ اندېښنه يا خرخښنه را و پاريږي ، دغه تشه ډکه کړي .

پورته ليکل شوي دي : درويشتمه برخه/ وروستۍ" ، دا ځکه چې د محمد داؤود خان او د هغه د کورنۍ د وژل کيدا په اړوند نوري نوې ليکنې لاس ته نه دي راغلي چې د " بينوا او کابل ناتهـ" په ښکلو ويبپاڼو کې کښېښودل شي. خو په ياد ولرئ چې د " پسرلني سباوون د ګوليو باران" څلورويشتمې او پينځويشتمې څنګيزې برخې يا ملپاڼې هم لري .

دوې راتلونکې برخې به چې په پراخو مالوتي څانګو پسولل شوي د هغو کسانو د نومونو له لښتــنـليک سره به جوګه وي چې ددغې ليکنې له پيله تر نن پورې يې خپلې هڅې نه دي سپمولي ؛ نومورې برخې د "فـــــــردا " www.farda.orgاو www.Benawa.com ويبپاڼو ته وليږل شي .

که د دوستانو ملاتړ، ياري ، زغم او د زړه له کومې تاوده پيامونه را سره نه وای نو د" پسرلني سباوون د ګوليو باران" به هم د پاڼو پر کرښو نه وای راغلای .

سـياه ســنګ

د ۲۰۰۹ز کال د مارچ پينځلسمه

د دوه وو برخـلېکونو تر منځ کرښه

Carlotta Gallچې د افغانستان او پاکستان په تړاو ګزارشونه يې ډيري وختونه د New York Times په ورځپاڼه کې راغبرګيږي ، د اليانور ګال او سنديګال لور ده (ښايي د ډيرلږ شمير کسانو لپاره د سـندی ګال نوم چې د افغانستان د جهاد د کلونو په اوږدو کې له نامتو څيرو او " د افغانستان لپاره د سنديګال د بلنې د ټولنې " بنسټ ايښودونکی وو ، نا آشنا وي.)

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

میرمن ګال د ۲۰۰۹ زکال د جنوري په ۳۱ نېټه نیو یارک ټایمز ته یوه لیکنه ولیږله. د لیکنې سرلیک دا وو : " د هغه راز له مخې څادر لیرې شو چې پر یوه پـَیـر د پای ټکې بږدي". نوموړې لیکنه په لاندینۍ پته د ۲۰۰۹ز کال د فبرورۍ په لومړۍ نېټه خپره شوې ده .

www.nytimes.com/2009/02/01/world/asia/01afghan.html

کله چې د ۱۹۷۸ ز کال [د اپریل د ۲۸/۲۹] په مرګونې خونړۍ شپې ، د شپاړلسو مړیو د ښخولو فرمان ورسید ، د وسله وال ځواک یوه ځوان خو ویرجن افسر وغوښتل د دغه ځای جغرافیا په خپلو یادونو کې ژوندۍ وساتي. افسر، د خپلو همکارانو د خبرو اترو له منځه پوه شوی وو چې هغوی د افغانستان د لومړني ولسمشر " سردار محمد داؤود خان" او د هغه د کورنۍ مړي تر خاورو لاندې کړي دي. افسر ، د ښخولو له ځایه د سړک تر غاړې واټن په شمارلو ګامونو میچ کړ .

له هغه اله ګوله ځپلي دَور وروسته ، د کمونیستي کودتا په ترڅ د داؤود خان وژنې ، له ځان سره د دیرش کلن ناورین د جګړو لړۍ نغښتې درلوده. دغې خونړۍ جګړې چې د پای څرک یې لا تراوسه نه دی څرګند ، هره افغانه کورنۍ دړې وړې او تاواني کړه .

د پخواني وسله وال ځواک افسر پادشاه میر له دیرش کلنۍ جګړې وروسته د حامدکرزي د واکمنۍ تر رڼا لاندې له څه ناڅه آزادۍ او آرامۍ وروسته یو پټ راز را بربنډ کړ. اوسنۍ واکمنې د شاهدانو په مرسته د دې جوګه شوه چې د لومړني ولسمشر او د هغه د کورنۍ د مړیو هډوکي بیا و مومي چې ډېر ژر خاورو ته له بیا خارو سپارلو ورسته به د هغوی د فاتحې لمانځنه ترلاس لاندې ونیول شي .

محمد داؤود د " افغانستان د جمهوریت" بنسټ ایښودونکی او د " مډرن" دولت د پرمختګ ځلانده څیره وه. هغه خپل د اکا زوی ، د افغانستان وروستنی پاچا محمد ظاهر، د دیارلس سوه او دوپینځوسم لمریز کال د چنګاښ د شپږویشتمې [۱۹۷۳ ، جولای ۱۷] په کودتا کې را وپرځاوه او پینځه کاله وروسته د هغه وژنې ، هیواد د وینو او ورانیو د ژور تـل پر لور و خوځاوه .

د محمد داؤود دري څلويښت کلن لمسی نادر نعیم وایي : " که له هر افغانه وپوښتـۍ چې دغه ټوله [ورانې] له کومه ځایه راپیل شوه نو هغه به هرو مرو درته ووایي : د داؤود خان له وژل کیدا وروسته چې د دوه وو برخلیکونو ترمنځ یوه کرښه ده. د دیارلس سوه او اوه پینځوسم لمریزکال د غوایي اوومه [۱۹۷۸ز د اپریل ۲۷] د افغانستان د خپلواکۍ وروستۍ ورځ وه ".

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هغه شپه د ولسمشرۍ په ماڼۍ کې د محمد داؤود د کورنۍ اتلس تنه غړي او د ماڼۍ یو شمیر کارمندان او افسران ووژل شول او له ښاره دباندې د شپې د تیارې په تورتم کې تر خاورو لاندې شول. څوک نه پوهیدل چې چیرې .

د ژول شویو کسانو په ډله کې د ولسمشر د کورنۍ اتلس تنه غړي ، د ولسمشر ماندینه ، ورور ، درې لوڼې ، درې زامن ، زوم ، ننږور او څلور تنه لمسیان ول.

د هغه څه پر بنسټ چې نادر نعیم یې وایي د محمد داؤود د کورنۍ ټول غړي د دیارلس سوه او اووه پینځوسم لمریز کال د غوایي د مباشتې په اتمې [۱۹۷۸ز د اپریل ۲۸] نېټې د سهار د څلورو او پینځو بجو په شا او خوا کې د سرو ګولیو په باران کې ووژل شول. له یوې ورځنۍ خونړۍ جګړې وروسته ، د امام الدین په نامه یو افسر له یوې ډلې سره د ولسمشرۍ ماڼې ته ولاړ چې ولسمشر ونیسي. محمد داؤود د کودتاچیانو له ډلې سره تـلل ونه منل او د خپلې تومانچې اور یې د هغوی پرمخ پرانیست. د تومانچې د اور په ځواب کې یاغي توپکوال پر محمد داؤود او د هغه پر کورنۍ د ګولیو په باران کې را توی شول .

کمونیستانو د ولسمشر له وژلو وروسته د شلو مباشتو په اوږدو کې د وینو ویالې و بهولې او کار هغه ځای ته ورسید چې د دیارلس سوه او اته پینځوسم کال لمریز د مرغومي په میاشت کې [۱۹۷۹ز دسامبر] د " شوروي اتحاد" سره لښکر پرافغانستان یرغل وکړو او د لس کلن نیواک په اوږدو کې په زرګونو افغانانو ووژل شول او یا ترې تم شول.

ډیري بلهاریان " قربانیان" د وسله وال ځواک اډې ته نیږدې د څرخي پله د لمن د لمر خاته لورته په بې نښو ګورونو کې تر خاورو لاندې کیدل .

پروسږ کال ، د اوسنۍ واکمنۍ د پلټونکو یوې ډلې د دوه تنو شاهدانو په مرستې د نوموړې ځای پلټنې پیل کړې. له دغو دوه تنو شاهدانو څخه یو تن د نن ورځې کورناستی جنرال او د پرون ورځې د [څلورم زغره وال ځواک] د څارنې او ساتـنې/ حفظ و مراقبت] مدیر پادشاه میر وو. هغه ته امر شوی وو چې د [زیس] په موټر کې ټول راوړل شوي مړي په څرخي پله کې پوځي اډې ته نیږدې د شپې په تور تم کې تر خاورو لاندې کړي.(د پادشاه میر په وینا ، په نوموړي شپه کله چې مړي تر خاورو لاندې کیدل ، د کودتا له مشرانو څخه یو تن ډګرمن محمد اسلم وطنجار هم هلته وو (

پادشاه میر د یوې مرکې په ترڅ کې روښانه چې په څه ډول یې مړي له خپلو همکارانو سره د شوبلې په یوه کیندل شوي مورچل " موضع" کې واچَول. کله چې مړي په کیندل شوي ځای کې واچول شول ، پادشاه میر د مړیو د جسدونو په منځ کې پښې کښیښودلې چې له اسلامي دود سره سم د مړیو مخونه قبلې ته واړوي .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوموړي زیاته کړه : " ما ونه شو کولای مړي و پیژنم ، خو دومره پوهیدم چې د داؤود خان له کورنۍ څخه ول."
همدا شان پادشاه میر د یوه موټر چلوونکي خبرې په یاد راوړي. هغه ویلي ول : " ما کلونه کلونه د دغې کورنۍ چوپړ کې کړی دی ".

له هغه وروسته چې " د مړیو پر جسدونو د خاورو اچولو " امر وشو ، ښاغلي پادشاه میر لومړی د لوی موټر ترپال را واخیست او د مړیو پر مخ یې خپور کړ او بیا یې د قبر له څنډې د سړک تر غاړې پورې (۹۰) ګامونه و شمیرل تر څو د ګور ځای ځایګی یې سم په یاد پاتې شي .

په دویمه شپه د پادشاه میر مرستیال ته فرمان ورکړ شو چې دیارلس نور تازه جسدونه په بل قبر کې هماغه شا او خوا ته تر خاورو لاندې کړي.

ښاغلی میر ډیر ژر له کابله ووت او په غرونو کې د کمونیستي ضد مقاومت له پاڅون سره یو ځای شو ؛ څو کاله وروسته یې د محمد داؤود د کورنۍ د پاتې غړو یوه تن ته د مړیو د برخلیک څرنګوالی څرګند کړ.

د هغو ورځو شپاړلس کلن بزګر، ملاګل یو بل شاهد دی. ملاګل د کودتا په لومړیو ورځو د هماغه داستان سرچینه د هغو سرتیرو له خولې چې دده پر ځمکه یې کیږدۍ وهلې وه ، ترلاسه کړې وه او خپلې مور ته یې ویلې وه.

درې میاشتې وروسته ، کله چې سرتیري ولاړل ، ملا ګل د مور په غوښتنې د قبرونو تر شا او خوا ډبرې راټولې کړې او د " شهید د توغ" په نامه یې یو ټوکر پر قبر په رَپا کړ.

دغه ماجرا د واکمن ګوند د " تلاشي ډلې" ته بس وه چې لاس په کار شي. هغوی د ملا ګل پر کور را توی شول. شپاړلس کلن ځوان غرونو ته و تښتید او له مجاهدینو سره یو ځای شو ؛ د ملاګل له تیښتې وروسته ، کورنۍ یې پاکستان ته ولاړه .

ښاغلي ګل هم دغه پټ راز ، له ځان سره ساتلی وو تر څو چې شپږ میاشتې مخکې [د ۲۰۰۸ز کال د جولای / اګست میاشت] د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ د ګور د موندلو د پلټونکي کمیسیون کارمندان د (کابل) د خواجه غار کلي ته راغلل.

د محمد داؤود لمسی سردار محمود غازي د قبرونو د کیندنې پر مهال هم وو. نوموړي له ښاغلي پادشاه میر غوښتنه وکړه چې کابل ته راشي او مرستې ته ور ودانګي. جنرال له خپلې وروستۍ نښې سره را ورسید.

ښاغلي غازي وویل : " موږ ټول د غونډۍ پر سر ولاړ وو. جنرال پادشاه میر د ځمکې یوه ګوټ ته ګوته ونیوله او زیاته یې کړه : " دلته ...!" دوې ورځې وروسته د کیندونکو ډلې هغوی وموندل ".

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عامې روغتيا د وزارت مرستيال او د کميسيون سمبالوونکي فيض الله کاکړ وويل : " د هډوکو بيا پيژندنې څو مياشتې و نيولې. د ديرش کالو په اوږدو کې د پـريـړ او زاړه ترپال کرباس د مړيو مخونه رَژَولي ول او يوازې د ترپال اوسپنيزې کړۍ پاتې وې. د مړيو جامې له منځه تللي وې. د ولسمشر د خور ، عايشې ، پيژندنه د هغې د ځانګړو اورتوپيديکو بوټانو له مخې وشوه ، د ولسمشر د زوی عمرداؤود ، پيژندنه د اوږو د سر د دوه وو چتک تسمو د کړيو له مخې چې د خپل کمربند په دوه وو څنډو به يې ترلې ، وشوه".

په پای کې محمد داؤود هم د غاښونو د قالب او د قرآن مجيد د سرو زرو د يوه کوشني ټوک له مخې وپيژندل شو چې تل به يې د خپلې کرتۍ په استرکې دننه د ټير پرسر ټومبه.

ډاکټر کاکړ د محمد داؤود د يوه تن د ياورانو ، جنرال انور شاه خان له خولې وويل : " د قرآن مجيد دغه ټوک د سعودي عربستان پاچا د افغانستان ولسمشر ته ور کړی وو".

د کميسيون کارمندانو د دربار له جامه مينځونکي غلام درويش سره چې د محمد داؤود جامې به يې مينځلې هم خبرې اترې وکړې. هغه وويل : " هو. ولسمشر تل قرآن مجيد د خپلې کرتۍ په جيب کې دننه ايښوده".

د ډاکټر کاکړ په وينا ، د هډوکو څيړنه څرګندوي چې پر ولسمشر د ګوليو باران شوی وو او زوی يې عمر په دوه وو ګوليو وژل شوی وو .

د محمد داؤود د خوښيني او د هغه د لور له خوا د لمسي د مړيو څرک چې د کودتا په ورځ ټپيان شوي ول او په روغتون کې يې سا ورکړې وه ، لا تراوسه نه دی لګيدلی. د دغې کورنۍ څو تنه پاتې غړي لومړی بنديان شول او بيا له هيواده د باندې ووتل. د هغوی يو شمير د ۲۰۰۱ ز کال په پای کې د طالبانو له پرځېدنې وروسته افغانستان ته راستانه شول .

د محمد داؤود د فاتحې لمانځنه به نه يوازې د افغانستان د تاريخ يوه خونړۍ څنډه په نښه کړي ، بلکه د هغه د کورنۍ پاتې غړو په ځانګړې توګه هغو کسانو ته چې ديرش کاله مخکې يې پرهرونه ليدلې ول ، رواني آرامي ور په برخه کړي.

د محمد داؤود لمسيانو ، ښاغلو غازي او نعيم وويل ، هغوی هيله من دي چې خاورو ته د مړيو دويم ځل سپارل د ملي پخلاينې د لړۍ درشل وګرځي او داسې يوه کميسيون ته لاره پرانيزي چې د تيرو ديرشو کالو د ورانيو حساب او کتاب چې د هر حکومت تر سيوري لاندې شوي وي ، را څرګند کړي .

ښاغلی غازي د محمد داؤود د زوم محمد نظام زوی دی. د غازي پلار په هغه وخت کې د بهرنيو چارو د وزارت کارمندوو چې د غازي له نيکه سره يوځای ووژل شو. غازي زياته کړه : مورِ دلته د وينې په بدل کې د وينې د غچ ،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يا د دښمنۍ په بدل کې د دښمنۍ لپاره نه يو راغلي. د رښتيا او رښتونولۍ له مخې بايد څادر ليرې شي او د افغانستان د ولس مخې ته دې کښېښودل شي ".

دغې کورنۍ ته د وژل شويو کسانو د هډوکو بيا موندنې د زړه تسل ورپه برخه کړی دی. ښاغلي غازي زياته کړه : " موږ مسلمانان يو. مړي بايد آرامځايونه او ژونديان بايد لمانځنځايونه ولري چې لمنځنې ترسره کړای شي. که دغه غوښتنې تر سره شي ، زموږ زړونه به خورا زيات تسل شي ".

مل کرښې

۱ (له څيړنيز اړخه ، د نيويارک ټايمز په گزارش کې يو شمير بيلگې سمې نه دي. د ساري په ډول لاندينۍ کرښې :

-محمد داؤود او کورنۍ يې د ديارلس سوه او اووه پنځوسم لمريز کال د غوايي د مياشتې په اومې نېټې [۱۹۷۸ز د اپريل ۲۸] د سهار د شپږو او اوو بجو او په پياوړې انگيرنې د سهار د شپږ نيمو او اوو بجو ترمنځ ووژل شول ، نه د هغې ورځې د سهار د څلورو او پينځو بجو تر منځ.

-په ارگ کې دننه د وژل شويو افسرانو او کارمندانو شميره څرگنده نه ده ، خو دومره څرگنده ده چې د محمد داؤود له کورنۍ څخه يوازې عمر داؤود د نيمې شپې په تور تم کې او نور ټول د غوايي د اوومې له تور ماښام وروسته د ديارلس سوه او اووه پينځوسم لمريز کال د غوايي د مياشتې د اتمې [۱۹۷۸ز کال د اپريل ۲۷ او ۲۸] نېټې د شنه سهار د گوليو تر باران لاندې ونيول شول .

۲ (د دغه گزارش په انځوريزه برخه کې مولا گل او وروريې د هغو کواړيو خاورو پر څنډه ليدل کيږي چې تر لاندې يې د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ مړي ايښودل شوي ول.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور وېشتمه برخه

مل کرښې

۱ (د ۲۰۰۹ز کال د مارچ د مياشتې په ۳۰ نېټه چې ددغې لړۍ د ليکنې د پای مهاليز وخت وو ، د کاناډآ د مونتريال له ښاره د محمد آصف صافي په نامه يوه افغان دوست وويل چې تر راتلونکي مياشت پورې به د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ د وژل کېدا د څرنگوالي په اړوند د " پسرلني سباوون د گولېو د باران" د لړۍ لپاره نوي او تاند مالومات وړاندې کړي .

محمد آصف صافي د خبرو په لړ کې له " جگتورن نور احمد تره خيل" څخه يادونه وکړه او زياتوي چې خلکو د کتـور په نامه پيژانده . محمد آصف صافي د تره خيل په اړه داسې وايي:

"کتوري راته " د ۱۹۷۸ز کال د اله گولې او نښتو خبرې کولې ؛ هغه د خبرو په ترڅ کې ما ته وويل : " زه هم د بولندوی شهنواز تـنـې په امر د ولسمشرۍ ماڼۍ ته تللی وم. وروسته له دې چې امام الدين ، سردار محمد داؤود ټپي کړ ما خپلو پينځلس تنو کومانديانو ته د اور امر ورکړ. د هغه ټوله کورنۍ په ډزو کې له منځه ولاړه. کله چې ډاډه شوم چې نور هېڅ څوک ژوندي نه دي پاتې ، ولاړم او د داؤود خان سپينه تومانچه مې له ځان سره را واخيستله ".

د محمد آصف صافي په وينا وروسته له دې چې تره خيلی نوراحمد کتور د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ په وژنې اعتراف وکړاحمد شاه مسعود د ۱۹۸۳ ز کال د نوامبر په مياشت کې په خپل امر په پيشغور " پنجشير " کې له غاړې وځړاوه او او زيندۍ يې کړ.

د محمد آصف صافي او شهنواز تڼي ترمنځ د ثبت شويو خبرو ليکنزه بڼه چې په هغې کې د جگتورن نور احمد تره خيلی د ليږلو او ارگ ته او د هغه د ونډې په اړه خبرې شوې دي زموږ پر دغو مل کرښو به يوه بله لړۍ ورزياته کړي .

۲ (د انجنير خليل الله رؤوفي د ليکنې " افشای حقايق بيشتر ....." ځينې برخې : هېڅ شک نشته چې حفيظ الله امين او اسدالله سروري دواړه د KGB جاسوسان ول خو د داؤود خان د هاغه وخت د واکمنۍ په پړاو کې چې د چا په گومان کې د کودتا د سمبالتيا او د رژيم د پرځېدا خبره لا نه گرځېدله بيا هم داؤود خان په کلکې سرټمبه گۍ او پريکنده ډول د هيواد د واکمنۍ واگې په يوازې او خپلواکه توگه په لاس کې درلودلې. هغه خپل هر مخالف په

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وچ زور ټکاوه او هر شکمن سړی ان که د هغه د ډاډ وړ سړی به هم وو ، هغه به يې له سياسي او پوځي ډګر څخه لېرې کاوه .

د بېلګې په توګه په دغه وخت کې يې خپل ځوان کودتاچي ملګري لکه د مخابراتو وزيرعبدالحميد محتاط ، د سرحداتو وزير پاچا ګل وفادار ، د کورنيو چار وزير فيض محمد ، د هوايي او هوايي مدافعې رئيس ارکان ډګروال اکبرمقصودي چې ددوی په مرستې يې واکمني تر لاسه کړې وه له ځانه ليرې ، پر هغوی په قهر شو او له دندې يې ګوښې کړل او يو شمير نور کسان يې تر څار لاندې و نيول .

کيڼ لاسي لارښود پرته له دې چې د خپل کاري شپول ترګرد چاپيره چاپيريال يوه پوهه او هوښياره ډله را ټوله کړي پر نورو ټولو کيڼ لاسو سياسي بهيرونو او ډلو يې د غندنې پريړه کرښه را وکاږله. د داؤود خان دغه سياست هغه مهال پلی کيږي چې له روسانو سره يې په بربنډه اړيکې پريک کړې وې او د هغوی تر ځمکې لاندې کورنۍ ځالګۍ د سر سپارلو کسانو له پلوه لکه د دفاع وزير حيدر رسولي ، د لوی درستيز عزيزخان چې خلکو د " تور عزيز / عزيز سياه " په نامه پيژانده ، او د د دفاع د وزارت د استخباراتو د رئـيس جان نثار خان تر کلک څار او نيونې لاندې راغې وې .

د روسانو له څارګرو ځالګيو سره د اسدالله سروري له اړيکو سره سره او پرته له دې چې نوموړي له روسانو څومره ژورې او څه ډول اړيکې درلودلې بيا هم د داؤودي ددغسې درانده سياست تر سيوري لاندې هغوی هېڅ کاره ول او د داؤود د قهار رژيم پر وړاندې يې دومره زړه او جرئـت نه درلود چې په براﻻ ډول سر راپورته کړي ځکه د KGB له مرستې سره سره په هغوی کې دومره زړه او جرئـت نه وو چې کوم ګواښ زيږوونکي چلند ته دې لاس واچوي.

که امين د خلق د ډلې په استازيتوب د پوځ په يوې کوشنې کړی کې د افسرانو د جلب او جذب دنده درلودله دا ددې مانا نه ښندي چې نوموړی دې په هيواد کې د يوه مطرح ځواک په توګه د ښاغلي لبيب په وينا د داؤود د لارې خنډ وګرځي او په دې دې بريالی شي چې د هغه مخه ور ډب کړي او نه سروري کومه پخه ونډه درلودلای شوای چې د يوه ورک نومي تورن په توګه يې په هوايي ځواک کې کار کاوه. خو د غوايي له کودتا وروسته دواړه د بې خرته واک او ځواک پر ګدۍ ځای پر ځای کيږي او دواړه د دوه سرو ښامارانو په جامه کې د ټولنې پر زړه ور ننوځي او په خپل هيواد کې د وژنې او د ستر خونړي ناتار په بنسټ ايښودونکو بدليږي.

د هغې تر څنګ داؤود خان د هيواد په ملکي او پوځي چارو کې د شوروي سلاکارانو د آزادې لاسوهنې د لړۍ لمن کرار کرار ور لنډه کړه او د هغوی پر ځای يې کورني سلاکاران ځای پر ځای کړل او هغوی يې اړ کړل چې په خپلو کار پوهنيزو برخو کې له ژمنې او هوډ وروسته خپله پازوالي په غاړه واخلي ، ددفاع وزرات ته امر شوی وو چې د وسله وال ځواک په ټولو څانګو کې دې د سلاکارانو د اړتيا څرنګوالی و څيړي او د هغوی شميره دې اړينې کچې ته را ټيټه کړي. د بېلګې په توګه د توغنديو په ليوا (ليواې راکټ) کې چې د وسله وال ځواک تر ټولو عصري ځواک

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شمیرل کېده څوارلس سلاکاران ول چې په ځانګړو کارپوهنیزو برخو کې ښکیل ول ، خو له کورنیو انجنیرانو څخه د ژمنې له اخیستلو وروسته د نورمورو سلاکارانو شمیره دریو تنو ته راټیټه شوه او پاتې کسان بیرته خپل هیواد ته ستانه شول. دغسې چاپ د وسله وال ځواک په ټولو لیواګانو او کنډکونو کې ترلاس لاندې ونیول شول او پلې شول .

ښاغلی لبیب په خپل کتاب کې وایی چې د غوایي له کودتا مخکې د دفاع په وزارت کې په ځانګړې توګه د هوايي ځواکونو په اډانه کې د مهمو کادرونو مقرریدل او بدلیدل د روسانو له پلوه ترسره کېدل ، حال دا چې شوروي مستشاران نور هغه خپلسري واکمنان نه ول چې په هر کار کې دې په خلاص لاس ، لاسوهنه وکړي ، دا خو لا پرېږده چې روسان دې دومره واک ولري چې ډګروال قادر خان دې د هوايي ځواک د درستیزوال په توګه و ګوماري یا دې د بګرام له ګارنیزیون څخه رحیم نورستاني لیرې کړي ، دا دومره آسانه نه وه اوهغسې نه وه لکه څنګه چې ښاغلي لبیب یې وایي. په پوځي چارو کې یوازینی پریکړه کوونکی او واکمن سړی په خپله ولسمشر وو او د یوه قهاره پاچا په څیر به یې امرونه لیږل. خو د هغه تیروتنه په دې کې وه چې ددغسې برخه لیک جوړونکي سیاست په لاره کې یې د کرملین غبرګون په هېڅ شمیرلی وو .

د KGB د لاسپوڅو یوه بله روزل شوې مرۍ ډګروال قادر خان وو چې د غوایي د کودتا په بریالیتوب کې یې پریکنده ونډه درلودله. ښاغلي لبیب باور لري چې د وسله وال ځواک په داسې یوه مهم دریځ کې د هغه مقررېدل له کودتا څخه یوه میاشت مخکې د KGB د ځالګیو په منځګړیتوب ترسره شوي ول. خو تر هغه ځایه چې روښانه ده د هوايي ځواک د درستیزوال په توګه د قادر خان ګومارنه د غوايي له کودتا یوه میاشت مخکې نه بلکه ډېره موده وړاندې د داؤود خان د ډیرو د ډاډ وړ او د کورنیو کړیو او ځالګیو له پلوه تر سره شوې وه .

د چنګاښ د کودتا د ګېونوال په توګه قادر خان د ځو استوي کرکتر په لرلو دا وړتیا او ورهنه درلودله تر څو د داؤود خان ډاډ په هرې شونې بیې تر لاسه کړي چې د همدغې موخې د ترسره کېدا لپاره د دفاع د وزیر غلام حیدر رسولي د زوم او د آریانا د رئیس انجینیر نجیب الله له لارې یې و کولای شول د " ملي غورځنګ " د ګوند غړیتوب تر لاسه کړي. او په همدې ترڅ کې یې د هوايي ځواک په کړیو کې د " ملي غورځنګ " د ګوند د چارو سمبالتیا هم پر مخ بیوله .

قادرخان په چابکۍ او هوښیارۍ و کولای شول چې داؤود خان ته ځان له همدې لارې نیږدې کړي او د یوه افسر [ظاهراً د یوه پالیال او سر سپارلي افسر په جامه کې] د داؤود خان ترمخ د پالیالۍ لوړه وکړي او د هوايي مدافعې د درستیزوال دریځ په خپلو منګولو کې راخپل کړي .

د داؤود خان په دولت کې نورستانیانو د پام وړ ځواک را خپل کړی وو او قادرخان د هغوی پر ضد د دفاع وزیر رسولي ته له اړو پیچه ډک " ضد ونقیض" راپورنه ور کول ، د هغه موخه داوه چې د بګرام د ګارنیزیون هڅاند او منضبط بولندوی ډګروال رحیم نورستاني له خپلې لارې د یوه خنډ په توګه لیرې کړي ؛ ځکه د هغه په شتون کې په

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بگرام کې هېڅ پیلوټ نه شواى کولاى په خپل سر الوتنه وکړي. قادرخان په خپلې موخې کې بريالى کېږي. له کودتا څو مياشتې مخکې يې د داؤود خان په لاس رحيم خان له دندې ګوښه کړ او دغه دنده يې نرم چلند ډګروال غلام سخي ته ور کړه. دا هغه تير وتنه وه چې په حقيقت کې داؤود خان په خپل لاس د خپل مرګ حکم لاسلېک کړ ځکه دا د بګرام او شينډنډ هوايي ځواکونه ول چې د يوه هيواد او دولت برخليک يې د خلق د ګوند د کودتا پر تندي و ليکه .

خپلې موخې ته د رسېدا په لاره کې قادر خان له ځانه پورته کسانو ته هېڅکله سر ټيټ نه کړ او تر لاس لاندې کسانو باندې يې هېڅ ډول خپلسري ونه سپموله. د کودتا د بريا په شنه سهار يې د هوايې او مدافعه هوايې ځواک بولندوى ډګر جنرال موسى خان چې د هيواد د وسله وال ځواک يو سپيڅلى او کارپوه افسر وو د هغه له يوه مرستيال تورنجنرال ستارخان سره يو ځاى د کار په دفتر کې په کلاشنيکوف ووژل . له هغه وروسته په بيړه د بګرام د هوايي ډګر پر خوا والوت ، هلته يې د ګارنيزيون بولندوى ډګروال سخي و نيو او بندي يې کړ ، د بولنې " قوماندې " د دريځ ولکه يې په خپل لاس کې واخيسته او خپل ژمن ملګري پيلوټان يې د کودتا لپاره چمتو کړل چې والوزي. يو ساعت وروسته يې د خواجه رواش د هوايي ډګر په اډه کې د بلې وژنې امر ورکړ. هغه خپل نيږدې او هم مسلکه ملګري لکه د څارګرې څانګې مدير ډګروال قاسم خان ، د ښوونې او روزنې آمر ډګروال عنايت ، د هوايي ځواک سر انجنير مرتضى قل د حرکاتو مدير ډګروال سلطان پيلوټ او يو شمير نور هيواد پال او په کار پوه افسران يې پرته له دليل او ګناه په خپل امر په تړلو لاسونو د هوايي ډګر پوليګونونو ته وليږل او تر خاورو لاندې يې کړل. ددغو تأريخي او ځلاندو غوړه ماليو او چوپړونو له شامته نوموړى د دفاع د وزير په توګه وټاکل شو او يو ځل بيا يې نوي رژيم ته د پاليالۍ لوړه وکړه. د غوايي د کودتا په همدغو شپو ورځو کې د هيواد په وسله والو ځواکونو کې نورستانيانو ډېر ځواک درلود او ددفاع وزير حيدر رسولي له هغوى سره د يو شمير سياسي ټکرونو له امله ښه چلند نه درلود .

د څلورم زغره وال ځواک بولندوى سرور نورستاني چې د داؤود د چنګاښ د کودتا يو په ځان غره افسروو ، دفاع وزير ته يې هېڅ پام نه درلود او نه يې هغه ته ارزښت ورکاوه ، له داؤود پرته يې په خپل سر بل سر نه پيژانده . د بګرام په ګارنيزيون کې ډګروال رحيم نورستانى ، د ګارنيزيون يو تر ټولو ځواکمن بولندوى وو. ډګروال دين محمد نورستاني د هوايي ځواک د بولندوي په توګه کار کاوه ، قدير نورستانى د کورنيو چار وزير وو ، دوى ټولو د داؤود خان د ولسمشرۍ د ځمکنيو او هوايي ځواکونو کليدي جرړې جوړولې .

داؤود له يوې خوا ددغو ستونزو په تړاو په انديښنه کې ډوب وو او له بله اړخه د څلورم زغره وال ځواک پرضد د حيدر رسولي پاروونکو راپورونو د داؤود شک لاپسې را وپاراوه ، داؤود له قدير نورستاني پرته ، نور ټول د ځواک او واک له لوړې څوکې راکښته کړل ،ان د سرور نورستاني د جنرالۍ رتبه يې منظور نه کړه. له همدې امله وو چې د څلورم زغره وال ځواک د بولندوى خوا له داؤود خانه شنه شوه او د خپلې ماندينې د ناروغۍ په پلمه شوروي ته ولاړ .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داؤود خان د نورو کسانو په پرتله حیدر رسولي ته ډیر غوږ نیوه او پر هغه یې ډاډ کاوه ، د هغه خبره به یې منله ، د سرور نورستاني او د نورو پوځي کرکیچنو سکالو په اړوند یې د حیدر رسولي راپورنه حقیقت ته نیږدې بلل ، خو رښتیا دا ده چې دغه نورستاني کادرونه په ټولې سپیڅلتیا خپل مشر او لارښود داؤود خان ته خورا زیات پالیاله ول ، د هغوی شتون د داؤود د واکمنۍ ستنو ته ټینګښت ور بخښلی وو ، یو شمیر پوځي او سیاسي نانډرۍ د دولت په کورنیو او له دولته دباندې کړېو کې په کلکه د غوړیدا په درشل کې وې او په دغسې یوه چاپیریال کې داؤود خان له خپل ناوړه او لټ دفاع وزیر سره یو ځای ددغو ناندریو خطرناکو پایلو ته پام نه کاوه او په پای کې هر څه په بل مخ واوښتل چې د جمهوري رژیم د هغه له لارښود سره ځای د پوپنا کېدنې په ډنډ کې ډوب شو /..../ .

د هغې تر څنګ د هیواد د پیاوړي او ځواکمن ولسمشر داؤود خان او د هغه د کورنۍ د وینو بیه بې ارزښته او تېتهٔ وبلل شوه ، داؤود خان د یوه مؤمن او ګروهن افغان په توګه د افغانستان له پرمختګ او خپلواکۍ سره ډیره مینه درلودله او د هغه لپاره یې هلې ځلې کولې خو لږ تر لږه ان د هغه غوښتنې ته چا غوږ ونه ونیو ، د کودتا دوه تنه پاخه ګډونوال او سمبالوونکي قادر خان او اسلم وطنجار د هغه حضور ته ارګ ته ور نه غلل او د (امام الدین په وینا) یوازې د کوماندو د لومړي ټولې بولندوی شهنواز تنې ته امر ورکړل شو چې د پوځي شورى پیغام داؤود خان ته ورسوي .

تورن شهنواز تنې چې د نامتو کېدا ازانګی یې وروسته یې خپرې شوې د دغسې یوې مهمې دندې د سرته رسولو پازوالي چې هیواد د بدلون په درشل کې وو د خپل ټولی بریدمن امام الدین ته سپاري ، دغه ځوان بریدمن له خپلو دریو تنو سرتیرو سره په ارګ ورننوځي او هغه داؤود خان ته چې خروښ او قهر یې د تور ایندوکش " هندوکش" له لوړ والي لا لوړ تللی وو وایي چې وسله دې پرځمکه واچوه او ځان تسلیم کړه .

دا هغه تأریخي سپکاوی وو چې د افغانستان ولسمشر سل ځله مرګ تر هغه غوره باله او په پای کې یې خپل ځان او خپله کورنۍ د نام و ننګ او پت قرباني و ګرځاوه .

د امام الدین په ځوابونو کې د دغې ویروونکې تأریخي پیښې انځور په دومره بې ارزښته لیرلید کې غبرګون موندلی چې ګنې کودتا ، کودتا وي او په هغې کې وچ او لانده یوځای سوځي ، د کودتا فرهنګ له رحم او روغې جوړې سره تل په ټکر کې وي او خپل مخالفین باید په هماغه شېبه کې دړې وړې کړي. له دې امله د هغه په انګیرنې ، د افغانستان د ولسمشر محمد داؤود له منځه وړل هم ددغه فورمولې له اډانې نه شي وتلای ".

ددغې لیکنې د بشپړ متن د لوستلو لپاره کولای شئ و ګورئ:

www.farda.org/articles/08_updates/081100/article_kh_rauffi.htm

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ (انجنير نجيب الله داوري د " فاکتهای غيرقابل انکار دست روسها در امر سقوط رژيم محمد داوود و پيروزی کودتای ثور" تر سر ليک لاندې د ۲۰۰۸ زکال د اگست د مياشتې د ليکنې په پای کې داسې ليکلي : (د ليکوال له اجازې پرته دغه برخه لږ را لنډه شوې ده (

د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند ان د مرکزي کميټي او سياسي بيرو د غړو په منځ کې داسې کسان هم ول چې د شوروي پالنې په پرتله ، ولسپال ول. له هغې ډلې څخه کولای شو د ميرمحمد اکبر خيبر او خليل زمر نومونه را واخلو. خليل زمر د غوايي له کودتا څو مياشتې مخکې د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند له مرکزي کميټې سره پريکون وکړ او د داؤود خان له حکومت او دولت څخه يې خپل ملاتړ اعلان کړ. د غوايي له کودتا وروسته نوموړی د لسو کالو لپاره د همدغه جرم په کړس کې لس کاله د ځرخي پله په زندان کې د محکمې له حکمه پرته تير کړل.

خيبر ددې پلوی وو چې د پرچم ډله دې د ملي غورځنگ له گوند سره يو ځای شي تر څو له داؤود خان سره د بنسټيزو پروژو په سرته رسولو کې جوگه شي. خو د خيبر دغه لير ليد د مسکو له نړۍ واکۍ او هيلو سره سمون نه خوړ ، ځکه چې روسان په خپلو گټو پسې گرځېدل سره له دې چې د داؤود خان رغښتيزو پروژو له اقتصادي اړخونو په يوه بنه له سوسياليزم سره ډېره لگوله خو روسان هېڅکله د افغان ولس د سوکالۍ او د داؤود خان د ملي رغانيزو پروژو پروا نه کوله. په پای کې مير اکبر خيبر د سترگو په رپ کې د پرچم د ډلې له پوځي پازوالۍ څخه گوښه کړای شو او پر ځای يې نور احمد نور د پرچم د ډلې د پوځي ځانگې پازوال و گومارل شو .

تر اوسه د خيبر د وژنې په اړوند بيلابيل ليد لوري او انگيرنې وړاندې شوي دي او په دې وروستيو کې دا گنگوسې هم خپرې شوې چې گنې گلب الدين حمکتيار د خيبر وژنه د خپلو پلويانو له کارونو څخه گڼلې ده .

هغه څه چې ځرگند دي دا دي چې د افغانستان په وسله وال ځواک کې له خلقي او پرچمي افسرانو پرته يو شميرو نورو خپلواکو افسرانو د شوروي له GRU يا د (شوروي له پوځي ځارگرې اداري)Glavnoje Razvedyvatel'noje Upravlenije (GRU)سره نيغ په نيغه اړيکې درلودلې او هره شېبه تيارسئ ول چې د شوروي د گټو پر بنسټ کار وکړي . په دې کې شک نشته چې د پرچم د پوځي ځانگې د پازوال په توگه د خيبر اوGRU تر منځ اړيکې له يوې خوا او د GRU او حفيظ الله امين ترمنځ په اړيکو کې له بل خوا چې په وسله وال ځواک کې د خلق د ډلې پازوال وو ، يو شمير رمزونه او رازونه پټ ول. ښايي خيبر له GRU سره د ټولو اړيکو لرونکو افسرانو ليست درلود او د ټولو پرچمي او يو شمير خلقي افسرانو په نومونو پوهيده چې د اور د بولنې واک يې په لاس کې درلود.

هر گوره ، مسکو پريکنده پريکړه کړې وه چې د داؤود خان واکمنې را وپرځوي ، ان نور محمد تره کي په خپلې يوې مرکې کې ويلي ول چې غوښتل يې انقلاب د هماغه کال د زمري [جولای/اگست] په مياشت کې پلی کړي تر څو د " زمري " د انقلاب په نامه و نومول شي!

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ملي غورځنګ له ګوند سره د پرچم د ډلې د يو ځاى کېدنې په تړاو د خيبر پريکړه او له داؤود خان څخه له څونې ځار پرته د خيبر ملاتړ له يوې خوا او له بلې خوا د ديارلس سوه او اوه پينځوسم کال د زمري په مېاشت [جولاى/اګست ۱۹۷۸ز] کې د داؤود خان پروړاندې له کيدونې کودتاڅخه د خيبر خبرتيا ، شورويان په شک کې و غورځول او وېې انګيرل چې ښايي خيبر د هغو پرچمي او خلقي افسرانو نومونه به داؤود خان ته ورسوي چې د اور د ورکړې واک په لاس کې لري .

دلته ده چې د خيبر د ترور تابيا نيول کيږي. د ديارلس سوه او اوه پينځوسم لمريز کال د وري د مېاشتې په اته ويشتمه د دوه نۍ " دوشنبې " په ورځ [۱۹۷۸ز کال د اپريل ۱۷] د کابل په مکروريانو کې دولتي مطبعې ته نيږدې د يوه پوځي جيپ موټر له منځه په خيبر ډزې کيږي. په هماغو شيبو کې د شوروي د سفارت يو تن کاروکوونکي اوبلوف د سړک په هاغه بله غاړه کې ليدل کيږي .

دا چې د خيبر له وژل کېدا وروسته د افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند په خپلې څوارلس کلنۍ واکمنۍ کې له خيبر څخه هېڅ يادونه ونه کړه ، ان پليو په لاره تلونکو کسانو د هغه پر انځور ختې او لوخړې و مښلې او د هغه د قبر لوحه له ځايه بې ځايه کړه ، د هغه د قبر په بيا جوړونه کې د ګوندي ملګرو چوپيتا او بې پروايي تړل ددې مانا ښندي چې د خيبر د وژنې جرړې چيرې پرتې دي. څرګنده ده چې د خيبر په جنازه کې د غـَرو اوښکو تويول " د تمساح د اوښکو تويول " يوازې يوه درغلنه وه .

يو شمير کسان وايي چې د کودتا د پلې کيدا د پلان تابيا حفيظ الله امين جوړه کړې وه چې د ديارلس سوه اوه پينځوسم لمريز کال [۲٦ اپريل ۱۹۷۸ز] د غوايي د مېاشتې د شپږمې / اومې په باراني شپه يې د سيد محمد ګلابزوى له لارې اړوندو افسرانو ته و رسوله ، ترڅو " سبا ته خپلو کنډکونو ته له رسيدا سره سم " دې کودتا پلې کړى ، ان تر دې کچې چې ګڼ شمير پرچمي افسران په لومړيو کې له کودتا خبر نه ول او دننه په ارګ کې يې له داؤود خانه په سرښندنې دفاع کوله .

دغه خبره دومره ساده نه ده. د ډګروال عبدالقادر تر مشرۍ لاندې د انقلابي افسرانو سازمان هم د هيواد په پوځي قطعاتو کې يو شمير لارښوونې لهGRU څخه تر لاسه کړې وې تر څو د محمد داؤود په پلوي هر ډول خوځښت شنډ کړي.

د غوايي په کودتا کې د روسانو د لاس لرلو فاکتونه کولاى شو داسې را وشميرو :

لومړى) په دې کې هېڅ شک نشته چې د GRU او حفيظ الله امين ترمنځ د کودتا د پلې کيدا په اړوند ژمنې او پټپټانى شتون درلود. دا چې حفيظ الله امين له کودتا وروسته په لوړ غږ ډير غړومبيده څرګندوي چې د GRU پياوړى لاس يې تر شا درلود .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هغه وخت کې د ګرځند ټیلفون ټکنالوژي په نړۍ کې د هر چا په لاس کې نه وه. د افغانستان په پلازمېنه او ولایتونو کې یوازې د ټلیفون څو کلاسیک مزي ول او امین دا امکان په لاس کې نه درلود چې له څو خنډونو په تیریدا دې ځان سانترال ته ورسوي او له نومړو ټلیفونونو څخه دې له خلقي افسرانو سره خبرې وکړي او د انقلاب د پیلیدا امر دې ورکړي. په هغو شیبو کې چې محمد داؤود د دولت او وسله وال ځواک ، واک په خپل لاس کې درلود امین او د هغه کسانو نه شوای کولای د وسله وال ځواک د مخابراتو له لارې خپلو ګوندي ملګرو ته د هیواد د ولایاتو په قطعاتو کې د وسله وال پاڅون خبر ورکړي. له بلې خوا خلقیانو دومره امکانات نه درلودل چې په څو لنډو ساعتونو کې دې ځانونه ولایتونو ته ورسوي او تر لاسه شوي امرونه دې خپلو اړوندو ملګرو ته ورسوي .

خو په دې کې شک نشته چې د افغانستان په بیلا بیلو قطعاتو کې له GRU سره په اړیکه کې افسرانو کوشني لاسي ټیلفونونه درلودل ، دغه ټکنالوژي یوازې شوروي او امریکا پوځیانو درلودله چې د هغې له لارې یې امرونه یې ترلاسه کول. څکه د دیارلس سوه او اوه پینځوسم کال د غوایي په اوومې [۱۹۷۸ز د اپریل ۲۷] کله چې ددفاع د وزارت پر ودانې ماسپښین نیږدې د کودتا لومړی ډز کیږي د ننګرهار د یولسمې فرقې بولندوی جنرال محمد یونس ددفاع په وزارت کې وو ، نوموړی په چټکۍځان ننګرهار ته رسوي هلته په بیړه فرقه تیارسئ کوي او زغره والو ، پلیو او د مخابرې قطعاتو ته د کابل پر لور د خوځېدا امر ورکوي.د قطعاتو چمتو کېدا یو یا دوه ساعته وخت نیو ، مخکې له دې چې قطعات د خوځښت لپاره چمتو شي له خپلو لوړ پوړو افسرانو سره یې غونډه ونیوله او غوښتل یې کابل ته د ورتګ او د کودتا د شنډلو د پلان په اړه خبرې وکړي .

په دغه شېبه کې د مخابرې یو تن افسر د غونډې خونې ته ور ننوځي او وايي چې له کابله یې یو محرم پیام تر لاسه کړی او غواړي هغه یوازې جنرال محمد یونس خان ته ووايي. جنرال یونس خان له نوموړي افسر څخه پوښتنه کوي : " څه خبره ده؟ " افسر وايي " راغلی پیام ډیر محرم دی او نه شم کولای هغه د ټولو تر مخ ووایم. که یو ځل کولای شئ د باندې را ووځئ ".

کله چې جنرال محمد یونس خان دباندې وځي ، نوموړی افسر خپله تومانچه را اخلي او جنرال یونس خان ځای پر ځای وژني. له دغې پېښې او مرموزې وژنې وروسته نور کسان دا جرئت نه مومي چې د جنرال یونس خان پلان پر مخ بوزي. په پای کې د غوایي د کودتا په شنډولو کې د ننګرهار د یولسمې فرقې تابیا شنډیږي .

همدې ته ورته په کندهار کې هم پیښیږي. د کندهار د قول اردو بولندوی جنرال محمد عظیم وزیري په کابل کې د کودتا د قطعاتو د دړې وړې کولو په موخه د کندهار د قول اردو کنډکونه د قول اردو له فرقې دباندې را باسي او ټول د کابل � کندهار د لارې په اوږدو کې د دامان د ولسوالۍ د ودانۍ تر مخ د خوځښت په موخه درَوي. له هغه وروسته له خپلو افسرانو سره د پلان د جوړولو لپاره غونډه نیسي تر څو د لارې په اوږدو کې د نورو موټرانو تګ راتګ بند کړي او نیغ په نیغه ځانونه له سرخوړاوي پرته کابل ته ورسوي. هغوی د غزني ۱۴ فرقې ته خبر ورکړی وو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې د لويې لارې په اوږدو کې دې د موټرو تګ راتګ بند کړي ، دوی په همدغو خبرو بوخت ول چې ناڅاپه د څو مترو له واټن څخه پر جنرال عظيم وزيري او د هغه پر ملګرو د ماشينګنې ډزې کيږي او ټول ځای پر ځای وژل کيږي .

دويم) د ايران پا چا مخکې له مخکې داؤود خان ته په افغانستان کې د شوروي د پلويانو له خوا د کودتا د ګواښ خبرداری ورکړی وو له همدې امله ول چې ايران ، د افغانستان د جمهوري رياست په ارګ کې د ايران د شاهنشاهۍ د ګارد د قطعاتو ځای د پر ځای کيدلو او د افغانستان مهمو اور لرونکو قطعاتو ته ، د ايران د لوړ پوړو افسرانو د ليږد وړانديز کړی وو. داؤود خان د ايران د پاچا وړانديز ونه مانه او ويل کيږي چې يو وخت يې خپلو ملګرو ته ويلي ول چې غواړي شوروي پوځي سلاکاران هم خپلو هيوادونو ته وليږي .

د غوايي د اوومې په ماسپښين نعيم خان د داؤود له مخالفت سره سره د فرانسې سفارت ته چې د ولسمشرۍ ماڼۍ ته څيرمه پروت وو ورغی او د هغه ځای له مخابرو څخه په ګټه اخيستنې يې د ايران له پاچا څخه د بيړنيو مرستو غوښتنه وکړه. د ايران پاچا له نعيم خان څخه بخښنه و غوښتله او ويلي ول چې اوس وار له واره تير دی .

د مخابرې له دغې اړيکې سره سم د فرانسې پر سفارت کلک هوايي بريدونه تر سره کيږي. د نوي ښار (شهر نو) او وزير اکبرخان اوسيدونکي ددغې پيښې شاهدان دي. که څه هم د سفارت پر ودانۍ بمب ونه مښت خو دا په خپله په زباد رسوي چې روسانو د پرمختللو وسايلو ټول اړخونه مخکې له مخکې په ډير ځير څارل .

دريم) د کودتاچيانو او د ولسمشرۍ د ارګ د ساتونکي ځواک تر منځ جګړه د شپې له تيارې سره سم شپبه په شپبه پياوړکېدله او هغه مهال يې زور واخيست چې هوايي بريدونه پای ته ورسيدل. ان د شپې د لسو او يولسو بجو په شا او خوا کې د ارګ ځواکونه د ارګ له انګړه دباندې را ووتل او د راډيو افغانستان په لور يې کودتا چيان پسې واخيستل. دغه پرمختګ د کودتا پلويان سخت وويرول. هغوی د کودتا مشران د راډيو افغانستان له ودانۍ د باندې و ايستل او هغوی يې د کابل د هوايي ډګر د چنار سيمې ته و لېږدول. په همدغه شپبه کې نا څاپه د کابل د تشيال په زړه کې څو جنګي الوتکې را ښکاره شوې او د شپې په تياره کې يې د ولسمشرۍ ارګ د بمبارد تر اور لاندې ونيو. د دغو بمباريو کلکوالي د داؤود خان د پلويو ځواکونو د ټاکنيستانو پر روحيې چې کودتاچيان يې پسې اخيستي ول نا وړه اغيزه وکړه او هغوی اړ شول چې بيرته په شا شي .

که دا په پام کې ونيسو چې د هوا له تياره کيدلو وروسته او د بګرام په هوايي ډګر کې د وسايلو د نشتوالي له امله چې هيڅ الوتکې نه شوای کولای له بګرامه و الوزي ، او وروسته له دې چې دولتي ځواکونو و کولای شول کودتا چيان د راډيو افغانستان پر لور په شا کړي ، دغه الوتکې په ناڅاپه له کومه ځايه راغلې او څنګه د ارګ بمبارد يې له سره را پيل کړ؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځواب ځرګند دی : په پیښه کې حاضر روسان پوه شول چې د کودتا د ملا ستن مخ په ماتیدو ده. هغوی د کودتا د ماتې د مخنیوۍ لپاره له مرستندویو الوتکو څخه مرسته و غوښتله چې له ترمز یا تاشکنده را والوزي او د جمهوري ریاست ارګ تر اور لاندې ونیسي .

ځلورم) د محمد داؤود د دولت په پرځونه کې یو له اصلي مریو څخه ډګروال قادر د دیارلس سوه او دو پینځوسم لمریز کال د چنګاښ د شپږویشتمې [۱۹۷۳ د جولای ۱۷] له کودتا وروسته د هوایي او مدافعه هوایي ځواک د درستیزوال په توګه ټاکل کیږي. نوموړی د څو کالو لپاره د هوایي او مدافعه هوایي ځواک رئـیس ارکان په توګه کار کاوه او له هغه ځایه تبدیلیږي او د مسلخ د رئـیس په توګه په کار ګومارل کیږي. که څه هم د مسلخ ریاست له پوځي اړخه یو پسیف پوست وو خو هماغه امتیازات یې درلودل چې د اوریز ځواک لرونکي بل افسر درلودل .

ویل کیږي چې ډګروال قادر د غوایي له کودتا څو میاشتې مخکې د وخت دفاع وزیر غلام حیدر رسولي ته د سرو زَرو یوه غټه شمیره د بدې په توګه ورکړې وه او له هغه وروسته یو ځل بیا د هوایي او مدافعه هوایي ځواک د درستیزوال په توګه راستون شو .

که تر کاسې لاندې بله نیم کاسه نه وي ، نو ډګروال قادر څه اړتیا درلودله چې د سرو زرو یوه غټه شمیره د بدې په توګه ورکړې او د هوایي ځواک د درستیزوال په توګه دې بیرته راستون شي. ددې تر څنګ ، که GRU ډګروال قادر ته سره زر نه وای ورکړي هغه به دغه سره زر له کومه کړي وای ، هغه خو ځان د افغانستان د بې وزلو او ربړګالو پرګنو په ډله کې شمیره نو دغه پانګه یې له کوم ځایه تر لاسه کړې وه؟

په دې اړوند د متن د لوستلو لپاره دلته ولاړ سـئ :

www.goftaman.com/daten/fa/articles/part11/article1763.htm

۴ " (آیا شوروي د غوایي د اوومې د کودتا په تابیا او پلان جوړونې کې لاس درلود ؟ / آیا شـوروی در تهـیه و پلانګذاری کـودتای هفـت ثور دسـت داشـت ؟ " د ش. ن . حقشناس په څیر یو شمیر لیکوالان باور لري چې " روسي الوتکې له تاشکنده والوتلې او د شپې تر دریو بجو پورې یې د ولسمشرۍ ارګ په پرله پسې او کلک ډول د بمبارد تر اور لاندې ونیو ".

دغه ادعا چورلټ غلطه ده ، ځکه د محمد داؤود جمهوري ګارډ د شپې تر یوې بجې پورې له پښو و غورځېد او ددویم ځل بمبارد ته اړتیا نه لېدل کېدله. حقشناس په دې اړوند چې نوموړې الوتکې دې له تاشکنده الوتلې وې هېڅ ډول لاسوند نه وړاندې کوي ، هغه یوازې د انګیرنې پر اوږو سپور او په اورپکۍ او لنډ الواکې ژبه خبرې کوي .

فرهاد لبېب هغه افسر وو چې د خلقیانو د واکمنۍ پر مهال له کابله وتلی وو، نوموړی د میر محمد صدیق فرهنګ د کتاب (افغانستان در پنج قرن اخیر) د دویم ټوک د ۸۱ پاڼې له مخې لېکي : " د کودتا امر په کابل کې د شوروي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په سفارت کې جوړ او د سرور منګل په نامه د يوه افسر له پلوه حفيظ الله امين ته و ليږدول شو. حفيظ الله امين نوموړی فرمان لاس په لاس ګلابزوی ته ورکوي او ګلابزوی تر لاسه شوی پيغام اړوندو افسرانو ته رسوي ".

سرور منګل افسر نه وو ، هغه د افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند د پرچم د ډلې له ملکي کادرونو څخه وو او له حفيظ الله امين سره يې هېڅ تړاو او اړيکه نه درلودله. له بل لوري لبيب هېڅ داسې لاسوند نه وړاندې کوي چې د شوروي په سفارت کې دې د کودتا د دستور د ورکړې څرنګوالی په زباد ورسوي .

د " تجاوز" د کتاب ليکوالان په (پينځلسمه پاڼه) کې ليکي : " موږ په پای کې دې پايلې ته ورسيدو چې د [۱۹۷۸ز کال] د اپريل د ۲۷/۲۸ بدلون د شوروي دولت لپاره غير منتظره وو او هغوی په دې اړوند هېڅ ډول پلان نه وو جوړ کړی. په کابل کې د شوروي سفير پوزانوف وايي : " زه له کارمل ، تره کي او امين سره د غوايي له بدلون وروسته آشنا شوم" له انقلابه مخکې ، داؤود د افغانستان په وسله وال ځواک کې څه د باندې ۳۰۰ تنه روسي سلاکاران ګومارلي ول. ښايي د شوروي دولت همدغو سلاکارانو ته دنده سپارلي وي تر څو د رژيم پر وړاندې مبارزه وکړي .

په دې اړوند موږ له ل.ن. ګوريلو سره يوه مرکه لرو. د هغه په وينا ، د ګوند له غړو او افسرانو سره يې هېڅ ډول اړيکه نه درلودله او نه يې شوای کولای دغسې اړيکه ولري. برعکس ، له داؤود خان سره زموږ اړيکې ډيرې ښې وې. هغه به ويل : " ان که د روسي سلاکارانو د سر يو ويښته کم شي ، زه به مجرم له منځه يوسم." په ۱۹۷۲ زکال کې کله چې روسي سلاکاران افغانستان ته راغلل هغوی به له ساتونکي او وسلې پرته په ښار کې ګرځېدل او خلکو به ورسره په ورين تندي روغبړ کاوه. زموږ د سلاکار په وينا ، داؤود خان په روسي سلاکارانو او د هغوی په پوځې مرستو ډيره ډېره لګوله " .

سلیګ هريسن او ډيګو کورډويز دغې پوښتنې ته په ځواب کې چې آيا شورويانو په کودتا کې ونډه درلودله که نه ، آيا د کودتا پلان د هغوی له خوا جوړ شوی وو که نه ، د خپل کتاب " حقايق پشت پرده تهاجم شوروي به افغانستان " په ۴۷ ، ۵۲ او ۵۳ پاڼو کې داسې لېکلي دي : " د غوايي د کودتا د جزئـياتو پلټنه څرګندوي چې د کودتا تابيا په خپل وروستني پړاو کې په خپله د افغانانو له پلوه و نيول شوه ، که د شوروي ځارګرې ځانګې په دې اړوند مرستې ته را دانګلي وي ښايي د عملياتو له پيل وروسته يې دا کار کړی وي. په دې مانا چې شورويان په يوه تر سره شوي عمل کې راګير پاتې شول.

د شته لاسوندونو پربنسټ په ټوليز ډول داسې بريښي چې شوروي دې يوې ناڅاپي پيښې ته لنډ ګنډ ځواب ويلای وي. الکساندر موروزوف چې د KGB د مرستيال په توګه کار کاوه او د مأموريت پير يې د غوايي له کودتا څو مياشتې مخکې پای ته رسيدلې وو وايي چې مسکو پوهيده چې کودتا د پيښېدلو په درشل کې ده او موږ ته د مسکو چارواکو په کلکه لارښوونه کې وه چې ځان ورڅخه ليرې و ساتو. خو KGB په دې نه وه بريالۍ شوې چې د کودتا څرنګوالی په ځير ومومي. کله چې د شوروي د پوځي ځارګرې يوه څرې " جاسوس " د امين له پلان څخه خپل ځارګر

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سازمان ته خبر ورکړ هغه ويلي ول چې کودتا به د اپريل د مباشتې په ۲۵ شپه د شپي نهه يا لس بجې پيل شي .
KGBوروسته ومونډله چې امين په خپل پيغام کې دا هم ور غبرګه کړې وه چې دغه خبره دې له روسانو څخه په کلکه پټه وساتل شي . آيا امين ويره درلوده چې موږ به پټه را وړاندې کړو؟ له دسيسه جوړونکو (کودتاچيانو) څخه يو تن چې د امين په پرتله د شوروي اتحاد دولت او د شوروي اتحاد کمونيست ګوند ته ډير پاليالي وو ، موږ ته ددغه راز له مخې پوړنې ليرې کړ. کيداى شواى چې چا په دې تړاو داؤود ته خبر ورکړاى واى ، خو نه په کابل کې د شوروي په سفارت کې ، او نه په ماسکو کې داسې څوک ليدل کېدل چې د افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند ته دې خيانت وکړي .

موزوروف ماته وويل : له نيمې شپې لږ وروسته ورته د KGB د مرکزي دفتر او د بهرنيو چارو د وزارت پيغانونه را ورسيدل. په هغو کې موږ ته لارښوونه شوې وه چې د دغې ماجرا په پاړونه کې د امين مخه ونيسو. په کودتا کې د شوروي ونډه ، لنډه ګنډه او ناڅاپي وه او دغه خبره هغه مهال را څرګنده شوه چې د نوي رژيم له رامنځته کيدلو وروسته د رژيم د غړو په منځ کې د واکمنۍ پر سره شخړې او نانډرۍ را پيل شوې ".

له دې امله د غوايي د اوومې وسله وال پاڅون کولای شو يو افغان پاڅون او کودتا و شميرو. د شوروي اتحاد د دفاع د وزارت ، د کورنيو چارو د وزارت ، دولتي امنيت او د بهرنيو چارو د وزارت له آرشيفونو څخه داسې لاسوندونه لا تر اوسه نه دي ترلاسه شوي او نه دي خپاره شوي چې د کودتا په هڅونه ، تابيا او پلان جوړونه کې دې د شورويانو لاس لرل په زباد ورسوي. له دې امله دغه پاڅون په خپله د افغانانو کار وو ، چې په غير منتظره او ډراماټيک ډول رامنځته شو ، په دغه پاڅون کې د وسله وال ځواک د افسرانو د ځوانۍ د ځوښ او خروښ ظريفو احساساتو پريکنده ونډه درلوده. دغه پاڅون يو ماجرا زيږوونکی پاڅون وو چې له اړينو پوځي سنجونو او د سياسي پايلو له ارزونې پرته د يوه خام پاڅون په توګه رامنځته شو. دغه پاڅون د داؤود د رژيم لوړ پوړ چارواکو د يوه کوشني بغاوت او شورش په توګه بللای وو. (ستر جنرال محمد نبي عظيمي : " اردو و سياست در سه دهه اخير در افغانستان " ۱۴۳ ، ۱۴۴ او ۱۴۵ پاڼې)

۵ (د عبدالصمد ازهر له ليکنې " حقيقت پوشيده مانده يک واقعيت " څېنې برخې : د ديارلس سوه دري څلويښتم لمريز کال د وږي د مباشتې په شپږويشتمه نېټه [۱۹۶۴ ، د سپتامبر ۱۷] د کابل په دارالامان کې د يوه پټ سازمان بنسټ کښيښودل شو ، ددغه سازمان نوم " د وسله وال ځواک ډيموکراتيک انقلابي سازمان / سازمان دموکراتيک انقلابي اردو " (ساډا) وو چې د يوې پرمختګپالي ډلې له پلوه يې بنسټ کښيښودل شو ، دغې ډلې ډيرې مودې را هيسې هڅه کوله چې د هيواد او ولس ربړو او کړېدنو ته د پای او ژغورنې لاره ومومي. په کړی کې دغه کسان ول : له هوايي ځواک څخه يو افسر محمد عالم وصال ، د ځمکني ځواک دري تنه افسران : ذبيح الله زيارمل ، عبداللطيف انصاف او عزيزالرحمن ، د پوليسو دوه تنه افسران : مهرالحق قطره او عبدالصمد ازهر.د همدغې تأريخي غونډې په لړ کې موږ پر ټولنيزو موخو ، تشکيلاتي اصولو موافقه وکړه چې د ټولو په رايه عبدالصمد ازهر د

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سازمان د رئـیس او ذبیح الله زیارمل د هغه د مرستیال په توګه و ټاکل شول او د لارښوونې له ګواښه ډکه دنده دوی ته و سپارل شوه .

له نوموړو کسانو څخه هېڅ یوه یې په شوروي اتحاد کې زده کړې نه وې کړې خو د GRU او KGB له اغیزو څخه خورا برخمن ول. عبداللطیف انصاف او عزیزالرحمن درې کاله وروسته کله چې له پوځي ډګره را ووتل او ملکي ژوند یې غوره کړ ، د نوموړي سازمان د اسرارو د ساتلو په هوډ یې ، له سازمان سره پریکون وکړ. محمد عالم وصال چې د هوایي او مدافعه هوایي ځواک په لیکو کې یې بې شمیره ارزښتمن کارونه تر سره کړي ول په خواشینۍ چې د دیارلس سوه او اوه پینځوسم لمریز کال [۱۹۷۸ز] د جګړنې په رتبې او مهرالحق قطره چې ټول ژوند د هیواد د سوکالۍ په لاره کې کړیدلی وو د زړه د ناروغۍ له امله د سمونوال په رتبې په دیارلس سوه او دوه اویایم لمریز [۱۹۹۳ز] کې له نړۍ سترګې پټې کړې. ډګروال عبدالقادر نه ددغه سازمان د مشرتابه او نه د هغه په کښتـنیو کړیو کې غړیتوب درلود او نه یې له هغه سره کومه اړیکه درلودله .

له یوې مودې وروسته د " ډیموکراټیک " کلمه ددغه سازمان له نامه څخه ځکه لیرې شوه چې سازمان یو پټ او پوځي سازمان وو او هم له نورو سازمانونو څخه د توپیره په موخه یوازې د " اردو د انقلابي سازمان " د نامه په غوره کېدا بسنه وشوه.

د دغه سازمان ټولیزې موخې د یوې خپلواکې ، پرمختللې ، بسیا ، ښیرازې ، ډیموکراټـیکې او د ټولنیز عدالت پر ستنې د ولاړې ټولنې د جوړولو په هیله په انقلابي تګلارو او افکارو د وسله وال ځواک د افسرانو د پوهاي او سبمالتیا پر چورلیځ را څرخېدلې. له دې چې دغه سازمان یوه پټه کړۍ وه د سازمان په لیکو کې ښکیلو کسانو نه یو بل پیژندل او نه ټولنه د هغوی پر شتون او تګلارې خبره وه. هر ډول ځارګر شک کولای شوای زموږ د کړۍ د غړو ژوند واخلي او یا به کړۍ له بشپړې پو پنا کېدنې سره مخامخ کړي. د کړۍ غړو ته دا شونې وه چې د یوه تن پو پنا کېدنه ښایي د شخصي یا ټولیز ویاړ له تر لاسه کولو پرته په تأریخ او ټولنه کې پو پنا شي. هغوی نه شوای کولای په لاریونونو کې ګډون وکړي ، هغوی نه شوای کولای په ټاکنو یا رسنیو کې ګډون وکړي. له همدې امله ول چې زموږ نامتو شعار دا وو : " مخ پر وړاندې د پټې او اتلوالې مبارزې پر لورا! " دغه شعار ددغې کړۍ د هرغړي لپاره د انقلابي زیار یوه نښرغانده بیلګه وه .

د وسلوال ځواک انقلابي سازمان ، وروسته د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند د یوه څنګیز سازمان بڼه غوره کړه. له دې چې دغه سازمان په ډېرې جدي بڼې یوه پټه کړۍ وه ، له دې امله د ګوند له مشرتابه سره د کړۍ د غړو اړیکه نا معقوله او له ګواښه ډکه بریښېدله ، نو ځکه عبدالصمد ازهر چې د کړۍ مشر وو د پخوانیو پیژندنو او پیاوړو ډاډونو او مخورتوب له امله له ملګرو (ببرک کارمل او میر اکبر خیبر) سره اړیکه در لودله. په ا وروستیو کلونو کې کله چې د ملګري کارمل پازوالۍ او کارونه ډېر شول یوازې یې له هغه سره په مهمو غونډو کې ګډون

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاوه او په نورو چارو کې ملګري خیبر د ملګري کارمل او سازمان ترمنځ اړیکې سمبالولې. له نوموړو دوه وو تنو سره د ملګري خیبر اړیکې د سازمان د مشرتابه له پلوه تر سره کېدلې .

که د " افغانستان د کمونیستانو د مورچل / جبهه کمونیستهای افغانستان " په نامه کوم سازمان رامنځته شوی وي نو د هغه د بنسټ نېټه بیرته د ۱۹٦٤ز کال د سپتامبر مېاشتې ته نه ور ګرځي ښایي ددغه سازمان بنسټ څو کاله وروسته ایښودل شوی وي .

د داؤود خان د ۱۹۷۳ زکال په کودتا کې د ګډون په تړاو په ټینګار باید ووایم سره له دې چې یو کال مخکې د " وسله وال څواک انقلابي سازمان " د کودتا لپاره د جلب او حذب او سمبالتیا له چارو خبرو وو او د سازمان ډیري غړي په کودتا کې د مرستې لپاره ور بلل شوي ول ، خو نه مو کودتا ته اوره ورکړه او نه مو خپلو غړو ته اجازه ورکړه چې په هغې کې ګډون وکړي. د دوه وو لاملونو له امله :

لومړی) داؤود خان یو هیوادپال ، پرمختګ غوښتونکی او بدلون پاله واکمن وو. له دې امله نه باید د هغه دلارې خنډ ګرځېدلي وای او هغه ته مو باید لاره ورکړې وای .

دویم) ددې په منلو چې داؤود خان د سلطنتي کورنۍ یو غړی وو او د هغه ګټې د پاچاهۍ په ګټو کې نغښتې وې دې ته په کتلو دا پوښتنه رامنځته کېدله : آیا [س !!] له څارګرو وسایلو پرته کولای شوای د کودتا د سمبالتیا له چارو څخه خبر شي ؟ آیا کیدای شوای چې ددولت څارګرې څانګې � ریاست ضبط احوالات - د کورنیو چارو د وزارت څارګرې څانګې ، د دفاع د وزارت څاګرې څانګې ، د سردار ولي ځانګړې څارګرې برخې او دوی ورته له دغو کړو وړو څخه بې خبره وي؟ دغو انګیرنو ددغه یون او خوځښت د ټولېزو تګلارو پروړاندې شکونه او دوه زړې توبونه رامنځته کول .

کله چې ددغه سازمان غړو ته په کودتا کې د ګډون لپاره بلنه ورکول کېدله د داؤود هیوادپالنې ته په درنښت او د هغه له دغې کړنې سره په ټکر کې زموږ غړو په بیلابیلو پلمو ځانونه لیرې ساتل. یوازې د فیض محمد په نامه ددغه سازمان یو تن غړي د خپل ورځني انقلابي ملګري تر اغیزې لاندې له هغوی سره غاړه غړی شوی وو او په فعاله ډول یې ګډون کړی وو. له نوموړي څخه وروسته پوښتنې وشوې او حساب کتاب واخیستل شو ، هغه له منلو وروسته بخښنه وغوښتله .

د داؤود خان له کودتا وروسته ، ددغه سازمان غړو دنده درلودله چې له هغه سره همکاري وکړي. په کودتا کې ګڼ شمیر ګډنوالو افسرانو د خپل انقلابي خصلت له امله په لنډ مهال کې زموږ د سازمان کرښو ته لاره وموندله. ښایي همدغه دوه فکتورونه (له کودتا وروسته له داؤود خان سره همکاري او سازمان ته د کودتاچي افسرانو جلب او جذب) ددې لامل شوی وي چې ګڼې [س !!] په دې انګیرنه کې لویدلې وي چې موږ په کودتا کې فعاله ونډه درلودله ".

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددغې لېکنې د بشپړ متن د لوستلو لپاره کولای شـئ دغه پته وګورئ :

www.payamewatan.com/article-4/a.azhar051108.htm

()()

ريجـاينا (کانادا)

د اپریل دریمه 2009

د تلفــونونو شميرې: 1 (306) 5438950 و 1 (306) 5020882

نخښه: Siasang, 679 Rink Ave., Regina, SK., S4X2P3, CANADA

Главное Разведывательное Управление

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پینځه وېشتمه برخه

مل کرښې

٦ (د دیارلس سوه او اوه پینځوسم لمریز کال د غوايي د مباشتې په شپاړلسمه [١٩٧٨ د مې ٦] نېټه د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت د انقلابي شورى په ناستځي کې د نور محمد تره کي د مطبوعاتي کنفرانس برخه. اخځ : " د افغانستان کلنۍ " ۴۴ ګڼه ، پاڼې : ۷۳ � ۷۴

پوښتنه : کولای شئ ووایاست چې د جګړې په لړ کې څومره کسانو ته ځاني تاوان اوښتی دی ؟

ځواب : ما هېله در لودله چې یو څوک دې دغه پوښتنه را پورته کړي .

پوښتنه : او هم که ووایاست چې له انقلاب وروسته څو تنه نیول شوي او څو تنه پانسي شوي دي ؟

ځواب : زه باید په زغرده تاسو ته خبر درکړم چې موږ ته او ناتاګرو ته د اوښتي ځانی تاوان شمیره له ۷۲ او ۷۳ څخه پورته نه ده. زموږ پینځه تنه همکاران همدا اوس په روغتون کې تر درملنې لاندې دي او زه پرون ماښام د هغوی لیدنې ته ورغلی وم ، د دښمن او ناتارګرو د ځاني تاوان شمیره لږ وه. هغوی د ځان دفاع کوله او مو تیری کاوه. له داؤود خان ، د هغه له خپلوانو او د هغه له یو شمیرو وزیرانو پرته ، ګومان نه کوم د هغوی د ځاني تاوان شمیره دومره لوړه وي. دا یو تش پروپاګند دي چې ګڼې په زرهاوو تنه وژل شوي دي .

پوښتنه : آیا د داؤود ټوله کابینه وژل شویده ؟

ځواب : د هغوی یو شمیر ستي شول ځکه نه تسلیمېدل.

پوښتنه : د باختر د خبري آژانس استازی : په پخواني رژیم کې د خوراکي او د ورځني ژوند د نورو اړینو توکو بیه په بې ساري ډول لوړه تللې وه ، آیا انقلابي رژیم په دې اړه کوم وړاندیز په پام کې لري ؟

ځواب : تاسو کولای شئ د ښار په هټیو کې وګورئ ، له انقلابه مخکې د اوړو بیه ۸۳ افغانۍ وه ، اوس ٦٥ او ٦٠ ته را ټیټه شوې ده ، پرته له دې چې دولت د هټیو په بیو کې لاسوهنه وکړي ، هټیوالو په خپله ، بیې را ټیټې کړې دي. تاسو کولای شئ له نیږدې یې وګورئ چې ولس نوي حکومت ته ښه راغلاست وایي ، دا ځکه چې موږ د لوړو پاړکو له اشرافي کورنیو څخه نه یو. موږ په هیواد کې له ښه نومیالیتوبه برخمن یو. زموږ همکاران او د مرکزي کمیټې ملګري د ولس په سترګو کې د یوې بیلګې په توګه ځای لري. تاسو زما کورته ولاړ شئ او له نیږدې یې وګورئ چې په څه ډول کور کې ژوند کوم. موږ ناوَړې او غیر قانوني ګټې نه دي پورته کړي. موږ د ولس له منځه راپاڅیدلي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو. د بیلګې په ډول زه په داسې یوې کورنۍ کې زیږیدلی یم چې نیمه بزګره او نیمه شپـَنـَه کورنۍ وه. ولس باید خوښ اوسي ځکه اوس حکومت د هغو کسانو په لاس کې نه دی چې په لوړو پاړکو کې یې ژوند کاوه. موږ اوس د ولس په چوپړ کې یو ، موږ د ولس بچیان یو او هیڅکله به هغوی و نه زبیښو. موږ له زبیښناک ګرو څخه کرکه لرو .

پوښتنه : ښاغلی رئـیس ! اوس چیرې ژوند کوئ ، په خپل کور کې ؟

ځواب : موږ په هغه کور کې دیره یو چې یو وخت داؤود خان پکې ژوند کاوه. له دې چې دغه کور اوس د ولس په ولکه کې دی نو زه هم دلته د صدارت په ماڼۍ کې ژوند کوم. ماڼۍ به بیا د لوړو پاړکو اشرافیانو ته ور نه کړو .

پوښتنه : ښاغلی تره کي! له کودتا وروسته څو تنه ونیول شول او د ولسمشرۍ د ماڼۍ ګارډ ته څه ور پیښ شول ؟

ځواب : د ولسمشرۍ د ماڼۍ د ګارد کارکوونکی شته خو د ګارد پوځي جوړښت ړنګ شوي دي.

پوښتنه : له کودتا وروسته څو تنه نیول شوي دي؟

ځواب: د هغوی کره شمیره راته څرګنده نه ده ځکه تر اوسه یې د هغوی نوملیک راته نه دی راوړی. خو شمیره یې له ۲۰ � ۲۵ تنو پورته نه ده .

پوښتنه : څو تنه اعدام شول ؟

ځواب : ډیري پخواني وزیران خوشې شول ، جنرالانو ته مو وویل چې خپلو کورونو کې دې کښېني او کورناستي دې شي. زموږ پر وړاندې دې ناوړه ډنډورې نه خپروي او موږ به هم د هغوی په ژوند کې لاسوهنه ونه کړو .

پوښتنه : آیا وحید عبدالله ژوندی دی؟

ځواب : نه ، وحید عبدالله او هغه ته ورته ناتارګر له منځه ولاړل .

پوښتنه : آیا ولس به د ډیرو توکو د پیرودلو ورتیا ولري ، آیا هغه به پیاوړي شي ، آیا په پام کې لرئ چې باړه " مزد" به لوړه شي ؟

ځواب : د باړو لوړول د زیارګالو پرګنو د ژوندانه کچه نه شي لوړولای. موږ باید بیې را ټیټې کړو. خو تر اوسه مو پریکړه نه ده کړې. دا په راتلونکې پورې اړه لري. که موږ د باړو لوړاوی اړین وباله ، باړه به هم لوړه کړو .

پوښتنه :مخکې له دې چې دغه مرکه پای ته ورسیږي ، له دې چې موږ ستاسو په اړه لږ مالومات لرو زموږ دوه � درې شخصي پوښتنو ته ځواب راکړئ. څو کلن یاست ؟ خپلې زده کړې مو چیرې پای ته رسولې دي؟ تاسو ٦١ کلن یاست؟

ځواب : هو زه ٦١ کلن یم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوښتنه : زده کړې مو چیرې تر سره کړې دي ؟

ځواب : د ښوونځي دوه ټولګي مې په خپل پلرني کلي " مقر" کې تر سره کړل. په ځوانۍ کې د یوه شرکت عادي کارګر ووم. د دغه شرکت له پلوه د [هند] بمبـئـي ته د کاتب په توګه واستول شوم ، هلته د شپې له پلوه ښوونځي ته ولاړم او تر لسم ټولګي مې زده کړې وکړې او په ۱۹٦۳ زکال کې بیرته هیواد ته راستون شوم .

پوښتنه : د شرکت نوم څه وو؟

ځواب : د پښتون د میوې شرکت

۷ (د ټایپست یادښت : لیدل کیږي چې یو شمیر پوښتنو ته په بې پروایـیـۍ ځوابونه ویل شوي دي. که د نورمحمد تره کي له ژبې څخه د شمیرو په ښوونه کې د هغه نه سپینوالی ، روښوالی او له " سیاسي " چلوټو ډکه انځورګري یوې خواته کښیږدو ، یا په لوی لاس یا (په ناخبره توګه) د هغه څلور کاله ځوان ښودل ، ښایي د پوښتنې وړ وي. سره له دې چې د یوه سړي د ژوندانه په شپږمې لسیزې کې د څلورو کالو کښته ، پورته ښودل کومه ځانګړتیا نه لري خو تره کي د دغې مرکې په ترڅ کې ٦٥ کلن وو څکه نوموړی د ۱۹۱۳ زکال د جولای په یولسمه نېټه زیږیدلی وو .

۸ (د کودتا ځاني تاوانونه : رسمني رسنیو د کودتا ځاني تاوانونه د ۱۰۰ او ۱۵۰ تنو تر منځ ښودل. رښتیا دا ده چې د تاوانونو شمیره څو ځله زیاته وه ، په ځانګړې توګه د ولسمشرۍ د ماڼۍ په ګارډ کې په سلګونو تنه وژل شوي ول. د بګرام او خواجه رواش په هوایي ډګرونو کې د ځاني تاوانونوشمیره پریره او زیره وه. په بګرام کې خلک په لوی لاس وژل کیدل ، دغه وژنې پرته له دې چا جرم کړی وي ، یوازې د شخصي سیالیو او دښمنیو پر بنسټ کېدلې. په اوومې فرقې ، د قوای مرکز په قرارګاه ، د قوای مرکز په خپلواکو قطعاتو ، په دارالامان کې ډیري کسان د الوتکو په بمبارډ او د توپچي ځواک د اور له کبله له منځه ولاړل. په شیر پور کې د قوای مرکز د انظباطو په کنډک او یولسمې فرقې کې هم یو شمیر کسان ووژل شول. په ټولیز ډول له دواړو خواوو څخه د زرو او یو نیم زرو په شا او خوا کې انسانان ووژل شول. ګڼ شمیر ملکي وګړي ووژل شول او څه یې ټپیان شول. دولت ونه غوښتل په دې اړوند کره او رښه شمیره څرګنده کړي. د نوي رژیم د رامنځته کېدا لپاره یو نیم زر تنو د کابل واټونه په سرو وینو رنګ کړل. دغه وینه بهونه ، د نورو او نورو وینو بهونو خونړۍ پیلامه وه. خبره دې ځای ته ورسیدله چې د دغه هیواد ځمکه ، آسمان او ټول چاپیریال په سره رنګ ، رنګ شول. " اردو وسیاست در سه دهه اخیر افغانستان / ستر جنرال محمد نبي عظیمي . پپ: ۱۴۲ � ۱۴۳ "

۹ " (د سردار داؤود خان د مړي له هډوکو سره لوبې " ، د رزاق مأمون لیکنه ، پنځنۍ ، د ۲۰۰۸ز کال د ډسامبر ۱۸ : " په دې وروستیو کې ګنګوسې خپرې شوې چې ګڼې ولسمشر کرزی په پام کې لري د سردار داؤود او میرمن زینب داؤود د مړیو هډونه کندهار ته له لیږدونې وروسته ، په کندهار کې خاوروته وسپاري. د ولسمشرۍ د ټاکنې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مهاليز واټن په را نيږدې کيدلو او په ټاکنو کې د راکړې ورکړې د تبې په توديدا او د ټاکنيزو ډنډورو د شور او ږوږ نندارو ته په کتنې دغه انګيرنې ورځ په ورځ مخ په توديدا دي چې ولسمشرکرزی د نخښې د منځ په ويشتلو غواړي د مچنغزي په يوه کاڼي دوه مرغۍ وولي ؛ دا د يوې واکمنۍ ډلې لپاره يوه طبيعي خبره ده. ډيره لږه شوني ښکاري چې دولت دې له دې لارې وکولای شي ځان د سياسي ډاړ او افلاس له تشيال څخه و ژغوري. له بله اړخه د ولس له سترګو په پټه ، د دغې هڅې پلي کيدا نه شي کولای د ويښ ولس ، ويښ ذهن ته بسياينه او ويساينه ور په برخه کړي .

ولسمشر ولې د خپلې شپږ کلنې واکمنې په اوږدو کې د سردار داؤود او د هغه د کورنۍ د هډونو د موندلو په لټه کې نه شو چې نن يې ورته دومره اړينوالی موندلای دی؟ سره له دې چې دغې پوښتنې ته يو ډول انګيرونې ځواب شته او هغه دا چې تر مهاله چې دولت د نړيوالې ټولنې او د نورو بنسټونو لکه د بشري حقونو د ټولنو د پټو سترګو له ملاتړه برخمن وو ، په بله وينا تر هغه مهاله چې د دولت ډونګرۍ " کفګير" د ديګي تل نه وو ترنګـَولی داؤود خان ته اړتيا نه ليدل کېدله. د اوسنۍ واکمنۍ کړی په باور دغه پروژه په دې ارزي چې پلې شي. که هر څه وي ، د دغه ګام او چتول داسې يوه جوارګري ده چې پلي کوونکو ته هيڅ ډول تاوان نه رسوي ؛ په دې اړه بايد د ځيروالي په لرلو ډيره پاملرنه وکړو ځکه دغه ګام په افغانستان کې له سياست او د تاريخ له طبيعي يون سره په ټکر کې ده او د سردار داؤود کورنۍ ته ښايی چې د دغې چارې واکوالي او د واګو ټـيکه دې د داسې کسانو په لاس کې نه ورکوي چې له دغسې يوې شېبې څخه په ګټه اخيستنې د خپلو لنډ مهالو هيلو او ګټو د لاسته راوړلو د لوڅو پوڅو په لاره کې ناوړه ګټه اخلي .

د افغانستان د لومړني ولسمشر او د هغه د ماندينې هډونه دې ولې په هرو مرو توګه په کندهار کې خاوروته و سپارل شي؟ حال دا چې د هيواد نور واکمن مشران لکه ابدالي تيمورشاه ، سردار محمد نادر، سردار عبدالرحمن خان په کابل کې خاورته سپارل شوي دي او په پخوا کې هيڅ چا له دې پوښتنې سره ټکر نه دې کړی چې ولې د هيواد دغه سياسي مشران په کابل (د افغانستان په زړه او د تأريخي او فرهنګي ادلونونو بدلونونو د څرخني په منځټکی) کې خاورو ته سپارل شوي دي. کابل د خپل ټولنيز جوړښت ، فرهنګی ، ژب توکميز او د ملي ګټو د اوبدنګ له اړخه د يوه کوشني افغانستان بڼه لري او دا د ټولو افغانانو ګډ ښار دی. د دغو ټولنيزو توکم رنګو کرښو له کاږلو څخه موخه څه ده؟

سره له دې چې د سردار داؤود او د هغه د خپلوانو د هډونو د ليږد په اړه وروستنۍ پريکړه نه ده خپره شوې خو داسې انګيرل کيږي چې دغه ګام يوازې او په بشپړ ډول يو ګړی او د سياسي ګټه اخيستـنو ډډې له ځان سره نغښتې لري.د افغانستان په ولسي جرګه کې د ولس استازو ته ښايي چې مخکې له مخکې دې د دغه ګام د اوچتولو مخنيوي ته خپل غوږونه بوڅ ونيسي .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ولس استازي دي ، د توکمیزو ناندریو ټیکه والې ډلې ټپلې او یو ګړي کسان نه پریږدي چې د نن ورځې د سیاست د بازار په بیې دې د افغانستان د ملي ګټو او ولس ته د چوپړ پر لارې د تللو کسانو په نامه (چې ځانونه یې د ولس د ګټو په لاره کې ، نه د ډلو ټپلو او یو ګړو کسانولپاره ، له لاسه ورکړي دي) د خپلو شخصي او ټاکنیزو موخو لپاره لوبه وکړي .

سردار محمد داؤود خان هېڅکله داسې وصیت یا سپارښتنه له ځانه نه ده پرې ایښې چې کوم کسان دې د هغه د ښخیدلو د ځای په ټاکنه کې پریکړه وکړي. له شهید سردار داؤود څخه هېڅ ډول شاهد یا نغوته نه شته چې هغه دې په یوه ځانګړي ولایت پورې تړلی و شمیرل شي. د هغې تر څنګ د سردار داؤود خان د ابدي آرامځې د ټاکلو په اړه پریکړه د ارواښاد د کورنۍ د خوښې او د ولسي جرګې د سلا مشورو د چاپیریال کار دی .

کابل د افغانستان د پلازمېنې په توګه ، د سیاست او فرهنګ لرغونی منځټکی او له ملي تأریخي نوم څخه برخمن دی ؛ کابل په هر پـَیـر کې د وروی او د ورونـو توکمونو د تړښت او د ګډ سوله ییز ژوند د زانګو په بڼه خپل نوم او دریځ ساتلی دی " .

د نومړي لیکنې د بشپړې لوستنې لپاره لاندې پته و ګورئ :

www.kabulpress.org/my/spip.php?article2702

۱۰ (۲۰۰۹ زکال منځنې " سه شنبه " د مارچ اولسمه ، د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ د شپاړلسو تنو د غړیو د مړیو هډونه د (کابل) د دارالامان په غونډۍ کې خاورو ته و سپارل شول.

په دې اړوند د نورو لیکنو د لوستلو لپاره لاندنۍ پټې وګورئ:

www.bbc.co.uk/pashto/news/story/2009/03/090318_daudkhan_ceremony.shtml

www.bbc.co.uk/persian/afghanistan/2009/03/090317_ram_daudkhan_funeral.shtml

۱۱ (مخکې له هغې چې د دیارلس سوه او پینځه پینځوسم د کب د مباشتې په پینځمې نېټې [۱۹۷٦ز کال د فبرورۍ د مباشتې ۲٦] د افغانستان د جمهوریت اساسي قانون توشیح شي محمد داؤود په دیارلس سوه او پینځه پینځوسم ل [۱۹۷٦ز] کال کې د ملي غورځنګ (ملي انقلاب) د ګوند بنسټ کښیښود. د دغه ګوند د بنسټ د تګلارې له لومړۍ مادې څخه داسې ښکاري چې د ملي غورځنګ د ګوند بنسټ د دیارلس سوه او دوپینځوسمم ل[۱۹۷۳ ز] له کودتا مخکې اینبودل شوی وو. ویل شوي چې د دغې ادعا د زباد لپاره لاسوند نه شته .

د بشپړ متن د لوستلو لپاره لاندنۍ پته و ګورئ :

www.payam-aftab.com/category/print.php?nid=2831

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲ " (افغانستان در قرن بیستم / افغانستان په شلمه پیړۍ کې " لیکوال ډاکټر ظاهر طنین ، پپ : ۲۱۵ او ۲۱٦ : محمد داؤود چې په ښکاره ډول یې د خیبر له وژنې وروسته ټکان خوړلی وو ، د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند د زور او پیاوړتیا د ښوونې نندارې سخت په خښم کړ. د ۱۹۷۸ز کال د اپریل د ۲۵ نېټې په ماښام را ډیو افغانستان د گوند د یو شمیر مشرانو لکه نور محمد تره کي او ببرک کارمل د نیولو خبر خپور کړ. په دې لړ کې د خلق د پوځي څانگې مشر حفیظ الله امین په لومړي سرکې په خپل کور کې تر څار لاندې ونیول شو. امین د ۱۹۷۸ز کال د اپریل د مباشتې د ۲۵ نېټې له نیمايي شپې نیولې بیا د ۲٦ نېټې تر یولسو بجو پورې ډیر وخت په لاس کې درلود ترڅو د پوځي گام د اوچتولو تابیا ، نقشه او لارښوونه خپل زوی عبدالرحمن ته ورکړې ؛ عبدالرحمن نوموړې لارښونه سیدمحمد گلابزوی ته و رسوله ، گلابزوی د کودتا له اړوندو پازوالو افسرانو سره په اړیکه کې وو .

گلابزوی وایي : � د غوایي د مباشتې شپږمه د څلنۍ � چهارشنبې � ورځ � ۱۹۷۸ر اپریل ۲٦� د سهار شپږ بجې وې چې د حفیظ الله امین زوی عبدالرحمن زما کور ته راغی او وېې ویل : " شیر آقا � خپل پلار ته یې شیر آقا ویل� کلا بند شوی او تره کي صاحب او نور مشران یې زندان ته اچولي دي. سید محمد ته ووایه چې " ملگرو ته ووایي چې سبا دې انقلاب پیل کړي" ما د وسله وال ځواک گوندي پازوالي په غاړه درلودله ، هماغه ول چې په وسله وال ځواک او ان په نورو قطعو کې چې ما یې پازوالي نه درلودله ولاړم او دغه لارښوونه مې د شپې تر یوې بجې پورې ټولو قطعاتو ته ورسوله ، هم د هوایي او مدافعه هوایي او هم د ځمکنیو ځواکونو قطعاتو ته ولاړم. ډیر باران وَریده. د گوند لارښوونه داسې وه چې : هرڅوک چې سبا خپلو قطعو ته ځي ، انقلاب دې را پیل کړي�.

۱۳ " (افغانستان در قرن بیستم / افغانستان په شلمه پیړۍ کې " لیکوال ډاکټر ظاهر طنین ، پپ : ۲۲۰ ، ۲۲۱ او ۲۲۲ :� پوځیانو کودتا د بریالیتوب تر بریده ورسوله. خو هغه کسان چې وروسته واکمنان شول چیرې ول ؟ د ۱۹۷۸ز کال د اپریل په ۲٦ نېټه چې د تره کي او کارمل له نیول کیدا یوه ورځ تیره شوې وه ، د افغانستان د خلق ډیموکراتیک د گوند د نورومشرانو او فعالینو واښې وانې چې ځانونه یې پټ کړي ول تښتېدلې وې. دغه ډله د کابل په نوي ښار کې راټوله شوې وه تر څو له رامنځته شوي نوي حالت سره د خپل چلند دریځ او څرنگوالی روښانه کړي .

عبدالکریم مېثاق هم په دغه ډله کې وو. هغه وایي : � د " کابل " په نوي ښار کې را ټول شوي وو. په دغه ډله کې زه ، سلیمان لایق ، بارق شفیعي ، قدوس غوربندی او نور احمد نور وو. موږ د حبیب الله کارگر په کور کې چې د گوند غړی او بکس جوړوونکی وو په هاغه وخت کې راغونډ شوي وو. سترگو مو لارې څارلې چې څه ډول مالومات تر لاسه کیږي. په پای کې مو پریکړه وکړه چې ي له گوند سره اړیکه و نیسو او د گوند له منځه کورني مالومات تر لاسه کړو. له گوند سره مو اړیکه ونیوله. سرور منگل او داؤود رزمیار مو ومونډل. دوی موږ ته خبر راووړ چې څه تیریږي او په ښار کې دننه ترینگلی حالت روان دی. وضع کړکیچنه ده نیول او بندي کېدل پیل شوي دي ؛ موږ چې خپلو کورونو ته خپل کسان ولیږل ، ویل یې چې کورونه کلابند شوي دي. کورونه یې پلټلي ، کتابونه یې له ځان سره وړي ، لنډه دا چې د گوند دغړو د نیولو پلان شوی وو. په دې لړ کې موږ د ځان په اندیښنه کې شوو چې څه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو؟دلته دوې خبرې رامنځته شوي. یو شمیرکسانو وویل چې ځانونه پولیس ته سپارو. خپلو کورونو ته ځو او ځرګنده ده چې هلته پولیسان دي او موږ نیسي. یو شمیر نورو وویل نه ، موږ دا کار نه کوو. په دې ډله کې ما او نور احمد نور وویل چې موږ ځانونه نه سپارو. ځکه چې خبره روښانه ده ، کله چې کورونو ته ولاړ شو ، ټول بندیان کیږو او ګوند یو پنا کیږي. بارق شفیعي ، سلیمان لایق او قدوس غوربندي وویل چې نه ، موږ ځو ، د هغوی د استدلال پر ځرخني دا مانا را تاویدله چې که هر څومره ځانونه پټ کړو دا له قانونه د سرغړاوي مانا ښندي خو که په پټه کې و نیول شو ، زموږ جرمي ډېره درندیږي/...../ .

په پای کې زه او نور د [کابل] په ششدرک کې د رزمیار کورته راغلو او له رزمیاره مو و پوښتل چې څه خبره ده او څوک بندیان شوي دي ؟ هغه وویل چې یوازې سلطانعلي کشتمند او نجیب الله نه دي بندیان شوي او په کوته سنګي [وروسته د میرویس میدان په نامه و نومول شو � ژ] کې د ګوند د یوه غړي په کور کې دي. موږ هغه ته وویل چې دواړه دې دلته راولي. هغوی یې راوستل او په دې سلا مو خبرې کولې چې څه وکړو. د همدغو سلا او خبرو په پاي کې مو د ګوند دغړو په تړاو پریکړه وکړه : له دې چې مرکزي کمیټه نشته او ګوندي غونډه نه شي جوړیدلای � د ګوند هر غړی چې چیرې چې دی ، هڅه دې وکړي چې ځان پولیس ته ونه سپاري. دا د غوایي اوومه نیټه وه ، نا څاپه مو د یوې چاودنې د درَز غږ تر غوږو شو. موږ رزمیار ته وویل ورځه وروره وګوره چې د باندې څه خبره ده. هغه ولاړ ، څو شیبې وروسته راغی او ویې ویل : والله د دفاع د وزارت د ودانۍ تر مخ یوې شوبلې د دفاع د وزارت پر ودانې اور وکړ. موږ په دې خبرو اترو کې وو چې چا به دا کار کړی وي ، خبرې مو کولې چې د بل درَز غږ پورته شو. بیا مو د شوبلو د راتګ غږونه تر غوږو شول. شوبلې د ځرخي پله له خوا د ښار پر لور راخوځېدلې وې. رزمیار ته مو وویل چې دباندې ولاړ شي او نور خبرونه دې راوړي. هغه دباندې ولاړ ، بیرته راغی او ویې ویل چې له ځرخي پله څخه د ښار پر لور شوبلې را خوځېدلې دي او در راډیو پر لور ځي. رزمیار چې دا وویل ، ما وویل چې والله دا زموږ خپل ګوند دی. لنډه دا چې د ماښام اوه بجې شوې ، راډیو ته مو غوږ نیولی وو ، راډیو د ملي اتڼ نغمې خپرولې. له نغمې وروسته د حفیظ الله امین غږپورته شو او ویې ویل چې د سلطنتي کورنۍ تېر ور ټول شو او واکمنۍ د انقلابي شورى لاس ته ورغلې ده او اوس به قادر او اسلم وطنجار خبرې وکړي ".

۱۴ " (له لیکوال څخه د څو پوښتنو / چند پرسش از نویسنده" د لیکنې یو شمیر برخې : لیکوال انجنیر شیر محمد ساپی / ۲۰۰۹ز کال د جنورۍ پینځلسمه : " د غوايي د اوومې [۱۹۷۸ ز کال د اپریل ۲۷] په ماښام د کابل د سیند تر غاړه د محمود خان د پله په سل مترۍ کې له خپلو دوه وو تنو همليکو هم اندو ملګرو سره وم ، سترګو مو د اوضاع ځرنګوالی څاره. الوتکې د کابل د سیند له پاسه د ارګ له بمبارۍ وروسته تاویدلې. هیڅکله مو بمب غورځوونکې الوتکې چې ویروونکی غږ یې درلود تر دغې شیبې پورې له دو مره نیږدې نه وې لیدلې. د ماښام تر تیارې پورې د ارګ بمبارد روان وو او وروسته و درید چې بیا تکرار نه شو. پوځي افسرانو چې پوځي خولۍ یې پر سرونو درلودلې د الوتکو له ویرې د هټیو خوا ته تیښته کوله . له هوايي بریدونو وروسته ارګ او ګارد هماغسې د

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کودتاچیانو په کلابندۍ کې پاتې شو ،تر دغه دمه پينځمې ستنې نه شوای کولای په ارګ کې دننه مقاومت مات کړي .

د " خونړي ماښام " د اتو او نهو بجو تر منځ د کابل � جلال آباد پر سړک د شوبلو يو کتار د ختيځ له لورې راغی. موږ ځوانان د شوبلو له ويرې د سړک له څنډو و تښتېدلو، شوبلې د ارګ پر لور خوځېدلې وې .

د کابل راډيو د خپرونو له پای وروسته د ښپې له پلوه پر ټول کابل يوې غملړلې بوږنوړې چوپتيا منګولې ښخې کړې. د ښپې دولس بجې وې چې د زغره وال ځواک د يوې شوبلې اور د خونې کړکۍ و لړزولې. دغه ډز په خونه کې بيده کسان له خوبه را پاڅول. هرچا د کړکۍ د ماتيدونکوښيښو له ويرې څخه ځان ګوښې کاوه .

د ګارد د ډېرې وړې کولو او دارګ د نيولو په موخه د کودتاچيانو وروستنۍ بريد د ماشينګڼو او د شوبلو د اور له درَزا سره جوخت تر څو ساعتو دوام وکړ او د زغروالو شوبلو د اور درَزهار تر سهاره اورېدل کېده. د دغو قهرجنو عملياتو درونداوالي دا هيلې را ژوندۍ کولې چې ښايي د ارګ ملاتړ ته مرستندويه ځواکونه را ورسيږي او له کودتاچيانو سره به ډغرې ووهي .

که د ګارد دننه خيانت نه وای شوای ، څرګنده ده چې مقاومت به دوام کړای وای ، د ورځې د روښنايۍ راتګ د بمبارد پر اړتيا ټينګار کاوه. د کودتاچيانو د هرومرو بري شونيوالی له ورايه بريښېده. له دغو وروستنيو عملياتو څخه سترګې پټول ددغه ناتار د ژور تـَل بله ډېره ننداري ته وړاندې کوي.

زه د ارګ د دوه کيلومترۍ په واټن کې د ششدرک په ختيځې خوا کې لا تراوسه د همغې مرګونې ويرې تر سيورې لاندې استوګنه لرم. د هماغه پـَير ځوانان لا تر اوسه ژوندي دي او د دغو پيښو شاهدان دي ".

د دغې ليکنې د بشپړې لوستنې لپاره لاندنۍ پته و ګورئ:

www.farda.org/articles/08_updates/090100/article_shir_mohammad_sapi.htm

۱۵ (له جنرال خطاب جانباز سره مرکه / ۲۰۰۹ زکال د فبرورۍ ۲۰ ، د ماښام ۷ اوه بجې :

سياه سنګ : ښاغلی خطاب جانباز! په يوه راغلي ليک کې چې د ۲۰۰۹ ز کال د جنورۍ د شلمې نېټه يې پر تندي لېکل شوې ، داسې لېکل شوي : " په ۱۹۸۸ز کال کې ما د دفاع د وزارت د بهرنيو اړيکو له رئـيس جنرال خطاب جنانباز سره د پخوانۍ پيژندنې پر بنسټ له مزارشريفه د کابل پر لور د ملګرو ملتونو په الوتکه کې يو ګډ سفر درلود. هغه ماته د افغانستان د لومړنۍ ولسمشر د شهيدولو د څرنګوالی په اړوند داسې وويل ..." کيدای شي ستاسو له خولې د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ د وژل کېدا څرنګوالی ستاسو له خولې واورم؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنرال خطاب جـانباز: اجازه راکړئ یو ټکی روښانه کړم چې ما په ۱۹۸۸ز کال کې له مزار شریفه د کابل پر لور هېڅ ډول سفر نه دی کړی. کله چې سفر نه وي شوی ، پاتې خبرې ټولې خپله په خپله شنډیږي .

سـیاه سـنګ: آیا تاسو له ښاغلي MZM چې نوم او کورنۍ نوم یې "..... ....." دی، پیژندګلوي لري؟

جنرال جـانباز: زما د نویو او پخوانیو دوستانو په منځ کې په دغه نوم او کورني نامه څوک نه شته.

سـیاه سـنګ: د هغه له پیژندلو یا نه پیژندلو پرته ، آیا تاسو په یاد لرئ چې د دیارلس سوه او اوه پینځوسم لمریز کال د غوایي د مباشتې د اتمې نېټې [۱۹۷۸ ز د ا پریل ۲۸] په سهار د شپږو او اوو بجو په شا او خوا کې چیرې واست او څه مو کول؟

جنرال جـانباز: ډیر ښه مې په یاد دي. د ورځې په هغو شېبو کې زه له قادر � هماغه نامتوقادر� ، د څلورم زغره وال ځواک له افسر تورن امین او د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند له یو شمیر نورو غړو سره یو ځای د راډیو افغانستان د ودانۍ مخې ته وم .

سـیاه سـنګ: آیا ستاسو د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند غړی یاست؟

جنرال جـانباز: په ډیر ویاړ ویلای شم چې زه نه خلقی یم او نه پرچمی ، خو د افغانستان دخلق ډیموکراتیک ګوند یو غړی وم او یم. که تأریخ بیرته همغو کلونو ته و ګرځي او د خپلې ځوانۍ ځوښ او شور بیرته تر لاسه کړم، بیا به هم په همغې پخوانۍ ګروهنې په همغې لارې ولاړ شم .

سـیاه سـنګ: مخکې له دې چې د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ د وژل کیدلو د خرنګوالي سپړلو ته را و ګرځو ښه به دا وي چې د دیارلس سوه او اوه پینځوسم لمریز کال د غوایي د اومې پیښې په اړه مورته خپل لید لوری وواياست .

جنرال جـانباز: د غوایی د اوومې پېښه که کودتا وبولو ، پاڅون یا بل شی ربښتیا دا ده چې " زموږ پرتمین انقلاب " له سترو ناورینونو ، بدترینه نا تار ځپنو او نه سکېنده کیدونکی " جبران نه منونکو " تیر وتنو سره ملګری وو. که یې کودتا و بولم یا انقلاب ، خو په دغه لړ کې (زما په اند د کلماتو یادَول دومره اړین نه دي) دومره سپیڅلي او بیګناه وګړي ووژل شول ، د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند شریفترینه بچیان له منځه ولاړل او دومره له شرمه ډک جنایات تر سره شول چې هیڅ با وجدانه انسان به له هغو او د هغو له عاملینو څخه سترګې پټې نه شي کړای .

سـیاه سـنګ: آیا دا ربښتیا ده چې د ۱۹۷۸ زکال د اپریل په ۲۸ نېټه ببرک کارمل تا سو ته وويل : " له خپلو ټانکونو او زغره والو شوبلو سره د جمهوري رياست پر لور و درومـئ " .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنرال جـانباز: دغه ادعا له سره تر پایه سمه نه ده. په هاغه ورځ هر ډول پوځي او غیر پوځي بولنه " قومانده " او لاربښوونه د حفیظ الله امین له خوا ورکول کېدله. ببرک کارمل په هغه برخه کې هېڅ ډول ونډه نه درلودله. دا چې ویل شوي ماته کارمل لاربښوونه کوله زما ځواب منفي دی. ببرک کارمل د راډیو په ودانۍ کې دننه وو او زه دباندې وم. نه هغه ماته داسې لاربښوونه کړې او نه مې له هغه څخه دغسې لاربښوونه اوریدلې ده .

سـیاه سـنگ: آیا ستاسو له خولې دغه ویل شوي خبره سمه ده : " په ډېره بېړه لاندې راغلم ، د زغره وال ګاډي او د سرتیرو د غوره کولو سمبالتیا مې و نیوله چې ټول ټال لس دقیقې شوې. امام الدین ته سترګې په لار وم چې د راډیو ټلویزیون د وَ تـَنـګ د دروازې له لارې په خپلې شوبلې کې را ووځي او راشي. له پینځو دقیقو وروسته راته وویل شول چې امام الدین ته په هماغو لومړیو شېبو کې دنده ورکړل شوې وه او خوځېدلی دی. هک پک پاتې شوم چې هغه څنګه په دومره بېړه ځان سمبال کړی او خوځېدلی دی. له دې امله زه هم د ولسمشر د استوګنځي پر لور و خوځېدلم. کله چې د استوګنځي انګړ ته ننوتم او له زغره وال ګاډي څخه نوی پلی شوم چې د ډزو غږونه مې تر غوږو شول ، پر له پسې ډزې وې. په همدغه شېبه کې مې امام الدین ولید چې له خپلو سرتیرو سره راووت او د خپل د یوه لاس مټ یې ټینګ نیولی وو ، ما ورباندې غږ وکړ : " څه دې وکړل؟ ولې ماته سترګې په لار پاتې نه شوې؟ " هغه راته وویل : " ما خپله راکړل شوې دنده تر سره کړه. اوس د ډېرو خبرو وخت نه لرم ، ټپي یم ".

جنرال جـانباز: ما په لومړي سر کې وویل چې د دغو خبرو یوه په سلو کې زما نه ده. زه د هوایي ځواک انجنیر او هوا پیژندونکی وم او هېڅکله مې له شوبلو او زغره والو سره سر او کار نه درلود. په ډاډ او زغرده ویلای شم او تکراروم چې د دغو خبرو یوه په سلو کې زما نه دي .

سـیاه سـنگ: په هاغه ورځ مو امام الدین چیرې ولید؟

جنرال جـانباز: ما نه یوازې په هاغه ورځ بلکه د کلونو په اوږدو کې امام الدین نه دی لیدلی. د هغه نوم مې د ګوندي غړو له خولې اوریدلای وو ، د هغه د ټپي کیدلو په اړه هم د دوستانو له لارې خبر شوم. هغه پیښه چې ده دې ګنې لاس کلک نیولی وو او له ما سره یې خبرې کړې وي ، رښتیا نه ده . تاسو کولای شئ د خبرې رښتونواله په خپله له امام الدینه پوښتنه وکړئ. ما امام الدین له ټپي کېدا یو یا یو نیم کال وروسته ، ولید .

سـیاه سـنگ: تاسو د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند ، ګوندي تګلارې او هېلو ته د یوه پالیاله غړي په توګه ، محمد داؤود ته له کومې سترګې ګورئ ؟

جنرال جـانباز: دا چې د سردار محمد داؤود شخصیت ته د یوه سپیڅلي ، پاک ، هیوادپال او وجدان لرونکي شخصیت په انځور کې کتل کیږي ، په دې هېڅ ډول ځوني ځار او شک نه شته. د داؤود خان موأفقین او مخالفین په دې کې په یوه غږ دي. که څوک په خولې و نه شي ویلای خو په زړه کې هرو مرو دا مني چې داؤود خان یو ډېر زړور او توریالی انسان وو. هغه د زړه له کومې غوښتل افغانستان ته چوپړ وکړي. د خپلې کورنۍ یا د یحیی د لمسیو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او زوزات په منځ کې د داؤود په څیر بل انسان نه لیدل کیږي. د یوې څرګندې سیاسي څیرې په توګه د هغه په کار کې تیر وتنې ، نیمګړتیاوې ، ګرګري " استبداد" او خښم هم لیدل کیده .

ډاډ لرم چې تأریخ به د نورو سیاسي شخصیتونو د سپړنې په څیر له داؤود خان سره له ګرج ، کېنې ،او رخې سخې پرته یو ناپیلی ، بې پَرې علمي او منطقي چلند وکړي. په دې مانا چې د هغه د چال چلند مثبت او منفي اړخونه ټول به په لاسونده ډول او د زباد او شواهدو پر بنسټ و څیړل شي. تأریخ د بوډۍ د ټال د خیالونو په زانګو او تشو تور وهنو نه لیکل کیږي ؛ که داسې وشي ، هغه تأریخ نه وي یوازې د زړه د غوټو د بړاس ایستل وي .

[][]

) شپږ وېشتمه برخه(

مل کربښې

١٦ (د ٢٠٠٩ز کال د اپریل د مېاشتې په شپاړلسمه نېټه د " پسرلنې سباوون د ګولیو باران" د څیړنې پرله پسې برخو ته صالح محمد ابرار لاندنۍ کرښې را واستولې :

"جنرال امام الدین د افغانستان په وسلوال ځواک کې نامتو سړی دی. هغه ټیټه ونه لري ، هڅاند افسر دی ، امام الدین خلقی دی او د غوایي [١٩٧٨ اپریل] په کودتا کې یې ونډه درلوده .

[د افغانستان پخواني ولسمشر] ډاکټر نجیب الله ما ته وویل : د ١٩٧٨ز کال د پیښو په لړ کې وروسته له هغې چې د محمد داؤود د کار دفتر او استوګنځی او په کابل نور مهم ټکي و نیول شول [د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند] د مشرتابه او سیاسي بیرو غړو د نورو سکالو تر څنګ د محمد داؤود د برخلیک د څرنګوالي په اړه خبرې اترې کولې. هغوی پوهیدل ترڅو چې داؤود خان ژوندی وي ، دا ګواښ او ویره شته چې د هغه ساتندویه او ملاتړ کوونکي ځواکونه به بیا په پښو ودریږي ، خو چا نه غوښتل چې د هغه د وژلو په اړه څه ووایي. خبرې اترې تر څو ساعتو و غځېدلې .

د غونډې د خونې دروازه ناڅاپه دروازه پرانیستل شوه. امام الدین وسله په لاس او په ټپي مټ وړاندې راغی او غوښتل یې څه ووایي. چا د هغه خبرو ته غوږ ونه نیو. د غونډې له منځه چا غږ پورته کړ او ورته ویې ویل : " څو شېبې وروسته راشه! " خو امام الدین د باندې ونه ووت.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې د غونډې د برخوالو ترمنځ خبرې بیا تودې شوې ، امام الدین په یوه ډول ځان میز ته نیږدې کړ او ویې ویل : " ما هغه [داؤود] وواژه". امام الدین په خپلې دې خبرې غونډه په چوپتیا کې ډوبه کړه. د غونډې ګډونوالو ژوره سا و ایستله .

نه غواړم د امام الدین پر خبرو شننه وکړم او ټینګار وکړم چې د هغه خبرې تر کومې کچې رښتیا یا درواغ دي. پوښتنه دا ده چې آیا هغه په رښتیا ولسمشر وژلی وو؟ هغو کسانو چې [د هغې ورځې] پیښه یې له نیږدې لیدلې او شاهدان دي داسې وایي : داؤود خان لومړنی ډز پر امام الدین وکړ او امام الدین په ځواب کې د داؤود خان پر لور د اور خوله پرانیستله." "افغانستان: زما وروستی جګړه" د Makhmut Akhmetovich Gareev لیکنه : ژباړه : محمد طاهر کانې/ جرمني ۲۰۰۱ پ : ۳۷۷ او ۳۷۸ "

ډاکټر محمود احمدویچ ګارییف روسي تأریخپوه او د روسیې د پوځي پوهنو د اکاډیمۍ مشر دی. نوموړی د " پوځ تر ټولو پوه پوځي ستراتیژیست " بلل کیږي ، هغه له ۱۹۸۸ تر ۱۹۹۱ز کال پورې په افغانستان کې د ډاکټر نجیب الله سلاکار وو. جنرال ګارییف په ۱۹۲۳ زکال کې سترګې پر نړۍ و غړولې او ګڼ شمیر کتابونه یې پاړسي ، پښتو ، انګریزي او څو نورو ژبو ته ژباړل شوي دي .

۱۷ (انجنیر شیر احد ساپي د ۲۰۰۹ز کال د اپریل په اتلسمه نېټه د " عقاب آریانا/ د آریانا د ګوربت " د مجلې د چلوونکي محمد سرور رڼا لیکنه چې د (جرمني) په مونشن کې خپریږي د دغې لیکنې پرله پسې لړۍ ته را ولیږله. د رڼا لیکنه د " کتاب ګمشده یا دزدیده شده دکتور عبدالرحیم نوین؟/ د عبدالرحیم نوین کتاب ورک شوې یا غلا شوې؟ " تر سر لیک لاندې ده چې د ۲۰۰۹ز کال د اپریل په څلورمه نېټه خپره شوې ده. د دغو یادښتونو په یوه برخه کې داسې راغلي دي :

"د ډاکټر عبدالرحیم نوین د مړي د درنښت لپاره د جنازې په بدرګه کې د ګډون په موخه چې د ګلبدین حکمتیار په مرسته پاکستان ته لیږدول کیده د (جرمني) فرانکفورټ ته تللې وم. هلته مې د ډاکټر نوین زوی ته په ټینګار سلا ورکړه چې د خپل پلار " یادښتونو او د هغه د سترګو د لیدلي حال لیکنو" ته کلکه پاملرنه وکړي. هغه ژمنه وکړه چې نوموړی به ډیر ژر چاپ دغه یادښتونه خپاره کړي ، خو کله چې له پاکستانه بیرته را ستون شو وېې ویل : " زما د پلار کتاب ورک شوی دی "

د [پوهاند نوین � ژ] دغه " یادښتونه او د سترګو لیدلی حال " څه د باندې د درې سوو پاڼو پرمخ لیکل شوی وو. ما (رڼا) دغه لیکنې له سهاره تر ماښامه ، تر هغې شپېې پورې چې ډاکټر نوین به بیرته کورته را ستنیده ، لوستلې./...../ یوه ورځ مې له خپل ګران ، درانده ، او منلي استاد ښاغلي سید قاسم رشتیا سره خبرې وکړې. هغه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل : " ډاکټر نوین خپل کتاب ماته هم رالیږلی وو. ښه لیکنه یې کړې ده. د هغه د سترګو لیدلی حال د پیښو له رښتونوالي او د پیښو د لړۍ له رښتونو اړخونو سره د ډاډ وړ دي ".

د نوموړي کتاب ځینې برخې په لاندې ډول دي:

"په هغو شپبو کې چې د کمونیستانو د جیټ جنګي الوتکو غړزهار او د شوبلو د اورونو ګړزهار د کابل په تشیال په ځانګړې توګه د هغوی د پام وړ په سیمو کې ازانګې خپرولې موږ د لارښود [محمد داؤود] حضور او د هغه د ورور سردار محمد نعیم خان مخې ته ناست وو او د روانو پیښو په اړوند مو خبرې اترې کولې.

د کورنیو چارو وزیر قدیر ټینګار کاوه چې د کمونیستانو مشران دې د یوې دښتـنـۍ پانسۍ په ترڅ کې په بیړه پانسي شي ځکه چې د اړو دوړ کچه تر ګواښجنې کچې پورې لوړه شوې ده. که هغوی و ژغورل شي نو د نه منلو ناورینونه به رامنځته شي چې په هغه مهال کې به ژغورنه یې ناشوني وي .

اروانښاد سردار په ډېره ترخه ژبه وویل : " د دغسې یوې بیړنۍ او ناپازوالې پریکړې په کولو به موږ نه یوازې د افغانستان د ولسونو او پرګنو په سترګو کې بلکه د ټولې نړۍ پروړاندې د جنایتکار په توګه و پیژندل شو، له بله اړخه به د څو تنو هیواد پلورو او پردیو ته د چوپړیانو له نومونو څخه ستري سیاسي څیرې جوړې شي".

د کورنیو چارو وزیر له خونې دباندې ووت. زه هم څو دقیقې وروسته د اړتیا له مخې له خونې د باندې ووتم. ګورم چې قدیر د دالان په یوه ګوټ کې له چا سره د ټیلفون له لارې خبرې کوي. د قدیر له لوړه غږه داسې بریښیدل چې ډیر په خښم دی. هغه ویل : " په دغو شپبو کې له سردار څخه د امر اخیستل ګران او ان ناشوني دي. زه د کورنیو چارو د وزیر په توګه امر کوم چې ټول پانسي کړي. تاسو کولای شـئ زما غږ د آمر په توګه ثبت کړئ. له درتګ سره سم به هم په لیکلې توګه لاسوند دروسپارم. " له څو شپبو وروسته ، نه پوهیږم چې د ټیلفون له بل لوري څخه یې څه واوریدل خو په ډیر تراخه او لوړ غږ یې چیغه کړه : " زه امر کوم." او ټیلفون یې په ډیر خښم بیرته کښیښود. بیا یې وویل : " ټول هیواد پلوري ، جنایتکار او خاین شوي دي ".

قدیر ما ته و کتل او ویې ویل : " دوی په داسې شپبو کې د لارښود " رهبر" امر غواړي! د ولسمشر سترګې په هېله مندۍ د اوضاع ښه والي څاري ، هغه د دفاع د وزیر پر تشو خبرو ډاډ کوي چې مرستندویه ځواکونه به دده مرستې ته را ودانګي ، خو پام نه کوي چې د باندې څه روان دي ، څه پیښیږي او کوم لاسونه کار کوي".

ما [نوین] له قدیر سره ټوکې درلودلې ، هغه ته مې وویل ! وه د پلار مړي زوا څوک وژنې! د لارښود ځواب به څه وایې ؟ " هغه له ځنډه پرته راته ووایل : " زه هغه ټول جنایتکاران وژنم. غواړم هېواد او ولس له هغه ناورین څخه وژغورم چې را روان دی. سردار دې له هغه وروسته ما پانسي کړي " .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا مو له سردار نعیم سره د دغو بدمرغیو او د هغو د لاملونو په اړه خبرې کولې. هغه وویل : " زموږ د دوستانو او همکارانو د لاس په لستونو کې مارانو ځالگۍ جوړې کړې وې او د هغوی له ډاړ څخه یې ناوړه گټه واخیستله. خو په دغو خبرو هغه مهال پوه شولو چې وار له واره تیر وو." په همدغه شپبه کې د کورنیو چارو وزیر په بیړه راغی او له سردار محمد نعیم خان څخه یې و پوښتل : " د فرانسې د سفیر د وراندیز په اړه مو څه پریکړه کړې ده ؟ "

زه له خبرې خبر نه وم او هغوی ته مې هک پک کتل. وروسته پوه شوم چې که دوی د فرانسې سفارت ته پناه یوسي ، نو ټول به خوندي وي. سردار نعیم وویل : " ورور مې [محمد داؤود] دغه وراندیز ونه مانه او ویې ویل چې د یوه سر تیري په توگه ماته شرم دی چې د مرگ له منگولو د ځان د ژغورلو لپاره په خپل کور کې یوه بهرني سفارت ته پناه یوسم. زه په زر هاوو ځله مرگ غوره بولم. خو دا یې ومنله د هغه د کورنۍ په گډون دې نور ټول ولاړ شي . او لاربښوونه یې وکړه چې ټول دې هلته ولاړ شي. د ولسمشر ماندینې هم سفارت ته د پناه غوښتل ونه منل او ویې ویل چې د خپل خاوند په ژوند او مرگ کې شریکه یم. په پای کې ټولو پریکړه وکړه چې په ارگ کې پاتې شي ".

د توپکو ، تومانچو ، شوبلو او د الوتکو د بمبارد گړزهار ، د سوځیدلو کوکو او بغارو غړونه شپبه په شپبه زیاتیدل او اوریدل کیدل. سردار نعیم غوښتل هغې خونې ته ولاړ شي چې ټول پکې را ټول شوي ول. کله چې له ځایه پاڅید ، یوه مرمۍ یې پر لاس و موښتله. خپل لاس یې ټینگ ونیو او له خونې دباندې ووت .

زما په گډون ، د مخابراتو وزیر یو شمیر نور وزیران او یوشمیر جنرالان د ودانۍ لاندنۍ یا کښتـَنـۍ خونې ته ولاړو. موږ هڅه کوله چې ځانونه د نورو له سترگو او مرمیو څخه بچ کړو. مرگڅپانې چوپتیا هر چیرې داړې لگولې. یوازې د هغه چا د گامونو غږ راته چې ورو ورو یې پورته کول ، هغه کسان چې له یو بل سره بونېدل د هغو غږ هم راته .وروسته پوه شوو چې هغوی د همدغې ناورین ځپلې چوپتیا په ترڅ کې غوښتل د مړیو جنازې د باندې وباسي .

پورته راغلم او د سردار نعیم ماندینه مې و لیدله. ما گومان کاوه چې ټول ژوندي دي. چا وویل : " له دغې میرمنې او د هغې له لمسۍ پرته چې لاندنۍ خونې ته تللې وې ، نور ټول شهیدان شوي دي".

او موږ چې څرگند دښمنان وو ، له میرمن زهره نعیم سره یو ځای د څرخي پله زندان ته و سپارل شوو".

کمونیستانو غوښتل د ډاکټر نوین له خولې چې د وزیرانو د غونډې منشي هم وو ، د خلق او پرچم د مشرانو په اړه د سردار محمد داؤود خان وروستنۍ پریکړه واوري. د ښاغلي نوین په وینا ، په هاغه ورځ نوموړی د وزیرانو په غونډه کې نه وو ، خو کمونیستانو گومان کاوه چې نوموړی غواړی خبره پټه کړي او حقیقت نه وایي نو ځکه یې تر کلک دباو او ټینگو وهلو ټکولو لاندې ونیو .

"په همغې شپبې کې چې د [افغانستان د گټو د ساتونکې اداري] [اگسا] مشر اسدالله سروري زما د کیڼ لاس د پینځمې گوتې نوک ایسته ، او ما سوگند خوړ چې په هاغه ورځ د وزیرانو په غونډه کې نه وم ، و مې لیدل چې یو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرتیری ناڅاپه په خوني را ننوت او د درنه مار " جلاد " سروري په غوږ کې یې څه وویل. هغوی له خونې دباندې ووتل. سروري له څلورو یا پینځو دقیقو وروسته بیرته راغی او ویې یول : " ته په دې اړه تر سبا پورې ژور سوچ وکړه. د حقیقت له ویلو وروسته له تاسره نور څه نه لرو، پر ته له هغې به ستا لاسونه او پښې نوکان و نه لري. " خو له هماغې ورځې وروسته په دې اړه د پلټنو لړی چورلټ و شلېدله ".

۱۸ " (حفیظ الله خالد : د لیکوال د سترګو لیدلی حال : ۲۰۰۸ز کال د اپریل ۲٦ : د مهتر لام بابا په ښار کې د ارواښاد داؤود خان د وروستنې وینا یوه برخه چې د دیارلس سوه او شپږ پینځوسم لمریز کال د کب په مېاشتې کې [۱۹۷۸ز فبروري] یې کړې وه:

لغمان ته د داؤود خان له سفره درې ورځې مخکې د لغمان والي محمد حسن ګردیزي د مهترلام د جامع جومات ترخنګ په یوې څلور څنډیزې ځمکې کې د یوې ودانۍ د جوړولو کار په بیړه پیل کړ او د کار د څارنې ټولې چارې یې په خپله غاړه واخیستلې .

پر نوموړې ځمکې د ودانولو پر چارو د والي ځانګړې پاملرنې د ښاریانو تلوسه را پارولې وه. معما هغه مهال حل شوه کله چې داؤود خان له لغمان څخه د لیدنې پر مهال ، خپله وروستۍ وینا واورَوله .

د هماغې ورځې پر سهار د داؤود خان د راتګ خبر په ټول ښار او ورڅېرمه سیمو کې خپور شو. خلک ټول په هغه ځای کې راټولیدل چې د سردار محمد داؤود د وینا لپاره ځانګړی شوی وو. ورهنګرو او هټیوالو هم خپلې هټۍ ګانې و تړلې او د لغمان له څلورو ګوټونو څخه مهترلام ته راغلل .

داسې ښکاریده چې د ولایت چارواکو او پازوالو د چارو د ښه سمبالښت لپاره اړین چمتووالی نه درلود او ناڅاپه ګیر شوي ول. دومره ډیر لودسپیکرونه نه ول چې خلک د داؤود خان غږ سم واوري ، له خلکو وغوښتل شول چې لږ نیږدې راشي او خبري له نیږدې واوري. د دې خبرې په اوریدلو هر چا هڅه کوله چې ځان ستیژ ته نیږدې کړي. دې ته په پاملرنې چې ګډونوال د ښار ورهنګر او د کلیوالي ژوند کلیوال ول ، هغوی په دغسې غونډو کې د ګډون د نظم او مقرراتو له دود سره آشنایي نه درلودله.

سره له دې چې د امنیتي چارو چارواکو د نظم لپاره هلې ځلې کولې خو بیا هم شور ماشور خپور وو او ویره وه چې داؤود خان به خپله وینا وا نه اورَوي .

لومړی محمد حسن خان مایکروفون را واخیست او ځان یې خلکو ته ور وپیژانده ، وروسته یې له ګډونوالو وغوښتل چې هر څوک دې په خپل ځای کې کرار کښیني. له څو دقیقو وروسته چوپه چوپتیا خپره شوه او داؤود خان خپله وینا پیل کړه .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داؤود خان لغمان ته د سفر او د سیمې له وګړو سره د کتنې په اړه خپله خوښي څرګنده کړه او له هغو پرمختګونو څخه یې یادونه وکړه چې د جمهوریت د بنسټ ایښودلو په پینځو کلونو کې رامنځته شوي ول. داؤود خان د نوي جمهوریت پر وړاندې روانو مخالفتونو ته هم نغوته وکړه .

داؤود خان د وینا له اورولو وروسته د سراج د کلا (قلعه سراج) له بڼ او مهترلام څخه لیدنه وکړه او ماسپښین د ننګرهار د ولایت پر لور وخوځېد .

په سبا ورځ یې داؤود خان له خپلې مانیدنې سره په لنډ کروزر موټر کې چې ده په خپله چلاوه بیرته لغمان ته راغی ، د هغه پلار د مهترلام بابا د زیارت ترڅنګ ښخ دی ، د خپل پلار قبر ته ولاړ او له هغه وروسته یې د ولایت له نورو سیمو څخه لیدنه وکړه " .

د دغې لیکنې د بشپړې لوستنې لپاره لاندنۍ پته و ګورئ :

www.tolafghan.com/home/detail/9784

۱۹ (د ۲۰۰۵ ز کال د اپریل په ۲۴ او د ۲۰۰٦ ز کال د اپریل په ۲٦ نېټو باقي سمندر په رسنیو کې دوه یادښتونه خپاره کړل. سره له دې چې نوموړي د محمد داؤود او د هغه د کورنۍ د وژل کېدا د څرنګوالي سپړنه نه ده کړې ، خو د دغو وژنو شا لید ته یو شمیر نغوتې ور نیغې دي.

سمندر په خپلو یادښتونو کې له لاندنیو سرچینو څخه ګټه اخیستې : " از موج تا توفان / له څپې تر توپانه " د جمعه نوع پرور لیکنه ، " رازها افشا میگردند " د ډاکټر شاه زمان وریځ ستانیزي لیکنه ، " سهل انګاري داؤود خان " ډاکټر شاه زمان وریځ ستانیزی ، " خاطرات یک افسر نظامي/ شبهای کابل " جنرال غني عمرزی، " نګاهی به تأریخ حزب ډیموکراتیک خلق افغانستان " عبدالقدوس غوربندی ، " سقوط افغانستان " عبدالصمد غوث ، ژباړه : پوهندوی محمد یونس طغیان ساکایي او " افغانستان پس از بازګشت سپاهیان شوروي " ژباړه : عزیز آریانفر

د دواړو لیکنو لپاره چې ښایي یو ځل بیا کتنې ، سمونې او خنبم لړونې ته هم اړتیا ولري ، کولای شئ لاندنۍ پتې و ګورئ :

www.goftaman.com/daten/fa/articles/part2/article284.htm

www.goftaman.com/daten/fa/articles/part1/article44.htm

۲۰ (یو شمیر لوستونکي " د پسرلني سباوون د ګولېو د باران " له لیکـنـې سرټکونه کوي او ویلي یې دي چې په هر ځای کې مو " محمد داؤود " لیکلي او ښایي دا د افغانستان لومړني ولسمشر ته د سپکاوي یوه نښه وي. لوستونکي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وایی چې اوس ان د هغه تراخه ژبي مخالفین هم په خپلو لېکنو کې هماغه منل شوي دودیز نومونه لکه سردار محمد داؤود ، شهید سردار داوود یا لږ تر لږه داؤود خان لیکي.

باید ور غبرگه کړم چې د افغانستان د لومړني ولسمشر نوم ، له هرډول مختاړي او وروستاړي پرته " محمد داؤود " دی. ټاپپست (سیاه سنگ) په خپلو لیکنو او خبرو کې د " محمد داؤود " نوم په همدې ډول غوره بولي. خو د دغې پرله پسې لړۍ په هره برخه کې کله چې د نوروکسانو له لیکنو څخه اخځ اخیستل شوی هغه یې په ټول امانت په هماغې لیکل شوې بڼې لیکلی دی .

په قاموسونو کې ویل شوي چې د سردار نومیزه ترګړ " واژه " پـَهلوي ده چې بنسټ مشر ، د پوځ مشر ، یا د لښکر د یوې برخې پوځـي مشر ته ویل کیږي. زه ګومان نه کوم چې د یو شمیر قاموسونو دغه ادعا سمه وي. ځکه ویل کیږي چې په پهلوي لیکنو کې د " سردار" نوم - مختاړي هېڅکله نه دی کارَول شوی .

البته دا هم روښانه نه ده چې " سردار " یو ګړی نومیزه ترګړ دی یا د " سر + دار/ لرونکي " ګډوله ده په بله وینا " سرلرونکی " لکه : زمنیدار، سرمایه دار

یو شمیر تأریخي / فرهنګي لاسوندونه ښیي چې " سردار " ټولنیزه ریښه لري او د لارښود له مانا سره نیږدې والی لري او هم د دې مانا ښندي چې د دغه نوم لرونکی ، په یوه سمبال شوي لښکر یا ډله کې لوړ مخور توب ، دریځ او نوم لري .

دغه نومیزه ترګړ په هندي او مراټهي ژبو کې هم د پاړسي ژبې په څیر کارَول کیږي چې تر ډیرې کچې پوځـي رنګ لري. په دې توګه ، " سردار " کیدای شي له " سر لښکر" یا " سپهسالار" سره نیږدې تړاو ولري .

) په هندوستان کې د " سردار" کیدلو له ځانګړتیا وو څخه یوه بیلګه د " جاګیر" د لرلو بېلګه وه. په بله وینا هر سردار " جا ګیر دار" هم دی. جاګیر هغې ټوټې ځمکې ته ویل کیږي چې د یوه هیواد پاچا یا واکمن ، سردار ته ورکړې وي. د ځمکې دغه ټوټه کیدای شوای د سردار لپاره د ګټو او پانګې سرچینه وای ، خو په دې توپیر چې د هغه له مرګه وروسته د شخصي ځمکو په څیر ځمکه د هغه پاتې وراثینو ته نه ورکول کیده ، داسې ځمکه باید بیرته دولت ته ورکړل شوې وای(.

د ۱۸٦۰ او ۱۹۴۰ ز کلونو په منځ یا د اتیاکالو په اوږدو کې بریتانیا د سرتیرو د راټولولو په موخه د اتراپردیش ، هیماچل پردیش ، هریانه او مهاراشترا پر سیکهـ میشتو سیمو ډیر زور او دباو راووړ ترڅو دغه سیمې تر خپلې ولکې لاندې راولي .

کله چې بریتانوي لښکر پر هند خپله بشپړه ولکه او سوبه خپره کړه د " سردار" نومیزه ترګړ د " س" له زَور څخه د " س " زیر ته راټیټ شو. ښایي دغه بدلون د غرپیژندنې له امله وي ځکه د دغه نوم نیمایي د انګریزي د "سر =

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

"Sirله نومتاړي سره چې د (ښاغلي) مانا ښندي نيږدې والی ولري او هم د "سر "Sir = نومتاړی د " مشر اشراف " له مانا سره نيږدې والی لري .

په پخوا وختونو کې يوازې د سيکهانو مشران او لويان او مخَورې کورنۍ " سردار" بلل کيدل. ورپسې د " جي " وروستاړی هم ور وتړل شو چې د ډير درنښت څرګندويه ده ، نن ټول سيکهـ نارينه " سردار جي " بلل کيږي. د وخت په تيريدلو دغه نوميزه تړګړ ، ګروهنيزې او ټولنـاوری کرښې ماتې کړې او نن سيکهانو ته د " سردار" پر ځای د ښاغلي يا د انګريزي Mister نومتاړي ورکړل شوی دی.

په پاکستان او د افغانستان � پاکستان په همکرښو سيمو کې د " سردار " نوميزه تړګړ ، د هغه د هندي لښکري ځلاندوالي برعکس ، د ژوندانه په ډيريو برخو کې غير پوځي ، توکميزه او ټبرنيزه کارَونه لري. په دغې جغرافيا کې سردار د " ستر ، لارښود ، مخکښ ، پياوړي ، اغيزمن او مخور" په ماناوو د پټهانانو (پښتنو) ، بلوڅانو ، سندهيانو او براهويانو توکميزو مشرانو ته ويل کيږي .

په افغانستان کې د ناڅرګندو لاملونو له امله بارکزيو او محمدزيو ته هم د " سردار" نومتاړی کارول کيږي. دغه هم په خپل وار د پوښتنې وړ ده چې د محمد داؤود ، محمد هاشم ، محمد نعيم او ..... نومونو د " سردار" مختاړي درلودل خو موږ ډير لږ اوريدلي چې چا دې سردار محمد ظاهر شاه ويلي وي.

د " سردار " نوميزه ګرتړ نورې بيلابيلې کارَونې هم لري ؛ د بېلګې په توګه په ايران کې د " سترتوب او لوړاوي " مانا ښندي خو په کردستان کې د " عادي" مانا ښندي. د کشمير سدهناتي وګړي د دارني /سدوزي احمدشاه " بابا رحمـة الله عليه � ژ" زوزات د " سردار په نامه يادوي او د هيماليا د غرونو په لمنو کې " سردار" هغو کسانو ته وايي چې په غرونو کې سيلانيانو ته لارښونه کوي. په يو شمير هيوادونو کې د بي بي فاطمې لمسيانو ته سيد او سردار وايي .

د لا زياتو مالوماتو لپاره لاندنۍ پته و ګورئ:

http://en.wikipedia.org/wiki/Sardar

۲۱ " (د [ديارلس سوه او دو پينځوسم لمريز کال د چنګاښ په شپږويشتمه (۱۹۷۳ ز د جولای ۱۷)] د سهار په اوو بجو د راډيو افغانستان د خپرونو لوی چلنوال له ما وغوښتل چې د قران کريم له تلاوته وروسته څه ډول خپرونه خپره کړم. ما ورته وويل چې : " د اختر او جشن د ښاديو د ورځو په څير د ملي اتڼ نغمې او د ښادۍ سندرې خپرې کړئ." راډيو خپرونې پيل کړې. ضيأ مجيد په بيړه زما څنګ ته راغی او ويې ويل : " د ستډيوګانو امن ونيسـئ چې لارښود " رهبر " را روان دی او دلته را درومي." دا مې لومړي ځل وو چې د لارښود " رهبر" کلمه مې اوريدله ، دغه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کلمه مې دومره په زړه ښه ونه لګېدله. دا ماته د یوه پور شوی بې ډیله نوم په توګه ښکارېده چې د دغه بوډا او سرخریلي سړي په نامه پسې چا تړلی وي. هرګوره ، هغه څه چې ضیأ وویل هماغسې مې وکړل .

شل باندې اووه بجې وې چې د پرون ورځې سردار او د نن ورځې لارښود " رهبر " چې په ځان کې یې پسرلنی خړ عسکري رنګه پتلون اوکمیس وو له حسن شرق ، ضیأ مجید ، حیدر رسولي او د کودتا له یو شمیر نورو مشرانو سره راډیو ته را ورسیدل ، هغه ته د راډیو په درشل کې زموږ پوځي قطعې سلام وړاندې کړ ، د سلام له منلو وروسته سټډیو ته ولاړ. د راډیو ویاند مهدي ظفر غوښتل ووایي چې دا دی اوس سردار محمد داؤود خپله وینا اَورَوي ، خو هغه وویل : " وروڼو! زما په ګډون نور هیڅ چا ته د سردار نوم مه ورکوئ. په افغانستان کې د سرداری ټغر د تل لپاره ټول شوی دی." مهمدي ظفر له یوه لنډ انانوسه وروسته د خبرو د پیل لړۍ محمد داؤود ته و سپارله." (اردو وسیاست در سه دهه اخیر افغانستان) لیکنه ستر جنرال محمد نبي عظیمي پ : ۹۰ "

[][]

ریجـاینا (کانادا)

نزدهـم اپریل 2009

د ټیلفونونو شمیرې: 1 (306) 5438950 و 1 (306) 5020882

ډاګ نښه: Siasang, 679 Rink Ave., Regina, SK., S4X2P3, CANADA

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

)اوه وېشتمه برخه(

منن لیک

که د یارانو پیرزوینې او همکارۍ راسره نه وای نو" د پسرلني سباوون د ګولېو د باران" څېړنیزه لیکنه به هم نه وای رامنځته شوې. په دې اړوند غواړم یو په یو له دغو کسانو څخه د زړه له کومې مننه وکړم :

۱ (هغو کسانو چې د دغې پرله پسې لړۍ د لا ښه والي والي لپاره د کار له هماغو لومړیو شېبو څخه د ارزښتمنو مالوماتو له لارې مرسته کړېده : نیلاب سلام ، ادریس زمان ، فریبا آتش ، شکرالله شیون ، احمد پوپل ، عبدالفتاح غفوري ، عبدالرزاق غفوري ، محمد نبی عظیمي ، ډاکټر داؤود جنبش ، عبدالغفار فراهي او خان آقا سعید

۲ (د هغو کسانو نومونه چې له لیکنو یا خبرو څخه یې ګټندویه ګټه اخیستل شوې ده : : ډاکټر ظاهر طنین ، ډاکټر عاصم اکرم، جنرال نذیر کبیر سراج، جنرال محمد نبي عظیمي، الف هارون، حامد، دیپلوم انجنیر کریم عطایي، جنرال امام الدین، محمد آصف آهنګ، ادریس زمان، محمد صدیق فرهنګ ، اکادمیسین دستګیر پنجشیری، سلیمان لایق، عبدالغفار فراهي، خان آقا سعید ، فرهاد لبیب ، محمد اکرام اندیشمند ، سلطان علي کشتمند ، باقی سمندر، رزاق مامون ، شیر ساپی ، عبدالحق مجددي ، ډاکټر فضل الله مجددي ، ډاکټر حسن شرق ، عزیز آریانفر، سمن ، ډاکټر داؤود جنبش ، محمد اقبال وزیری ، اکادمیسین محمداعظم سیستاني ، حفیظ الله خالد ، عبدالجمال باري ، جنرال پادشاه میر، حمید مهمند، محمد آصف صافي ، طارق بزګر، ډاکټر عبدالجلیل زلمی ، غلام رسول باوري ، انجنیر نجیب الله داوري ، ډاکټر حلیم تنویر، عزیزه رزبان ، ملیحه نایاب ، عبدالجبار ثابت ، فقیر محمد ودان ، جنرال خوشحال پیروز صافی ، جنرال خطاب جانباز، جګتورن فضل الرحمان تاجیار، عبالصمد ازهر، جنرال قادر، غوث الدین فایق ، عبدالرحیم شادان ، عبالحمید مبارز، صالح محمد ابرار، Louise Dupree, Frank Clements, Albert Linette, Makhmut Akhmetovich Gareev, Carlotta Gall, and Lalit Kumar Jha

۳ (هغو دوستانو چې د انځورونو ، سي ډي ګانو ، د غږونو اود انځورونو د کسټونو ، mp3او د نورو ارزښتمنو یادګارونو د لیږنې له لارې زموږ کار ته یې ښایست وربخښلی دی : ادریس زمان ، غوث جانباز، ملیحه احراري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

، فریبا آتش ، نیلاب سلام ، عزیزه رزبان ، بتینا بیرشکي ، ژولیا میتینکووا ، ګورګي پتروویچ ایژوف ، شیر ساپي ، محمد حسن ولسمل، ذبیح الله امانیار او منیر کبیر

۴ (هغو ی چې په بل ډول د مرستې لاس را غځولی دی : رحمت آریا ، غوث جانباز ، ژولیا میتینکووا ، یحیا سعدزوي ، ولي باز، ډاکټرمحمد اکرم عثمان، حفیظ الله خالد ، کمال پرواک ، ډاکټر صادق فطرت ناشناس ، ډاکټر لطیف طبیبي ، ډاکټر حمید حامي ، زرین انځور، ډاکټر خوشحال روهی ، نجیب سلطاني ، وحید صمدزي ، ډاکټر شاه محمود چوپان ، کاوه شفق آهنګ ، داکټر محمد انور غریو، عارف ګذرګاه ، ډاکټر عبدالجلیل زلمي ، محمد آصف بره کي ، عبدالمجید راغستاني ، عبدالاحد سرتیپ ، قاضي سید موسی عثمان هستي ، محمد شاه فرهود ، قیس کبیر، زبیر وکیلي ، اسد نجفي ، احسان الله شګیوال ، کریم حقانیار ، طارق بزګر، احمد شاه عبادي ، بشیر مؤمن ، نصیر القاس ، ډ اکټر واسع خاکستر ، انجنیر اسماعیل ، محمد ظاهر ملک بابا ، حمید عمریار، سلطان رضوي ، عبدالله نورزاد ، عارف خزان او کبیر امیر

ځانګړې مننه

۵ (له ډیر منلي او ګران دوست " ع س" څخه ډیر منندوی یم چې د خپلو ارزښتمنو څرګندونو له لارې یې د دغې لړۍ په هره برخه کې ماته لارښوونه کړې او په پای کې یې غوښتي چې نوم یې په دغه لیکنه کې را نه شي .

٦ (د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند له پخوانیو لوړ پوړو چارواکو او غړو څخه چې د دغې لړۍ په لا ښه والي کې د مرستې جوګه شوي مننه کوم ، هغوی غوښتي چې نومونه یې دلته یاد نه شي .

۷ " (د پسرلني سباوون د ګولیو باران " به هېڅکله د کابل ناتهـ او فردا له و ویبپاڼو دباندې نه وای وتلای که لاندنیو پوهانو ، څیړونکو او منلو کسانو په نورو ویبپاڼو ، وبلاګونو او چاپي رسنیو کې یادونه نه وای کړې ؛ د دوی څه دباندې اویا پیغامونه ول چې زموږ له انګیرنې دباندې یې د نړۍ په هرګوټ کې ازانګې خپرې کړې .

زبیده تیمور، فرشته حضرتي ، ګوربز خان عطا خیل ، طوطا خیل، مهدي نیک آئین ، درویش نیک اندیش ، درویش دریا دلي، نصیر مهرین ، محمد عمر راوي ، نصرالله زرداد ، بریالي شنوا ، حمید فرهاد ، احسان خوشدل ، فرهاد صحراګشت ، فردوس کاوه ، اوستا کابلی ، سلیمان راوش ، عظیم بابک ، اکه سخي ، خالق کاپیسایي ، اطرافي ، دشنه خراساني ، عمر سنایي ، ګل مکۍ ، متولي رحمکیان ، محب نعیمي ، ولي بګرامیان ، پروانه شاد مهر، صنوبر آریایي ، نعیم البرز، فرید آریانژاد ، فریدون زاده ، فرهاد توانا ، علی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عباسي ، رامین راضي ، هوشنګ احمد ولي ، نسرین سمنګانی ، نسترن آستانه ، سه نقطه ، نورتن ، پویا ، رزمجو ، غزنوي ، نوري ، پري ، احمدي ، سروري ، رویا ، نادر ، وارسته ، پرستو ، مهبانو، زلفیه ، نذیر، هندیه ، خورشید ، بهاره ، خماري او څو تنه نور په پورنیو نومونو .

ناخوالي یا ناسیالي به وای که د دغې لړۍ په تړاو مو د ښکلو لیکنو له پورتنیو لیکوالانو څخه یادونه نه واي کړې .

۸ (مننه له : ایشور داس، عبدالفتاح غفوري، رحیم غفوري، عبیدالله حمیدي، محمد طارق بزرګر، علی امیني، سخیداد هاتف ، اقبال علیشاه دهقانپور، خالد هادي حیدري ، کامران میر هزار، مریم محبوب، زلمی باباکوهي، محمد رئوف مهدیزاده کابلي، او د جاودان، خاوران، شبکه اطلاع رسانی افغانستان، افغان جرمن، افغان_پرس، پندار، بېنوا، موج نو، سایه، هارمونی، نیزار، خمخانه د منلو وېبپاڼو له چلوونکو څخه او په هیواد کې دننه له رسنیو او رسنوالو څخه مننه چې و مې نه شوای کړای نومونه یې دلته راواخلم .

۹ (له ټولو لوستونکو څخه مننه چې د " پسرلني سباوون د ګولېو د باران " لیکنه یې په زغم او مینه ولوستله .

په پای کې که هرچا د یوه ټکي په کچه دلته مرسته کړې وي ، بیا هم مننه ، که له هغو مننه ونکړو دا به ناسیالي وي .

[][]

ریجاینا (کانادا)

۲۰۰۹ز کال د اپریل ۲۸

ژباړه : رحمت آریا

Download from: ketabton.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library